

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

0871 5309

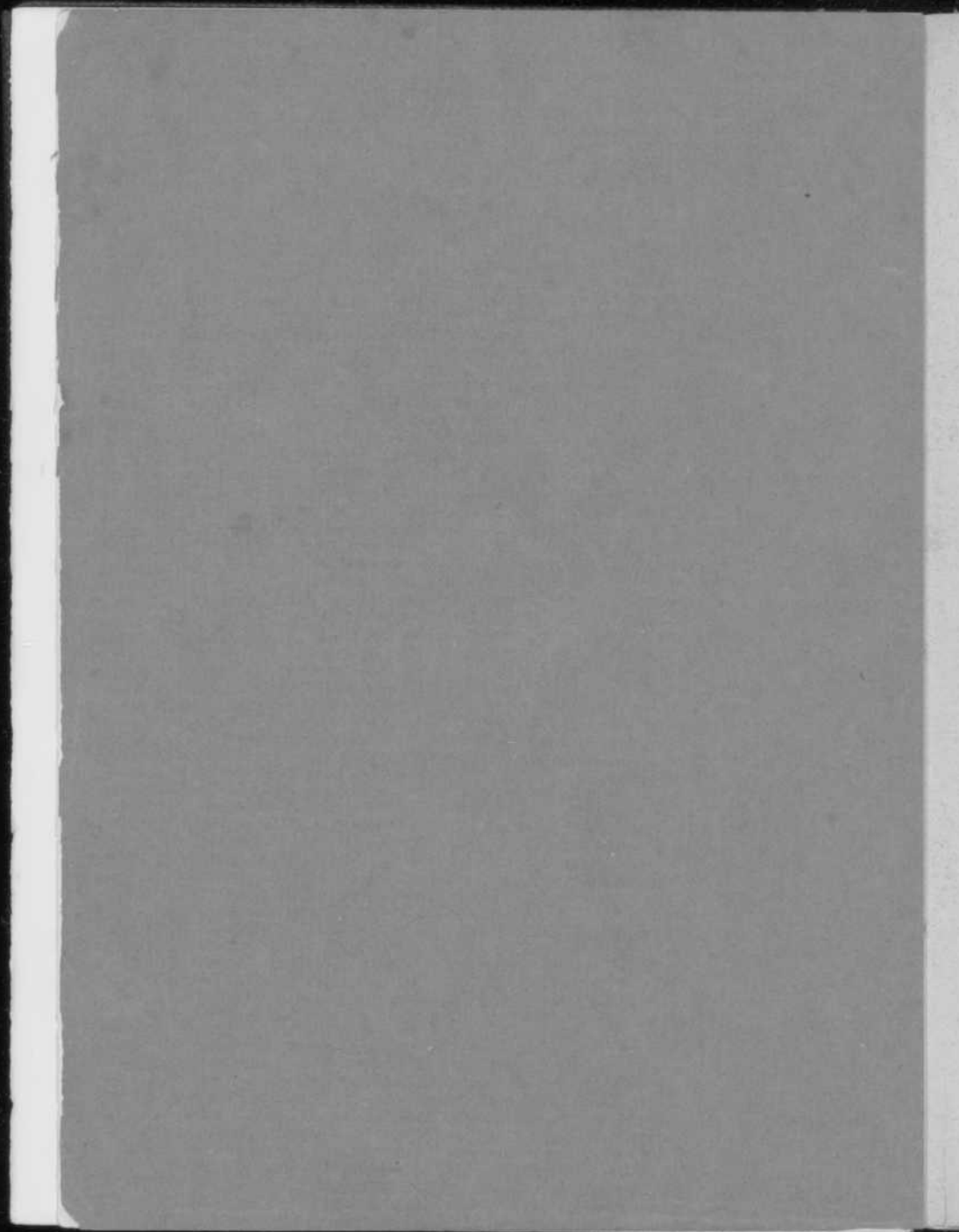
VAN STRIJD EN OVERWINNING OP ALOR

DOOR

A. A. VAN DALEN

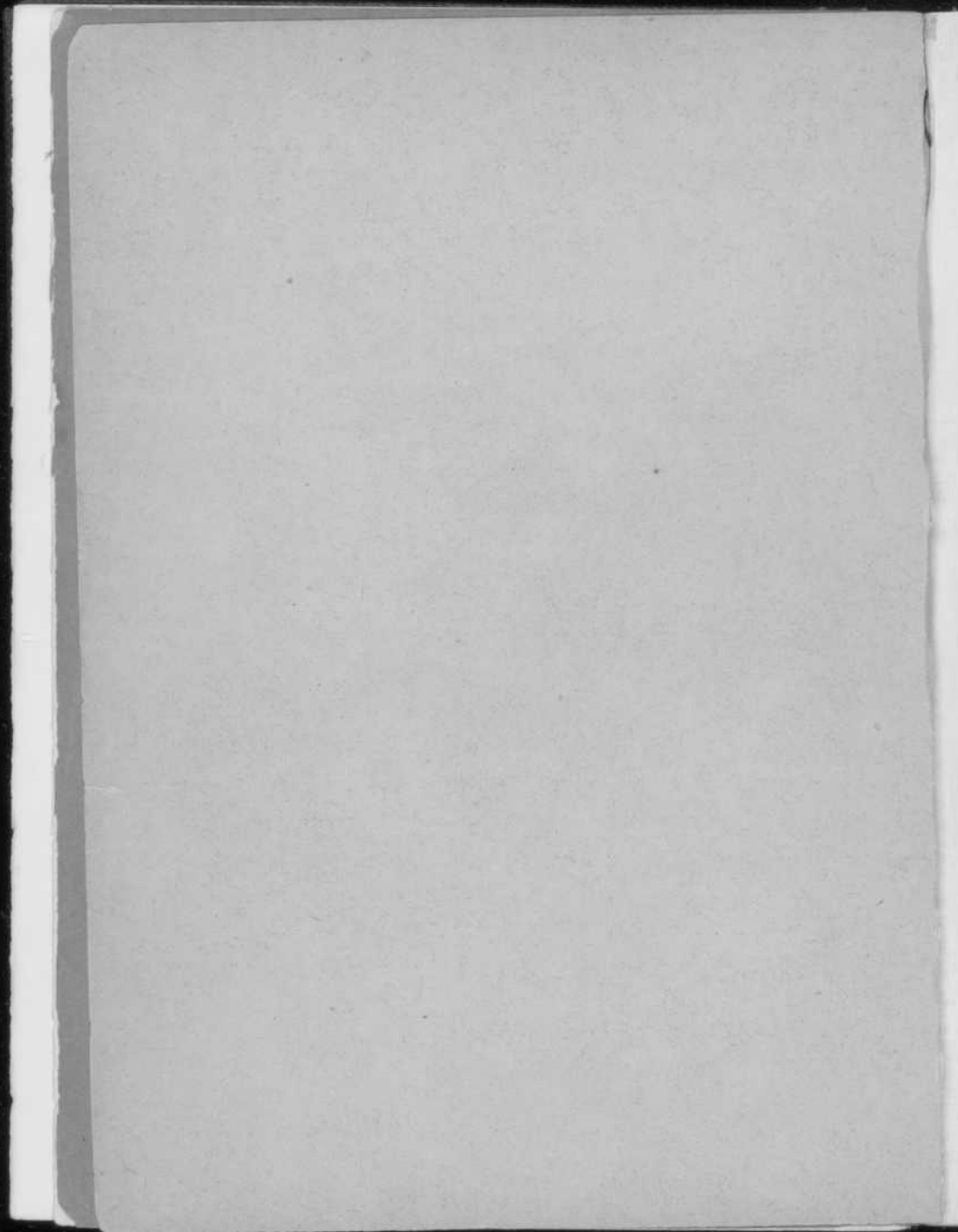

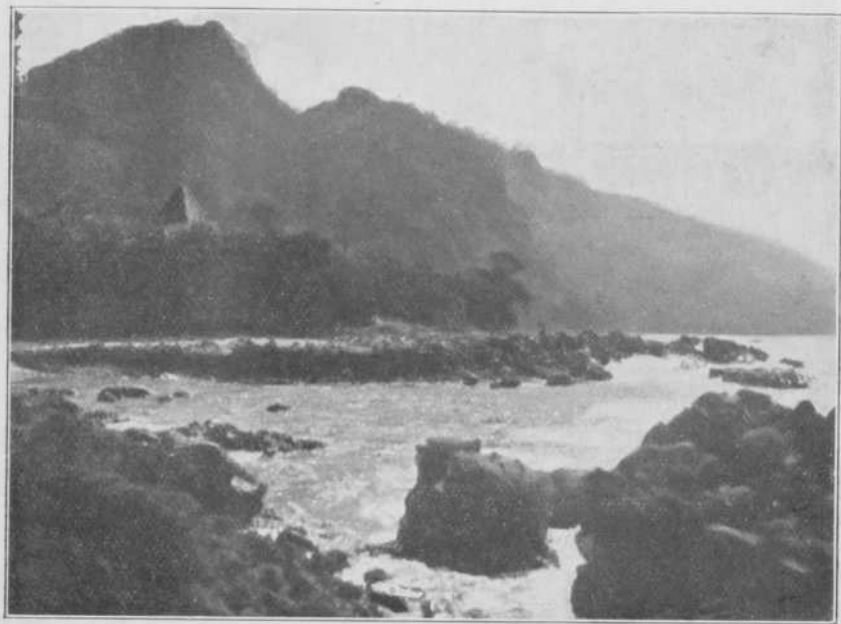
H. J. SPRUYT'S UITGEVERS-MIJ / AMSTERDAM

887 G 23

VAN STRIJD EN OVERWINNING OP ALOR.

ZUIDKUST VAN ALOR BIJ MAKAROE

HET VERBRANDEN DER NAGA'S
DOOR DE BEVOLKING BIJ OVERGANG TOT HET CHRISTENDOM

2311018

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

VAN STRIJD EN OVERWINNING OP ALOR

DOOR

A. A. VAN DALEN

Hulpprediker te Alor (Timor, N.O.-I.)

$\frac{N}{V}$ H. J. SPRUYT'S UITGEVERS-MIJ / AMSTERDAM

SCHETSKAART VAN DE ONDERAFDEELING ALOR

Schaal 1 : 1.000.000

INLEIDING.

Het eiland Alor heeft de laatste jaren bijzonder de aandacht getrokken door een verblijdende geestelijke ontwaking, welke onder een groot deel van zijn bevolking mocht worden waargenomen.

Voor zoover mij bekend, is er echter nòch van dit gebeuren, nòch over land en volk iets te boek gesteld, tenzij dan hier en daar in enkele verspreide opstellen of in artikeltjes, voorkomende in plaatselijke periodieken.

Het hierbij aangeboden verhaal beoogt daarom, den lezer een blik te doen slaan in de gedachtenwereld en de godsdienstige voorstellingen bij de bewoners van Alor, voorstellingen die ten nauwste met hun dagelijksch leven verbonden zijn.

Zeden en gewoonten wortelen bij ieder volk in zijn godsdienst of overlevering, zoo ook bij den Heiden; wordt nu aan den laatste het Evangelie gebracht en doet dit zijne alles doorringende werking gelden, dat ziet men het geheele gebouw van dat Heidendom op zijn grondvesten schudden.

Nog eens: dit geweldige gebeuren in het leven van een primitief volk als dat van Alor, heb ik getracht vast te leggen in het hierachter volgende verhaal. Het berust geheel op eigen waarneming en op verhalen, door den schrijver gedurende zijn verblijf onder de Alorezen van dezen gehoord.

Het werk wil niet zijn eene opsomming of wetenschappelijke uiteenzetting van deze belangrijke gegevens, maar het tracht op aantrekkelijke wijze kennis van land en volk te verspreiden — en het wil tegelijk doen zien, welke hindernissen de verbreiding en doorwerking van het Evangelie onder de Heidenen in den weg staan.

Desniettenstaande behoeft de meer wetenschappelijk geïnteresseerde lezer het werk niet uit de handen te leggen, aangezien de verwerkte stof zorgvuldig is geschift. Ook wordt op

de woordverklaring etc., achter in het boek, vriendelijk attent gemaakt.

Moge een en ander veel liefde en belangstelling wekken voor hen, die nog „gezeten zijn in duisternis en schaduwen des doods” — en geve de Heer der Zending op ons pogen daartoe Zijnen onmisbaren zegen.

ALOR (TIMOR, N. O.-I.).

De Schrijver.

HOOFDSTUK I.

DE HERTENJACHT.

Stralend steeg de zon boven de toppen der bergen en overgoot het ontwakende landschap met een stroom van licht. Vriendelijk bescheen ze de hoogoplopende stroodaken van de huizen van Brakkeboekoe, een bergdorpje op Midden-Alor.

De armoedig uitzierende hutten waren geheel van boschmateriaal vervaardigd en stonden zonder eenige regelmaat hier en daar verspreid.

Tusschen twee hooggelegen huizen stond een krachtig gebouwd jongeling. Naar 's lands wijze bestond zijn kleeding slechts uit een doek van geklopte boomschors, welke om de lendenen was geslagen. Tegen de chocoladebruine huidskleur staken de roode, witte en zwarte koralen van een halsketting aardig af en de ringen van paarlmoer om de gespierde armen kwamen uitstekend tot hun recht. Het zwart, wollig kroeshaar sierde als een kroon zijn hoofd; een zelf vervaardigde kam van bamboe, met schitterende schelpjes versierd, stak er nog juist boven uit. De regelmatige gelaatstrekken drukten kracht en energie uit. Vooral de donkerbruine oogen tintelden van levenslust.

Een oogenblik beschouwde hij rustig het schoone landschap, dat daar in dit vroege morgenuur aan zijne voeten lag, alsof het zoo juist uit de handen van den Schepper was voortgekomen, en liet hij zijn blikken glijden over de scherpe lijnen van deze jongvulkanische bergformatie. Dan wendde hij zich in trotsche houding naar de kampong.

Men behoefde niet te vragen, of hij de zoon van het dorps-hoofd was, die eenmaal het ambt van zijn vader hoopte over te nemen; zijn blik toonde het U reeds!

Uit een der lager gelegen huizen kwam een ander jongeling

van ongeveer denzelfden leeftijd naar buiten. Hij droeg een boog en eenige pijlen in de hand. Zoodra hij zijn vriend ontdekte, riep hij dezen vroolijk toe : „Goeden morgen, Molding, goed geslapen ?”

De met Molding aangesprokene antwoordde niet minder hartelijk : „Goeden morgen, Soendeng, óók al wakker ?”

„Nu, en of !” en met een paar sprongen was hij bij Molding. „Zeg, ik heb gisteren een groot hert gezien, hier dicht bij. Heb je misschien lust mee te gaan jagen ? Wellicht kunnen wij het bemachtigen en onze familie een feestmaaltijd bereiden.”

„Gaarne, wacht maar even, ik ben dadelijk terug !” riep Molding. Zijn oogen straalden reeds bij de gedachte aan het hem voorgestelde jachtvermaak.

Een, twee, drie beklom hij de bamboeladder van de ouderlijke woning, die, zooals alle huizen op Alor, op palen gebouwd was, en lenig wrong hij zich naar binnen door het gat in den bamboevloer, dat als deur, venster en schoorsteen tegelijk dienst moet doen.

Op een rustbank, van bamboelatten vervaardigd, lag Molding's oude vader nog in zoeten sluimer verzonken ; zijn moeder zat in het midden van het vertrek bij het smeulende houtvuurtje en roerde in een zwart gebrand, rood aarden kookpotje. Zij bereidde de maispap voor den ochtendmaaltijd. Mais is het gewone dagelijksche voedsel der Aloreezen ; rijst eten zij slechts bij feestelijke gelegenheden en wordt daarom ook weinig verbouwd.

Door de plotselinge, luidruchtige verschijning van Molding verschrikt, liet ze den lepel van kokosnootschaal uit de hand vallen en riep uit : „Hé, jongen, je laat mij schrikken ! Wat is er aan de hand ?”

„O niets, Moeder ; Soendeng heeft een groot hert gezien en nu gaan wij het schieten. Daarom heb ik zoo'n haast.”

Vlug greep hij van een der balken zijn boog en eenige pijlen, alsmede het scherpe kapmes, en sprong dan de ladder af.

„Wil je niet eerst wat eten, Molding ?” riep zijn moeder hem na. Hij hoorde het echter niet meer. Met lossen zwier zijn boog over den schouder werpend, liet hij een scherp gefluit

hooren. Onmiddellijk kwamen er een paar magere honden keffend naar hem toe.

Deze kamponghonden krijgen zelden iets goeds te eten en zijn daardoor meestal afschuwelijk mager. Desondanks bezitten ze een groot uithoudingsvermogen bij de jacht en zijn voor den Inlander onmisbaar.

Bij Soendeng gekomen, zag Molding een anderen vriend op een rotsblok zitten.

„Ha, Kaloem, ga jij óók mee? Nu, dat is goed hoor. Waar zijn jullie honden?”

„Daar loopen ze reeds!”

„Zoo Soendeng, zeg nu maar eens waar wij heen moeten.”

„Wij volgen eerst het bergbeekje stroomafwaarts en gaan dan door het diepe ravijn naar gindschen berg. Daar moeten de honden ons dan maar verder helpen.”

Vol blijde hoop volgden deze zonen der bergen, van steen op steen springend en van rots op rots klimmend, hun weg door de bedding van het kleine bergbeekje. Hoe onschuldig zag dit zachtklaterend-wegvlietende beekje er nu uit. Dat het echter in den regentijd tot een geweldigen stroom aanzwellen kan, bezeugen de zware, ontwortelde boomen, die hier en daar op den grond lagen. Zij versperden vaak den weg voor de jagers, doch dit drietal sprong er behendig overheen.

„Ik heb wel eens een hert gezien,” sprak Kaloem, „dat een gewei had als deze boom.”

De anderen lachten hartelijk.

„Dat is onmogelijk!” riep Soendeng uit.

„Ja, het is toch waar!” hernam Kaloem.

„Hoegroot was dat hert zelf dan wel?” vroeg Molding lachend.

„Nu, als gindsche rots.”

Nu lachten de vrienden nog luider, maar Kaloem voegde er oolijk aan toe: „Het was ook in mijn droom!”

„Ha, dat is wat anders,” meende Molding, „in den droom kan men wonderlijke dingen beleven. Eens zag ik in mijn droom een man voor mij staan, die geheel wit was, zoowel zijn huid als zijn kleeren en zijn haar. Deze man had slechts één oog, maar daarmee keek hij tot in mijn binnenste.”

„Was je toen niet bang, Molding?“ vroeg Kaloem.

„Ja, erg, want het oog straalde als de zon. Gelukkig werd ik juist wakker.“

„Dat was bepaald een geest,“ verzekerde Soendeng. „Je weet wel, dat onze voorouders vaak geesten gezien hebben in hunne droomen. Zij hebben ons den wil der goden bekend gemaakt.“

„Men kan echter ook wel eens grappig droomen,“ hernam Kaloem, die niet gaarne over geesten en goden sprak en het gesprek daarom een andere richting wilde geven. „Zoo heb ik eens gedroomd, dat ik onder een boom lag te slapen. Daar zag ik vóór mij een groote schaal met gekookt varkensvleesch. Jongens, toen heb ik gegeten wat ik kon, doch bij het ontwaken voelde ik een hevigen honger.“

„Jij wilt ook altijd maar varkensvleesch eten!“ voegde Molding hem plagend toe.

Zoo gingen zij pratend en lachend in snellen pas voorwaarts.

Plotseling echter zwegen allen alsof het afgesproken was, en gingen uiterst voorzichtig een grooten steen voorbij. Hier woonden namelijk de berggeesten en als die de jagers zouden hooren of zien, zouden zij de herten waarschuwen en dan zou niet één van het drietal ook maar een enkel hert meer aantreffen in het bosch.

Een tien minuten lang liepen ze zoo zwijgend achter elkander aan, totdat ze meenden buiten het bereik der geesten te zijn. Hier hervatten zij het gesprek weer even vroolijk als daar straks.

„Wij moeten thans hierheen,“ sprak Soendeng. „Straks klimmen wij langs den afgrond tot daar, waar die boomstam over het ravijn ligt. Hierover gaan wij naar den overkant en komen dan in het bosch, waar ik het hert heb gezien.“

Het werd nu erg oppassen, want zij konden slechts langzaam vooruit komen. Om beide handen vrij te krijgen, wierpen zij den boog over den schouder en staken de pijlen, benevens het kapmes, tusschen hun lendendoek. Van het ééne vooruitspringende punt naar het andere klimmende kwamen zij zoo langzaam verder, doch slechts één misstap en zij waren verloren, want schier bodemloos grijsde de donkere diepte hen aan! Doch geen nood, zij zijn zulke klauterpartijen gewend en hunne

bloote voeten omklemden elken steen of struik even stevig als hunne handen dat konden.

Nadat ze zoo een eindje langs den rotswand geklommen waren, kwamen zij aan een plaats, waar een zware boomstam dwars over den afgrond gevallen was en hun derhalve tot brug kon dienen. Zij aarzelden geen oogenblik, maar zetten den voet er op en zonder wankelen bereikten zij den overkant.

Doch wáár waren de honden nu gebleven?

Zoolang de jagers door de beek gingen, liepen de honden keffend en vechtend achter hunne meesters aan, doch zoodra dezen het waagstuk ondernamen om over den boom naar de andere zijde van het ravijn te kruipen, snelden zij langs een grooten omweg door dicht struikgewas heen, om hen straks weer op te zoeken.

Het drietal klauterde intusschen den berg op, met het kapmes zich een weg banend door dicht struikgewas en slingerplanten. Eindelijk kwamen zij aan een meer open gedeelte van het bosch, waar zij gemakkelijker vooruit konden komen en hoorden dan plotseling de honden in de verte woedend blaffen. Vol vreugde riep Molding uit: „Zij zijn de herten reeds op het spoor!”

Het was er nu om te doen, de honden zóólang de herten te doen opjagen, totdat deze woudbewoners volkomen afgemat zouden zijn, dan toch zouden deze zich omwenden, om met hunne keffende belagers den doodsstrijd aan te binden en dit oogenblik moesten de jagers benutten, om met hunne pijlen het edele wild neer te schieten. De honden moesten derhalve tot de uiterste krachtsinspanning worden aangezet en de jagers zelf moesten zorgen zoo dicht mogelijk bij hen te komen, om op het juiste moment te kunnen ingrijpen.

Het geblaf werd duidelijker en daardoor de geestdrift der jagers aangewakkerd.

Terwijl de jagers allerlei geluiden uitstieten om de honden aan te vuren, holden deze voort, ongevoelig voor de scherpe dorens, die hun huid schramden, of de talrijke steenen, waaraan zij hunne voeten open retten.

„Zij komen nader!” riep Molding, die zijn vrienden een héél eind voor was, verheugd uit.

Voorwaarts ging nu de wilde jacht, door dik en dun, berg op berg af. Nu eens hoorden zij het blaffen der honden sterker, dan weer zwakker, al naar deze dichter bij of verder af waren. De verstandige dieren trachtten de herten naar de jagers toe te drijven, maar dat gelukte niet altijd.

Ook de sterke borst der jongelingen ging zwoegend op en neer; hun mond was wijd geopend en hunne oogen deden pijn, maar aan rusten dachten zij niet. Elk oogenblik kon immers het beslissende zijn!

„Een groot mannetje!” riep Molding hijgend uit, toen hij de takken van een reusachtig gewei in golvende beweging boven de struiken zag verschijnen. De honden holden er onmiddellijk achter aan, schor blaffend en doodmoe. Molding bleef staan, spande zijn boog en met bijna hoorbaar kloppend hart legde hij de doodelijke pijl op de pees.

Stil daar staakte het dier zijn loop het keerde zich om tot zijn vervolgers nog een oogenblik maar luid krassend vloog een kraai over het hoofd van Molding haastig weg!

Deze stond een oogenblik als versteend.

Met een luide verwensching wierp hij zijn boog en pijl op den grond.

Het hert stond stil; de honden hielden het nog een tijdlang bezig, maar de jager schoot niet! Ondanks zijn bruine huidskleur, verbleekte zijn aangezicht duidelijk merkbaar.

„Molding, schiet!” hijgde Soendeng, die uit de struiken te voorschijn sprong en er niets van begreep.

Met fonkelende oogen en een van woede verstikte stem beet Molding hem toe: „Hoorde je dan dien kraai niet?”

Soendeng schrok en Kaloem, die er ook juist bij kwam, wist geen woord te zeggen.

— Volgens de overtuiging der Aloreezen, staat de kraai met de geesten in verbinding en is hun tolk. Waar de kraai zich ophoudt, zijn de geesten in de nabijheid. Vliegt nu deze vogel vóór iemand uit, dan zijn de geesten hem gunstig gezind en zal diens voornemen gelukken; vliegt deze echter in tegenovergestelde richting, vooral wanneer hij daarbij zijn onwelluidend gekras

laat hooren, dan staat er een ongeluk voor de deur en, wie hij ook zij, hij geeft elke poging om het voorgestelde doel te bereiken onmiddellijk op. —

Het hert stond stil, nam plotseling één der honden op zijn gewei en wierp het arme dier zóó krachtig op den grond, dat het jankend ineenkromp.

Daar de jagers geen moeite deden hun hond te hulp te komen, maakten de anderen dat ze wegwamen. Het hert verdween daarop met een grooten sprong in de struiken.

Met rooddoorloopen oogen riep Molding schor uit : „Waarom komen deze booze geesten juist op *dit* oogenblik ?”

Hij richtte allerlei verwenschingen aan het adres dezer onzichtbare wezens.

Verschrikt fluisterde Soendeng hem echter toe : „Molding, wees voorzichtig ; als ze het hooren, zullen zij ons nog kwaad doen ook.”

Dit bracht den razenden jongeling tot inkeer.

Ja, wel was hij zoo dapper als geen zijner kameraden, als het op vechten aankwam ; maar zich verzetten tegen de geesten, die onzichtbare en toch zoo vreeselijke wezens Foei, hij huiverde bij de gedachte, dat zij het misschien gehoord konden hebben !

Met verbeten woede wendde hij zich af.

Kaloem was voorzichtiger. Vertrouwelijk legde hij zijn arm om de breede schouders van zijn vriend en fluisterde hem in het oor : „beloof hen maar een groot offer.”

Molding begreep hem terstond en antwoordde op luiden toon : „Makkers, wij hebben ons waarschijnlijk op verboden terrein (pemali) begeven en daardoor den toorn der geesten opgewekt. Ik zal straks drie varkens en tien kippen offeren aan alle bekende en onbekende goden.”¹⁾

¹⁾ Goden en geesten zijn verschillende wezens, doch zij zijn niet voor een ieder gelijk. Verschijnt b.v. een geest van een of anderen voorvader aan iemand in den droom en maakt deze voor hem een beeld, meestal in den vorm waarin de geest aan hem verscheen, hetzij als krokodil, visch, vogel of ander dier, dan wordt de geest voor den betrokkene een *god*, maar voor de anderen blijft hij *geest*. Er zijn *booze* en *goede* geesten, en de *booze geesten* eert men door ze *goden* te noemen !

Hij gevoelde thans, dat hij te ver was gegaan in zijn toorn en teleurstelling, en vreesde daarom de wraak der booze geesten. In de hoop dat er ook goede geesten in de nabijheid mochten zijn, wier hulp hij kon inroepen, had hij zijn belofte zoo ruim mogelijk genomen.

Wrevelig gaf hij zijn trouwen hond, die met de tong uit den bek aan zijn voeten lag, een slag met den boog.

„De dag is nu toch verloren,” merkte Soendeng op; „zullen wij daarom niet eerst wat rusten? Straks kunnen wij dan over Wansama terugkeeren.”

„Ik wil ook gaarne eerst een beetje rusten,” mompelde Kaloem, „de weg over Wansama is wel wat langer, maar veel aangenamer dan het pad dat wij hedenmorgen genomen hebben.”

„De dag is nu toch verloren!” bromde Molding voor zich heen. „Helaas, ik had beter thuis kunnen blijven, dan deze schande te moeten dragen.”

„Kom, kom, het is toch geen schande, als wij buiten onze schuld tegenspoed ondervinden,” antwoordde Soendeng om zijn vriend te troosten. Deze zweeg echter en zocht een bemoste plek in het bosch op, waar zij zich konden nedervleien.

Kaloem ontdekte op eenigen afstand een paar kokospalmen. „Ha!” riep hij uit, „nu heb ik het gevonden.” Vlug liep hij naar de plaats waar de palmen stonden.

Hoog verhieven deze hunne slanke stammen en prachtige bladerkronen boven de andere boomen en struiken. De bladeren bestaan uit sterke, twee tot drie Meter lange bladstelen, waaraan ter weerszijden een groot aantal smalle, spits-toeloopende, ongeveer een halve Meter lange bladeren zitten. Tusschen de bladstelen, dicht aan den stam, hangen de bloesem- en vruchtrossen. Meestal zijn er vijf, zes, of meer vruchten (kokosnoten, in Indië meestal „klappers” genaamd) aan één tros, overdekt door een sterk blad dat den vorm heeft van een roeiboot. De klapperpalm draagt het geheele jaar door vruchten en men zoekt ze maar zelden tevergeefs. De vruchten zijn omgeven door een sterken bolster van vezels en bevatten, zoolang ze nog jong zijn, eene groote hoeveelheid koel en aan-

genaam smakend vocht, dat den vermoeiden reiziger vaak groote lavenis schenkt.

Kaloem klom behendig naar boven en ging rustig op een der bladstelen zitten. Door een draaiende beweging maakte hij de jonge klappers van den boom los en wierp ze dan naar beneden, waar ze met een doffen plof tusschen de struiken op den grond vielen.

„Vijf, zes, — nu, dat zal wel voldoende zijn,” dacht Kaloem en liet zich weer handig naar beneden glijden.

„Ha, dat is heerlijk !” „Jij weet tenminste wat goed is !” Met zulke uitroepen werd hij ontvangen. Vlug sneden allen een deel van den bolster weg en boorden in den nog zachten dop een klein drinkgaatje. Dit zetten zij voor den mond en lieten met zichtbaar welgevallen het koele vocht door hunne droge kelen loopen.

Soendeng legde zijn klapper even neer en zei opeens : „Ik weet een raadsel : ik wierp één ding weg, en kreeg er wel honderd voor terug. Wat is dat ?”

Kaloem dacht na en riep uit : „Ik weet het ! Het is een klapper ! Want je plant één klapper in den grond en als het een boom geworden is, krijg je er wel honderd voor terug.”

„Juist geraden !”

„Ik weet óók een raadsel,” vervolgde Kaloem. „Een *dood* ding heb ik ergens neer gelegd en later liep het *levend* weg. Wat is dat ?”

Er volgde een korte pauze.

Bedachtzaam dronk Soendeng zijn klapper leeg en antwoordde dan hoofdschuddend : „Dat kunnen wij niet raden.”

„Het is een ei !” grinnikte Kaloem triomphantelijk. „Ik heb een ei onder een kip gelegd en later liep er een kuikentje uit.”

Ze lachten onschuldig en dronken intusschen met gretige teugen verder. Beiden wisselden nog vele aardigheden, maar Molding nam geen deel aan de vroolijke opmerkingen zijner vrienden. Stil dronk hij zijn klapper leeg, spleet dan den dop en nuttigde met behulp van een stukje van den bolster het zachte, witte vruchtvliesch, dat zich als bezinksel van het vruchtwater aan den binnenkant van den dop heeft afgezet. Dat stilde

honger en dorst tegelijk en verkwikte evengoed als een maaltijd. Begeerig liepen de honden naar de weggegoorpen klapperdoppen en likten gretig op, wat er nog aan vruchtvliesch in was achtergebleven.

De jagers strekten zich daarop behagelijk uit en twee van het drietal genoten weldra van een welverdiend middagslaapje. Molding kon echter niet tot rust komen. Zijn hoofd bonsde en tandenknersend dacht hij weer aan de schoone kans, die hij door het ingrijpen der booze geesten moest laten voorbijgaan.

Eindelijk viel ook hij, door vermoeidheid overmand, in een onrustigen slaap.

Het heete middaguur was reeds lang voorbij als Kaloem plotseling ontwaakte, en zich uittrekkend, zijn kameraden toeriep: „Vrienden, de zon is al over het midden heen, wij moeten terug!”

Soendeng richtte zich op en wekte Molding, die met een ontevreden trek op zijn gelaat daaraan schoorvoetend gehoor gaf.

„Is er nog een klapper?” vroeg hij norsch aan Kaloem. Deze antwoordde heel gemoedelijk: „O, ja, nog wel twee!”

De vruchten werden genuttigd en de jagers aanvaardden den terugtocht.

Voorop liep Molding, als zoon van het dorpshoofd steeds de eerste. Zijn houding was nog even kloek als in de vroege morgenuren, maar op zijn gelaat stonden gemengde gevoelens te lezen, gevoelens van inwendigen strijd en van machteloze onderwerping.

Reeds hadden ze een paar uren geloopt, en nog was er geen woord gewisseld. Daar kwam op één der smalle boschpaadjes een jonge vrouw hen tegemoet. Naar de gewoonte der Aloreesche vrouwen, was haar krachtige gestalte door geen enkel kleedingstuk bedekt. Zij vergenoegde zich met slechts een paar touwtjes, die om haar middel geknoopt waren en waaraan een smalle reep geklopte boomschors bevestigd was¹⁾.

¹⁾ In de kustkampongs met meer verkeer dan in het binnenland, dragen de vrouwen thans algemeen sarongs, en ook in de bergen wordt dit gebruik meer en meer nagevolgd, vooral onder den beschavenden invloed van het Christendom. In de meer afgelegen gedeelten des lands ziet men dit echter nog zelden,

Het drietal herkende het meisje dadelijk als de dochter van het dorps hoofd van Wansama. Het was voor hen ook geen geheim, dat Molding haar liefhad en reeds met plannen rondliep, haar ten huwelijk te vragen. Vandaar dan ook, dat de uitdrukking van zijn gelaat onmiddellijk veranderde zoodra hij zijn beminde ontdekte.

Onbewust van haar schoonheid, maar wel zelfbewust als de dochter van een beroemd dorps hoofd, was ieder van hare bewegingen vol natuurlijke bevalligheid. Het sirihmandje, dat geen Alorees, hetzij man of vrouw, ooit kan ontberen, was met roode, witte en zwarte kraaltjes keurig versierd. Een paar kleine, zelfgemaakte belletjes, welke onder aan het taschje bevestigd waren, lieten bij iedere schrede een welluidend gerinkel hooren.

Molding wilde haar reeds een hartelijken groet toeroepen, maar zij voorkwam hem met de min of meer spottende vraag: „Nu, dappere jagers, gijlieden ziet er uit, alsof ge reeds dagen lang onderweg waart, doch waar zijn de herten of wilde zwijnen, die gij hebt buitgemaakt?”

Molding zweeg. Hij voelde het bloed naar zijn hoofd stijgen. Onbewust had ze de wonde plek bij hem aangeraakt en zijn toorn welde weer op met volle kracht.

Soendeng antwoordde dus maar voor hem en sprak: „Wakoni, wij zijn inderdaad reeds van den vroegen morgen af op jacht geweest, en zouden U zeker een prachtig hert hebben kunnen toonen, als wij niet zoo'n tegenslag hadden gehad.

Wakoni, die wist dat Molding haar beminde en ook van haar kant den kloeken jongeling zeer genegen was, kreeg onweersaanbaren lust, hem te plagen. Ze was zich natuurlijk niet bewust, dat haar woorden den jongen man als het ware met naalden staken. Lachend antwoordde zij daarom: „Ja, ja, zoo iets kan men licht zeggen!” en nog steeds schertsend rijmde ze:

daar blijft men meer trouw aan de gewoonten van vroeger; dit was ook het geval in den tijd waarin ons verhaal speelt. Toch komen onzedelijkheid of echtbreuk weinig voor. Deze zonden worden door de bevolking zelf zwaar gestraft, hoofdzakelijk als zulks geschiedt door lieden, die niet tot dezelfde kampong behooren. Schrijver zou dit met sprekende voorbeelden kunnen aantoonen.

„Het oog van den dag ¹⁾
„Keek van boven en zag,
„Hoe een jager te slapen lag.”

Dit was te veel voor den armen geplaagden Molding.

Op andere tijden zou hij haar toegelachen en een complimentje gemaakt hebben over deze poëzie, maar heden troffen haar woorden hem als zweepslagen. Dat ze hem ook juist *nu* moest ontmoeten ! Wat zou het hem waard geweest zijn, haar het mooie hert te kunnen toonen ! En het *had* ook gekund ! Hij stond immers als een der beste boogschutters bekend ! Zijn pijl zou het doel zeker niet gemist hebben, maar nu

De booze geesten waren van alles de schuld !

Zij, die hij beminde, en van wie hij hoopte haar spoedig zijn vrouw te mogen noemen, bespotten hem. Immers zij dacht, dat hij een slecht jager, of een lui aard was, en *dat* kon een Aloreesch niet verdragen !

Zonder te antwoorden liep hij daarom hard weg. Hij keek niet eens meer om, maar wilde weg, weg, ver van hier !

Waarheen ?

Hij wist het zelf niet, maar vluchten wilde hij, vluchten voor de booze geesten, die onzalige wezens, die er behagen in schiepen het geluk der menschen te verwoesten ! Waarom moesten die steeds op zulke ongelegen tijden komen ? Kan men dan nooit eens iets ondernemen, zonder bevreesd te moeten zijn voor deze daemonen ? Overal vervolgen zij den mensch, op wiens geluk zij jaloersch zijn.

Met zulke gedachten vervuld, liep hij voort, en wilde zich verbergen, alsof hij een misdaad begaan had. Daar lag zijn kampong, maar hij durfde er niet heen te gaan. „Alle bewoners zullen mij uitlachen,” dacht hij. „Zij zullen mij bespotten en zeggen : „Ha, daar is de groote jager, maar waar is de buit ?” Neen, neen, ik wil niet meer aan deze dingen denken !”

Langs een omweg zocht hij de ouderlijke woning op. Hij was

¹⁾ De zon = Maleisch : „mata hari” ; Aloreesch dialect : „oel de”, wil zeggen : oog van den dag.

bang onder de oogen van zijn vader of moeder te komen. Zijn gansche ziel was in opstand tegen allen en alles.

Zoo voorzichtig als een dief sloop hij het huis binnen en wilde zich op de bovenste verdieping verbergen. Hij achtte zich gelukkig, dat niemand hem tot nu toe gezien had, maar nauwelijks in de donkere ruimte gekomen, staarden hem de oude familiegoden aan.

Molding schrok. Nooit had hij angst voor hen gehad, want zij waren het immers, die geluk en voorspoed brachten in de familie. Maar heden hadden ze hem in den steek gelaten en angstig keek hij naar de houten krokodillen en slangenfiguren.

„Ach, hadden zij mij maar geholpen of tenminste voor de laatste schande bewaard !” jammerde hij binnensmonds. „Maar nu . . . de booze geesten in het bosch hebben een wreed spel met mij gespeeld ! O, waar moeten wij toch heenvlieden, om voor de booze geesten veilig te zijn !”

Vertwijfeld wierp hij zich neer op den krakenden bamboevloer.

„Ik zou wel in den grond weg willen zinken, maar dáár wonen óók booze geesten ! Vluchtte ik op de hoogste bergen, de berggeesten zouden mij daar bespotten ; zou ik mij in de zee werpen, de booze geesten, die daarin wonen, zouden hun spel met mij spelen ! Zelfs hier, in de ouderlijke woning, voel ik mij door daemonen omringd ! Hun zwijgen maakt mij bang, de gedachte aan hunne onzichtbare tegenwoordigheid doet mij huiveren !”

Hij keek angstig rond in de kleine donkere ruimte, die zóó klein was, dat hij zich niet geheel oprichten kon.

Wrevelig vervolgde hij halffluid : „En wat heb ik misdaan ? Kon ik dan weten dat de geesten in die plaats hunne woonstede hebben en dat wij juist dáár het hert ontmoetten ?”

De sterke jongeling, die tot alles in staat was, voelde zich machteloos tegenover een onbegrepen noodlot, tegenover booze machten, die behagen schiepen in 's menschen ongeluk en waartegen men zich niet verdedigen kon ! Zij waren nu eenmaal de machtigen en geen mensch kon zich tegen hunnen wil verzetten !

En het was juist dit gevoel van onmacht, zich te moeten onderwerpen, hoe onwillig ook, dat den moedigen jongen man tot vertwijfeling bracht.

Was het een eerlijke strijd tegen vijanden die hij zien kon, desnoods tegen een sterke overmacht, het zou hem niet zoo moeilijk vallen ; met vreugde zou hij den ongelijken kamp aangebonden hebben en tot alles bereid zijn ; maar zich te buigen zonder tegenstand te kunnen bieden, en dan nog wel voor onzichtbare geweldenaars, dat was het zwaarste wat er van hem gevraagd kon worden !

En toch . . . er bleef niets anders voor hem over dan zich te onderwerpen aan het noodlot !

Zoo lag hij daar dan als een gevelde reus, als een machteloze held, die zwaar en knellend de ketenen voelde, waarmede hij gebonden was, ketenen waaraan hij rukte en trok, maar die hij niet in staat was te verbreken . . .

Tranen van spijt biggelden over zijn gelaat als hij eindelijk besloot zich in de ketenen van de machten der duisternis te laten klinken, zij het dan ook tandenknarsend !

Dat de ure der bevrijding eenmaal voor hem slaan zou, doch slechts bevrijding door den grooten Held Jezus Christus, dat verlossende woord had hij, helaas, nog niet gehoord !

HOOFDSTUK II.

HET HUWELIJKSAANZOEK.

Wij verlaten Molding thans en gaan terug naar de plaats, waar wij Soendeng en Kaloem met Wakoni achtergelaten hebben.

Alle drie keken Molding verwonderd na. Hij deed zoo vreemd en scheen zich dat geval met Wakoni zeer aan te trekken. Zij beminden hem alle drie en gunden hem niets dan goeds, doch Wakoni kon niet nalaten, op spijtigen toon op te merken : „Is dat nu een behandeling van de dochter van een beroemd dorpshef ! Als hij niet tot onzen stand behoorde, zou ik hem gevoelig laten straffen !”

Vergoelijkend namen de vrienden het voor Molding op. Kaloem voegde het verontwaardigde meisje op zijn gemoedelijke wijze toe : „Wakoni, waarom toch zoo boos ? Molding heeft dezen dag reeds zoovél moeten ondervinden. Denk eens, wij hebben alles gedaan wat een jager doen kan om een prachtig hert te schieten en Molding stond met den pijl op zijn boog gereed, toen plotseling een kraai luid krassend over zijn hoofd vloog.”

„Wakoni,” fluisterde Soendeng op ernstige toon, „tegen de booze geesten kunnen wij niet strijden.” En nog nauwelijks hoorbaar voegde hij er aan toe : „Ik vrees dat Molding toch reeds den toorn der goden op zich heeft geladen, door zich in drift zoozeer te laten gaan.”

Verschrikt deed de jonge vrouw een stap achteruit. Zij gevoelde reeds spijt over haar boosheid, want als Molding werkelijk de goden vertoorn had, zou hem zeker een ongeluk treffen!

„Wat heeft hij dan gedaan ?” vroeg ze sidderend.

Soendeng fluisterde : „Hij heeft ze beleedigd, doch ze weder goed trachten te stemmen door een groot offer te beloven.”

Peinzend liet Wakoni haar blik in de verte dwalen, om dan plotseling afscheid van de jongelingen te nemen en haar weg te vervolgen.

„Tegen de goden kunnen wij niet strijden,” klonk het voortdurend in haar binnenste. „Hij heeft zich dus *wel* dapper gedragen ! En nu heb ik hem nog zoo beleedigd bovendien ! Wat dom van mij, dat ik dit niet eerder bemerkte. Misschien is hij thans boos op mij en zal een andere vrouw nemen Wat moet ik nu doen ?”

Haar hoofd zonk op de borst. Langzaam stapte ze voort en luisterde achteloos naar het rinkelen van de koperen enkelringen.

„Ik mag niet naar hem toe gaan en met hem spreken, dat verbiedt onze adat ; Ach, had ik toch maar met zijn vrienden gesproken ! Zij meenen het goed met hem.”

Ze stond stil en keek om.

De beide jongelingen waren reeds uit het gezicht verdwenen.

Bedroefd en tegelijk boos op zich zelf ging Wakoni de kampong binnen. Zij zocht de eenzaamheid en voelde zich ongelukkig bij de gedachte haren beminde van zich vervreemd te hebben.

De zon zonk als het ware weg in den eindeloozen oceaan, hem overstromende met vloeibaar goud. Nog eenmaal zond ze aan de trotsch uit zee opstijgende bergen een korten afscheidsgroet, door ze met haar laatste stralen purper te kleuren. Haar dagwerk was volbracht en het schoone avondrood voorspelde een hoopvol wederzien na den donkeren nacht.

Vanaf den hoogen berg, waarop de kampong Wansama was gebouwd, kon men iederen avond dit heerlijke schouwspel waarnemen.

Mijmerend zat Wakoni op een rotsblok en liet haar blik glijden over het schoone natuurtafereel, zonder er echter iets bij te gevoelen. Haar gedachten hielden zich met geheel andere dingen bezig : zij zocht middelen en wegen, om de naar hare meening verloren liefde te herwinnen.

„Tegen de goden kunnen wij niet strijden,” herhaalde ze bij zich zelf. „Dus als die vóór ons zijn en ons helpen, dan is de overwinning zeker !”

Een straal van hoop doortrilde haar hart bij deze gedachte. „Nu weet ik het, door de hulp der goden zal ik hem overwinnen!”

„Maar hoe?” voegde zij er twijfelend aan toe.

Op die vraag kon ze nog geen antwoord vinden. Toch was ze ervan overtuigd, langs dezen weg het doel te zullen bereiken. Hierdoor opgevroolijkt ging ze terug naar de ouderlijke woning.

Het was een groot huis, op palen gebouwd, met hoog, steil oplopend dak. De onderste verdieping was geheel open en diende als verblijfplaats voor de varkens. Op ongeveer anderhalve Meter hoogte lag de bamboevloer van het woonvertrek der familie. Door middel van de meer genoemde bamboeladder bereikte men deze ruimte.

Zulk een woonvertrek van een Aloreesch huis is zoo eenvoudig mogelijk ingericht. In het midden is de haard, een soort kist van zware planken, vaak mooi besneden en met aarde gevuld. Hierop wordt het vuur aangelegd. Op drie steenen rust het roodaarden kookpotje. Deze stookplaats is een heiligdom en geniet een groote eer. Hier is de zetel der voorouders, die reeds in het geestenrijk zijn. De haard wordt beschouwd als de plaats, waar de adat het heiligste wordt bewaard en de vrouw, als de draagster der adat, geniet alléén het voorrecht hier te mogen koken. Vandaar, dat bij het christen-woorden, de haard afgebroken en verwijderd wordt.

Voortdurend wordt hier gestookt en aangezien de rook alleen door de deuropening kan ontsnappen, hangt er steeds een scherpe rooklucht.

Verder meubilair is er niet aanwezig. Hoogstens zijn er voor de ouderen banken van bamboelatten langs de wanden aangebracht.

Deze wanden zijn van platgeslagen, gevlochten bamboe, tot ongeveer een Meter hoogte, waar ze dan overgaan in het dak van alang-alang (een soort lang, sterk rietgras), dat van boven spits toeloopt.

De bovenste verdieping dient als bergplaats voor levensmiddelen en familiebezittingen en ook als verblijfplaats van de familiegoden.

Op het oogenblik dat Wakoni binnenkwam, zat haar moeder bij den haard en kookte de groenten. Een paar maiskolven lagen tusschen de gloeiende steenen om zóó de korrels te roosteren. Bij het licht van het houtvuurtje nuttigde Wakoni haar avondmaaltijd, rolde zwiingend haar matje uit en legde zich neder om te slapen.

Het gelukte haar echter niet, den slaap te vatten. Onrustig wierp ze zich van de eene zijde op de andere, zoodat het kraken der bamboelatten de overige bewoners uit den slaap hield. Dit bezorgde haar menig scheldwoord, doch zij lette daar niet op. Zij peinsde slechts over een of ander toovermiddel, waarmede ze de liefde van Molding weer kon herwinnen.

Opeens herinnerde zij zich, dat er in een naburige kampong eene beroemde priesteres woonde, die reeds meer in zulke gevallen raad had verschafft. Ja, nog kort geleden stond een van haar kennisjes voor dezelfde moeilijkheid en werd door de priesteres prachtig geholpen.

„Dat ik daar ook niet eerder aan gedacht heb ! Morgen vroeg zal ik er heen gaan en haar om raad vragen,” besloot Wakoni bij zich zelf.

In het zalige bewustzijn, dat nu alles nog wel in orde zou komen, sliep ze rustig in.

Ze wist niet, dat in dezen nacht ook haar geliefde zich onrustig op zijn harde legerstede heen en weer wierp. Want ook Molding was vervuld van de gedachte, een fout te hebben begaan, waardoor hij zich tegenover de trotsche Wakoni bespottelijk had gemaakt ! Zij was er juist zoo zéér opgesteld om een man toe te behooren, die dapper was en geëerd door zijn medeburgers, en nu Haar vader stelde eveneens hooge eischen en kon dat ook doen, aangezien hij met den Radja verwant was

„Ze heeft mij uitgelachen en bespot, maar kan *ik* het dan helpen ?” mompelde hij vertwijfelend. „Tegen de booze geesten kunnen wij niet strijden.”

Dan trachtte hij zich weer moed in te spreken met de gedachte : „Ze zal het niet zóó gemeend hebben, ze zei het zoo lachend weg”

„Zal ik het toch nog wagen, een huwelijksaanzoek te doen?.... Ik hoop maar dat ze het nog niet aan haar ouders verteld heeft, want als haar vader neen zegt, bestaat er geen mogelijkheid, haar te krijgen.”

De gedachte daaraan wekte den twijfel weder op in zijn hart. Zich onwillig om-en-omwerpend, herhaalde hij voor de zoo-veelste maal bij zich zelf: „Ze heeft het natuurlijk reeds aan haar vriendinnen verteld en mij beschaamd gemaakt in het dorp!”

Weer zag hij dat groote hert vóór zich en zijn handen trilden alsof ze nog den boog omspanden. Maar daar hoorde hij ook weer het krassen van dien kraai! O, afschuwelijk, het was als een hoonlach van daemonen die met hem speelden!

En hij moest zwijgen! Het was immers altijd zoo geweest en het zou wel altijd zoo blijven

Stil, wat was dat daar?

Hoorde hij daar niet iets verdachts? Ach neen, het was zijn opgewonden fantasie, die hem parten speelde.

Een oogenblik hief hij scherp luisterend het hoofd op, maar hoorde niets meer. Dan dommelde hij in, om spoedig weer wakker te schrikken, meenende het krassen van dien kraai te hooren.

Traag kropen de uren voorbij en verlangend zag hij uit naar de morgenschemering, die aan zijn lijden een einde zou maken.

Eindelijk begon de hemel zich te kleuren, de sterren verbleekten en weldra zou de zon de heerschappij der duisternis verdrijven.

Molding stond op, rolde zijn slaapmatje ineen en ging naar buiten. Zoó benauwd als in dezen nacht was het hem nog nooit geweest! Met vreugde ademde hij de frissche morgenlucht in.

„Wat zal deze dag mij brengen? Ik weet het niet, maar voel mij lusteloos en mat. Even naar Soendeng en Kaloem gaan, misschien hebben die nog met Wakoni gesproken en kunnen zij mij eenige hoop geven.”

Spoedig stond hij bij de woning van Soendeng en riep hem. Deze liet niet lang op zich wachten en kwam bij zijn vriend. Vertrouwelijk sloeg hij zijn arm om den breeden schouder van

Molding en samen verlieten zij de kampong. Soendeng wist echter niet veel mede te deelen.

„Nadat gij waart weggegaan, hebben wij nog met Wakoni gesproken en getracht, haar de zaak duidelijk te maken. Ze zei er niet veel op. Ik meende evenwel te bemerken, dat het haar speet, je zoo te hebben bedroefd.”

Molding keek zijn vriend vragend aan.

„Ik kan je verzekeren, Molding, dat ze het zoo boos niet meende als jij het opnam.”

„Ja, zij kon ook niet weten, wat er gebeurd was. Ik heb onverstandig gehandeld, door mij zoo kinderachtig aan te stellen Zou je denken, dat ik toch nog een huwelijksaanzoek kan doen?”

„Ik zou het je zeker aanraden, Molding! Ieder weet dat haar vader een trotsche man is en niemand behalve jij zou het wagen, een bod naar zijn dochter te doen.”

Molding zweeg. Zijn hoop keerde weder. Hij wist, dat zijn vriend hem niet bedroeg.

„Zeg Soendeng, zou het niet het beste zijn, nog eenigen tijd te wachten, totdat ze deze nare geschiedenis vergeten is?” hernam Molding na lang zwijgen.

„Nu, laat eens zien, het zijn nog acht of negen dagen tot nieuwe maan. Vóór dien tijd kun je het toch niet doen, want je weet, dat een huwelijksaanvraag alléén met nieuwe maan mag geschieden. Dan zal Wakoni het wel te boven zijn.”

Bij deze woorden keerde de gloed in Moldings oogen weder terug en zijn geheele wezen herkreeg de gewone krachtige houding. Hij voelde zich weer zekerder.

Zij wandelden samen naar de beek en lieten het frissche water over zich heen stroomen. Na het morgenbad slenterden zij nog wat rond, om daarna bij Molding de morgenpap te gebruiken, die zijn moeder reeds in klapperdoppen gereed had gezet.

Borden, schalen en lepels zijn op Alor onbekend, maar heel handig heeft men deze nuttige voorwerpen vervangen door ledige kokosnootschalen. Deze worden echter nooit gewasschen, alleen na het gebruik door de honden uitgelikt. Dit vindt de Alorees al voldoende.

Na het ontbijt gingen de beide vrienden zich oefenen in het speerwerpen en doodden verder den tijd met sirihpruimen en met praten over allerlei.

Wakoni was óók vroeg opgestaan. Ze ving een paar kippen op, voorgevende deze te willen offeren bij een heiligen steen vóór het dorp. Dat was heel gewoon en niemand hechte er een bijzondere beteekenis aan. De pooten der kippen werden met een rottanbandje aan elkander gebonden, het sirihmandje goed gevuld, en uiterst bedaard verliet Wakoni de kampong. Door niets liet ze blijken, in welk eene innerlijke spanning ze verkeerde.

Schijnbaar toevallig, doch zeer opzettelijk, had ze de vetste dieren uitgezocht. Deze moesten „de deur der hut van de priesteres openen” (waren het geschenk om gehoor bij deze te krijgen).

Nadat ze het dorp verlaten had, verhaastte zij hare schreden en liep met vlugge passen het steile bergpad af. Om alle verdenking van zich af te wenden, ging ze eerst werkelijk in de richting van den offersteen. Daar gekomen keek ze naar alle kanten scherp rond. Er was niemand te zien.

Zoo vlug ze kon ging ze daarna langs een omweg naar de woning der priesteres.

Hier bespiedde zij nog eenmaal nauwkeurig de omgeving. Nadat ze er zich van overtuigd had geheel alleen te zijn, kuchte ze een paar keeren luide, om de aandacht te trekken.

Na eenige oogenblikken hoorde ze de stem van een oude vrouw, die van binnen uitriep: „Wie is daar?”

„Hier is de dochter van het beroemde dorpshef van Wansama.”

„En wat wilt ge, mijn kind?”

„O, ik wilde U slechts een paar eieren brengen,” antwoordde Wakoni.

Het is de gewoonte der Aloreezen om als ze *elkander* een geschenk geven, dit zoo klein mogelijk te noemen; als ze daarentegen aan de *goden* iets onbeduidends offeren, dit zoo groot mogelijk voor te stellen.

De oude vrouw wist dat heel goed en antwoordde vriendelijk:
„Kom dan maar binnen mijn kind.”

Behendig klom Wakoni de ladder op en, zonder iets te zeggen, gaf ze de kippen aan de vrouw. Deze betastte en bekeek ze met kennersblik en was blijkbaar door dit onderzoek tevreden gesteld.

„En wat begeert mijne dochter?” vroeg ze verder met neerbuigende vriendelijkheid.

Verlegen en met de overdreven beleefdheid, waarmede de priesters en priesteressen behandeld worden, begon Wakoni haar verzoek: „Ja, ziet u, men heeft mij verteld, dat u de dochter der goden is en met hen in verbinding staat.”

Door deze vleiende taal gestreeld, antwoordde de priesteres schijnbaar onverschillig: „Dat is ook juist, mijn kind.”

Wakoni haalde haar sirihmandje te voorschijn en bood het de priesteres aan met de woorden: „Ik durf het haast niet te wagen om u, de dochter der goden, mijn geringe sirih-pinang aan te bieden, maar als het niet te vrijmoedig is, neemt u dan van uw dienseresse deze sirih-pinang en tabak aan, die ik voor u meegebracht heb.”

„Ik zie uwe goede bedoelingen, daarom wil ik het aannemen. Het is anders de gewoonte niet, dat de dochter der goden geschenken aanneemt,” loog de priesteres, want ze bestond daarvan. „Doch neem zelf ook wat.”

De beide vrouwen staken daarop ieder een stuk van een pinagnoot in den mond, braken een sirihvruchtje door, bevochtigden dat met speeksel en doopten het in het doosje met kalk, waarna de geheele hoeveelheid in den mond verdween. Dit werd zóólang herhaald, totdat van iedere substantie de gewenschte portie aanwezig was. Daarna werd het proces bekroond met een groote tabakspruim, die, vóór de tanden gehouden, nog een eind buiten den mond uitstak.

In de oogen van een Europeaan is dit afschuwelijk leelijk, doch de Aloreezen zien het gaarne en voelen zich niet op hun gemak als de pruim ontbreekt.

Er ontwikkelde zich nu een vraag-en-antwoord-spel, waardoor de vrouw op handige wijze achter de waarheid kwam. Ze

deed alsof ze van niets afwist en begon in een mandje met toovermiddelen te grabbelen. Met een gewichtig gezicht en veel gebaren haalde ze het eene na het andere er uit. Elk voorwerp nauwkeurig onderzoekende, verklaarde zij aan het naïeve meisje: „Ik zie, dat gij bemind wordt door den zoon van een dorps-hoofd, niet ver van hier. Deze jonge man is echter in zijn vertrouwen geschokt, omdat gij hem verkeerd beoordeeld hebt. De schuld ligt bij jouw, mijn kind, en gij zoudt er zelf de oorzaak van zijn, als hij een andere vrouw nam.”

Ze wachtte een oogenblik, en sloeg het meisje van terzijde gade, om de uitwerking harer woorden te zien.

Wakoni boog het hoofd diep voorover.

„O, het is waar!” riep ze uit, „gij hebt goed gezien! Ik heb lichtzinnig gehandeld . . . Is er nu echter geen mogelijkheid meer, om de fout te herstellen?”

„Ja, wacht maar even,” antwoordde de priesteres schijnbaar ongeduldig, „ik ben nog niet klaar! Ge moogt mij niet in de rede vallen, dan zoudt ge een nieuwe hinderpaal in den weg leggen.”

Ze begon opnieuw in het mandje met toovermiddelen te zoeken, terwijl Wakoni in uiterste spanning wachtte. Het kostte haar moeite, haar driftig, trotsch karakter te bedwingen en te zwijgen.

De priesteres vervolgde, zonder het meisje aan te zien: „Het zijn nog acht dagen tot nieuwe maan. Nu moet ge straks een lok van uw haar afsnijden, deze tezamen met een door u gekauwd sirihpriimpje in een citroenblad wikkelen, en dit pakje onder de slaapplaats of althans onder het huis van uw beminde trachten neer te leggen. Niemand mag er echter iets van bemerken!”

Ze zag Wakoni doordringend aan en vervolgde: „Verder moet ge aan Bi-har, de dochter van Lahatala, de godin der liefde, een kip offeren en haar uw bede voordragen. Doet ge dit alles en neemt Bi-har uw offer aan, dan zal uw beminde met nieuwe maan komen en met uw vader over u spreken.”

Tranen van dankbaarheid sprongen Wakoni in de oogen. Ze meende hetgeen de priesteres voorstelde wel te kunnen uitvoeren, en twijfelde geen oogenblik meer aan het succes.

„Uw dienaressen is de dochter der goden onuitsprekelijk

dankbaar voor hare hulp en hoopt op verdere ondersteuning in deze zaak. Spoedig zal uw dienaar nog een paar eieren brengen voor u, geachte priesteres."

Na deze woorden stond Wakoni op en wilde vertrekken. De priesteres stelde zich echter aan alsof ze Wakoni niet hoorde, maar nog in de geestenwereld verkeerde. Als uit een droom ontwakend, hief ze langzaam haar hoofd op en zeide op vriendelijken toon: „De goden beminnen u, mijn dochter, en zullen zeker uw hartewensch vervullen."

Blijmoedig keerde Wakoni huiswaarts, evenwel zeer voorzichtig, om door niemand gezien te worden.

„Nu rest nog de moeilijkste taak en wel om het toovermiddel op de juiste plaats te krijgen," dacht ze. „Het beste zou wel zijn, dit 's avonds of 's nachts te probeeren, maar dat durf ik niet: 's nachts zwerven de geesten rond in de gedaante van vuurvliegjes, en daar ben ik bang voor!" . . . „Hoe dan?" Het is jammer dat niemand het weten mag, anders zou ik er een vriendin heen kunnen zenden. Nu gaat dat niet, dus moet ik er wat anders op vinden."

Ze spoedde zich luchtig voort, over het smalle voetpad tusschen dicht struikgewas en hooge boomen door. Onwillekeurig schiep ze behagen in de spelende zonnestralen, die tusschen het dichte loover door schoten en zich in voortdurende haast over hare donkere ledematen bewogen. Bonte vlinders fladderden door het woud, nu eens links, dan weer rechts of vóór haar uit. Groote torren zoemden om haar heen. Mugjes speelden in de lucht en vogels deden hunne stemmen hooren in de boomen. „Het is alles veel vroolijker en blijder dan daar straks," dacht ze bij zich zelf, niet bemerkend, dat deze verandering zich alléén in haar zelf had voltrokken.

„Ha, daar bedenk ik op eens een plannetje om het doel te bereiken!" riep ze verheugd uit. In Brakkeboekoe woont een neef van vader, die reeds lang sukkelend is. Nu zal ik vader voorstellen, hem eens te bezoeken; ik ga dan mee en zal wel kans zien, het pakje ongemerkt in het huis te werpen."

Vol vreugde over dit plan liep ze verder en bereikte spoedig de kampong.

Thuisgekomen vertelde ze zoo terloops : „Vader, ik heb mijn kippen geofferd en daar is mij onderweg te binnen geschoten, dat uw neef in Brakkeboekoe reeds lang sukkelend is. U heeft hem nog haast niet bezocht. Zoudt u dat niet eens doen, Vader?”

„Ja, dat is waar,” antwoordde haar vader, niets vermoedende, „het is goed, dat je mij daaraan herinnert. Ik was hem reeds lang vergeten. Maar in deze dagen heb ik er geen tijd voor.”

Wakoni wist, dat bij haar vader uitstel gewoonlijk afstel beteekende en trachtte daarom hem te bewegen, er spoedig heen te gaan.

„Het is vreemd”, zei ze zoo voor zich heen, „daar werd ik op eens aan herinnerd onderweg. Het kon wel eens erger met hem geworden zijn. Heeft u er in lang niets meer van gehoord, Vader?”

„Ja, dat is wel lang geleden, maar toen was het heelemaal niet erg met hem.”

„Toch heb ik angst, Vader, dat als U er niet heen gaat, er een ongeluk zal gebeuren.”

„Kind, je maakt mij bang, hoe kom je daar toch bij?”

„Ja, Vader, onderweg kwam het mij telkens te binnen en moest ik er haast voortdurend aan denken.”

„Nu, laten wij eens zien . . . morgen . . . wat moet ik dan doen . . . ?” Hij dacht een oogenblik na.

„Vader, u moet het niet uitstellen, het is beslist noodzakelijk. Ik ga ook mee om mij van den stand van zaken op de hoogte te stellen.”

De oude man begreep er niets van, maar omdat zijn dochter zich zóó bezorgd maakte over het welzijn van zijn neef en wel juist nadat ze haar offers aan de goden gebracht had, kon het mogelijk een waarschuwing zijn. Hij zou in dat geval zeker zijn straf niet ontloopen, indien hij niet gehoorzaamde ! Daarom besloot hij den volgenden morgen vroeg naar Brakkeboekoe te gaan.

Dat liep dus voor Wakoni boven verwachting. Opgetogen van blijdschap begaf zij zich onmiddellijk naar den rand van het woud, waar onder een zwaren kapokboom een leelijk houten beeld stond, in de gestalte van een vrouw.

Dat was Bi-har, dochter van den oppersten god Lahatala, die de wereld en alles wat daarop is, gemaakt heeft. Zij was de godin der liefde, die de huwelijken tot stand brengt en den kinderen schenkt. Zij werd in het dorp hoog geëerd.

Schuchter trad Wakoni nader, keek haastig rond of niemand haar bespiedde en prevelde voor het beeld : „O, Bi-har, dochter van den Allerhoogste, wien alle goden en geesten gehoorzaam zijn, tot u kom ik met een bede. Gij Bi-har, die de huwelijken sluit, help ook mij, dat ik de door eigen schuld verloren liefde van Molding, den zoon van het dorpsheofd van Brakkeboekoe, weder gewinnen moge ! Laat hem komen met nieuwe maan om mij te vragen. Als gij naar het rijk van Lahatala gaat, neem dan dit offer mede voor den Hoogsten God.”

Ze sloeg daarbij met een hakmes den kop van een kip af en liet het bloed op den steen vóór het beeld loopen.

Zacht en smeekend prevelde zij nog eenmaal : „O, Bi-har, dochter van Lahatala, geef mij Molding weder !”

Ze ging heen, sneed een lok van het mooie zwarte kroeshaar af en wikkelde deze met een sirihpruimpje in een citroenblad en verborg dit pakje zorgvuldig in haar sirihmandje.

Daarmede was alles gereed en vol blijde hoop trad ze de toekomst tegen, in de stellige overtuiging, dat haar plan gelukken zoude.

Het was nog vroeg in den morgen. Wakoni stond van haar harde legerstede op, om zelf de maispap voor het ontbijt te koken. Ze deed er een extra groote portie Spaansche peper in, want daar hield vader zoo van, en keek ongeduldig naar de rust-bank, waar de oude man nog zoet sluimerde. Hij scheen nog geen lust te gevoelen om op te staan.

Weer roerde Wakoni zenuwachtig in het potje en wachtte ongeduldig, totdat vader eindelijk opstond. Vlug bracht ze hem een klapperdop vol geurige pap en drong tot spoed aan. Dit maakte den ouden man knorrig en Wakoni zag spoedig in, dat ze zóó niet moest voortgaan, anders zou ze haar doel nooit bereiken.

Ze nam dus een onverschillige houding aan en at zelf, schijnbaar rustig, haar napje leeg.

Langzaam als menschen die geen haast kennen maakte vader een sirihpriimpje en dacht nog niet aan vertrekken. Wakoni brandde van ongeduld, doch mocht er niets van laten blijken, om geen achterdocht op te wekken.

Eindelijk was vader gereed. Hij nam zijn boog en pijlen en het scherpe kapmes, de trouwe gezellen der Aloreezen op al hunne wegen, en de tocht werd ondernomen. Wakoni volgde haar vader op een paar passen afstands en achter hen aan kwamen nog eenige mannen, om het hoofd en zijn dochter te beschermen.

De weg van Wansama naar Brakkeboekoe is niet lang, maar steil en moeilijk. Toch kwamen ze vlug vooruit, want de Aloreezen hebben een bepaalden pas, een soort van sukkeldrafje, dat men zich eerst aanleeren moet om hen te kunnen bijhouden. Daarbij loopen ze steeds achter elkander, zóó, dat ze letterlijk elkanders voetstappen drukken, waardoor sommige paden meer op dakgoten dan op wegen gaan gelijken.

Wat klopte het hart der jonge vrouw vol blijde verwachting en stille hoop! Heel schuchter kwam zelfs de gedachte bij haar boven den geliefde mogelijk te kunnen zien en te spreken. Ze onderdrukte evenwel deze opwelling onmiddellijk, daar ze zich had voorgenomen, om ook in het geval dat ze hem zou zien, zich koel en afwijzend aan te stellen. Zóó handelde zij volgens de adat!

Met zulke gedachten vervuld liep ze door, met welgevallen luisterend naar het geklingel der belletjes onder aan het sirihamdje en het rinkelen der los om haar enkels hangende ijzeren en koperen ringen.

Na een marsch van een paar uren bereikten vader en dochter de kampong Brakkeboekoe. Onmiddellijk begaven zij zich naar het huis van den neef en vroegen naar zijn gezondheid. Nu, die was uitstekend en schijnbaar verheugd hoorde Wakoni deze woorden aan. In stilte zocht ze middelen en wegen, om ongemerkt het huis van Molding te bereiken en haar toovermiddel daar neer te leggen.

Vader en neef wisselden een sirihpriimpje en praatten gezellig over alles wat er sinds hun laatste bezoek was voorgevallen.

Na het middagmaal gingen ze een uurtje slapen, om straks, als de zon minder sterk werd, den terugtocht te aanvaarden. Thans moest Wakoni de gelegenheid waarnemen om haar plan ten uitvoer te brengen. Op dit uur van den dag trokken de bewoners van Brakkeboekoe zich gewoonlijk terug in de schaduw van hunne huizen en boomen en deden een middagslaapje.

Met een heel onverschillige houding en uitdrukking op haar gelaat, begaf Wakoni zich van huis tot huis, hier en daar met andere vrouwen een praatje makende, en naderde zoo van lieverlede de woning van het dorps hoofd. Ongemerkt liet ze het pakje onder het huis glijden en spoedde zich dan terug naar haar familie. Ze was blijde, dat ze Molding niet gezien had, want het mocht eens nadeelig op het toovermiddel werken!

Weer in het huis van haar neef gekomen, stelde zij levendig belang in het gesprek.

„U weet niet, hoe mijn gedachten naar Brakkeboekoe getrokken werden,” zei Wakoni vol vuur. „Zelfs in den nacht heb ik er van gedroomd!”

Neef voelde zich gestreeld, niet wetende, dat deze belangstelling heel iemand anders gold! Vader dacht natuurlijk ook niet aan een dubbelzinnigheid en voegde er aan toe: „Ja, ze heeft mij angstig gemaakt over je toestand. Gelukkig, dat het ongegrond was. Maar jij hebt den laatsten tijd ook vaak aan ons gedacht, nietwaar? Dat was toch wel vreemd. Nu, als je kunt, moet je maar eens spoedig naar Wansama komen, dan kunnen wij nog eens praten.”

Zeg Wakoni, het wordt nu tijd, dat wij naar huis gaan. Heb je nog met je vroegere kennissen kunnen praten?”

„Ja, Vader, ik heb erg gezellig gekeuveld. Ze maken het allen goed. Wij behoeven dus geen spijt over onzen tocht te hebben.”

Neef ging een eindje mee en vroolijk babbelend liep Wakoni achter hen aan. Niemand had iets van haar geheime bedoelingen geraden. Ze moest nu maar afwachten, wat de goden zouden doen.

Op een morgen krom Molding naar de bovenste verdieping van zijn ouderlijke woning, waar de schatten stonden, die hij

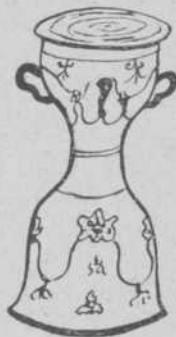
voor een huwelijk beslist noodig had. Vooreerst eenige mokko's, koperen handtrommen in den vorm van een zandlooper met vier handvatsels. Verder koperen gongs of slagbekkens, van verschillende grootte. Dat waren de middelen om een vrouw te koop. Het adat-huwelijk op Alor is een koop-huwelijk. Hoe hooger de afkomst der vrouw is, des te meer mokko's er moeten betaald worden. De prijs varieert tusschen f 50.— en f 2000.— (zie over mokko's onder de aantekeningen hierachter).

Molding bezat mokko's ter waarde van ongeveer vierhonderd gulden en gongs van ongeveer honderd gulden waarde.

„Dit zal wel voldoende zijn,” mompelde hij voor zich heen, nadat hij zich van zijn rijkdom overtuigd had. Hij maakte daarna zes rolletjes van hout, in den vorm van zijn mokko's, voorzien van een handvat, dat de waarde ervan aangaf. Deze bond hij met een rottanbandje aan een stokje en voor het aantal gongs een evengroot getal stokjes, zoodat het geheel de waarde bepaalde van het bruidsgeschenk, dat hij aanbieden kon.

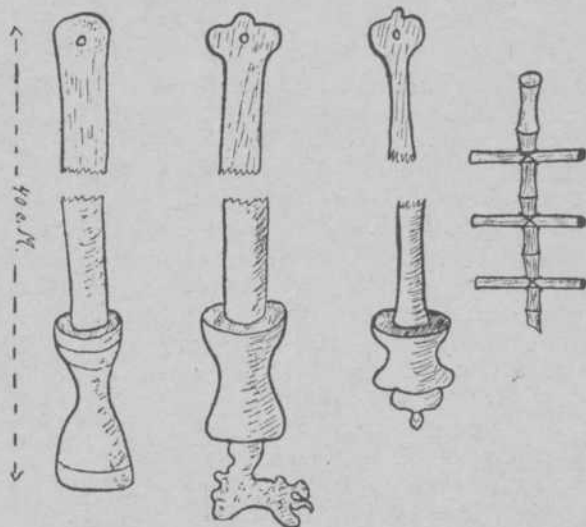
Nadat Molding met dit werkje klaar was gekomen, ging hij naar zijn vader en zeide: „Vader, u weet, dat ik Wakoni, de dochter van uw vriend, het dorpshoofd van Wansama, liefheb en haar gaarne als mijn vrouw zou bezitten. Nu heb ik voor de mokko's die ik haar aanbieden kan, de gewone „gfandoen” (voorbeelden of modellen) gemaakt. Wilt U eens zien, of alles volgens de adat in orde is?”

Met kennersblik bekeek vader elke gfandoen afzonderlijk en onderzocht zorgvuldig of er geen fout gemaakt was, want daardoor zou het gehele huwelijksaanzoek mislukken. Hij kende reeds lang de liefde van zijn zoon voor de flinke dochter van zijn vriend en zou zelf ook gaarne zien, dat zij zijn dochter werd. Daarom verblijdde hij zich oprecht over het toekomstige geluk van zijn zoon. Hij gaf enkele wenken tot verbetering der gfandoen voor zoover die niet in orde waren en nadat Molding deze

Mokko

verbeteringen aangebracht had, zei de vader vol trotsch : „Zoo is het in orde. Nu wacht je tot nieuwe maan, en in den vroegen morgen, nog vóór de zon opkomt, moet je deze gfandoen aan den ladder van het huis van je toekomstige vrouw hangen. Doch zorg er vooral voor, dat niemand er iets van bemerkt !”

Gfandoen

Molding wist dit alles reeds lang, doch wachtte geduldig, tot dat zijn vader uitgesproken had. Hij verborg de gfandoen zorgvuldig voor het oog van derden en telde de dagen, die hij nog wachten moest.

Eén dag vóór nieuwe maan ging hij welgemoed naar Wansama. Dicht bij het dorp klom hij in een boom, om daar den nacht door te brengen en zodoende den volgenden morgen vroeg bij de hand te zijn.

Lang vóór de dag begon, daalde hij al uit zijn hooge slaappleaats neder en ging de kampong binnen. Bij het huis van het dorpshoofd gekomen, keek hij voorzichtig rond, om zich te

overtuigen, dat hij door niemand bespied werd en bond de gfandoen aan den ladder vast. Zoo snel mogelijk verwijderde hij zich daarna, in de overtuiging, door niemand gezien te zijn.

Hij kon ook niet weten, dat hij *toch* door iemand heimelijk bespied was !

Wakoni, die wist dat in dezen nacht de huwelijksaanvraag gedaan moest worden, of anders in het geheel niet geschieden zou, had reeds lang op de loer gelegen. Ze deed alsof ze rustig sliep, maar naast haar matje had ze de bamboelatten van den vloer een weinig uit elkander geschoven, om zóó precies te kunnen zien, wat er onder het huis gebeurde.

Hoe klopte haar hart van vreugde, toen zij den kloeken jongeling gadesloeg, bij de eerste schrede op den langen weg der huwelijksaanvraag !

„Bi-har, de godin der liefde, heeft mij geholpen ! Het toovermiddel heeft zijn werking niet gemist !” jubelde het in haar binnenste. „Nu nog maar wat wachten, dan zal alles wel goed uitkomen.”

Dien morgen had ze niet de minste haast om naar buiten te komen. Het was reeds lang licht en nog steeds zocht ze allerlei bezigheden, om maar binnen te kunnen blijven.

Nadat vader zijn maispap gegeten had, daalde hij de ladder af om naar het dorp te gaan.

„Nu moet vader het zien,” dacht Wakoni, „hoe zal hij het opnemen ?”

In gespannen verwachting sloeg ze den ouden man heimelijk gade. Hij zag de gfandoen, greep er naar, en bekeek elk houtje aandachtig. Nieuwsgierig telde hij het aantal gongs, maar schudde ontevreden het hoofd.

Hij wist nog wel niet, wie de aanvrager was, maar de koopsom was blijkbaar niet voldoende !

Met schrik merkte Wakoni dit op. Ze wist haast zeker, dat Molding alles aangeboden had, wat hij bezat. Nog één hoop bleef er over, dat namelijk de besprekingen, die op de aanvraag moesten volgen, te haren gunste mochten uitvallen, anders Ze kende haar vader te goed, om niet te weten, dat hij op zijn stuk zou blijven staan, wat er ook gebeuren mocht.

Vader sprak geen woord over de zaak en borg de houten voorwerpen op de bovenste verdieping van het huis. Daarna ging hij heen en deed alsof hij nergens van wist. De aanvrager zou zich wel melden.

Eenige dagen later kwam het dorpschoofd van Brakkeboekoe te Wansama aan. Hij werd vergezeld door een paar mannen, die een vet varken droegen. Vóór het huis van het dorpschoofd bleven ze stilstaan en riepen zijn naam.

Vriendschappelijk werden ze begroet. „Welkom mijn vriend! Gij hebt een langen weg achter den rug en zult wel moe zijn. Kom in de schaduw van mijn huis wat uitrusten.”

Even hartelijk luidde het antwoord: „Het is mij een groote eer, in de schaduw van uw woning te mogen vertoeven.”

Zij gingen gemoedelijk op den grond gehurkt zitten en wisselden een sirihruijpje.

„Wel mijn vriend,” opende Moldings vader het gesprek, „hoe staat het met je tuinen?”

„O, dank je, het gaat prachtig dit jaar.”

„Is de oogst goed gelukt?”

„Ja, uitstekend, beter dan ooit tevoren.”

„En . . . hebt ge geen tuinen meer braak liggen?”

Verrast keek het dorpschoofd van Wansama zijn vriend aan. Dit was de gewone bedekte vraag naar niet-verloofde, huwbare dochters, en tegelijk een poging, om deze voor een zoon of bloedverwant te verwerven.

„Dus *hij* is de aanvrager,” dacht hij, „dat verblijdt mij, want zijn zoon staat mij wel aan.” Zonder iets te laten blijken van zijn vermoeden, antwoordde hij kalm: „O, ja, dat ook.”

Het gesprek stakte een oogenblik. De beeldspraak was teneinde en de zaken moesten thans onomwonden behandeld worden.

Om zich zelf moed te verschaffen, nam Moldings vader een nieuw sirihruijpje en bood zijn vriend er ook een aan. Zulk een ruijpje is voor den Inlander steeds een ding van gewicht; hij hecht er dikwijls meer waarde aan dan aan eten en drinken en liever zou hij, bij wijze van spreken, tien dagen gevangenisstraf ondergaan, dan één dag z'n siri-h-pinang te moeten missen.

Langen tijd zaten ze zwijgend naast elkander en ieder be-

reidde zich voor op den urenlangen woordenstrijd, die weldra moest volgen, want bij zulke gelegenheden blijkt dit anders zoo zwijgzame volk een verbazend redenaarstalent te bezitten !

Heel droogjes begon Moldings vader : „Ik heb een mager kipje voor mijn vriend meegebracht en hoop dat hij dit geringe geschenk wel zal willen aannemen.” Hij wees daarbij op het vette varken en noemde dit bescheiden „een mager kipje.”

„Gaarne wil ik het aannemen en noodig mijn vriend uit, ervan mede te willen eten.”

„Met alle genoegen doe ik dat, want het is mij een groote eer, in uw huis te mogen toeven en van uw gastvrijheid te genieten.”

Weer volgde een lange pauze. Men draaide nog steeds om het onderwerp heen en geen van beiden wilde den slag openen.

Eindelijk nam het dorpshoofd van Brakkeboekoe een aanloop en vroeg vrijuit : „Hoeveel dochters heeft mijn vriend ?”

„Ik heb vier dochters, alle lieve meisjes.”

„Heeft mijn vriend ook een dochter, die de vrouw van mijn zoon kan worden ?”

„Ja, die heb ik. Gij moogt zelf uitkiezen, maar onder deze voorwaarde : de jongste kunt gij niet krijgen, want die is te jong ; de tweede eveneens ; en de derde is reeds verloofd (men kon beter zeggen *beloofd*, want de meisjes werden vaak reeds als kind beloofd aan den toekomstigen man). Dus nu moet mijn vriend maar uitzoeken welke hij hebben wil.”

„Dan kies ik de oudste,” antwoordde Moldings vader onverstoobar, want hij kende deze wijze van spreken.

„Mijn vriend heeft een verstandige keuze gedaan. Deze oudste is de beste dochter, die ik heb. Ze is vlijtig en trouw en bezit alle deugden, die men van de dochter van een dorpshoofd verwachten mag. Ze is de beste vrouw, die uw zoon, als het toekomstige hoofd van Brakkeboekoe, wenschen kan. Daarom is uwe keuze verstandig geweest.”

Deze lofrede, hoe schoon ze klinken moge, kwam niet voort uit een van trots zwellend vaderhart, maar was een phrase van den koopman, die zijn waar aanpreest ! Vandaar dan ook, dat er een eindeloos lange bespreking volgde over den bruidsschat die betaald zou moeten worden.

Het resultaat was echter, dat het dorps hoofd van Wansama zijn dochter niet aan Molding afstaan wilde, tenzij deze nog twee mokko's elk ter waarde van ongeveer tweehonderd gulden, kon aanbieden !

Dat was een moeilijk geval, want Molding bezat niet meer en zijn vader evenmin !

Wakoni had, in het huis verborgen, met de grootste spanning het gesprek gevolgd. Met tranen in de oogen ging zij weg. Haar vader mocht niet weten dat zij alles gehoord had, anders zou hij zeker niet toegeven.

Het was de gewoonte, dat de vader besliste, onafhankelijk van den wil zijner dochter ! De meisjes zelf hebben meestal niet veel te zeggen, zij hebben slechts te gehoorzamen, ook al wordt haar vaak gruwelijk onrecht aangedaan. Toch kunnen zij in gevallen als deze vaak een zekeren invloed uitoefenen, zoodat een huwelijk niet zoo geheel willekeurig tot stand komt als dit wel schijnt.

Nadat de besprekingen op het doode punt gekomen waren, werd er een gemeenschappelijke maaltijd aangericht, waaraan ook Moldings vader deelnam. Men bleef heel vriendelijk tegen elkander, want het geheel werd beschouwd als een handelszaak, waarbij men het wel niet eens is kunnen worden, doch die verder op het persoonlijke leven geen invloed uitoefent.

Na het middagmaal gingen allen een poosje slapen. Wakoni verschool zich achter het huis en weende hartstochtelijk. Hare schoone toekomstdroomen waren in rook opgegaan en zij voelde zich nu diep ongelukkig.

Moldings vader nam afscheid en de zaak moest blijven rusten, totdat hij de noodige mokko's bijeen zou hebben of wel moest verklaren, geen kans te zien om ze te krijgen. In dit geval zou alle hoop op een huwelijk verloren zijn.

HOOFDSTUK III.

DE MOORD EN ZIJN GEVOLGEN.

Ons verhaal verplaatst ons thans naar de bergkampong Boal, ver achter Brakkeboekoe.

Gelijk een adelaarsnest troonde dit armzalige dorp op een der hoogste toppen van het woeste berglandschap.

Gloeiend zonken de stralen der tropische middagzon bijna loodrecht neer op de steile daken der hutten, waaronder mensch en dier een schuilplaats zochten tegen hunne brandende kracht.

Beklimmen wij in gedachten de wankelende ladder van een dezer huizen en betreden de armoedige woning.

Het was een donker hokje, van ongeveer drie Meter in het vierkant, vol rook en bedorven lucht. In het open gedeelte onder de hut was er nog eenige bescherming te vinden tegen de gloedhitte, maar in deze bedompte ruimte, die zóó laag was, dat men er nauwelijks rechtop kon staan, was het om te bezwijken!

Een zacht, aangrijpend kreunen weerklonk. Op den vloer uitgestrekt, lag een vrouw van middelbaren leeftijd. Het arme schepsel was doodziek; met ingevallen wangen, gloeiend van koortshitte, de oogen uit hun kassen puilend en de tong aan het gehemelte gekleefd, lag ze daar zonder eenige verpleging. Haar man was uitgegaan om geneeskrachtige kruiden te zoeken en hulp te vragen bij de goden.

Teruggekomen, knielde hij angstig naast zijn vrouw neder en drukte een paar bladeren in haar mond. Dat verkoelde de uitgedroogde tong wel een beetje, maar de arme vrouw hijgde naar adem, daar de verstikkende atmosfeer in het hutje haar borst als toeschroefde. Zij gilte van pijn, benauwdheid en doodsangst.

Radeloos zat de man aan haar zijde. Dat hij haar lijden verzachten kon door wat versche lucht binnen te laten, ging zijn

begrip te boven. Vertwijfeld riep hij uit : „O, als gij mij thans verlaat, wie moet dan mijn tuinen verzorgen? Wie kijkt er dan naar mijn kinderen en varkens om? Dan zijn ook al de mokko's weg, die ik voor je betaald heb en ik heb er niet genoeg meer om een andere vrouw te koopen! Zeg toch, wie heeft je betooverd, dat je nu moet sterven?”

De vrouw lag in ijelende koorts en verstond gelukkig niets van dezen afschuwelijken klaagzang.

Wild sloeg ze met de handen om zich heen, tevergeefs een steunpunt zoekend om zich aan vast te klemmen. Het was haar alsof een rotsblok op haar borst lag, dat haar dreigde te verpletteren!

Nog éénmaal herhaalde de man met ruwe stem : „Zeg mij toch, wie heeft je betooverd, dat je mij nu gaat verlaten? Zeg het toch, opdat ik je wreken kan en je geest niet behoef te vreezen als die straks in donkere nachten om mijn woning dwaalt; wanneer gij in het rijk der geesten de nog levenden zult halen en trachten te benadeelen!”

De vrouw liet gillende kreten hooren en zonk machteloos achterover. Er kwamen eenige vrijwel onverstaanbare klanken over hare lippen, maar de man meende den naam Brakkeboekoe te hooren.

Wild sprong hij op. „Dacht ik het niet! Moeten wij dan altijd op voet van oorlog leven met deze kampong? Maar nu zal ik wraak nemen, het koste wat het wil!”

Nog éénmaal strekte de vrouw haar uitgeteerde hand uit; een merg en been doordringende gil; daarna een zucht, en haar lijden was ten einde; de man knielde naast een lijk!

Half waanzinnig nam hij zijn parang (hakmes) en ijelde de deur uit, in de richting van Brakkeboekoe. Hij wilde zijn vrouw wreken, onverschillig wien deze wraak zou treffen.

Niet ver van dit dorp verborg hij zich achter dicht struikgewas en loerde als een bloeddorstig dier op prooi. Zijn onheilsPELLende oogen doorboorden het dicht gebladerte, doch er was niemand, op wien hij zijn wrok kon koelen.

Zoo gingen er uren voorbij, en toen de avond reeds begon te vallen, was er nog niemand voorbijgekomen. In plaats van hem

te kalmeeren, deed dit echter zijn ongeduld slechts toenemen en zijn woede stijgen.

Het werd nacht, een donkere nacht zoowel van binnen als van buiten ! De man hoorde nog steeds het gillen zijner stervende vrouw in zijn ooren klinken. Schreeuwde ze niet om wraak ? Haar geest zweefde misschien dicht in zijn nabijheid en zeker zou ze hem meesleuren in haar ongeluk, als hij haar sterven niet zou wreken.

Ieder gerucht verschrikte hem. Luide sprak hij voor zich heen : „Ja, wacht nog een weinig, spoedig zal ik je wreken !”

Het werd hem angstig te moede, maar hij durfde niet meer vóór- of achteruit te gaan ! Een heel daemonenkoor omringde hem en riep om wraak. Hij werd er duizelig van. Het was vreeselijk ; alsof helsche machten hem voortdurend ophitsten en aanspoorden om bloed te vergieten ! Slechts door het bloed van anderen te laten vloeien, kon genoegdoening verschaft worden voor het sterven van zijn vrouw. Dan behoefde hij haar geest niet meer te vreezen.

Ja, hij wist het heel goed en zag het in dezen donkeren nacht onweersprekelijk duidelijk, dat hij haar in haar leven vaak mishandeld en nooit een vriendelijk woord gegund had. In een lange reeks doemden zij voor hem op, die tafereelen van huiselijken twist en de ruwe kracht, waarmede hij steeds het recht van den sterkste had laten gelden. Thans zou zij komen en hem al het onrecht en leed dat hij haar berokkend had, betalen. Alleen door een ander mensch te laten sterven, om zijn vrouw naar het rijk der geesten te doen vergezellen, meende hij zijn straf te kunnen ontloopen.

Als er nu maar iemand uit die gehate kampong Brakkeboekoe langs wilde komen ! Had zijn vrouw het zooeven niet zelf gezegd, dat iemand uit dit dorp haar had betooverd, waardoor zij sterven moest ? Ze was hem ontrukkt en dat zou gestraft worden ! Het scherpe kapmes in zijn sidderende handen schreeuwde om bloed ; de wind in de boomen riep om bloed ; het daemonenkoor gilde om bloed en toch kwam niemand opdagen !

Doffe wanhoop maakte zich van hem meester.

De eerste zonnestrallen schoten over de toppen der bergen heen en de dagvorstin begon hare wandeling om de aarde.

Ondanks dit vroege morgenuur waren alle bewoners van Brakkeboekoe reeds op de been. De lieve dorpsjeugd had een nieuw spelletje bedacht. Ze beweerden namelijk, een hond te kunnen laten zingen! Ze wilden dat kunststukje thans uitvoeren.

Nieuwsgierig verzamelden groot en klein zich om dit nieuwe vermaak gade te slaan.

Trotsch op zóóveel belangstelling, stonden er twee jongens, die een mageren hond aan een rottanbandje vasthielden, in het midden van den kring. Ze hadden ontdekt, dat wanneer men een hond een zachten tik met een stok geeft, hij dan zachtjes jankte, maar hoe harder men sloeg, het dier des te luider kreten deed hooren. Men kon dus met den stok de toonhoogte regelen. En werkelijk gelukte het hun, tot groot vermaak der omstanders, op deze wijze den hond te laten zingen. Schaterlachend zongen spoedig allen een der hun bekende dansliedjes mede en de hond deed trouw zijn best. In zijn angst bemerkte het arme dier niet, dat hij zelf het middelpunt van de pret was.

De proef gelukte ten volle en voor de dorpingen was het een aangename afwisseling in hun dagelijksch sleurleven.

Ze lachen zoo gaarne en hooren en zien zoo gaarne iets vreemds, iets nieuws, wat de eentonigheid van het kampong-leven breekt.

Men hoorde hen dan ook reeds van verre lachen en zingen, totdat het dier niet meer kon en zweeg. Tot loon ontving hij een paar gevoelige tikken met den stok na, en welvoldaan ging de vergadering uiteen. De jongens hadden eer van hun werk en gaven stof tot lange gesprekken.

Molding en zijn vrienden, die natuurlijk niet ontbraken bij deze pret, slenterden nog lachend rond en iedere hond, die toevallig in hunne nabijheid kwam, kreeg een schop of een duw, om te hooren of hij ook zoo muzikaal was als die van zooeven.

Om verder wat te doen te hebben, besloten zij op jacht te gaan en naar wilde honig te zoeken. Met boog, pijlen en parang gewapend, verlieten zij de kampong.

Zooals gewoonlijk, liep Molding voorop, dicht achter hem kwam Soendeng en meestal een heel eind verder Kaloem. Hij was één van die typisch Aloreesche figuren, die, als het er op aankomt, wel weet wat hij wil, maar in het dagelijksch leven zich niet druk maakt.

„Zeg, Molding, heb je Wakoni nooit meer gezien?” vroeg Soendeng, plotseling aan de mislukte hertenjacht herinnerend.

„Neen, ofschoon het reeds maanden lang geleden is dat vader daar was, hebben wij niets meer van haar vernomen. Slechts éénmaal heb ik haar ontmoet op den weg naar Lerabaing, toen wij naar den passar (markt) gingen. Zij durfde niets te zeggen, want haar vader was in de nabijheid, maar aan den blik dien ze mij toewierp, kon ik heel goed zien hoe ze over mij denkt.”

Vol vuur had Molding gesproken, doch verviel weldra weer in somberder stemming.

„Als ik slechts wist, hoe aan de ontbrekende mokko's te komen! Van mijn familie kan ik er nog één krijgen, maar dat is lang niet voldoende. Als nu mijn tuinen een paar jaren goed dragen, dan kom ik er wel ¹⁾.”

„Je klapperboomen staan goed, Molding, en je mais eveneens, dus dat zal wel lukken. Het is alleen maar te hopen, dat haar vader Wakoni niet aan een ander geeft.”

„Een geluk voor mij, Soendeng, dat hij zóóveel voor haar vraagt, dat hij niet spoedig een anderen liefhebber zal vinden.”

„Dat is waar, en”

Plotseling hoorden de beide jongelingen een vreeselijken gil achter zich. Snel wendden zij zich om en zagen nog juist hun vriend Kaloem in elkander zakken, terwijl een man met een van bloed druipend kapmes in de struiken verdween.

Pijlsnel schoot de gedachte door hun brein, den man onmiddellijk te vervolgen en met hunne messen te bewerken, maar hun vriend dan?

Met een paar sprongen waren zij op de plaats waar Kaloem

¹⁾ De opbrengst der tuinen, voor zoover niet voor eigen gebruik noodig, wordt ingeruild bij de vreemdelingen aan de kust, en voor deze ruilartikelen schaft men zich de bedoelde mokko's aan.

ineengezonken was. Hij lag achterover, met een gapende wonde aan zijn hoofd, waar het bloed uitgolfde. Onmiddellijk trachtten zij het te stelpen, door een bepaald soort bladeren tegen de wond te drukken.

Kaloem opende zijn oogen, hij wilde spreken maar een groote bloedgolf stroomde uit zijn mond en . . . de geest verliet het lichaam.

Verbijsterd stonden de vrienden bij het lijk. Het was alles zóó onverwachts en zóó snel gegaan, dat ze nauwelijks beseften wat er eigenlijk was voorgevallen.

Molding streek met de hand over het bonzende voorhoofd : „Is het slechts een bange droom?”

Helaas, het bebloede lichaam van zijn vriend overtuigde hem er maar al te duidelijk van, dat het vreeselijke werkelijkheid was.

Hij dacht er nog aan, den moordenaar te vervolgen, maar zag wel in, dat dit thans te laat was. Ze stonden als verpletterd en wisten niet, wat aan te vangen. Soendeng kwam het eerste tot bezinning. Zonder een woord te zeggen, hakte hij een paar sterke boomtakken af, ontdeed ze van hun loof en twijgen en legde ze op den grond.

Molding begreep zijn bedoeling en hielp hem zwiwend. Spoedig hadden ze een baar samengesteld, waarop ze het met stof en bloed bedekte lijk van hun vriend neerlegden. Daarbij ontdekten ze nog een gapende wonde in zijn rug, dáár waar de moordenaar hem met zijn parang doorstoken had.

Met een paar groote bananenbladeren bedekten zij het lijk en droegen het met sidderende handen naar de kampong. Even vóór het dorp zetten ze de baar neder en Soendeng ging vooruit, om Kaloems moeder op het droevige bericht voor te bereiden. Diens vader was reeds lang gestorven.

Molding bleef bij de baar achter.

Door zenuwachtigheid vergat Soendeng zijn voorzichtig voornemen geheel en al en vertelde aan Kaloems moeder pardoos wat er gebeurd was.

Onder het uiten van hartverscheurende kreten ijldde deze naar buiten, om haar zoon te zien, die nog zoo kort tevoren gezond en vroolijk afscheid van haar had genomen.

Weldra was de geheele kampong op de been en allen volgden Soendeng en de vertwijfelde moeder naar de plaats, waar de vrienden de baar met den dierbaren doode hadden neergelegd.

Aldaar aangekomen, wierp de oude vrouw zich gillend op den grond, maar nauwelijks had ze de breede bananenbladeren weggerukt, of ontzet deinsde ze terug ! Ze blikte in het bebloede gelaat van haren zoon !

Een oogenblik van doodsche stilte volgde.

Niemand wist een woord te zeggen, maar angstig keek men van de moeder naar het lijk en van het lijk naar de moeder. Plotseling begon de vrouw echter te lachen met een afschuwelijken lach. Haar oogen rolden wild in de kassen en haar aangezicht was vertrokken.

Verschrikt stoven de omstanders uiteen.

De arme vrouw had haar verstand verloren. Ze balde de vuisten, stiet onverstaanbare klanken uit, spuwde om zich heen, knielde dan plotseling bij het lijk neer, streelde haar zoon liefdevol en praatte met hem als met een klein kind.

Ontsteld stonden de overige kampongbewoners om haar heen alsof ze door schrik verlamd waren.

Daar trad het dorpshef naar voren. Ook hij had het ontzettende tooneel eerst verschrikt gadeslagen, doch trachtte nu uiterst voorzichtig de arme vrouw te bewegen, om de zorg voor haar zoon aan de jongelingen over te laten.

Ook zijn vrouw kwam onthutst aanloopen. Hij fluisterde deze wat in het oor, en liefdevol legde ze haar arm om de krankzinnig geworden vrouw heen.

„Kom,” sprak ze zacht, „ga maar met mij mee naar mijn woning, dan kunt ge eerst wat bekomen.”

Deze scheen haar te begrijpen en liep, star voor zich uitzien- de, naast Moldings moeder voort, door deze voorzichtig onder- steund.

Geen traan ter verlichting ontrolde aan haar verglaasde oogen. Werktuigelijk liep ze mede.

Plotseling liet ze weer dien vreeselijken lach hooren. Verschrikt keken allen op en liepen angstig achter de jongelingen aan, die de baar weer hadden opgenomen om het lijk naar huis

te brengen. Niemand durfde iets te vragen of te zeggen, allen waren als met stomheid geslagen.

De krankzinnige vrouw werd naar het huis van het dorps hoofd gebracht, waarna deze zich naar de woning van Kaloem begaf.

Het lijk werd gewasschen en de wonden met bladeren bedekt, waarna de armen aan elkander werden gebonden. De knieën trok men tot aan het lichaam op en bond die in deze houding vast. Er was ook reeds iemand naar het naburig dorp gezonden, om den „Loeboelong" (tooverpriester) te halen.

Nadat het lijk gereedgemaakt was voor de begrafenis, verwijderden zich alle toeschouwers; alleen Molding en diens Vader met Soendeng bleven achter als wachters bij het lijk van hun vriend.

Nauwkeurig liet het dorps hoofd zich de geheele toedracht van den moord in al zijn bijzonderheden vertellen. Zoowel Molding als Soendeng hadden den moordenaar herkend als een man uit de kampong Boal.

Zij werden vermaand, dit aan niemand mede te deelen, totdat de algemeene vergadering bijeengeroepen zoude zijn. Over den moord zelf mochten zij spreken zooveel zij wilden.

Na eenige uren kwam de Loeboelong met een langwerpige trom onder den arm in het dorp aan en ging het sterfhuys binnen. Eerbiedig stonden alle aanwezigen op, om hem te begroeten.

Hij sprak niet veel, maar ging met gekruiste beenen naast het lijk zitten. Eerst bekeek hij elke wonde nauwkeurig en liet zich precies vertellen, hoe alles was toegegaan. Daarna nam hij zijn trom en begon er zachtjes met de vlakke hand op te slaan.

Met klagende stem hief hij nu een somber, geïmproviseerd lied aan, dat in het eerst bijna onverstaanbaar, weldra al luider en luider begon te klinken.

Nieuwsgierig verzamelden de dorpsbewoners zich rondom het huis.

Laten ook wij den priester aanhooren. In het Hollandsch vertaald, luidt zijn lied ongeveer aldus :¹⁾

¹⁾ Dit kreupelrijm in het Nederlandsch wil zooveel mogelijk het origineel nabijkomen, hoewel dat niet op rijm gesteld was. Zie verder proeve onder de aantekeningen achter in het boek.

Ik zie een jongeling, frisch en stout,
Daar loopen door het dichte woud.
Doch plots'ling springt er uit het hout
Een moordenaar, wien niets berouwt.
Hij ziet den jong'ling, kloek en schoon,
Der arme weduw' eenigen zoon.
Hij denkt niet bij hetgeen hij doet,
Maar is begeerig naar zijn bloed !
Gelijk een slang, die onder 't gras
Voor ieders oog verborgen was,
Zoo loert de wreede moordenaar
Op dezen flinken wandelaar !
Begeerig dorst hij naar zijn bloed,
Maar het ontbreekt hem aan den moed
Om voor den sterken jongeling
Te staan tot fiere worsteling !
En daarom treft hij, rap en vlug,
Den gansch onschuldige in den rug ;
Doorboort hem met het moordend staal,
En gaat lafhartig aan den haal !
De jonge man, met ruw geweld
Door moord'naarshand terneergeveld,
Ligt in een groote bloedplas neer,
Zijn geest keert tot Lahtala weer.
Zijn vrienden knielen bij zijn lijk,
Zijn geest is reeds in 't doodenrijk.
Hij wandelt nu op somb're wegen
En komt er menig' kennis tegen.
Zij vragen hem : „Waar gaat gij heen ?
Waarom dwaalt gij zoo gansch alleen ?
Hooft men nog niet je dorpelingen
De somb're doodenzangen zingen ?”
En Kaloem antwoordt hen terstond :
„Ik hoor reeds uit des priesters mond
Mijn doodenzangen luide zingen.
Ik zie mijn vrienden hem omringen
En spoedig klinkt uit aller mond :

„Wreekt Kaloem, wreekt zijn dood terstond !”
Zijn geest dwaalt rond in donkeren nacht,
Omdat hij op zijn vrienden wacht,
Die bij gezang en tromgeluiden
De deur voor hem nu gaan ontsluiten,
Tot in het rijk der vele geesten
Waar weldra bij de groote feesten,
Ons aller vriend ook komen mag,
En dat nog wel op dezen dag !
Daarom, gij mannen groot en klein,
Vult nu de bamboe met den wijn (palmwijn)
En ook de mand met mais en rijst
Opdat de geest op zijne reis
Geen dorst of honger hoeft te lijden
En ons afgunstig zal benijden,
Omdat *wij* eten veel en goed,
Terwijl *hij* honger lijden moet !
Neemt daarom Kaloem op met spoed,
Zoodat hij niet lang wachten moet
Maar onder zang en trommelslag
Het geestenrijk betreden mag !”

De vrienden namen de baar op en zetten het lijk voorzichtig buiten het huis. Onder angstig stilzwijgen werd het tot even buiten het dorp gebracht, waar een hooge kapokboom stond.

Aan den voet van dien boom werd Kaloem neergezet en ging de Loeboelong voort met zijn klaagzangen, ongeveer als boven beschreven.

De doode wordt in zulke zangen vaak tot in het oneindige verheerlijkt, met de bedoeling zijn geest zoo gunstig mogelijk te stemmen tegenover de achterblijvenden, aangezien hij steeds afgunstig op dezen is. Zij die de begrafenis bijwonen begeleiden den pas gestorvene dan in den geest naar het rijk van Lahatala, waar hij nog niet dadelijk kan worden toegelaten, maar eerst nog in woeste streken moet ronddolen.

Urenlang zette de Loeboelong zijn klaagzangen voort. Alle bekenden uit de naburige kampongs waren reeds aangekomen

en nog had, volgens den priester, de geest van Kaloem geen toegang verkregen, maar dwaalde ontevreden rond.

De Loeboelong gaf nu een wenk en de bewoners van Brakkeboekoe schaarden zich in een kring om den boom heen. Een oorverdoovende muziek, op mokko's, gongs en houten trommen werd ingezet, waarbij de priester, die zich naast den doode had neergezet, de leiding nam en de maat aangaf, door met de vlakke hand op zijn geestentrom te slaan.

Alle mannen, die geen instrumenten bezaten, zoo ook de vrouwen, zetten zich in beweging en dansten lego-lego, dat is : ze zetten eerst met sierlijke bewegingen van het lichaam den linkervoet vóór- dan achterwaarts en deden dan een stap naar rechts ; daarna werd met den rechtervoet dezelfde beweging uitgevoerd en weer een schrede naar rechts gedaan. De dansers en danseressen stonden dicht bij elkander, doch geheel vrij, en de bewegingen werden keurig rhythmisch uitgevoerd, want het was een heilige, min of meer godsdienstige handeling ¹⁾.

De Loeboelong bleef in het midden zitten en wachtte totdat de rondwalende geest van Kaloem, door muziek, zang en dans der kameraden gelokt, teruggekeerd zou zijn. Het dorps hoofd trad daarop naar voren en begon met schorre, onwelluidende stem een regel te zingen van een oud begrafenislied. Onmiddellijk herhaalden allen dit in koor, op eentonige wijze ; zij waren nog niet uitgezongen, toen het dorps hoofd weer begon met een nieuwen regel, zoodat de wisselzang niet onderbroken werd.

Omstreeks middernacht gaf de Loeboelong een teeken, want de geest was teruggezonden en mocht nog niet binnenkomen.

Allen zwegen eerbiedig, angstig toezien, wat de priester verder doen zou, immers de geest kon wel eens iemand der aanwezigen medenemen ! De Loeboelong stond op, met een houding als een koning. Zijn gelaat stond strak en zijn heele wezen weerspiegelde de spanning, waarin hij zelf, evenals de ademloos toezienende menigte, had verkeerd.

Het onzekere licht van een paar brandende takkebossen viel

¹⁾ Lego-lego is steeds een kringdans, maar niet bij elke gelegenheid en in elke kampong dezelfde. Later zullen wij nog met andere dansen kennis maken.

geheimzinnig op het gelaat van den priester, die in de geestenwereld verkeerende, allerlei mystieke handelingen verrichtte.

Er mocht geen woord gesproken, noch eenig geruisch vernomen worden, om den geest van Kaloem niet te verdrijven. Wanneer die eenmaal in het rijk van Lahatala toegelaten zou zijn, kon hij geen menschen meer van de aarde medenemen, maar nu . . . hu ! . . . Onwillekeurig trachtte elkeen zich zoover mogelijk buiten het licht der flikkerende vlammen te houden, want als Kaloem iemand zou herkennen en medenemen, moest deze sterven ! En daar waren zij zoo ontzaglijk bang voor ! Neen, liever alles opofferen wat ze bezaten, dan met den geest van een vermoord mensch naar de geestenwereld te moeten gaan ! . . .

Foei, ze huiverden reeds bij de gedachte daaraan, en menig-een voelde een koude rilling over zijn rug glijden, alsof de dood reeds zijn kille hand op hem had gelegd !

De Loeboelong nam een bamboekoker met palmwijn en een mandje met mais en rijst, legde dit alles aan den voet van den boom neder en zeide, zich tot het lijk wendend :

„O, geest van Kaloem, gij zijt gelukkiger dan wij, want ik zie thans de deur naar het rijk van Lahatala wijd open staan ! Ik zie de schimmen van onze voorouders op u wachten . . .

Wij gunnen u dit geluk van harte, dus willen wij u niet langer ophouden, maar gaan nogmaals met u mede, totdat het doel der reis bereikt zal zijn.

O, Geest van Kaloem, beklim nu deze ladder (gedacht wordt daarbij aan den boom) en neem den wijn en de mais mede als teerkost op den weg, en ga het koninkrijk binnen van Lahatala, onzen hoogsten God !” . . .

De stilte werd nog voelbaarder, nog beangstigender. Men ademde nauwelijks ; de breede neusvleugels trilden en de donkere oogen brandden. Nu moest de geest nog éénmaal denzelfden weg afleggen en wee hem, indien hij wederom teruggezonden zou worden !

De priester begon weer op zangerigen toon den doode te verheerlijken en bood hem opnieuw den wijn, de mais en de rijst aan : „Wij geven u, o geest van Kaloem, alles wat u noodig hebt

op de reis, laat *ons* daarom allen hier. Wij hebben geen eten of drinken meer voor ons zelve over, maar hebben u alles gegeven wat wij bezaten ! *Wij* moeten honger lijden, *gij* hebt overvloed, dus keer niet weder, maar ga voort naar Lahatala, uw heer ! Neem niemand mede, want wij zijn zoo bang !"

Een tien minuten lang hoorde men niets dan het geheimzinnig ruischen van den nachtwind door de boomen en het knappen der dorre takken in het vuur. De gele vlammetjes dansten op en neer, enkele nachtvlinders verschroelden er hunne vleugels aan. Een eenzame nachtvogel liet zijn akeligen roep hooren, maar dat was ook alles wat nog aan de werkelijkheid herinnerde ! Die vele menschen hier verkeerden in een andere wereld, vol ondoordringbare geheimen, vol schrik en duisternis en schaduwen des doods, voor welke ze sidderden, maar die ze niet ontloopen konden ! Immers, keer op keer liet deze vreemde, geheimzinnige wereld haar invloed op deze wereld gelden !

De Heidenen voelen en weten, ja zijn er ten stelligste van overtuigd, dat er een leven ná dit leven is en dat met den dood niet alles uit is. Maar, wat dan ?

Diepe, ondoorgroendelijke raadselen verbergt de toekomst voor hen, want ze kennen den eenigen, waren God niet, de bron van alle licht en leven ! Ze kennen Christus niet, die gekomen is om den dood zijn macht, zijn schrik en zijn prooi te ontnemen. Helaas ! den koning der verschrikking kennen zij, zien dagelijks diens macht, maar den Overwinnaar van dood en graf kennen zij niet !

Daarom zullen zij blijven sidderen voor dien dood, totdat de blijde boodschap van den opgestanen Heiland hun gebracht wordt en ook zij, met Thomas, op de knieën uitroepen : „Mijn Heer en mijn God !"

Dan zullen zij met den Apostel Paulus uitjubelen : „De dood is verslonden tot overwinning. Dood, waar is uw prikkel ? Hel ! waar is uwe overwinning ? De prikkel nu des doods is de zonde en de kracht der zonde is de Wet ; maar Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door den Heere Jezus Christus, nu ook *onze* Heer !" (1 Cor. 15 : 54—57).

Zoover waren ze echter nog niet, en daarom staarden zij nog in het duistere geheim van den dood!

Nadat de Loeboelong de overtuiging had gekregen, dat de geest het rijk van Lahatala was binnengegaan, gaf hij een teeken en met een zucht van verlichting herademden allen weer.

Terwijl de priester nu op zijn trommel sloeg, werd het lijk van Kaloem een eind buiten het dorp gebracht en zonder verdere plechtigheden begraven. Dit lichaam was thans verlaten en zijn geest veilig in het doodenrijk. Dat was de hoofdzaak.

Blijde, dat alles zóó was afgelopen en Kaloem op zijn reis naar Lahatala niemand had medegenomen, begaf men zich naar de kampong terug. Fluks werden een paar varkens geslacht en een feestmaaltijd aangericht, om van den schrik te bekomen.

Zang en dans wisselden onophoudelijk af met eten en drinken, totdat het morgenrood aan den hemel gloorde en de vermoeide ledematen naar rust verlangden. Langzaam aan verwijderden zich allen en weldra was de rust in de stille bergkampong wedergekeerd.

HOOFDSTUK IV.

OORLOG.

Het was een donkere nacht, slechts zwak verlicht door de schitterende sterren aan den tropenhemel. In de huizen van Brakkeboekoe smeulde een klein vuurtje, dat meer rook dan licht en warmte verspreidde. Alleen zoo nu en dan laaide het even op, als een windvlaag door de vele openingen in den dunnen bamboewand naar binnen drong.

Schijnbaar waren de inwoners in zoete rust verzonken, want nergens was eenig teeken van leven te zien. Toch bleek spoedig, dat dit in werkelijkheid niet zoo was. Zie, wat was dat daar . . . ?

Een donkere gedaante kroop voorzichtig uit één der huizen naar buiten. Daar nòg een en nòg een !! Behoedzaam slopen ze voort, zich zooveel mogelijk achter de huizen verbergend. Hunne bloote voeten maakten niet het minste geruisch en als geheimzinnige schaduwen gleden ze verder.

Allen begaven zich naar het midden van het dorp, waar de overoude tempel stond. Deze was in denzelfden stijl en van hetzelfde materiaal gebouwd als de woonhuizen, alleen was ze veel grooter en versierd met symbolisch snijwerk.

In deze heilige ruimte, die nog donkerder en geheimzinniger was dan de woonhuizen, verzamelden zich van lieverlede alle mannelijke bewoners der kampong. Nadat zij binnengegaan waren, werden er wachtposten uitgezet, om een mogelijk afsluisteren der besprekingen te verhinderen.

Een dun bamboekokertje, met vet gevuld, werd aan een der balken in het midden van de donkere ruimte bevestigd en aangestoken. Doch het onzeker flikkerende vlammetje verlichtte slechts de allernaaste omgeving, terwijl het overige deel van den tempel in duisternis bleef gehuld. De oogen moesten eerst aan de duisternis gewennen, om iets te kunnen onderscheiden.

Daar zaten ze op den vloer gehurkt, deze sterke bergbewoners met hunne hoogopstaande pruikebossen en donkere aangezichten. De anders zoo goedige uitdrukking hunner oogen had plaats gemaakt voor een onheilspellenden gloed, welke een inwendig vuur verried, dat slechts op een gelegenheid wachtte om in hooge vlammen op te laaien.

In het midden, onder het vetvlammetje, zat het dorps hoofd en gaf zijn oogen geducht den kost, voor zoover dit althans in het donker mogelijk was. Dicht om hem heen hurkten de oudste bewoners neer en in wijder kring de weerbare mannen, terwijl de buitenste rij werd gevormd door die jongelingen, die voor het eerst waardig werden geacht de vergadering bij te wonen. Niemand had den moed, door woord of daad de inwendige spanning waarin zij verkeerden, te verraden, want zoolang het dorps hoofd niet sprak, mocht er geen enkel geluid vernomen worden. De stilte werkte drukkend, vooral op de jongelingen die voor het eerst aanwezig waren. Zij voelden zich niet op hun gemak in deze donkere ruimte, omgeven door de dorpsgoden en al die zwiigende mannen . . . Een windvlaag streek door de boomen welke vóór den tempel stonden en liet een eigenaardig klagend geluid hooren . . .

De mannen schrokken en keken elkander vragend aan. Onwillekeurig voer er een huivering door hunne leden. Angstig keken ze dan ook naar het dorps hoofd, in het midden.

Langzaam en plechtig stond deze eindelijk op, en bij het onzekere licht van het walmende vlammetje scheen het, alsof zijn gelaat een bovennatuurlijke uitdrukking had aangenomen.

Aller oogen waren nu op hem gevestigd en ieder verwachtte iets buitengewoons te zien of te hooren.

Met een zware basstem, vol pathos, op ieder woord een klemtoon leggend, begon hij : „Gij mannen van Brakkeboekoe, hoort gij daar die klagende tonen ? . . . Hoort gij daar het zuchten van een doodenziel ?” . . .

Een nieuwe windstoot veroorzaakte weder dat klagende geluid in de boomen en het vetvlammetje danste weer op en neer, spookachtige schaduwen werpend over de vergadering.

Ontsteld staarden zij elkander aan. Een onweerstaanbaar ge-

voel van angst overviel hen en onwillekeurig grepen ze naar de wapens, om zich te verdedigen tegen dat vreemde, dat onverklaarbare, 't welk hen bedreigde !

De stem van den spreker daalde, zoo mogelijk, nog dieper, terwijl hij vervolgde : „Hoort gij het, mannen van Brakkeboekoe ? Eén uit uw midden is weggerukt ! . . . neergeveld door de hand van een lafhartigen moordenaar ! . . . Zijn geest zweeft thans om ons heen. Hij heeft ons wat te zeggen ! . . . Hoort gij het niet, dat zuchten van den verslagene ?”

Hoog richtte de spreker zich op en zijn stem werd doordringend : „ „Het is de geest van Kaloem, die daar spreekt : „Ik doorwandel woeste streken en zoek naar den moordenaar, maar vind hem niet ! Hij heeft mij uit het volle leven weggerukt, lafhartig vermoord, maar gijlieden hebt mijn bloed nog niet gewroken ! Ik heb het rijk van Lahatala verlaten, want men vraagt mij voortdurend : heeft men nog geen wraak genomen ? Zijn je dorpsgenooten je nu reeds vergeten ? . . . Ik zelf kon mij niet verdedigen bij dien laffen overval, zooals het een man betaamt, maar waarom hebt gij, mijne medeburgers, mijn bloed nog niet gewroken en het gevorderd van de hand des boosdoeners ? . . .

Hij heeft mij wreed doorstoken ; ziet gij niet die diepe wonde in mijn rug ? Daar stroomde mijn hartebleed uit ! . . . Ziet gij niet die breede wonde aan mijn hoofd ? Daar heeft hij mij de laatste levenskracht ontnomen !” . . .

De mannen sprongen op. Ze sidderden ! Ja, ze zagen weer dat bloedige lichaam voor zich, dat jonge hoopvolle leven, dat als een gevelde boom aan hunne voeten nederlag.

Molding drukte zijn handen voor de oogen : „Mijn vriend !” riep hij uit.

„Ja, uw vriend, onze dorpsgenoot,” vervolgde zijn vader, „Kaloem is niet meer bij ons als mensch, maar zijn geest zweeft om ons heen en roept ons toe : „ „Wreekt mijn onschuldig bloed ! Wreekt mijn wonden ! Wreekt mijn smaad !” . . .

De mannen keken met woeste blikken om zich heen.

Weer hoorden zij het zuchten in de boomen : „Wraak ! Wraak !” . . .

Het mes in de bevende hand, de tanden op elkander geklemd

en de oogen schitterend van bloeddorst, stonden ze daar, tot elke daad bereid !

De leider wilde echter de hartstochten nog meer aanwakkeren, en zeide, uiterlijk kalm, zichzelf beheerschend : „De lafhartige moordenaar nam er geen genoegen mede, dezen jongen man als een stuk vee te slachten, maar heeft bovendien booze geesten uitgezonden, om de beklagenswaardige moeder van Kaloem van haar verstand te berooven !”

Bij het hooren van deze woorden lieten de mannen het hoofd zinken. Zij vonden het vreeselijk, om zóó als Kaloem vermoord te worden, doch krankzinnig te worden gemaakt . . . , o, dat was niet om in te denken ! . . .

„De geest van Kaloem roept om wraak, ook voor deze laaghartige daad, om daemonen op een weerlooze vrouw los te laten !” vervolgde het dorps hoofd met ruwe stem. Hij wilde het ijzer smeden terwijl het heet was, want hij had nog een oude schuld te vereffenen met dat dorp dat hij door zijn mannen wilde laten tuchtigen ! Zijn woorden sloegen in ! Weer schitterde er een onheilige gloed in de oogen der ademloos toeluiserende mannen. Ontwijfelbaar hoorden ze daarbuiten de wind door de boomen roepen : „Wraak ! Wraak !”

Het vetvlammetje flikkerde en wapperde op en neer.

„Gij mannen van Brakkeboekoe” . . .

Plotseling werden allen als door schrik verlamd. Daarbuiten, op het dorpsplein, hoorden ze dien ontzettenden lach der krankzinnige vrouw weer. Onmiddelijk daarop drong ze zelf, ondanks de waakzaamheid der wachters, de vergadering binnen. Nogmaals liet ze dien angstaanjagenden lach hooren. Nu ontzonk zelfs den dappersten onder hen de moed ! Angstig drukten zij zich zoo ver mogelijk in een donkeren hoek of trachtten den uitgang te bereiken.

In dit kritieke moment was het het dorps hoofd, dat zijn kalmte bewaarde en den toestand beheerschte. Met donderende stem bulderde hij de mannen toe, dat elk op zijn plaats moest blijven en verder luisteren.

Hoewel door angst en schrik over hun geheele lichaam sidderende, gehoorzaamden zij allen en bleven waar zij waren.

De vrouw keek de vergadering rond en gilte plotseling : „Mijn zoon roept om wraak ! Mannen van Brakkeboekoe, mijn kind, dat ik onder het hart gedragen en aan deze nu uitgedroogde borsten gezoogd heb, dat is mij ontnomen . . . vroolijk nam hij afscheid, en nu . . . !”

Ze lachte op die afschuwelijke wijze, die een rilling door de leden der toehoorders deed gaan.

Molding's vader legde zijn hand zacht op den schouder der arme beroofde vrouw en zeide vriendelijk :

„Moedertje, wij zijn hier vergaderd om over onze wraak te beraadslagen. Geloof mij, het bloed van uwen zoon *zal* gewroken worden ! Nog vóór de zon opkomt, zullen wij gereed zijn.”

Zachter vervolgde hij : „Het is beter, dat *gij* ons nu verlaat. Een paar van de jongelingen zullen u naar huis brengen.”

Hij wenkte een paar jonge mannen, die, hoewel doodsbleek, zonder tegenspraak de arme vrouw wegvoerden. Men hoorde nog lang haar vreeselijk lachen door de stilte van den nacht weerklinken ; de eenige uiting van smart bij deze beklagenswaardige vrouw.

Een zucht van verlichting ging er door de vergadering, toen de vrouw eindelijk weg was, want zelfs de dappersten zijn bang voor een krankzinnige, omdat ze meenen, dat zoo iemand door booze geesten bezeten is en met de geestenwereld in verbinding staat.

Het duurde nog geruimen tijd, voor de mannen geheel tot rust gekomen waren en de voorzitter voort kon gaan. Zijn stem sidderde bij de woorden : „Gij mannen van Brakkeboekoe, gij hebt gehoord, dat een moeder van haar kind beroofd, een jonge man uit ons midden weggerukt is ; wat denkt gij nu te doen ?” . . .

„Wij willen hem wreken !” riepen ze om het hardst, terwijl ze geestdriftig opsprongen.

„Zoo is het goed,” hernam het dorps hoofd, „maar . . . op wien wilt gij den dood van Kaloem wreken ?”

Er volgde een korte pauze. Verlegen keken zij elkander aan.

Dáár hadden ze nog niet aan gedacht. Molding en Soendeng hadden volgens den wensch van het dorps hoofd nog met niemand over den moordenaar gesproken. Natuurlijk liepen de

onzinnigste geruchten rond, en had ieder zijn eigen meening over deze zaak, maar waar de schuldige zich schuil hield, wist niemand met eenige zekerheid te zeggen.

Vol verwachting zagen ze daarom naar de plaats, waar hun leider stond en wachtten met ingehouden adem op het oogenblik, dat deze den naam van den moordenaar of van zijn kampong zoude noemen. Hij stond hoog opgericht onder het flikkerende vetvlammetje, dat zijn grillige schaduwen over de omgeving wierp. Met diepe stem sprak hij toen langzaam : „Ik zal de kampong noemen, die den moordenaar in haar midden verbergt.” Hij wachtte een oogenblik. De mannen rekten de halzen uit, het hart schier hoorbaar kloppend van inwendige spanning.

Nadat de voorzitter van de allergrootste opmerkzaamheid verzekerd was, sprak hij met sidderende stem, alsof hij een doodsoordeel velde : „De kampong waar de moordenaar van Kaloem woont, is Boal.”

Nauwelijks had hij deze woorden uitgesproken, of wild sprongen de mannen op, grepen onwillekeurig naar hun kapes, als om den lafaard onmiddellijk zijn verdiende straf te geven ! Wel hadden ze reeds vermoed, dat de moordenaar uit Boal afkomstig moest zijn, maar nu het zóó beslist uit den mond van hun dorpshoofd klonk, brandden zij van wraaklust.

Er bestond namelijk een oude veete tusschen deze beide kampongs, welke al vaak tot een bloedige uitbarsting was gekomen.

„Maar thans zullen wij hen ééns en voor goed afleeren, hun laaghartige bloeddorst en moordlust aan één der onzen te koelen !” liet het dorpshoofd zich hooren. „Wij zullen het bloed van Kaloem en het lijden zijner moeder wreken, zooals de goden en onze adat het van ons verlangen !”

Luide uitroepen en opgewonden kreten toonden de algemeene instemming met zijn woorden. Hartstochtelijk omklemden zij hun wapens, terstond bereid, den aanvoerder te volgen waarheen deze ook maar wilde.

Berekenend bewaarde deze zijn kalmte en gebod stilte.

„Het is goed, dat gij bereid zijt den ons aangedanen smaad te wreken, zooals het behoort. Gij toont daarmede, waardige nakomelingen te zijn van onze dappere voorouders. Zij hebben ons

reeds van kind af aan geleerd, nooit een schandvlek op den naam van ons dorp te laten kleven, maar bloed met bloed te vergelden!

Onze god Bimo, de dappere zoon van Lahatala, zal ons met zijn speer van ijzerhout en zijn schild van zwijntanden voor- gaan en de overwinning geven. Hij is door Lahatala tot een god der wraak gesteld, dus laat ons voor hem zweren, niet te zullen rusten, vóór de moord op Kaloem gewroken is!"

Een veelzeggende stilte volgde op deze woorden. Nieuws- gierig wachtten de jongelingen, die voor het eerst aan de volks- vergadering deelnamen, naar hetgeen er volgen zoude. Tot op heden was dit steeds voor hen, evenals voor de vrouwen, streng geheim gehouden.

Het dorpshoofd richtte tot hen een ernstige vermaning: „Gij jonge mannen onder ons, die heden waardig geacht wordt een plaats in de vergadering van mannen in te nemen, tot u wend ik mij met de bedreiging, dat, zoo gij ooit met eenige vrouw, kind of vreemdeling zult spreken, over wat gij heden hoort en ziet, de speer van Bimo, welke zoo groot is als een pinangpalm, u zal doorboren en u tot in de diepste onderwereld stooten!"

De aangesprokenen sidderden bij deze bedreiging als een bamboetakje in den wind, en namen zich ernstig voor, de waar- schuwung nooit te vergeten.

De voorzitter vervolgde dan tot de vergadering: „Verheft u van uwe zitplaatsen, gij mannen van Brakkeboekoe, ontbloot uwe zwaarden en zweert bij Bimo, den god der wrake, wiens woning ik thans in uw midden zal brengen, den u bekenden eed."

Hij ging in de geheime ruimte op de eerste verdieping van den tempel. Deze mocht slechts door den tooverpriester en het dorpshoofd betreden worden. Na eenige minuten van doodsche stilte, daalde hij de krakende ladder af.

Bij het zwakke licht van het vetvlammetje toonde hij een zeer oude mokko en een heilige speer. De mokko was naar schatting eenige eeuwen oud en diende, volgens het animistische volks- geloof, tot verblijfplaats van Bimo. De speer was een erfstuk van vroegere geslachten, doch niet van Aloreesch maaksel.

Alle mannen stonden hoog opgericht, het scherpe kapmes,

met de punt naar boven gekeerd, in de rechterhand. Het dorps-
hoofd nam de speer en stiet haar, onder het uitspreken van den
naam „Bimo”, zoo diep mogelijk in den aarden vloer. Daarna
deden de mannen met hunne messen hetzelfde en spraken lang-
zaam : „Wij zweren, God Bimo, dat wij niet zullen rusten, vóór
onze messen even diep in de harten onzer vijanden zullen ge-
stoken zijn !”

Buiten deed de wind weer die klagende tonen hooren, maar
zij schrokken er nu niet meer van. Het was thans als het kermen
van den verslagen vijand, die om erbarming smeekte.

Het vlammetje danste nog een paar keer knetterend op en
neer en ging dan over in een rookend, glimmend puntje, 't welk
geen licht meer verspreidde.

Groote geestdrift had zich van de mannen meester gemaakt.
In het donker stonden of zaten zij daar, begeerig uitzienende naar
het oogenblik, waarop zij met den vijand mochten afrekenen en
hun kampong van den aangedanen smaad bevrijden.

Een nieuw bamboekokertje met vet werd ontstoken en op
bevel van het dorpshef werden de wachtposten verdubbeld,
daar nu de plannen voor den overval zouden worden besproken.

De wachtposten doorzochten nauwkeurig de omgeving en
geen struik of boom werd overgeslagen, opdat toch 't minste
afluisteren der plannen zou worden voorkomen.

Nadat zoo alle voorzorgsmaatregelen genomen waren, nam de
voorzitter weder het woord.

„Thans weet gij, dappere mannen, waarom het gaat. Wij
moeten de kampong Boal overvallen en zoo mogelijk verbran-
den ! Wij zullen haar bewoners niet sparen, maar geducht
straffen !

De vraag is echter, hoe komen wij in de kampong ?

Kolmen, wat denkt gij daarvan ?”

Kolmen, een stokoude man met grijs haar, stond stijf en moei-
lijk op en antwoordde met bevende stem : „Gij dappere man-
nen, als Kolmen zijn stem laat hooren, dan weet gij, dat hij
spreekt uit ervaring. Het is niet de eerste keer, dat wij ons uit-
rusten tot een strijd met de bewoners van Boal. Reeds herhaal-
delijk moesten wij de mokko van Bimo uit haar schuilplaats

halen en zijn speer heeft ons al menige keer de overwinning gegeven.

Het is niet gemakkelijk tot het dorp door te dringen. Zooals gij weet, is het aan drie kanten beveiligd door schier onbeklimbare ravijnen. Alleen aan den kant waar de zon opgaat, is een smal voetpad. Nu stel ik voor, dat alle mannen tegelijk, zoo onverwachts mogelijk, het voetpad beklimmen en het dorp overvallen. Men kan alléén *dan* op succes hopen, als de aanval volkomen onverhoeds gedaan wordt. De gunstige ligging der kampong maakt het mogelijk, met slechts weinige mannen een sterke overmacht terug te slaan.

Kolmen heeft gesproken."

Met eenige moeite nam hij zijn zitplaats weder in.

De leider wachtte een oogenblik, om de uitwerking van Kolmens woorden te zien en zeide dan : „Wat onze grootvader Kolmen gesproken heeft, zijn woorden van wijsheid en goed beleid, maar toch geloof ik niet, dat wij op deze wijze het doel zullen bereiken. Zeer juist heeft Kolmen gezegd, dat, hoewel de mannen van Boal minder in aantal zijn dan wij, de ligging van hun kampong hen zelfs in staat stelt, een heel leger te weerstaan. Daarom heb ik zóó gedacht : Wij moeten de mannen van Boal met list uit hun dorp lokken en ze dan overvallen. Doen wij dat niet, dan gaat het als bij onze laatste onderneming tegen deze kampong, dan worden wij met schade en schande teruggeworpen."

Er ging een gemompel door de vergadering. Ja, ze herinnerden zich nog heel goed, hoe bij de bestorming van dien berg velen van hen gewond werden door de steenen en pijlen der verdedigers.

Het dorpshoofd ontwikkelde nu zijn plannen.

„Twee mannen van onze jonge menschen, die vlug en sterk zijn, gaan morgen, slechts met speer en kapmes gewapend, oogenschijnlijk op de jacht. Zij moeten trachten het ravijn te beklimmen aan de zijde waar de zon ondergaat en zich tot den volgenden morgen in de nabijheid van Boal schuil houden.

Wij gaan morgen in oorlogsuitrusting op pad, doch juist in tegenovergestelde richting, alsof het doel van den tocht de kust-

plaats Lerabaing gold. 's Middags blijven wij dan in het woud en gaan tegen den avond naar Boal. Wij marcheeren langs den breeden weg naar Gendock, tot dáár, waar in het moerassige terrein de weg naar Boal afbuigt. Hier brengen wij den nacht door. Den volgenden morgen gaan ongeveer tien mannen naar Boal en eischen van de bewoners, om den moordenaar uit te leveren; de overige mannen verbergen zich in het moeras. Gehoorzamen de bewoners van Boal, dan is alles spoedig afgelopen en bestraffen wij alléén den onverlaat. Gehoorzamen zij niet, dan zullen de tien mannen schijnbaar aanvallen. Zij moeten zich niet verdedigen, maar naar het moeras vluchten. De mannen uit Boal zullen hen vervolgen en dan kunnen wij ze allen tegelijk aanvallen. Op dat oogenblik dringen de beide jonge mannen de kampong binnen, steken de huizen in brand en voegen zich daarna bij ons. Wij kunnen dan deze moordenaars eens geducht straffen!"

Met ingehouden adem en steeds stijgende verwondering hadden de mannen naar hun aanvoerder geluisterd. Toen deze zweeg, konden zij zich niet langer bedwingen. Door luide uitroepen betuigden zij hun instemming met dit schitterende plan.

„Deze gedachte is door Bimo zelf ingegeven!" riep de oude Kolmen verrukt uit. „Als dit gelukt, zullen wij ze ééns en voor altijd afleeren, zulke schanddaden te verrichten!"

Door dergelijke uitroepen gaven zij aan hun gevoelens lucht, daarbij geestdriftig met de wapens zwaaiende. Vooral de jongeren onder hen konden nauwelijks den tijd afwachten, om den dood van Kaloem te wreken.

De voorzitter had moeite om de woelige vergadering tot stilte te brengen. Met de heilige speer sloeg hij op de mokko en ver Volgde: „Wie van de jongelingen durft het waagstuk te aanvaarden? Het is een gewaagde onderneming, want eerst komt de gevaarlijke klimpartij door het ravijn, vóór men de kampong bereikt heeft, en als dat gelukt is, heeft men kans, door een groote overmacht overvallen te worden! Deze feiten moet men wel degelijk voor oogen houden, vóór den tocht te aanvaarden!"

Hij wachtte een wijle en met schitterende oogen stond Molding op.

„Vader, als er zulke gevaren aan verbonden zijn, maar deze onderneming zóóveel tot de overwinning bijdragen kan, dan is het een eer, zich daarvoor beschikbaar te stellen. Dan meen ik dat Soendeng en ik de aangewezen personen zijn. Immers waren wij de vertrouwdste vrienden van Kaloem en bovendien de eenige getuigen van den moord.”

Vol trots zag de vader naar zijn zoon, die zich vrijwillig meldde voor zulk een moeilijke en gevaarlijke taak! „Goed,” antwoordde hij, „gij en Soendeng zijn de getuigen van den moord en daardoor volgens de adat gerechtigd, om wraak te nemen. Gaat gij beiden dan morgen naar het ravijn en beproeft het dorp te naderen. Wacht daar, totdat gij een luid gejuich zult vernemen, want dit zal het teeken zijn, dat wij de mannen aanvallen. Alsdan steekt gij de huizen in brand, en komt naar ons toe.”

Stralend van vreugde namen de beide jongelingen het gevaarlijke werk op zich, dat juist door het gevaar eraan verbonden, zulk een aantrekkingskracht voor hen bezat.

„En nu,” vervolgde het dorpshoofd, „wie wil er op voorpost gaan? Dit moeten óók vlugge jonge mannen zijn, want zij mogen zich niet laten vangen.”

Spoedig meldden zich een tiental jonge borsten, die stoutmoedig genoeg en vol vuur waren om hun moed te toonen.

„Gaat dan nu naar uwe woningen en bereidt alles zorgvuldig voor. Morgen, als „het oog van den dag” boven de bergen uitkijkt, zullen wij vertrekken.”

Geruischloos, gelijk ze gekomen waren, verlieten de mannen den tempel en keerden naar hunne huizen terug.

Bij het krieken van den morgen kwam er leven en beweging in het stille dorp. De mannen droegen een soort harnas van wilde-zwijnen-leder. De achterzijde bestond uit drie aan elkander genaaide deelen en beschermde den geheelen rug. Een groote bos hanenveeren aan deze zijde diende tot versiering. Over de schouders hingen losse kleppen, terwijl een hooge kraag den nek beschermde. Op de borst hing slechts een smal

stuk leder, versierd met schelpen en slag tanden van wilde varkens. Dit laatste was een eere teken voor hen, die reeds eenigen roem hadden verworven als vóórvechters. Een lang smal schild van hetzelfde materiaal voltooide de uitrusting.

Het merkwaardige feit, dat de rug buitengewoon moet beschermd worden, terwijl de borst vrijwel bloot blijft, is wel typeerend voor de Aloreesche vechtwijze.

De bewapening bestond uit boog en pijlen en een scherp kapmes, waarbij enkelen nog een speer voegden. De oorlogspijlen waren iets zwaarder dan de gewone jachtpijlen, doch hebben slechts tot ongeveer vijftig Meter trefkans. Op zich zelf dus minder gevaarlijk, werden deze pijlen evenwel door het vergif aan de punten, tot gevreesde wapenen, omdat ze zelfs bij een geringe verwonding den dood konden veroorzaken.

De dichte kroeskoppen waren goed verzorgd. De haren waren hoog opgekamd en met roodgeverfde rottanvezels samengebonden. Sommigen hadden er nog bloemen of takjes van citroenboomen in gestoken. Aldus uitgedost verlieten zij hunne woningen en verzamelden zich op het dorpsplein.

Vrouwen en kinderen keken vol trots naar vader, broer of zoon en liepen zingend en schreeuwend door elkander. Er was oorlog, maar tegen wie men ten strijde trok, wist niemand, behalve de mannen. Dezen mochten het zelfs aan hun eigen vrouwen niet vertellen!

Het dorps hoofd had, als aanvoerder, een kroon van gevlochten palmladeren op het hoofd.

Alle weerbare mannen waren goed gewapend en vol geestdrift. Alleen Molding en Soendeng liepen er onverschillig bij, alsof hun dat alles niets aanging. Zij moesten menige onaangename opmerking hooren van de vrouwen, die niet begrepen, waarom deze twee sterke jongelingen niet mede ten strijde trokken, terwijl de anderen zich opmaakten om hun leven te geven voor de eer en de veiligheid van hun kampong! Zij scholden de beide vrienden voor lui en laf en verachtten ze in hun hart.

De hemel begon zich te kleuren en weldra schoten de eerste stralen der morgenzon boven de bergen uit.

Met een gewichtig gebaar sloeg het dorps hoofd op een gong

en de mannen stelden zich in marschorde op, omgeven door een groote menigte vrouwen en kinderen, die elk der krijgers met bewondering gadesloegen.

Zij verlieten met groot machtsvertoon, vol trots en vuur, maar met alles behalve militaire orde, de kampong. Schreeuwend, joelend en lachend liepen de vrouwen en kinderen nog een eindje mede. Het was een feestdag voor groot en klein, hoewel allen in min of meer zenuwachtige spanning verkeerden.

In de beekbedding gekomen, namen de thuisblijvenden afscheid en trokken de mannen zonder eenige orde of regel verder.

Ook Molding en Soendeng keerden terug naar de kampong. Een oude vrouw kwam naar Molding toe en siste hem van tusschen haar opeengeklemden tanden in het oor: „Lafaard, die je bent! Mag jij je oude vader alleen laten trekken, terwijl jij je luie huid bij je moeder bergt!”

Molding werd woedend en had reeds een scherp antwoord op de lippen, doch bedacht zich bijtijds en begon hartelijk te lachen. Ook Soendeng lachte mede, natuurlijk zeer tot ergernis der woedende vrouw, die haar opgekropt gemoed in scheldwoorden en verwenschingen lucht gaf.

Even later slenterden de beide vrienden schijnbaar onverschillig en doelloos door de kampong, om dan, met mes en werpspeer gewapend, op jacht te gaan. Bij de vrouwen wekte hun gedrag geen kleine verwondering en booze tongen waren druk in de weer, om haat en achterdocht te zaaien.

Een vrouw was met de mannen medegeloopen tot aan haar akker, ver buiten het dorp, en keerde later met een mand vol veldvruchten naar de kampong terug. Plotseling werd ze van achteren ruw aangegrepen en blikte vol schrik in het gelaat van een vreemdeling. Ze wilde vluchten, maar kon niet meer, want de man hield haar stevig omkneld.

„Vrouw, waarheen gaan de mannen?” vroeg hij met heesche stem.

Angstig keek de vrouw naar redding uit. Er was evenwel niemand die haar helpen kon.

„Gij weet zelf, dat een vrouw nooit mag weten, waarheen een veldtocht gaat!” riep ze met sidderende stem.

„Zeg mij dan, of deze veldtocht met den onlangs gepleegden moord in verband staat en tegen Boal gericht is!” beet de vreemdeling de arme vrouw toe, terwijl hij haar de punt van zijn mes op de borst zette. Zij verkeerde in doodsangst. Daar viel haar een gelukkige gedachte in. „Dat denk ik niet, want Molding, de zoon van het dorps hoofd, en Soendeng, de eenige ooggetuigen, die volgens de adat aangewezen zijn om wraak te oefenen, zijn niet meegegaan.”

„Waar zijn die dan nu?”

„Zij liepen geheel onbewapend en gingen met de vrouwen en kinderen terug naar de kampong.”

„Moeten zij de achterblijvenden beschermen?”

„Nee, daar zijn anderen mede belast.”

De vreemdeling was blijkbaar tevreden met den uitslag van zijn onderzoek. Hij liet de sidderende vrouw los en verdween spoedig in de richting van Boal. De mannen trokken intusschen in tegenovergestelde richting verder, totdat het heete middaguur aanbrak. Zij vleiden zich op een met mos begroeide plaats neder en sliepen rustig in, alsof ze niet de minste haast hadden.

Molding en Soendeng trokken zich van de praatjes der buurvrouwen niets aan, maar gingen op jacht.

Nauwelijks buiten het gezicht der kampong veranderde evenwel hun houding geheel. Met vlugge schreden liepen ze snel voort. Ook zij namen een poosje rust, toen de zon op haar hoogtepunt stond, om dan vlug op te breken en verder te gaan. Niet lang daarna bereikten zij de droge bedding van een bergbeek. Hier begon de klimpartij.

Eerst een eind over groote rotsblokken en losse steenen. Dat was geen bezwaar voor deze geofende klimmers, zij kwamen er met hun bloote voeten gemakkelijk overheen. Daarna kwamen ze aan een zeer steile rotswand, die slechts met de grootste voorzichtigheid te beklimmen was. Lenig en vlug als ze waren, weifelden zij geen oogenblik en kwamen spoedig aan een klein plateau, waar ze even op adem konden komen.

Het werd nu nog moeilijker. Er was bijna geen struik meer te vinden. Hun scherp oog zocht voor iedere schrede een spleet of vooruitspringenden steen, om als steunpunt voor hun voeten

te dienen, waarbij de buigzame teenen beter dienst deden dan de beste bergschoenen ooit zouden kunnen!

Ieder moest voor zich zelf zorgen en worstelde verder zoo goed hij kon. Molding was zijn vriend een eind vóór. Om wat op adem te komen, greep hij een kleine struik vast, die zich in een rotsspleet vastgeworteld had. Nauwelijks had hij echter de twijgen aangevat, of de wortels lieten los uit de voeg, waarin zij gedrongen waren. Molding wankelde, greep om zich heen, maar vond nergens houvast meer. Hij verloor zijn evenwicht en met een luiden gil stortte hij achterover in de diepte

Vreeselijk oogenblik voor Soendeng, die zich zelf nauwelijks staande kon houden, veel minder zijn vriend te hulp komen.

Dof rolden de losgeraakte steenen achter Molding aan en ploften in den afgrond.

Zoo snel de voorzichtigheid het toeliet, begaf Soendeng zich naar beneden. Spoedig zag hij zijn vriend, bewusteloos hangende over een vooruitspringende rots

Met uiterste krachtsinspanning werkte Soendeng zich naar die plaats toe. Zoolang Molding bewusteloos was, bestond er geen direct gevaar, maar één enkele beweging, en hij was reddeloos verloren!

Soendeng begreep dit gevaar en het angstzweet parelde op zijn voorhoofd.

Nog een paar schreden, dan was hij bij zijn vriend, en kon trachten hem te helpen, zie Molding opende de oogen en slaakte een diepen zucht. . . . De schrik sloeg Soendeng om het hart. Hij vreesde dat het bewustzijn terug zou komen, en Molding zich zou oprichten

„O, goden, behoedt hem!” riep Soendeng in doodsangst uit.

Nog één schrede, en hij was bij hem . . . Molding hoorde iets en wilde zich oprichten . . . hij wankelde . . . maar met uiterste krachtsinspanning had Soendeng hem bereikt en onmiddellijk zijn krachtige armen om hem heen geslagen. „Molding,” hijgde hij, „beweeg je niet!” „Wees doodstil, Molding!”

Hij zette zijn voet schrap tegen de rots en drukte Molding stevig op den steen.

„Houd mij maar vast, Molding en wees voorzichtig, beweeg je niet !”

Deze scheen hem te begrijpen. Zijn bewustzijn keerde terug en voor een deel zag hij het kritieke van zijn toestand in.

„Molding, hebt je erge pijn ?” vroeg Soendeng angstig.

„Alleen pijn in mijn rug en duizelig,” antwoordde Molding met zwakke stem.

„Molding, ik kan je zóó niet langer houden, anders storten wij beide in den afgrond. Daar onder ons is het plateau, als wij dat kunnen bereiken zijn wij gered. Waar is je speer ?”

„Verdwenen,” zuchtte Molding.

„Neem mijn speer, steun daarop en leun met je andere arm om mij heen. Wij probeeren het ; beiden overwinnen, of beiden sterven !”

„Soendeng, laat mij los en red je zelf !”

„Het moet gaan !”

„Ga jij vóór en vang mij op, als ik val !”

Dit was geen gemakkelijke taak, maar er moest onmiddellijk gehandeld worden, want in dien toestand hielden zij het geen minuut meer uit.

Soendeng ging vóór en Molding klemde zich vast aan de vooruitspringende punt, welke zijn voorloopige redding was geworden. Hij zag wel in, dat zijn leven aan een stroohalm hing, want als deze poging mislukte, zou hij onherroepelijk te pletter vallen !

Zijn knieën sidderden, maar zijn onverzettelijke wil en het onmiddellijk dreigende levensgevaar zetten hem over alles heen.

Met ingehouden adem volgde Soendeng elke beweging van zijn vriend, ieder oogenblik bereid, hem op te vangen, al moest het zijn eigen leven kosten.

Deze paar minuten schenen een eeuwigheid !

Hij liet geen oog van hem af

Nog één sprong en Molding zonk behouden in de armen van zijn vriend op het kleine plateau neer.

Hij viel weder in zwijm. Voorzichtig legde Soendeng hem neder, angstig elke beweging gadeslaande.

Het duurde geruimen tijd, vóór Molding uit deze bezwijming

ontwaakte. Met zwakke stem vroeg hij : „Geef mij water, ik heb zoo'n dorst.”

Ja, water ! waar dat hier vandaan te halen ?

Liefde en nood maken vindingrijk. Soendeng plukte een paar bladeren van een in de nabijheid staanden struik en stopte die zijn vriend in den mond. Triomphantelijk toonde hij hem ook het teruggevonden kapmes, maar de speer was niet meer te vinden.

Heet brandde de zon. Onder normale omstandigheden gaven zij daar niet om, maar thans hinderde het Molding geweldig.

„Heb je nog pijn, Molding ?”

„Ja.”

„Waar ?”

„In mijn rug en hoofd.”

Soendeng masseerde den rug van zijn vriend, zooals hij dit door den tooverpriester vaak bij zieken had zien doen. Deze behandeling was wel pijnlijk, doch bleek goed te doen. Molding had gelukkig geen ernstige kwetsuren opgelopen en was waarschijnlijk alleen door den val bewusteloos geworden.

Spoedig voelde hij zijn bloed weer regelmatig stroomen en zijn krachten terugkeeren.

Na de massage ging hij een half uurtje slapen en stond dan verkwikt op.

Soendeng had intusschen onrustig naar den stand der zon zitten kijken en naar de geweldige hoogte die zij nog moesten beklimmen.

Toen zijn vriend ontwaakte, liet hij niets merken en zei zacht : „Dat was een benauwd oogenblik, Molding ! Mijn geheele lever werd bij elkaar getrokken !” (uitdrukking voor angst.)

„Ja, door mijn haastig verder willen, worden wij nu zoolang opgehouden.”

„Wees maar blij, dat het zóó is afgeloopen !”

„Zeker, dat ben ik ook, maar wij moeten nu verder.”

„Denk je dat het zal gaan ?”

„Het moet, Soendeng ! Wij moeten in ieder geval den grooten tamarindeboom bereiken, dien wij hedenmorgen gezien hebben. Daarin moeten wij een schuilplaats zoeken voor den nacht.”

„Neem eerst nog wat van deze kruiden, en dan voorzichtig, hoor !”

Op de speer van Soendeng geleund, en door dezen onmiddellijk gevolgd, om hem zoo noodig bij te staan, ging Molding zeer voorzichtig verder.

Allengs kwamen zijn krachten en behendigheid weder, zoodat hij zekerder werd.

Bij de noodlottige plaats des onheils gekomen, bleef hij even stilstaan. Hij kon zelf niet verklaren, hoe hij zóó dom was geweest, zich aan een kleine struik vast te willen houden ! Zijn ijver had hem overmoedig gemaakt, doch deze harde les zou hij niet licht vergeten ! Zorgvuldig overwoog hij iedere schrede voorwaarts.

Met ontzaglijke moeite en inspanning, vooral voor Molding, werkten zij zich tegen de steile rots op. Tegen het vallen van den avond bereikten zij het doel. Aan den rand van het ravijn, in de onmiddellijke nabijheid der kampong, stond een reusachtige tamarindeboom, welks knoestige takken en dicht, fijn groen aan de donkerbruine naakte jongelingen een uitstekende schuilplaats bood. Om honger en dorst te stillen, aten ze gretig van de vruchten, die met sirihkalk vermengd werden, om den rinschen, zuren smaak te verzachten.

De eerste huizen van Boal stonden op een afstand van ongeveer twintig meter. De jongelingen merkten al spoedig een groote bedrijvigheid in de kampong. Tusschen het dichte loover door, zagen zij mannen ijverig bezig, hunne messen en pijlpunten te slijpen, terwijl vrouwen zware veldkeien naar den tegenover het ravijn liggenden ingang van het dorp droegen. Deze werd sterk gebarricadeerd met zware balken ; blijkbaar waande men zich van den kant van het ravijn volkomen veilig, zoodat Molding en Soendeng weinig gevaar voor ontdekking liepen.

Het verwonderde dezen echter ten zeerste, dat de bewoners van Boal zich onmiskenbaar op een overval voorbereidden. Hoe kwamen die menschen tot het vermoeden, dat een overval plaats zoude hebben ? Het plan daartoe was toch immers volkomen geheim gehouden ? Nog eens : hoe wisten zij dat er gevaar

dreigde en dat juist nu? Zou er iets verraden zijn? Schuilde er mogelijk een verrader onder hun mannen?

Ze overlegden dit alles bij zichzelf, doch spraken geen woord, om niet de opmerkzaamheid te trekken.

Het was reeds geheel donker geworden, doch in Boal dacht men niet aan rusten. Bij het licht van brandende bossen stroo, welke door vrouwen werden rondgedragen, maakten de mannen hun dorp tot een geduchte vesting.

Eindelijk nam het rumoer en de bedrijvigheid af. Er werden posten uitgezet en de overige bewoners begaven zich ter ruste.

Uit de gesprekken, die de beide vrienden opvingen, vernamen zij, dat één der mannen van Boal de strijders van Brakkeboekoe had zien uittrekken. Deze had dit onmiddellijk in verband gebracht met de moordzaak van eenige dagen geleden. Daarom had hij getracht een vrouw uit deze kampong uit te hooren, en hoewel hij niets zekers had kunnen te weten komen, had hij toch zijn mede-bewoners maar gewaarschuwd, met het bekende gevolg, dat hun kampong nu was versterkt en men daar op alles was voorbereid.

Molding fluisterde zijn vriend in het oor: „Dat valt niet mee! Wij dachten wel wat eten en drinken te kunnen stelen in den nacht, maar nu is dat onmogelijk geworden. Ik heb verbazenden honger, wat zullen wij nu kunnen doen?”

„Ja,” antwoordde de aangesprokene eveneens op fluistertoon, „ik heb daar ook reeds over gedacht. Mijn buik doet pijn van de tamarinde. Ik zou gaarne wat anders eten. De wachtposten zijn wel hoofdzakelijk aan de andere zijde van het dorp opgesteld, maar de overige bewoners verkeerden toch in zulk een zenuwachtige spanning, dat er van slapen weinig komen zal. Bij het minste gerucht zullen zij ons bemerken, en dan . . .”

„Toch houd ik het zóó niet uit, Soendeng, ik moet wat te drinken hebben.”

„Zeg, zag jij daar straks ook die vrouw met die mooie kokosnoten? Weet je waar die heenging?”

„Wie bedoel je?”

„Kort vóór het donker werd, liep daar een vrouw met drie klappers. Daar wil ze zeker haar man mede laven in den

komenden strijd, maar ik meen dat ze ons minstens even goed zullen smaken.

„Daar zeg je wat, daar had ik niet aan gedacht. Ik heb echter niet opgelet, waar ze heenging.”

„Wij moesten maar eens op verkenning uitgaan.”

Heel voorzichtig liet Molding zich uit den boom glijden. Hij ademde eens even diep op, want al zeide hij niet veel, hij voelde toch een hevige pijn in den rug. Soendeng volgde zijn voorbeeld en verliet even voorzichtig den boom. Een oogenblik wachtten zij en luisterden scherp toe, maar het bleef stil als tevoren.

„Zeg Soendeng, daar bij het derde huis heb ik haar het laatst gezien. Daar moesten wij maar eens gaan zoeken.”

Gelijk een kat, die op haar prooi loert, slopen de beide jongelingen voort. Bij het eerste huis gekomen, hoorden zij de bewoners nog fluisterend spreken. Een klein vuurtje vóór het huis wierp een zwak schijnsel op de naaste omgeving. Behoedzaam slopen ze daarom achter het huis om. Spoedig bereikten zij de tweede woning, maar ook daar was niets te vinden, wat hun honger stillen kon. Hun hoop was op het derde huis gevestigd, waar Molding de vrouw met de kokosnoten het laatst had gezien. Eindelijk waren zij er vlak bij. Na eenig zoeken vonden zij tot hun groote vreugde, een heele stapel kokosnoten aan een paal gebonden, zooals men dit bij groote feesten vaak deed. Vlug sneden zij er elk één af en wilden zich reeds verwijderen, toen opeens een kleine hond vervaarlijk begon te keffen.

Vol schrik liepen zij weg, want als zij door de wachtposten werden bemerkt, waren zij zeker verloren! De hond was gelukkig binnen het huis, zoodat die hen niet kon volgen, doch hun toestand was hachelijk genoeg. Als ze den boom maar tijdig konden bereiken, waren ze voorloopig veilig! Dáár zou niemand hen zoeken, hoewel ook dáár hun positie allesbehalve rooskleurig zou zijn.

In alle haast vluchtten zij naar hun schuilplaats, maar vlak bij het laatste huis viel Soendeng over een grooten steen en zijn klapper vloog met een smak tegen een der palen van het huis aan!

Achter hen hoorden zij luide stemmen en plotseling werden

zij als verlamd door schrik. Er werd op een groote gong alarm geslagen !

Ze waanden zich reeds verloren, want weldra was de geheele kampong in rep en roer.

Molding was reeds bij den boom en klom met inspanning van alle krachten naar boven.

Soendeng besepte ten volle het groote gevaar waarin hij verkeerde en drukte zich in wanhoop tegen den dikken stam aan. Hij keek om en verwachtte reeds zijn vervolgers in het aangezicht te zullen blikken, maar neen, zij waren nog eenige meters van hem af bij het huis. Met den moed der vertwijfeling klom hij omhoog. Het was juist bijtijds, want reeds verspreidden de brandende bossen stroo der zwaar gewapende mannen een rossen gloed over den omtrek. Zij doorkruisten de geheele kampong en geen huis bleef ondoorzocht.

Met kloppende harten drukten de beide vrienden zich zoo dicht mogelijk tegen den knoestigen stam aan en wachtten op de dingen die komen zouden.

Een verward geraas van vele stemmen drong tot hen door. Hier hilde een kind, ginds riep een vrouw, elders schreeuwden de mannen wild door elkander, daar ieder zijn meening ten beste wilde geven.

De bewoners van het derde huis hadden duidelijk gehoord, dat er menschen rondom hun huis hadden geslopen. De opgewonden volksfantasie, door het nachtelijk duister en de zenuwachtige spanning geprikkeld, zag reeds een groote vijandelijke legermacht die de kampong had overvallen ! Zij verwachtten ieder oogenblik het overwinningsgehuil te hooren en hunne huizen in vlammen te zien opgaan !

Er gebeurde echter niets van dit alles, het bleef zooals het was. Met koortsachtige haast zochten de mannen verder. Zij achtten het buitengesloten, dat er vijanden door het ravijn konden komen en zochten aan deze zijde niet zoo nauwkeurig. Des te meer ijver legden zij aan den dag aan de tegenovergestelde zijde, waar het smalle voetpad naar de kampong liep. Geen plaatsje werd daar overgeslagen.

De beide vrienden meenden reeds, dat het grootste gevaar

voorbij was, toen ze plotseling een schelle vrouwenstem hoorden roepen : „Hier in ons huis hebben wij duidelijk gehoord, dat er een zware steen tegen de palen werd geslingerd ! Er moeten vijanden in de nabijheid zijn !”

Spoedig kwamen er mannen met fakkels van ineengedraaid stroo aanloopen en zochten ijverig naar de vermetele indringers. Eén van hen naderde zelfs het ravijn en den boom tot op gevaarlijken afstand.

„Verloren !” dachten de jongelingen, en omklemden krampachtig het hakmes, om zich tot het uiterste te verdedigen. Molding drukte zijn hand op het hoofd van zijn vriend, die een paar takken lager zat, daarmede zeggende : „Vaarwel, wij blijven elkander trouw tot in den dood.”

Ze zagen bij het schijnsel van den fakkel reeds het scherpe mes blinken in de sterke vuist van den tegenstander. Groot was de kans op ontdekking en dan wachtte hen zeker mishandeling en marteling, eindigende in den dood !

De man stond aan den rand van den afgrond. Hij nam een zwaren steen en wierp dien in de donkere diepte. Een tweede zware steen liet hij er achter aan rollen, daarbij mompelde hij halffluid :

„Zoo, indien er hier vijanden waren, zullen zij den nacht verder daar beneden doorbrengen.”

Hij lachte om zijn eigen geestigheid en keerde terug naar de kampong. De vrouw hield echter met krijschende stem vol, dat zij zelf gehoord had hoe er een zware steen tegen haar huis was aangebomkt.

Lachend antwoordde de krijger : „Wie zou nu dit waagstuk bestaan, om in den nacht door het ravijn naar boven te klimmen ? Dat ware hetzelfde, als zich het leven te benemen !” Hij liet de vrouw staan, die mopperend weer haar huis binnenging.

Een zucht van verlichting ontsnapte aan de geprangde borst van de beiden, die zich in het dichte groen van den tamarindeboom verborgen hielden.

Van lieverlede werd het stiller in het dorp. De menschen gingen terug naar hunne huizen. Alléén de wachtposten door-

boorden met hun scherpe oogen en met dubbele waakzaamheid het geheimzinnig donker van den nacht.

Dit gevaar was dus voorloopig afgewend en verruimd herademden de jongelingen in hun onaangename schuilplaats.

Nog geruimen tijd wachtten zij ; dan haalde Molding den klapper, dien hij aan den voet van den boom had neergelegd, en opende hem behoedzaam van boven met zijn mes. Hij bood hem eerst Soendeng aan, die gretig een paar teugen van het verkwikkende vocht uitdronk en hem dan aan zijn vriend terug gaf. Molding dronk nu langzaam de honger en dorst stillende klappermelk op, waarna hij de noot voorzichtig spleet. Ieder nuttige de helft van de vrucht en wierp de ledige dop met een groote boog in het ravijn.

Toch was dit niet voldoende, om de twee jonge mannen te verzadigen, vooral niet na zulk een buitengewoon zware tocht, en weldra deed de honger zich opnieuw gevoelen. Vandaar dat Soendeng na eenigen tijd het voorstel deed, ook den anderen klapper, die in de nabijheid van het eerste huis moest liggen, te gaan zoeken. Dat zou wel een zeer moeilijk te volbrengen onderneming worden, aangezien de bevolking thans met dubbele waakzaamheid oplette, maar honger is een scherp zwaard en daarom bespraken de vrienden fluisterend, hoe tot het beoogde doel te kunnen komen. Molding wilde naar beneden klimmen om den klapper te zoeken, doch Soendeng wilde daar niet van weten. Deze betoogde nadrukkelijk, dat Molding reeds genoeg geleden had en dat hij duizend maal liever zichzelf aan het groote gevaar wilde blootstellen !

„Goed, Soendeng, gij moogt gaan ; ik zal scherp uitkijken en bij het minste onraad den schreeuw van den nachtuil nabootsen.”

Soendeng liet zich behendig en uiterst voorzichtig uit den boom glijden, terwijl Molding inmiddels naar de vijanden tuurde, elk oogenblik gereed het geluid van den vogel te laten hooren.

Op handen en voeten kruipende, sloop Soendeng rond, al tastende en zoekende naar de begeerde vrucht. Reeds was hij het geheele huis rond geweest en nog had hij niets gevonden.

Hij wilde dan ook maar terugkeeren, toen plotseling zijn hand tegen iets aanstiet en hij tot zijn vreugde bemerkte, dat dit de kokosnoot was dien hij zocht. Nu vlug met zijn buit naar hun schuilplaats in het dichte loover. Samen deelden zij de vrucht evenals de eerste en wierpen de ledige schalen in den afgrond zoover zij konden.

Traag kropen de uren voorbij. Statig doorliep het Zuiderkruis boven hunne hoofden zijn door den Schepper voorgeschreven baan. Schier eindeloos duurde die nacht. Inzonderheid Molding's ledematen deden pijn door de onbehagelijke houding, die hij gedwongen was onafgebroken in te nemen.

Eindelijk begonnen de sterren te verbleeken en kondigde de dagvorstin haar komst aan. De hanen begonnen hun gekraai te doen hooren en spoedig heerschte er weer een groote bedrijvigheid in het dorp. Alle mannen waren in volle krijgssuitrusting en het dorpschoofd gaf luide bevelen.

De eenige plaats die toegang gaf tot de kampong was flink versterkt en er zou zeker een groote legermacht noodig zijn, om hier binnen te dringen !

„Als nu maar niet alles mislukt,” fluisterde Molding, anders zie ik geen kans hier vandaan te komen.” . . . „Overdag kunnen wij het dichte bladerdak niet verlaten, zonder ons moedwillig in de handen van onze vijanden over te leveren, en 's nachts in den afgrond af te dalen, zou hetzelfde beteekenen als zich daarin te storten, en daar voel ik niets voor.”

„Wij moeten maar rustig afwachten hoe alles loopt,” ried Soendeng, „weldra moeten onze vrienden zich volgens afspraak melden.”

De zon stond reeds hoog aan den hemel en haar stralen speelden tusschen het fijne gebladerte door. Nu en dan gleed een straaltje dartelend, als in onschuldigen overmoed, over de donkere huid der jongelingen heen. Deze hadden zich zoo dicht mogelijk tegen den stam gedrukt en zaten bewegingloos in hun levende gevangenis. In zenuwachtige spanning wachtten zij op het afgesproken sein, om hun schuilplaats te kunnen verlaten.

Tot hun geluk begaven alle bewoners zich naar de tegenoverliggende zijde van de kampong, zich zelven verzekerd dat de

vijand alléén van dien kant komen kon. Er was geen andere weg naar hun dorp. Zij hadden het nachtelijk avontuur zóó verklaard, dat misschien varkens van de klappers hadden gesnoept en daardoor die opschudding hadden veroorzaakt !

Opeens werd er krachtig op een gong geslagen. De schildwachten hadden iets verdachts bemerkt en weldra stroomden alle inwoners samen naar den ingang van het dorp. Ieder stond op zijn post om huis en goed te verdedigen. Vrouwen stelden zich op bij de hoopen steenen om ze den mannen aan te geven, indien de vijand een overval op de kampong wagen mocht. Zoo dra deze den berg zouden willen beklimmen, zouden zij met een hagelbui van zware steenen worden begroet ! Kwamen ze desondanks toch nader, dan stonden de boogschutters in hun stellingen gereed, vanwaar zij den geheelen weg konden bestrijken.

Een luid geschreeuw aan den voet van den berg wekte de aandacht der mannen. Zij luisterden scherp om de woorden te kunnen verstaan.

De beide vrienden in den boom herkenden tot hun groote vreugde de hun bekende stemmen, die met veel omhaal van woorden en onder scherpe bedreigingen den bewoners van Boal den eisch stelden, den moordenaar van Kaloem uit te leveren, tot het ondergaan van zijn gerechte straf. Als ze dit verzoek afsloegen, zouden zij zelf de gevolgen moeten dragen !

Alle strijders verdrongen zich bij de opgeworpen barricade en vroegen aan elkander :

„Hoe sterk zou de vijand zijn ?” „Waar komen zij vandaan ?” en zouden ze zwaar bewapend zijn ?”

Al zulke vragen klonken wild door elkander, zonder dat iemand ze beantwoorden kon.

Het dorpschoofd zette zijn handen voor den mond en riep met een stem, die tegen de rotswanden weergalmde : „Indien gij den moordenaar wilt straffen, komt dan, en haalt hem zelf !”

Zijn ondergeschikten lachten en wreven vergenoegd in de handen, want ze hadden aan het geluid der stemmen reeds vernomen, dat de vijand niet sterk in aantal kon zijn en zeker niet op een goed versterkte kampong rekende !

Gij vraagt U misschien af, waarde lezer, waarom deze menschen den moordenaar dusdanig in bescherming namen. Dat was niet uit bepaalde moordlust, maar omdat deze jongste moord, evenals zoovele andere, voortsproot uit de overtuiging, dat een mensch, die door tooverij stierf, onverbiddelijk gewroken moest worden ! Dit had de gezochte man gedaan en daarmede aan den eisch der goden voldoening gegeven ; vandaar dat hij mocht rekenen op den steun en de bescherming van al zijn dorpsgenooten. Hieruit volgt vanzelf een weerwraak, waardoor de geslachten-oude veeten ontstaan, die vaak tot bloedige uitbarsting komen, zooals ons verhaal ook doet zien. Dit geldt temeer, omdat de wraak over een sterfgeval door tooverij zooveel mogelijk hem, die de toovermiddelen heeft gebruikt, of diens familie moet treffen. Waar nu eigenlijk ieder dorp als één groote familie kon worden beschouwd, kon het niet anders, of de bewoners van Brakkeboekoe moesten zich scharen rondom Kaloem, evenals de bewoners van Boal dit deden rondom den moordenaar.

Het duurde lang, voor er antwoord kwam, en plotseling bestegen een tiental mannen met veel lawaai en getier het steile bergpad. Zij bleven op voldoende afstand staan, om buiten schot te blijven en herhaalden vandaar hun eisch.

Het dorpshef, overmoedig geworden door het geringe aantal mannen uit Brakkeboekoe, antwoordde : „Hier hebt gij den moordenaar !” en wierp meteen een zware veldkei naar de boodschappers. Deze spanden daarop den boog en deden alsof ze wilden schieten.

Nu kende de geestdrift der mannen daar boven geen grenzen meer. In allerijl werd de barricade afgebroken, om zich op de aanvallers te kunnen storten. Deze wachtten echter den aanval niet af, maar vluchtten, zoo snel hun voeten hen dragen konden, naar beneden.

Gillend en schreeuwend vervolgden de mannen van Boal de vluchtende strijders uit Brakkeboekoe, overmoedig en vol vuur door het schijnbare succes !

Doch nauwelijks in het moeras aangekomen, keerden de ver-

volgden zich grimmig tot hun belagers en tegelijkertijd zagen deze aan alle kanten zwaar gewapende mannen als uit den grond opkomen.

Er volgde nu een oogenblik van onbeschrijfelijke verwarring, waarbij twee der voorsten al dadelijk door scherpe kapmessen doorboord werden.

In overhaaste vlucht ijlden de strijders uit Boal naar de kampong terug, doch zagen met ontzettende schrik, dat hun woningen in vlammen opgingen!

Wat was er gebeurd?

Zoodra de strijders de vluchtende vijanden achtervolgden, nagekeken en toegejubeld door hunne vrouwen en kinderen, hadden Molding en Soendeng hun schuilplaats kunnen verlaten, zonder door iemand opgemerkt te worden.

Ze trokken een bos stroo uit het dak van het naastbijzijnde huis, staken die aan in het vuurtje voor het huis en wierpen die dan terug op het dak.

Op deze wijze, ieder met een brandende bos stroo gewapend, liepen ze daarna van huis tot huis en staken de lichtontvlambare stroodaken in brand. Vóór de verschrikte vrouwen en kinderen wisten wat er gebeurde, zagen zij twee jongelingen met het kapmes in de hand, den berg afhollen, om den vijand in den rug aan te vallen.

Zoodra de mannen van Boal bemerkten, dat zij in een valstrik geloopt waren, verborgen zij zich zoo snel als ieder maar kon, in het dichte struikgewas van het hun welbekende terrein.

Molding liep met open mond en hijgende borst het steile bergpad af, doch vóór hij beneden was zag hij plotseling, achter een struik verborgen, een man staan die zijn boog gespannen en een pijl op hem gericht hield. Meteen deed hij instinctmatig een sprong terzijde, doch 't was te laat. Reeds doorkliefde een pijl suizend de lucht en trof den jongeling in den linkerarm.

Met een ruk verwijderde deze den pijl uit de wonde, en met den moed der vertwijfeling sprong hij op zijn vijand toe, wel wetende, dat indien de pijl vergiftigd was, hij over weinige minuten een lijk zoude zijn! Woedend hief hij zijn zwaard omhoog om den doodelijken slag toe te brengen.

„Genade !” gilde het slachtoffer.

Reeds daalde het in de richting van zijn hoofd neder hij sloot de oogen, en het zwaard haakte achter een tak en kwam kletterend op de rots naast den man neder !

„Genade !” kermde deze nogmaals.

Molding stond als verlamd.

„De goden hebben je leven gered, lafaard !” knersetandde Molding, „ze willen niet dat ik je vermoorden zal.”

„Genade !” smeekte de man wederom.

Molding zag weer in den geest zijn vriend Kaloem, met bloed overdekt en met brekende oogen voor zich liggen.

Dat was lafhartig, iemand in den rug aan te vallen en te vermoorden ! Maar hier, in een eerlijken strijd, man tegen man, en wel een jongeling, slechts met een kapmes gewapend, tegen een man in volle wapenrusting, dat was wat anders ! En bovendien, als de pijl vergiftigd was, zou hij zelf aanstonds in den dood zinken !

Sneller dan ze uitgesproken kunnen worden schoten deze gedachten door zijn brein en lieten hem een oogenblik aarzelen.

„De goden hebben mij verhinderd, hem te dooden, wat nu?”

Achter hem kraakten de takken, en zich omkeerende, zag hij Soendeng voor zich staan. Deze had gezien, dat zijn vriend gewond werd, en was hem te hulp gesnel.

Een oogenblik keek hij verwonderd naar dit eigenaardige tafereel ; een zwaar gewapende man, die onder de struiken liggende om genade smeekte, en een jonge man, in hevigen tweestrijd met zich zelf, besluiteloos wat te doen !

Soendeng greep zijn speer en wilde den vijand doorboren, doch Molding verhinderde dat.

„Laat het, Soendeng, de goden hebben mij verhinderd hem te dooden ! Wij moeten hem ontwapenen en gevangennemen.”

Dit was weldra gebeurd, want de man deed niet de minste moeite om zich te verdedigen. Ze namen hem zijn wapenen en harnas af en bonden zijn handen met een sterke slingerplant aan elkander.

Opeens kreeg Molding een gelukkige gedachte. Hij fluisterde

Soendeng in het oor : „Deze man zal mij helpen om Wakoni te verwerven.”

Hij zette den sidderenden man zijn zwaard op de borst en riep hem toe : „De goden hebben mij verhinderd je te dooden. Je hebt echter een dorpschoofd verwond. Gelukkig is het slechts een jachtpijl geweest en daardoor de wonde niet doodelijk, maar je hebt mijn bloed laten vloeien. Dat zal je het leven kosten, want mijn menschen zullen je met hun messen aan stukken snijden !”

Hij wachtte een oogenblik, zich verlustigend in den doodsangst van zijn vijand. Dan ging hij voort : „Ik wil je genade schenken onder deze voorwaarde. Morgen om dezen tijd breng je mij drie mokko's en wel in het ravijn achter je kampong, daar waar de beekbedding naar het dal afbuigt. Doet ge dat, dan is uw leven gered. Doet ge het niet, dan zult gij hieraan sterven !” Hij sneed met de punt van zijn zwaard in de borst van den gevangene en sprak er een tooverformule over uit. Daarop lieten zij hem gaan en weldra was hij verdwenen.

De beide jongelingen spoedden zich naar hunne dorpsgenooten. De strijd was reeds beslist. De mannen van Boal waren in de grootste wanorde gevlucht, vijf dooden en eenige zwaar gewonden achterlatende, terwijl er van de aanvallers slechts twee gewond waren.

Vol vreugde zag Molding zijn vader weder en riep hem reeds van verre toe : „Het is prachtig gelukt ! !”

Allen wenschten den dapperen jongelingen geluk met het welslagen der gevaarlijke onderneming. Zij zelf toonden in groote opgewondenheid de veroverde wapens en vertelden opgetogen van den overval. Zingend en joelend trokken de overwinnaars naar Brakkeboekoe terug.

„Zoo, dit zal wel de laatste veldtocht tegen deze kampong geweest zijn,” riep Moldings vader opgewonden uit. „Zooals ze nu verslagen zijn, is het nog nooit gebeurd !”

Met luiden jubel werden de mannen in hun dorp begroet. De vrouwen waren niet weinig verwonderd, onder de terugkerende krijgers ook de beide jongelingen te zien. Hoe steeg echter hunne verbazing, toen zij hoorden, hoe door de dapperheid

dezer beiden het plan zoo schitterend gelukt was! Menige vrouw voelde spijt over de harde woorden en verwenschingen van den vorigen dag.

Den geheelen avond was er feest in het dorp en tot diep in den nacht zaten allen in groepen op den grond gehurkt, om de verhalen te hooren van het wedervaren der mannen op dezen roemrijken veldtocht! Vooral het verhaal van Soendeng en Molding wekte ieders belangstelling. Natuurlijk verzwegen zij zorgvuldig, wat zij den gevangene afgeperst hadden, hoewel dit geheel met de heerschende opvattingen overeenstemde. Men mocht een gevangene iedere schatting opleggen die men wilde.

De wond aan den arm van Molding was met boomschors verbonden, en hij was er wat trotsch op! Het was slechts een vleeschwond en de pijl bleek niet vergiftigd te zijn, anders was het slecht met hem afgelopen. Nu was het een eereteeken voor hem.

De kinderen namen de veroverde wapens en harnessen en speelden op hun wijze „oorlog“.

Eindelijk begaven de vermoeide krijgers zich naar hunne woningen en weldra was de kampong in diepe rust verzonken, een rust slechts nu en dan onderbroken door den wilden lach der rampzalige moeder, wier zoon thans gewroken was. Zij woonde eenzaam in een hutje buiten het dorp en werd door allen gevreesd en gemeden. Toch werd ze goed van levensmiddelen voorzien, want men meende, dat een krankzinnige door booze geesten bezeten was en deze diende men tot vriend te houden!

Zou zij het begrepen hebben, dat het bloed van haar kind met het bloed van vele mannen betaald was?

Ach, ook al zou ze het begrepen hebben, dan nog was dit een geringe troost in haar diepe smart. Zij bleef toch de eenzame, beroofde moeder!

De dorpsgenooten waren echter overtuigd, het bloed van Kaloem naar plicht gewroken en daardoor den smaad van hun dorp afgewend te hebben ¹⁾).

¹⁾ De kampong Boal is later weer opgebouwd en in 1923 heeft de schrijver aldaar de eerste 10 mannen gedoopt.

HOOFDSTUK V.

HET HUWELIJK.

Het was nog vroeg in den morgen. Een koele ochtendwind streek zacht ritselend door de kruinen der palmen en over de steile stroomdaken van Brakkeboekoe.

De meeste bewoners sliepen nog rustig, na de emoties van den vorigen dag, toen Molding en Soendeng reeds hunne woningen verlieten. Ze waren met boog en pijlen gewapend, alsof ze op jacht gingen. Alleen Moldings ouders wisten, dat ze heden geen herten of wilde varkens, doch eenige koperen mokko's als buit hoopten thuis te brengen. Verder wist niemand iets van hun voornemen af.

Moldings arm was opgezwollen en zijn rug deed nog pijn, maar die ongemakken wilde hij gaarne dragen, om het doel te bereiken, dat hij voor oogen had.

Vroolijk riep hij zijn vriend toe: „Nu nog maar weinig weken, dan mag ik Wakoni als mijn vrouw naar de kampong brengen!”

„Ja, ja, jij bent maar gelukkig!” lachte Soendeng, wij kunnen geen van allen zulk een knappe jonge vrouw nemen, en dan nog wel de dochter van een beroemd dorpsheofd.

„Als nu die laffe kerel maar woord houdt, anders zou ik nog niet weten, waar de mokko's vandaan te halen!”

„Nu vriend, de schrik zit er diep in. Hij zal zeker zijn heele familie te hulp roepen, om den losprijs te kunnen betalen.”

„Wat keek hij angstig, daar onder de struiken. Geloof mij Soendeng, als hij een beetje moed had gehad, zou hij ons beiden vermoord hebben.”

Molding lachte overmoedig.

„Nu moet hij betalen! En wat zal Wakoni opkijken, als mijn vader nog eenmaal naar Wansama komt om over ons huwelijk te spreken!”

„Wakoni is je reeds lang vergeten !” plaagde Soendeng.

„Neen, hoor, dat nooit ! riep Molding vol vuur. „Wel is het reeds zeven maanden geleden, sinds mijn vader dáár was, maar vergeten is ze mij zeker niet ! Dat kon ik te duidelijk zien aan haar blik, toen ik ze eenigen tijd geleden met haar vader ontmoette.”

„Nu, Molding, dat is heerlijk voor je.”

„Ze durft het alleen niet te openbaren, anders zou haar vader wel eens een anderen man voor haar kunnen zoeken.”

„Hij zal lang moeten zoeken, vóór hij iemand vindt, die een prijs wil betalen zóó hoog als hij voor haar vraagt” antwoordde Soendeng met een zweem van minachting voor den ouden man.

„Ja, dat is mijn geluk, nu behoef ik niet bang te zijn haar te moeten verliezen. Als die man uit Boal de mokko's uit de puinhoopen van zijn huis haalt, kan ik haar betalen.”

„Ik ben wel nieuwsgierig, of hij ze bij elkander krijgt.”

„Nu, ook al is het wat minder, dan zal ik toch tevreden zijn. Hij zal er in ieder geval wel zijn best voor doen.”

Zoo voortpratende bereikten zij het ravijn. Op de afgesproken plaats gingen zij in de drooge beekbedding op een steen zitten en wachtten op den man uit Boal. In den geheelen omtrek was er niemand te zien.

Met sirihruiimen, praten en schertsen verdreven zij den tijd. Toch kon Molding niet nalaten, nu en dan onrustige blikken om zich heen te slaan en de omgeving nauwkeurig te onderzoeken.

Als de man nu eens onwillig of niet bij machte was, den losprijs te betalen, dan zouden al die schoone toekomstdroomen in rook opgaan. Dat kon, dat mocht niet ! Dit alleen was de weg die tot het doel leidde, en bovendien volkomen volgens de adat van zijn volk. Het was gewoonte, een gevangene een losprijs te laten betalen als men hem niet dooden wilde.

Reeds stond de zon op haar hoogtepunt en nog was er op de berghelling of in de beekbedding niemand te zien. De beide vrienden zochten bescherming tegen de gloeiende zonnestrallen onder het struikgewas en waren spoedig in een zoete sluimering verzonken.

Plotseling schrok Molding op. Hij meende duidelijk het geluid van rollende steenen te hebben gehoord. Werkelijk zagen zij op korten afstand twee mannen aankomen. Op hun schouders droegen zij zware koperen mokko's. De voorste was de man, die den prijs betalen moest. De beide vrienden herkenden hem dadelijk. De ander was een kennis, die mede kwam om zijn vriend te helpen dragen en zoo noodig hem te kunnen bijstaan.

Ze kwamen tot op eenige schreden afstands naderbij.

Molding sprak hem barsch aan, alsof het zijn slaaf was: „Waarom hebt ge ons zoo lang laten wachten? Hebben wij soms afgesproken, dat ge zoudt komen, als de zon zóó hoog stond?”

Bevend antwoordde de man: „Wees niet boos, het heeft mij veel moeite gekost, vóór mijn familie bereid was mij te helpen! Nu is het gelukt. Ziehier de mokko's. Verlos mij nu spoedig van uw tooverspreuk, die gij over mij uitgesproken hebt.”

Molding verborg zijn vreugde over het welslagen van zijn plan achter een onvriendelijk gelaat en onderzocht de mokko's nauwkeurig één voor één.

Het onderzoek viel blijkbaar mee, want de man die in gespannen verwachting naar zijn overwinnaar keek, ontving een goedkeurend knikje.

Tevreden nam Molding de mokko's in ontvangst.

In allen ernst sprak hij weer een tooverspreuk over de wonde aan de borst van den overwonnene, waarna deze met zijn helper kon heengaan.

De man was blijde van den ban verlost te zijn, want voor een tooverwoord hebben die lieden meer angst dan voor de blanke wapenen!

Soendeng had de mokko's ook aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen en zeide tot Molding: „Dat is een goede vangst. Vooral die Maláhai (= uit den grond opgekomen) is een zeldzaam exemplaar! Die moet je niet weer wegdoen.”

Overgelukkig nam Molding een van de drie mokko's onder den gezonden arm, terwijl Soendeng de beide andere opnam; zóó keerden ze vlug naar de kampong terug. Dicht in de nabijheid van hun dorp verborgen zij hun schatten en slenterden

verder schijnbaar doelloos door de kampong. Met bewondering werden ze door de dorpsjeugd nagekeken als de helden van Boal en menig jong meisje wierp heimelijk een blik op de jongelingen die thans door ieder genoemd en geroemd werden.

De beide vrienden letten echter nòch op de dorpsjeugd, nòch op de jonge meisjes, maar begaven zich naar huis, om straks in het donker de verborgen schatten te voorschijn te halen.

Nieuwsgierig vroeg Moldings vader, die vóór het huis bezig was de varkens te voederen : „En hoe is het ?”

„O, Vader, zeer goed ! Er is zelfs een Maláhai bij.”

„Dat brengt geluk, Molding.”

„Ja, Vader, die geef ik ook niet weer af. Daar moet u mij een ander voor bezorgen.”

Molding kroop het rookerige woonvertrek binnen. Zijn moeder maakte de maisbrij klaar en roerde in het kookpotje. „Dat is goed werk, moeder,” riep hij vroolijk, „ik heb vreeselijken honger.”

Hij nam eerst de groote bamboe met water, die altijd gereed staat, en zette die gretig aan den mond.

Moeder keek even op en vroeg nieuwsgierig : „Nu, waar zijn de mokko's ?”

Molding dronk met lange teugen van het lauwwarme water, zette even af en antwoordde : „Ja, Moeder wij hebben ze gekregen, en wat mooie ook. Ze zijn nog buiten het dorp verborgen. Als het straks donker is, zullen wij ze halen. Iedereen behoeft het niet te zien.”

„Is de brij gaar, Moeder ? Ik houd het haast niet meer uit van honger,” vroeg Molding ongeduldig.

„Dadelijk mijn jongen, geef je napje maar hier.”

Ze deed een flinke portie geurige maisbrij in den leegen klapperdop en mengde er Spaansche peper door. Met zichtbaar welgevallen slurpte Molding het heerlijke warme eten voorzichtig op.

„Hadden wij maar zoo'n napje brij gehad toen Soendeng en ik in den boom te Boal zaten,” lachte hij, „toen vielen wij er haast uit van den honger en die paar onnoozele klappers kostten ons bijna het leven.”

„Ja, jongen, zeg dat wel. Je weet niet welk een angst ik uitgestaan heb. Ik wist echter, dat jullie onder de bescherming van Bimo stonden en dat deze oorlogsgod zijn schild van zwijntanden over je houden zou. Toch heb ik, nadat ge allen weg waart, nog een paar kippen geofferd voor Lahatala, Bimo en onze familiegoden, en hen gebeden, je te willen bewaren op het gevaarlijke oorlogspad. De goden hebben mij ook verhoord.”

„En bovendien heeft Bi-har, de godin der liefde, mij zóóveel mokko's gegeven, dat ik thans Wakoni als mijn vrouw kan verwerven.” vulde Molding aan. „Dat is toch het mooiste van alles.”

Hij had intusschen zijn napje leeggemaakt en vroeg begeerig om een tweede. Met een glimlach voldeed zijn moeder aan zijn verzoek en voegde er schertsend bij: „Het is goed, dat je spoedig gaat trouwen, want je zoudt mij arm maken.”

Molding lachte en keek de oude vrouw liefdevol aan. Hij beminde zijn moeder, zooals elke rechtgeaarde zoon, onder welk volk ook. Gehechtheid aan de ouders vindt men op Alor over het algemeen in vrij sterke mate en het vijfde gebod des Heeren, hoewel als zoodanig niet gekend, wordt door dit heidenvolk vaak getrouwer opgevolgd dan in menig christelijk gezin in beschaafde landen!

Nadat de zon ondergegaan en het geheel donker geworden was, gingen Molding, diens vader en Soendeng naar de plaats waar de mokko's verborgen lagen. Ieder van hen nam er één onder den arm en langs een omweg gingen zij naar huis, om zoo weinig mogelijk door anderen gezien te worden.

Vóór het huis van het dorps hoofd bekeek deze den buit van zijn zoon met kennersblik bij het licht van het houtvuurtje en zeide met een tevreden glimlach: „Die Maláhai is zeker een zeldzaam oude, die moet je beslist zelf houden. Het is ongetwijfeld een woning van goede geesten. Wie zulk een heiligdom bezit, zal rijk en gelukkig worden. Ik kan tenminste niet begrijpen, hoe die man er toe komt, hem af te geven.”

„Hij is er zeker door den nood toe gedwongen, misschien had hij niets anders om aan te bieden.”

„Molding, je weet, dat onze familie ook nog een mokko heeft

gegeven ; met deze beide er bij zal er zeker voldoende zijn om den bruidsschat voor Wakoni te betalen," vervolgde de oude man : „Die Maláhai moet je behouden ; het zal een zegen zijn voor je toekomstige huishouding."

„Wanneer denkt u te gaan, Vader?"

„Zoo spoedig mogelijk, jongen. Nu de bruidsschat er is en het gerucht over onzen welgelukten tocht zeker reeds tot Wansama doorgedrongen zal zijn, is het de beste gelegenheid voor deze zaak."

Met schitterende oogen keek Molding zijn vader aan. Zijn hart klopte sneller bij de gedachte, nu spoedig Wakoni als zijn gelukkige huisvrouw naar de kampong te mogen brengen. Dan zou hij niet meer tot de jongelingen behooren, maar onder de mannen gerekend worden !¹⁾)

Er volgde voor Molding nog een andere, misschien nog grooter verrassing. Zijn vader keek hem ernstig, doch liefdevol aan. „Molding, mijn zoon, in de laatste dagen heb je getoond een held te zijn, die aan moed ook beleid weet te paren. Dit zijn de eerste vereischen voor iemand, die eenmaal de leiding van een kampong op zich moet nemen. Ik word oud en de laatste veldtocht heeft mij duidelijk geleerd, dat mijn krachten niet meer met mijn wil gelijken tred houden. Ik heb er over gedacht, als het huwelijk met Wakoni tot stand gekomen zal zijn, een volksvergadering bijeen te roepen en voor te stellen om Molding, de thans algemeen gevierde held van Boal, tot mijn opvolger te kiezen."

Rustig had de oude man gesproken. Molding hoorde met steeds klimmende verbazing diens woorden aan en had moeite, een kreet van blijde verrassing te onderdrukken. Toch wilde hij zijn vader niet in de rede vallen. Toen deze zweeg, kon hij zich niet langer bedwingen.

¹⁾ Aangezien op Alor een vrij hooge bruidsschat wordt verlangd, trouwen de jongelieden in het algemeen niet zoo heel vroeg. Een ongehuwde man wordt niet voor vol aangezien, vandaar ook dat het huwelijk voor hen het hoogste ideaal is.

Met een juichtoon gaf hij uiting aan zijn innerlijk geluk : „Ja, dat zou heerlijk zijn ; trouwen en dorps hoofd worden ! Dan laat ik een mooi groot huis bouwen en zal mijn oude vader en moeder met al de liefde van mijn hart verzorgen ! Zij zullen niet langer tuinen aanleggen en beplanten. Daar zullen Wakoni en ik wel voor zorgen.”

Deze belofte kwam den jongen man ongetwijfeld uit het hart, doch de gedachte, nu als dorps hoofd over de anderen te mogen heerschen, was hem de hoofdzaak.

Zijn vader zag hem vriendelijk aan en een blik vol liefde en trots van de zijde zijner moeder, deed het vuur in zijn oogen nog helderder schitteren. Het was een feestavond voor hem, en toen alle dorpsgenooten reeds lang in zoete rust verzonken waren, wierp hij zich nog zenuwachtig heen en weder op zijn slaapmatje. Hoe gaarne zou hij het groote nieuws nog aan Soendeng gaan vertellen, doch daarvoor was het reeds te laat. Om zijn overvolle hart lucht te geven, praatte hij met zich zelf en in gedachten ook met Wakoni.

„Ha, als dorps hoofd en aanvoerder zulk een tocht mede te mogen maken, als nu achter ons ligt, dat zou nog eens heerlijk zijn !”

Hij liet nog eenmaal de nachtelijke vergadering in den tempel aan zijn opgewonden verbeelding voorbij gaan. Hij zag weer, welk een indruk de woorden van zijn vader op de mannen hadden gemaakt. Zóó zou hij ook spreken in de vergaderingen ! Ze moesten aan zijn lippen hangen en niemand mocht tegen spreken. Neen, neen, dat zou hij niet dulden ! Hij wilde als hoofd handelen en zijn volk voorgaan, desnoods met goed en bloed en eigen leven voor de eer van zijn kampong opkomen, maar ze moesten hem volgen en hem in ieder geval gehoorzamen !

Wat was dat een prachtig plan geweest van zijn vader, en hoe mooi was alles uitgekomen ! Zóó zou hij later ook plannen ontwerpen en geëerd en beroemd worden !

Zijn hoofd bonsde en zijn hart klopte sneller van blijde hoop voor de toekomst. Het duurde lang, voor de slaap vat op hem kreeg.

Den volgenden morgen maakte het dorps hoofd zich gereed om naar Wansama te gaan.

Evenals den vorigen keer wilde men een vet varken opvangen en medenemen. Het dier had daar echter blijkbaar weinig lust in. Het rukte zich los en liep de kampong in. Er volgde nu een levendige jacht op den vluchteling, waaraan oud en jong met de grootste vreugde deelnamen. Onder veel geschreeuw en gejoel werd het varken van den eenen kant van het dorp naar den anderen gedreven en van huis tot huis opgejaagd. Kleine naakte kinderen liepen huilend weg en verborgen zich angstig achter hunne moeders.

Na een lange klopjacht gelukte het eindelijk, het dier met een strik te vangen en te binden, waarna de tocht werd ondernomen.

Voorop liep het dorps hoofd, terwijl de andere mannen met het varken aan een sterken bamboestok gebonden, de achterhoede vormden.

Molding keek hen lang na. Hoe gaarne zou hij zelf medegegaan zijn en dadelijk zijn beminde in triomph naar zijn kampong hebben willen brengen. Het ging echter niet, het zou tegen de adat zijn, en die moet men onder alle omstandigheden eerbiedigen. Hij moest geduld oefenen, totdat de zaak door de wederzijdsche vaders beklonken was. Die moesten het eerst over den te betalen bruidsschat eens zijn.

Blijde gestemd zocht Molding Soendeng op. Beiden gingen onder een grooten manggaboorn zitten. Ze pruimden hun sirih en bouwden allerlei luchtkasteelen voor de toekomst.

De bezoekers werden in Wansama door het dorps hoofd hartelijk welkom geheeten. De geruchten van den tocht tegen Boal waren ook tot hier doorgedrongen. Men verheugde zich reeds bij het vooruitzicht, nu eens uit den mond der mannen zelf de zoo geliefkoosde verhalen van oorlog, brandschatting en moord te vernemen. Vandaar dan ook, dat het dorps hoofd hier onmiddellijk aan den groet de uitnoodiging verbond: „Mag ik mijn vriend verzoeken, in de schaduw van mijn huis wat uit te rusten van de vermoeienissen der laatste dagen?”

„Gaarne voldoe ik aan dat vriendelijke verzoek,” was het beleefde antwoord.

Spoedig hadden ze op de rustbank onder het huis plaats genomen. Nieuwsgierig verzamelden de bewoners van de kampong zich om de bezoekers heen, om zoo spoedig mogelijk de laatste nieuwtjes te kunnen vernemen.

Wakoni had de gasten zien aankomen en haar hart klopte sneller bij de gedachte, dat nu waarschijnlijk de bruidsschat bij elkander was en het huwelijk niet langer behoefde uitgesteld te worden. Zij durfde echter niet te voorschijn te komen, uit angst de gevoelens haars harten te zullen verraden. In het donkere woonvertrek verborgen, luisterde zij met gespannen aandacht naar het gesprek daar beneden. Wat haar echter het meeste belang inboezemde, scheen in het geheel niet aangeraakt te worden.

Nadat in beleefde en vormelijke woorden de eerste begroeting had plaats gehad, zooals dit nu eenmaal gewoonte was, werd weldra de toon gemeenzaam en ongedwongen en kwamen de tongen los. De Aloreezen zijn over het algemeen beleefd, vooral bij bezoeken, vaak zelfs overdreven, zooals de lezer wel reeds zal hebben opgemerkt, doch voor het overige kunnen zij ongedwongen, natuurlijk spreken en dan zijn zij eerste klasse rede-naars, althans op hun wijze.

Wakoni hoorde opeens den naam van haren beminde noemen. Scherp luisterde zij en haar blikken doorboorden de smalle spleten van den bamboevloer, om toch maar geen enkel woord te verliezen.

Met grooten omhaal van woorden en vaak sterk overdreven, vertelde Moldings vader vol trots van de heldendaden van zijn zoon. Het meisje hield den adem in, bij het hooren van de groote gevaren, waarin haar geliefde had verkeerd, doch lichte goedkeurend voor zich heen, bij het vernemen van zijn dapperheid en kloek optreden. Ze moest zich bedwingen, om niet luide uitroepen van bewondering te laten hooren, zooals de menschen daarbuiten deden, die als het ware aan de lippen van den verteller hingen.

„Ja, dat is Molding !” mompelde zij. Er biggelde een traan over haar wangen, zonder dat ze verklaren kon waarom.

„Zulk een man wensch ik toe te behooren. Voor hem wil ik werken en zorgen. Hij mag mij bevelen, ik zal hem gehoorzamen. Hij mag mij slaan, ik zal hem toch dienen ! Dat is een man ! Hij is niet zooals de meeste jongelingen in de kampong, lui en traag en laf bovendien !”

Ze maakte een vergelijking tusschen de jonge mannen daar vóór het huis, die met schitterende oogen naar het verhaal der heldendaden van Molding luisterden, en hem zelf. „Ja, luisteren naar het vertellen over kloeke daden en den held toejuichen, dat is geen kunst, maar *zelf* zooiets doen, dat kunt gij allen niet ! Dat kan alléén Molding, mijn held !” dweeptte het verliefde meisje in zich zelf.

In hare verbeelding zag zij hem vóór zich staan, in trotsche houding, opheffend zijn verbonden arm, het bewijs van zijn dapperheid. Hoe gaarne zou ze zelf hem haar bewondering toonen !

Maar met dat alles werd er over een huwelijk of den bruidsschat niet gesproken. Het laatste bezoek van den gast scheen geheel vergeten te zijn. Er werd tenminste geen woord meer over gerept.

Zwijgend sloeg de oude moeder haar dochter gade en verstond, wat er in het meisje omging. Ze wist ook, dat haast of dwang de geheele zaak bederven kon. Liefdevol legde ze haar hand op den schouder van Wakoni.

Deze keek verschrikt op. Ze had aan de tegenwoordigheid van haar moeder niet gedacht, geheel vervuld als ze was met zichzelf en haar groote liefde.

De oude vrouw fluisterde haar toe : „Wakoni, nu nog maar een weinig geduld toonen, dan komt alles wel in orde.”

„Maar Moeder,” antwoordde zij ongeduldig, „ze praten er in het geheel niet over. Wel verheerlijken zij de heldendaden van mijn beminde, maar over het huwelijk wordt er in het geheel niet gesproken.”

„Wees maar stil, mijn kind,” fluisterde de ervaren vrouw, „Moldings vader heeft bij het laatste bezoek alles gedaan wat mogelijk was, om je met zijn zoon te verbinden, maar vader weigerde beslist, tenzij hij nog drie mokko's kon brengen. Gij

kunt er op aan dat die nu bij elkander zijn. Als straks de anderen weg zijn, zal die zaak wel ter sprake komen."

"Waarom zendt Vader ze dan niet weg?" pruilde het meisje ongeduldig.

"Mijn kind, je weet niet wat je zegt. Begrijp je dan niet, dat hoe meer je geliefde verheerlijkt wordt, des te meer kans van slagen je hebt? Heusch, laat dat maar aan het dorpshoofd van Brakkeboekoe over, die heeft ervaring en zal het wel tot een goed einde brengen. Bovendien moest het jou toch ook aangenaam zijn, zulke dingen van je toekomstigen man te hooren."

"Ik hoorde het liever uit zijn eigen mond, als wij rustig in ons eigen huis zaten," kon het weerspannige meisje niet nalaten te zeggen.

De oude moeder schudde meewarig het hoofd.

"Als je zóó doorgaat, zal je je eigen geluk in den weg staan."

Dit ernstige woord bracht het trotsche meisje tot nadenken. Ja, het was waar, zij had nu eenmaal in zaken van het huwelijk en zelfs van haar eigen huwelijk niets te zeggen! Zij kon niets anders doen dan afwachten. Maar dat was juist voor haar zoo moeilijk, na de zware teleurstelling, nu reeds zeven maanden in het verborgen gedragen. Hoeveel moeite en strijd had het haar niet gekost! In stille nachten had ze menigen traan laten vloeien, bij de gedachte, dat ze nu reeds zoo lang de vrouw van een dapperen man had kunnen zijn.

"Maar zoo is het nu eenmaal voor ons vrouwen. Wij moeten maar afwachten, wat de goden en onze ouders over ons beslissen," mijmerde Wakoni ontevreden.

Ze had nog niet veel familiegeluk gezien in haar leven. Haar vader had niet het minste begrip van liefde voor zijn vrouw. Zij was zijn vrouw, zijn dienstbare, die aan al zijn wenschen zonder eenige tegenspraak had te voldoen, maar die zelf nooit eenige liefde ondervond. Als ze maar zorgde voor z'n kinderen en voor z'n tuinen en vooral voor goed eten, dan liep alles goed, ontbrak er echter iets aan, dan moest ze vaak zijn sterke handen op on-aangename wijze voelen. Dit was nu eenmaal gewoonte en de vrouw schikte zich er in. Nu dacht hij over zijn dochter ook zoo. Hij wist niet, en mocht zelfs niet weten, dat ze liefhad, werkelijk

liefhad, met de volle liefde van een vurig, onbedorven meisjeshart, en ook wederkeerig bemind werd.

Haar moeder was weer stil aan het werk gegaan, terwijl Wakoni mijmerend op den vloer zat, afwisselend vervuld met treurige en vroolijke gedachten.

Ze eerde haar vader als een beroemd dorpshoofd, maar ware liefde had ze nooit van hem ondervonden en kon ze hem ook niet schenken. Haar moeder, die stille, gelaten vrouw, ja, die beminde zij, die deed steeds, wat zij kon om Wakoni al de liefde van haar moederhart te doen gevoelen. Zooals ze echter Molding liefhad, meende Wakoni niemand anders te kunnen beminnen!

En nu trad deze man voor de tweede maal nader en dong naar haar bezit. Zou het nu gelukken? Zou hij haar thans in triomph naar zijn kampong mogen brengen? Mochten zij voortaan *samen* door het leven gaan? Hoe vurig wenschte zij het, maar helaas was zij niet in staat er iets van *af* of aan *toe* te doen, tenzij de goden haar hielpen.

Plotseling werd ze uit haar mijmering opgeschrikt door de stem van haren vader, die haar riep.

Ze had het gesprek daar beneden niet meer gevolgd en alleen haar eigen gedachten den vrijen loop gelaten. Nu klom ze haastig de ladder af naar haar vader en zijn gast.

Dezen groette zij vriendelijk en keek vragend tot haar vader op.

„Wakoni, mijn vriend is vandaag naar ons toe gekomen, om ons te vertellen van de groote daden door zijn dorpsgenooten verricht. Nu wil hij bij ons blijven eten. Kook dus veel rijst en het vleesch van het varken, door hem medegebracht.”

Het dier was intusschen reeds door gediensdige dorpelingen geslacht en in stukken verdeeld. Ze wisten wel, dat er voor hen ook wel wat overschieten zoude, want Aloreezen zijn zeer gastvrij.

Zonder een woord te spreken, gehoorzaamde Wakoni en ging aan haar werk.

De twee dorpshoofden praten over alles en nog wat, totdat het middagmaal toebereid was.

Onder het huis verzamelden zich vrienden en kennissen voor den gemeenschappelijken maaltijd. Men kent geen grooter genot, dan zich aan vet varkensvleesch te goed te doen.

Toen de maaltijd afgeloopen was, gingen allen een poosje rusten, en zoo terloops, zonder door iemand gehoord te worden, fluisterde Moldings vader zijn gastheer toe : „Ik heb de mokko's voor mijn zoon bij elkander.”

De aangesprokene keek verrast op. Het viel hem zeker zelf mede, dat de groote prijs dien hij gevraagd had, nu ook werkelijk betaald zou worden. Hij liet daar niets van merken, maar fluisterde terug : „Het is goed.”

Wakoni haalde ongevraagd een slaapmatje, ontrolde dit voor den gast en wilde zich verwijderen. Met welgevallen zag deze het flinke meisje aan en zeide zacht : „Wakoni, wil jij de vrouw van mijn zoon worden?”

Wakoni schrok onwillekeurig bij deze woorden. Ze zeide niets, maar haar oogen vertelden meer dan woorden zouden vermogen.

Haastig liep ze weg en verborg zich achter het huis. Haar wangen gloeiden en een traan ontrolde aan hare oogen. Ze wist niet of ze lachen of huilen moest. Het was zóó onverwachts, zóó heerlijk gekomen, dat ze er door verbluft was !

Langen tijd om na te denken kreeg ze echter niet, want haar vader riep van uit het woonvertrek : „Wakoni !”

Klonk zijn stem zachter dan anders ? Ze meende het gehoord te hebben.

Vlug klom ze naar boven en haar gelaat nam de gewone onverschillige uitdrukking aan, alsof ze niets vermoedde.

Vader lag op zijn rustbank en moeder zat bij het vuur. De jongere kinderen speelden buiten, dus kon men eens rustig praten.

„Wakoni,” begon haar vader, en weer meende ze een zweem van teederheid te hooren, „zoudt ge ons, je oude vader en moeder, willen verlaten?”

Wakoni werd verlegen. Wat bedoelde Vader met deze woorden ? Was het een strikvraag en stond zijn besluit toch nog niet vast ?

Voorzichtig antwoordde zij : „de adat leert ons dat wij nooit onze ouders mogen verlaten, als ze oud worden. Alleen als de vader zijn dochter uithuwelijkt, moet ze het huis harer ouders verlaten en den man volgen.”

„En als dat nu eens met onze oudste dochter het geval was, zou ze dan gaarne gaan, of liever blijven?”

Wakoni verstoutte zich tot het vrijmoedige antwoord : „Als Vader en Moeder hunne dochter aan een dapperen en goeden man willen geven, dan wil ik gaarne gaan, doch is het een laffe man, dan blijf ik waar ik ben.”

Met gloed en vuur had ze gesproken, onverschillig, wat de uitwerking harer woorden mocht zijn.

Vader richtte zich half op van zijn rustbank en knikte haar goedkeurend toe ; „Zóó mag ik het hooren van de dochter van een beroemd dorpshoofd. Jij wilt slechts een dapperen man toebehooren? Goed, de dapperste en kloekste jonge man uit den omtrek is wel Molding, de zoon van mijn gast. Die heeft om je gevraagd en ik zal mijn toestemming gaarne geven.”

Wakoni was ontroerd. Ze beefde van inwendige vreugde. Ze voelde, dat haar stem onvast was, toen ze antwoordde : „Nooit kon U een betere keuze gedaan hebben, Vader ! Dien man wil ik toebehooren en volgen mijn leven lang.”

„Nu, mijn kind, over vier dagen zal de bruiloft zijn, dan mag je met hem meegaan.”

Bij het hooren van deze boodschap kon Wakoni zich niet meer bedwingen. Voor het eerst in haar leven sloeg ze de armen om haar vader heen en drukte zich aan zijn breede borst.

„Vader, Moeder, ik dank u !” stamelde zij door haar gevoelens overweldigd.

Dan herstelde zij zich weer en verliet haastig de kamer. Dat bedompte vertrek was haar nu te benauwd, het huis te klein en de kampong te druk. Ze wilde alléén zijn ! Zoo ijlde ze naar het groote, zwijgende oerwoud, overgelukkig door de plotselinge vervulling van haar hartewensch !

Heerlijk, wonderbaar was het haar te moede. Het landschap zelve scheen een geheel andere bekoorlijkheid gekregen te hebben dan gewoonlijk. Het dichte geboomte, de donkere spelon-

ken, de diepe ravijnen, waarin de zonnestralen tevergeefs trachten door te dringen, en als tegenstelling daarbij de van gloed stralende, grillige rotsklompen en lavabrokken, welke door vulkanische uitbarstingen daar neergeslingerd waren, dit alles kwam haar voor geheel nieuw te zijn.

Ze moest het overvolle hart lucht geven en bij gebrek aan een vertrouwde vriendin, riep ze haar geluk uit in het woud en sprak met boomen en struiken.

Doelloos liep ze voort, doch werd opeens herinnerd aan Bi-har, de godin der liefde. Ja, die moest ze danken, want die alleen had dit huwelijk mogelijk gemaakt.

Ze ging naar het houten idool van Bi-har en stortte voor dit beeld haar hart uit. In deze houten pop, een ruwe en zeer onkiesch gesneden vrouwenfiguur, woonde de dochter van Lahatala, de liefelijke bemiddelaarster tot het huwelijk. Deze godin had haar vele gebeden en smeekingen gehoord en verhoord. Had Wakoni niet vaak het tot brekens toe bezwaarde hart voor haar uitgestort? Nu zou ze ook den dank ontvangen, die haar toekwam!

Opeens bemerkte Wakoni tot haar schrik, dat ze door de emotie van den dag, vergeten had, een offerkip mede te brengen! Ontsteld keek ze op.

Zou Bi-har boos zijn? Had ze nu wellicht door deze onvoorzichtigheid, temidden van haar geluk, een ongeluk over zich gebracht?

Angstig ijldde ze weg.

Tot de goden te komen zonder een offergave, is voor de heidenen een onmogelijke gedachte!

Wakoni wilde haar fout herstellen. Zoo vlug de voeten haar dragen konden, liep ze naar de kampong terug, ving de eerste de beste kip op, haalde een paar eieren uit het nest, vulde het sirihmandje goed met sirih-pinang en tabak en keerde dan terug naar het woud waar Bi-har woonde.

Op de gewone wijze offerde zij hare gaven en prevelde verontschuldigingingen voor de beleedigde godin. Daarna keerde ze, in gedachten verzonken, huiswaarts.

De gast was reeds vertrokken. Hij wilde vóór donker thuis zijn.

Wakoni sprak niet veel; vader begreep haar toch niet en moeder, die wel met haar dochter mede leefde en zich werkelijk in haar geluk verheugde, was te stil van aard om zich te uiten. Daarom ging ze na het eten maar vlug ter ruste, overgelukkig met haar toekomstidealen.

In Brakkeboekoe aangekomen, richtte het dorpshef dadelijk zijn schreden naar huis, om Molding zoo spoedig mogelijk de gelukkige tijding te kunnen mededeelen.

Dat was een blijdschap voor Molding!

Den geheelen dag had hij in de grootste spanning verkeerd, hoe de besprekingen te Wansama zouden afloopen. Hoewel de bruidsschat aanwezig was, kon de oude stijfhoofdige man toch altijd nog nieuwe moeilijkheden in den weg leggen.

„Wanneer zal het feest zijn, Vader?”

„Over vier dagen al.”

Molding sprong op van vreugde. Dat overtrof zelfs zijn stoutste verwachtingen!

„Heerlijk!” jubelde hij, „dan moeten wij dadelijk beginnen het feest voor te bereiden. Vette varkens zijn er wel, maar is er voldoende mais en rijst, Vader?”

„Nu, dat zal wel gaan. Bovendien hebben onze familieleden nog wel wat te koop.”

„Wilt u dan morgen alle kennissen een uitnoodiging zenden, Vader, dan ga ik op jacht, om een hert te schieten voor het feestmaal.”

Opgewonden liep Molding naar zijn vriend Soendeng en deelde hem het groote nieuws mede.

„De Maláhai behoud ik zelf, Soendeng, die geef ik niet af; het zal later een heiligdom worden in ons huis, dat ons geluk zal aanbrengen. Ik was nog bang, dat ik die óók nog zou moeten betalen voor Wakoni, maar het is goed gegaan! Ook zal ik nieuwe goden laten maken,” vertelde Molding trotsch.

Soendeng deelde oprecht in het geluk van zijn vriend en tot diep in den nacht praatten zij over al het heerlijke dat hen wachtte.

Soendeng, die een hartstochtelijk jager was, wist een plaats aan de beek, waar de herten geregeld kwamen drinken. Als ze

nu heel vroeg in den morgen dáár waren, zou het wel mogelijk zijn, een hert te schieten. Zij besloten dan ook den volgenden ochtend hun geluk te beproeven.

Nog lang vóór de statige dagvorstin haar wandeling om de aarde begon, waren de vrienden reeds op weg. Ze klommen door de beekbedding al hooger en hooger op.

Aan een bepaald punt gekomen, wenkte Soendeng zijn vriend, te blijven staan.

„Kijk, Molding, daar achter die groote rots heb ik de sporen van herten ontdekt. Blijven wij nu aan dezen kant, dan komt de wind van voren, zoodat de herten ons niet kunnen ruiken. Wij kunnen ons hier verdekt opstellen, jij aan dezen kant en ik daarginds. Verder behoeft ik je niets te zeggen, daarvoor ben je een te goed jager.”

Voorzichtig spande Molding zijn boog en bukte zich zoo diep mogelijk achter de rots, zoodat alleen zijn pijl er bovenuit kwam. Ze wachtten nu geduldig de komst der herten af.

In de dichte struiken maakte Molding een opening, zoodat hij alles bespieden kon wat er aan de andere zijde van den steen gebeurde. Soendeng zat insgelijks aan de andere zijde verborgen.

De hemel kleurde zich purperrood en weldra gleden de eerste stralen der morgenzon over de bergen.

Plotseling hoorde Molding de takken kraken en onmiddellijk daarop ontdekte hij een hert, dat zijn kop nieuwsgierig boven de struiken uitstak en de omgeving verkende.

Molding drukte zich vaster tegen de rots aan; zijn vingers omklemden krampachtig de pees met de doodende pijl. Nog een oogenblik wachten Het hert bemerkte blijkbaar geen onraad en kwam een paar schreden nader.

Fier strekte het den slanken hals, om zich met het frissche water te laven. Dit oogenblik wachtten de jagers af, en twee pijlen doorkliefdten suizend de lucht.

Het hert stiet een schellen smartelijken kreet uit, deed een reuzensprong, viel dan neer, maar stond dadelijk weer op en vluchtte het bosch in. De jagers achter hem aan. Met den moeder wanhoop trachtte het dier zijn belagers te ontvluchten,

maar allengs werd de afstand tusschen hen minder. Het arme gejaagde dier uitte een angstkreet en stortte dan, door bloedverlies verzwakt, neder. Nog éénmaal probeerde het op te staan, maar de jagers waren er vlak achter.

Smeekend zagen de brekende oogen van het edele dier tot zijn doodsvijanden op, maar deze kenden geen mededoogen. Juichend over hun geluk stieten zij koelbloedig hun jachtmessen in het hart van hun slachtoffer en maakten spoedig een einde aan zijn doodsstrijd.

De jongelingen bonden de pooten van het hert met een slingerplant bij elkander, hakten een sterke tak af en staken die door de gebonden pooten, waarna ze hun buit in triomf naar de kampong droegen.

Dit was weer een bijdrage voor den feestmaaltijd. Nu moesten de verdere voorbereidselen nog gemaakt worden. De mokko's en gongs, die den bruidsschat vormden, werden van den zolder gehaald, schoongemaakt en met palmladeren omvlochten.

Alle bewoners van het dorp verblijdden zich reeds over het aanstaande feest, want niemand behoefde thuis te blijven. Ieder die wilde zou kunnen mee-eten en mee-dansen naar hartelust. Er heerschte dan ook bij oud en jong een echte feeststemming en men was gaarne bereid, alles voor de ontvangst van de bruid gereed te maken. Er werden klappers en rijst gehaald, brandhout aangebracht en steenen weggeruimd, kortom, er ontstond een gezellige bedrijvigheid.

Eindelijk brak de blijde morgen aan.

Reeds heel in de vroege heerschte er een groote drukte in het dorp. Vooral in het huis van het dorps hoofd waren allen druk in de weer.

Molding had voor deze gelegenheid een nieuwen schaamgordel gekregen. Ook had hij van bamboe nieuwe kammen gesneden en was reeds geruimen tijd bezig zijn weerbarstig, wollig kroeshaar daarmee op te kammen. Eindelijk was dit, naar het oordeel zijner moeder, onberispelijk in orde. Hij versierde de kammen nog met bloemen en stak ze dan boven in zijn pruikbos. Om de armen droeg hij ringen van paarlmoer, die zorgvuldig waren schoongemaakt en als zilver blonken.

Zulke ringen worden gemaakt van groote schelpen, die op de koraalriffen van het eiland gevonden worden. Nadat de weekdieren, die er in zitten, verorberd zijn, worden de schelpen met gloeiend gemaakte messen gespleten en daarna zóólang op een steen geschuurd, tot ze de vereischte dikte verkregen hebben. Daarna worden ze gepolijst en bij de bergbewoners tegen boschprodukten ingeruild. Zij vormen gaarne gewilde ruilartikelen.

Moeder had voor Molding een nieuw sirihmandje gevlochten van zeer fijn gesneden rottan en het met een lang koord om zijn hals gehangen.

Vader, op zijn beurt, had van koperen muntstukjes, die hij aan de kust bij vreemde kooplieden had ingeruild tegen zijn mais, kleine belletjes gegoten. Deze waren onder aan het mandje bevestigd en lieten bij iedere schrede een welluidend gerinkel hooren. Een kroon van gevlochten palmladeren voltooide het toilet van den bruidegom.

Vóór het huis hadden de jongelingen plaats genomen die straks de mokko's en gongs zouden dragen. Zij waren eveneens met kronen van palmladeren getooid. Weldra waren allen gereed en als ieder van de dragers zijn deel van den mede te voeren bruidsschat had opgenomen, vertrok de stoet in de richting van Wansama.

Vóórop liep het dorpshef, met een lange speer in de hand. In het algemeen worden deze weinig gebruikt, doch bij zulke gelegenheden doen zij dienst als teeken van waardigheid. Onmiddellijk achter hem aan kwam Molding, slechts gewapend met het onafscheidelijke kapmes.

Dan volgde zijn trouwe kameraad Soendeng en daarna de jongelingen met de mokko's en gongs. Ook eenige oudere dorpsgenooten hadden zich aangesloten met hun eigen mokko's, om straks het orkest te versterken.

Moldings moeder, met eenige nieuwsgierige buurvrouwen, deden den bruidegom uitgeleide. Voor hen zou pas den volgenden morgen het feest beginnen.

Met vlugge schreden ging de stoet verder, nu eens zingend, dan weer grappen vertoonend, berg op berg af. Dicht bij Wan-

sama gekomen, bleven ze staan en op een wenk van Molding werd er uit alle macht op de instrumenten geslagen: op de mokko's met de vlakke hand, op de gongs met een stuk hout.

Na een kwartier ongeveer zweeg de muziek. De jongelingen zongen daarna een geïmproviseerd lied, speciaal voor deze gelegenheid gemaakt. Daarin werd de held van Boal bezongen en de inwoners van Wansama werden gelukkig geprezen, nu ze dezen mochten ontvangen. Ze werden in het lied uitgenoodigd, hem naar verdienste te begroeten, temeer daar hij niet alleen als gast, doch bovenal als bruidegom zijn intrede in het dorp kwam doen.

Het gezang was reeds verstomd als de echo's nog weergalmden langs de tegenover liggende bergen. Er trad een korte pauze in.

Daarna werd van uit het dorp eveneens in een lied geantwoord, dat ze den bruidegom welkom heetten en dat de bruid gereed was hem te ontvangen.

Daarop trok de stoet, onder oorverdoovende muziek, het dorp binnen.

Bij het eerste huis stond het dorpshef, omgeven door een eerewacht in volle krijgstoerusting. Hij begroette de komenden hartelijk en noodigde hen uit, mede naar zijn woning te willen gaan.

Een groote menigte nieuwsgierigen sloot zich bij den stoet aan.

Vóór het huis stelden zij zich op en werd er opnieuw uit alle macht op de trommen, mokko's en gongs geslagen. Daarna werd het doodstil en aller oogen vestigden zich op Molding.

Deze riep zijn bruid: „Wakoni, dochter van het beroemde dorpshef van Wansama, verlaat uwe woning en volg mij!”

Wakoni, die zich in het huis verborgen hield, antwoordde van binnen uit: „Ik kan nog niet komen, want de bruidsschat is nog niet betaald!”

Molding riep nu vol vreugde uit: „Kom slechts, mijn beminde, en zie de mokko's en de gongs, waarmede ik je heden koop!”

Deze woorden moesten volgens de adat eerst gewisseld worden, alvorens de verloofden elkander mochten ontmoeten. Daar-

na werd de ladder aangeschoven en mocht Wakoni naar beneden komen.

Haar bruidstoilet bestond uit een smalle, bontgekleurde sarong (doek), die om haar middel was geslagen. De beenen waren versierd met geitevellen en de enkels met de bekende ijzeren ringen. Het haar was opgetooid met bloemen en bamboekammen, waaraan kleine schelpjes glinsterden.

Haar sirihmandje was nieuw en versierd met twee breede strooken kralenwerk. De roode, witte en zwarte kraaltjes waren mooi harmonisch gegroepeerd. Ook de bekende belletjes ontbraken niet.

Haar houding was trotsch en onberispelijk haar gang. De donkerbruine fluweelige oogen straalden van innerlijk geluk.

Volgens de adat begroette zij haren bruidegom van verre en deed niet de minste poging, hem te naderen. Hunne blikken echter ontmoetten elkander, en die zeiden meer dan woorden hadden kunnen doen.

Wakoni stond midden tusschen hare ouders in, tegenover haar Molding, staande tusschen zijn vader en Soendeng.

De jongelingen die de mokko's gedragen hadden traden nu één voor één naar voren en plaatsten ze, ieder de zijne, voor Wakoni, zoo ook de gongs. Haar vader nam deze één voor één ter hand, bekeek ze nauwkeurig en zette ze dan weer neer. Alles werd in orde bevonden.

Molding trad nu eindelijk zelf naar voren en hurkte op den grond neder, waarna Wakoni zijn voorbeeld volgde. Onder de vele toeschouwers werd het doodstil. Kinderen trachtten nieuwsgierig naar voren te dringen en vrouwen rekten de halzen, om alles goed te kunnen zien.

Wakoni bood haar bruidegom een sirihpruimpje aan en Molding zijn bruid wederkeerig. Na eenige oogenblikken daarop gekauwd te hebben, verwisselden zij deze onderling en . . . daarmede was de eigenlijke huwelijksplechtigheid afgelopen.

Ze waren getrouwd en vader en moeder konden daar niets meer aan veranderen!

Onder de omstanders begon het nu rumoerig te worden, ieder drong naar voren. Het jong getrouwde paar begon namelijk uit

het goed gevulde sirihmandje de heerlijkheden, die daarin verborgen waren, uit te deelen. Ieder der aanwezigen kreeg zijn deel. Eerst de ouders en familieleden en daarna de overige aanwezigen, waarbij ieder voor zich de eerste wilde zijn. Want wel zal het sirihmandje telkens worden bijgevuld, zoodat niemand behoeft te worden overgeslagen, maar aan de sirih die het eerst wordt uitgedeeld en waarvan bruid en bruidegom ook genomen hebben wordt hooger waarde toegekend dan aan de later bijgefulde.

Het mandje was dan ook spoedig ledig en menig teleurgestelde moest wachten, totdat het voor de tweede of derde maal gevuld was.

Na deze plechtigheid mochten bruid en bruidegom met elkander praten en behoorden zij elkander geheel toe.

Vele ijverige handen troffen de laatste voorbereidselen voor het feestmaal. Niet weinig varkens en geiten moesten hun leven laten, om straks de gasten te kunnen verzadigen. Het vleesch werd eenvoudig op den grond verdeeld en in aarden potjes gekookt. Over het geheele dorpsplein waren daartoe vuurtjes aangelegd en overal borrelde en pruttelde er kokend water, waarin de noodige mais en rijst

Een groote menigte leege klapperdoppen lag om de vuurtjes heen en de spijzen die gaar waren werden er al vast in gedaan. Dit alles kon natuurlijk niet zonder veel lachen, zingen en schreeuwen gebeuren, zoodat er een groote drukte heerschte. De spijzen werden op hoogst eenvoudige wijze met de handen verdeeld. Als het vleesch te heet was, om het met de handen aan te pakken, wachtte men niet lang, maar nam de bamboekam uit het haar en gebruikte die als vork. Ook viel er niet zelden een reeds gevulde klapperdop om, doch dit was geen bezwaar, de uitgestorte inhoud werd er met zand en al weer ingedaan en niemand bekommerde zich daar verder om. Ieder die wilde, nam een napje en at zooveel hij begeerde. Den geheelen dag door werd er zóó gekookt en gegeten : was een schotelkje leeg, het werd eenvoudig op den grond gezet, door de honden . . . „gewasschen” en weer gevuld voor een volgende gast !

Nog steeds kwamen er gasten en belangstellenden aan, ook

uit naburige kampongs. Ieder bracht zijn muziekinstrument, mokko, trom of gong mede en tevens een beetje rijst of mais als bijdrage voor het feest. In ruil daarvoor mocht hij dan onmiddellijk beginnen te smullen van de heerlijke gerechten, die reeds gereed stonden. Alle varkens, die met gebonden pooten op den grond hadden gelegen, waren reeds geslacht. Er waren echter geen kookpotjes genoeg, zoodat er steeds bij het vleesch moest gewaakt worden. Er waren namelijk niet alleen menschen te gast, maar ook, zooals we reeds zagen, een groot aantal broodmagere honden. Deze dieren krijgen nooit iets goeds te eten en moeten maar voor zich zelf zorgen. Vandaar dat zij bij zulke gelegenheden niet ontbreken en stelen wat ze bemachtigen kunnen.

Het was omstreeks acht uur in den avond en reeds pikdonker. Zooals bekend, gaat de zon in Indië steeds omstreeks zes uur in den morgen op en gaat des avonds om zes uur onder. Wanneer het geen lichte maan is, wordt het binnen een kwartier na zons-
ondergang geheel donker.

Er werd op een zware gong geslagen en alle feestgenooten verzamelden zich op het dorpsplein. In het midden was een verhooging gemaakt van ruwe veldsteenen, hierop namen de muzikanten plaats. Eenige bossen stroo en wat droog hout werden aangestoken, en wierpen een fantastisch licht op de feestvierende menigte. Spoedig vormde deze een kring rondom de verhooging en op een teeken van het dorps hoofd, zetten alle mokko's, gongs en trommen tegelijk met donderend geraas in. Het was om er doof van te worden en kinderen en honden liepen verschrikt weg. Zoo moest er evenwel de rechte stemming in komen.

Na eenige minuten zweeg de muziek en begon het dorps hoofd met schorre stem een liefdesliedje te zingen. Na den eersten regel vielen allen tegelijk in en antwoordden in koor. Ze bogen daarbij eerst vóór-, dan achterover en stampden dan met de voeten op den grond, dat het dreunde. Daarna deden ze een stap naar rechts, zoodat de geheele stoet zich in cirkelgang om de verhooging bewoog. De voorzanger wachtte niet, totdat zij den regel uitgezongen hadden, doch bij de laatste lettergreep

begon hij weer, zoodat het gezang niet onderbroken werd. Aan dezen dans deden zoowel mannen als vrouwen en kinderen mede.

Bij het flikkerende houtvuur was dit een interessant schouwspel, dat ongeveer een uur lang ongestoord voortduurde. De liederen werden daarbij steeds gerek en aangevuld.

Voor afwisseling begon dan de muziek weer en volgde er een wilde dans, waaraan alleen de mannen deelnamen. De sierlijke bewegingen werden vervangen door wilde, schijnbaar willekeurige, doch ook precies voorgeschreven en op de maat der muziek uitgevoerde gebaren. Het was een bont, zenuwprikkelend tafereel, dat zich bij het onzekere licht van het thans hoog opblaaiende houtvuurtje voor de verrukte blikken der toeschouwers ontrolde en buitengewone geestdrift verwekte. Men riep en schreeuwde boven de muziek uit, om de dansende mannen tot nog wildere bewegingen aan te moedigen. De geestdrift steeg eindelijk ten top, toen een der dansers midden in den vuurgloed sprong en daarin eenige wilde bewegingen maakte. Oorverdoovend geschreeuw der vrouwen beloonde hun moed en deed nog eenige mannen dit voorbeeld volgen, waardoor tegelijk het vuur gedoofd werd en daarmede de pret ten einde was. De muziek zweeg nu ook spoedig en de dans hield op. Vermoeid begaven de deelnemers zich naar het naastbijzijnde huis, om hun brandende kelen met koel water uit de bamboekokers te laven.

(Sterke drank was gelukkig zeer weinig bekend.)

Zoo ging het afwisselend den geheelen nacht door, en intuschen werden de feestgerechten duchtig aangesproken.

Het zal ongeveer vier uur in den morgen geweest zijn, toen Molding en Wakoni met hun naaste familie het feestterrein verlieten om eerst nog wat rust te nemen, vóórdát ze den weg naar Brakkeboekoe zouden inslaan, waar het feest natuurlijk opnieuw zou beginnen.

De overige feestgangers bleven rustig doordansen en kenden geen vermoeidheid. Er werd een groot stuk hertevleesch verdeeld en met vreugde ontvangen. Zodoende bleef de stemming er in. Om de hoofdpersonen bekommerde zich niemand; als

deze maar zorgden, dat er voldoende eten, sirih-pinang en tabak aanwezig was, konden zij zelf gerust wegblijven.

Kort nadat de zon opgekomen was, verliet de bruidstoet Wansama. Vóórop het dorps hoofd, achter hem zijn collega uit Brakkeboekoe, dan het bruidspaar en vervolgens eenige belangstellenden, allen in lange rij achter elkander.

De dansende mannen op het dorpsplein keken hen met vermoeide oogen na en begaven zich dan ter ruste.

De voorttrekkende feeststoet was in een vroolijke stemming en niet het minst het bruidspaar zelf. Wakoni liep als een koningin door het woud. De bonte sarong had ze om het hoofd gewikkeld, om die voor beschadiging te behoeden, zoodat ze weer was in gewoon Aloreesch costuum. Vriendelijk klonken de kleine belletjes aan haar sirihmandje, die ze bij iedere schrede coquet liet rinkelen. Molding antwoordde met zijn belletjes en riep haar schertswoorden en plagerijtjes toe. Hij voelde zich overgelukkig. Zóó spoedig had hij het niet verwacht. Nog geen twee weken geleden dacht hij zijn huwelijk pas in de verre toekomst, daar hij geen kans zag, den bruidsschat te betalen, en nu was hij reeds getrouwd! En bovendien hoopte hij spoedig het ambt van zijn vader te mogen overnemen! Dit laatste had hij Wakoni reeds heimelijk medegedeeld. Zij straalde van geluk, bij de gedachte, nu de vrouw te zullen worden van een dorps hoofd, dat zich in den geheelen omtrek reeds naam gemaakt had!

Hoe hij aan de mokko's gekomen was, had Molding haar nog niet medegedeeld. Dat bewaarde hij voor later. De hoofdzaak was, dat hij haar nu als zijn vrouw naar huis mocht brengen!

Ze waren gelukkig, deze beiden, een feit, dat helaas niet altijd het geval is in een heidenland, waar de ouders alléén over een huwelijk te beslissen hebben, ook al gaat het lijnrecht tegen den wil en wensch der betrokkenen in!

Ze kwamen langs de plek waar zij elkander hadden ontmoet na die ongelukkige hertenjacht.

„Wat schaamde ik mij toch, Wakoni, toen ik met leege handen aankwam en vooral toen jij mij uitlachte.”

„Nu, Molding, je weet niet, wat ik daar later een spijt van

gehad heb ! Ik was maar bang, dat jij mij zou verachten en een andere vrouw zoeken."

„Integendeel, toen begon het vuur des te sterker te branden!"

„En weet je hoe dat komt, Molding ? Dat is een geheim, dat ik je nu wel mag vertellen. Ik heb Bi-har te hulp geroepen, en een pakje met toovermiddelen onder jullie huis gelegd. Bi-har verhoorde mij en de toovermiddelen hebben hunne werking niet gemist," jubelde Wakoni.

Zoo snaptten ze verder en eer zij het vermoedden, was Brakkeboekoe in het gezicht.

Nauwelijks hadden ze het dorp bereikt, of Moldings moeder kwam hen vroolijk tegemoet. Ze drukte Wakoni liefdevol in haar armen, wreef eenige keeren haar neus langs dien van haar schoondochter (de Aloreesche kus) en heette het bruidspaar hartelijk welkom.

Ook de mannen van Brakkeboekoe hadden zich met trommen en mokko's opgesteld en begroetten het jonge paar met oorverdoovende muziek.

In optocht trokken ze naar het huis van het dorps hoofd, waar Molding en zijn jonge vrouw zouden wonen, totdat hun nieuwe huis gereed zou zijn.

De dorpsgenooten hadden zich mede niet onbetuigd gelaten. Het geheele huis was met vlechtwerk van palmbladeren versierd. Ook hingen hier en daar bonte lappen aan bamboestokken, zooals men dat bij de Chineezzen aan de kust wel eens had gezien.

Het feest van Wansama herhaalde zich ook hier, en ieder genoot van het geluk van Wakoni en Molding.

HOOFDSTUK VI.

EEN ZWARE BEPROEVING.

De feestdagen waren voorbij en het gewone dagelijksche sleurleven der kampongs was weer begonnen. Wakoni woonde bij hare schoonouders in, totdat Molding zijn plannen om een nieuw huis te laten bouwen, zou hebben uitgevoerd. Ze hielp haar schoonmoeder met toewijding, zeker ook doordat ze hier meer liefde ondervond dan in haar eigen ouderlijk huis. Niet alleen was Molding goed voor haar, maar ook zijn ouders en zelfs meende zij bij de dorpsgenooten een zekere genegenheid voor zich op te merken.

Wat was het reeds lang geleden, sedert ze zoo geheimzinnig haar toovermiddel geworpen had onder het huis, waar ze nu zoo gelukkig mocht wonen ! Ze schreef dit laatste zonder eenigen twijfel toe aan de werking van het toovermiddel.

Op zekeren dag gingen Molding en Soendeng naar het woud, om een geschikte plaats voor een tuin te zoeken. In een dichtbegroeid gedeelte meenden zij goeden grond te hebben gevonden.

Het is niet gemakkelijk, om in het bosch een tuin aan te leggen. Eerst moest men de struiken weggappen, daarna de groote boomen zooveel mogelijk rooien. Dit valt niet licht, omdat alles met het kapmes geschieden moet ; er gaan dan ook weken mee heen.

Met vroolijken moed begon Molding het zware werk, want het was nu voor hem zelf en voor zijn jonge vrouw ! Deze gedachte zette hem over alle vermoeienissen heen. Soendeng deelde oprecht in zijn geluk en liet zich niet onbetuigd. Zingend begonnen zij, nog vóór de dageraad gloorde, en zingend eindigden zij, als de zon te warm werd. Na het rustuur gingen zij dan weer vroolijk aan het werk, totdat hun ledematen pijn deden.

Na eenige weken waren beiden zóóver, dat alle struiken en de meeste hooge boomen tot op ongeveer een halven Meter boven den grond omgehakt waren. Het werd ook tijd, want als straks de regens kwamen, moest de akker gereed zijn !

In Indië kent men geen winter noch zomer, maar een regentijd (Westmoesson) en een drogen tijd (Oostmoesson). Op de verschillende eilanden van ons uitgestrekt gebied verschilt de hoeveelheid en de tijd voor regen aanmerkelijk. Op Alor b.v. waren de maanden Mei tot October of November (Oostmoesson) absoluut droog, terwijl in den Westmoesson (de overige maanden) dagelijks gedurende eenige uren regen valt, dikwijls in groote hoeveelheden. In dien tijd moeten de akkers beplant zijn, om voor het geheele jaar vruchten te kunnen voortbrengen.

Op den laatsten dag verzamelden Molding en Soendeng een groote bos droog gras op een hoop. Elk der vrienden nam nu een stuk bamboe en kliefde dit overlans, waarna in de eene helft een lange smalle spleet werd gemaakt. Door dan met den scherp kant van de andere helft vlug en regelmatig heen en weer te wrijven werd de onderste bamboe warm en begon na eenigen tijd te gloeien. Ze bliezen dan op de smeulende plaats, totdat er een vonkje uitsprong en de bamboe vlam vatte. Hiermede werd het droge gras aangestoken en door sterk blazen in vlam gezet. Weldra nam de wind dit blazen over en kronkelden kleine vlammetjes uit het gras op. Nu wat rijshout aangedragen en het werk was gereed. De jonge mannen behoefden er niet meer naar om te kijken ; ze konden het gerust aan den wind overlaten om het vuur over het geheele veld te verspreiden. Voldaan over hun werk, keerden beiden naar huis terug en het knetteren en knapperen, het sissen en knallen achter hen bewees voldoende, dat het droge hout en de omgehakte bamboestoelen vlam hadden gevat. Spoedig steeg er een zware rookwolk van het veld op.

Zulk een brand kan vaak een geweldigen omvang aannemen en is dan niet meer te stuiten. Het duurt dagen lang en biedt vooral des avonds een prachtig schouwspel. De dikke boomstammen smeulen nog wekenlang na en wat er van overblijft, laat men rustig liggen, totdat het vergaan is. Het nuttig effect van dit afbranden is tweeërlei : ten eerste wordt zoo het terrein

schoon en geschikt voor nieuwen aanplant, en verder is de overal verspreide asch een uitstekende bemesting.

Thuisgekomen, zorgde Wakoni voor een stevigen maaltijd en genoegelijk ging de avond voorbij. Ook Soendeng at gewoonlijk bij hen en deelde oprecht in hun geluk.

Na den maaltijd gingen Molding en Wakoni, gezellig op den grond gehurkt, voor het huis zitten en lieten het sirihmandje rondgaan. Zonder dát zouden zij niet gelukkig kunnen zijn! Molding wees met zijn vinger in de richting van hun nieuwen tuin en zeide met trots: „Wakoni, ziet ge daar die rookwolk opstijgen? Daar is onze akker! Wij hebben er goed werk verricht en als je over een paar weken gaat planten, zult ge eens zien, hoe mooi alles verbrand is.”

Wakoni schoof wat dichtër bij en vroeg, in gedachten verzonken: „Molding, waar komt het vuur toch van daan?”

Ze deed die vraag meer om wat te praten te hebben dan wel om een antwoord te ontvangen. Molding daarentegen was blij, haar van antwoord te kunnen dienen.

„Ja, dat is een heele geschiedenis, die ik je eens zal vertellen: Ik heb ze gehoord van den ouden Mantina, die daar in het kleine huisje woont, hij heeft het van zijn voorouders gehoord, en zoo is het tot ons gekomen.

Heel, heel lang geleden, was er geen vuur op de aarde. Lahatala echter, de God des hemels, had vuur, want hij had de zon en de maan en de sterren aangestoken. Ook had hij menschen gemaakt op aarde. Zoo woonden in de kampong Alila twee mannen in één huis, maar zij hadden geen vrouw en wilden toch gaarne trouwen.”

„Dat is te begrijpen!” viel Wakoni hem lachend in de rede. „Jij wilde toch ook gaarne trouwen.”

„Nu, en wat graag, vooral nadat ik jouw gezien had,” antwoordde Molding lachend, maar nu moet je mij niet meer in de rede vallen, dan zal ik het verhaal verder vertellen.”

„Goed, ik zal het niet meer doen. Maar zeg eens, die kampong Alila, ligt die niet aan de zee?”

„Juist, en die twee mannen, Allil-toelta en Allil-bimbiw zagen op zekeren dag een mooie jonge vrouw uit de zee opkomen en

aan het strand wandelen. Dadelijk gingen ze beiden naar haar toe en wilden haar allebei ten huwelijk vragen. Dat ging natuurlijk niet en er ontstond twist tusschen het tweetal over het bezit van de ééne vrouw.

Allil-toelta stelde voor, deze zaak bij Lahatala te brengen en diens uitspraak af te wachten. en Allil-bimbiw ging daar mede accoord. Toen was het nog mogelijk om tot Lahatala te komen, maar tegenwoordig niet meer. Zoo ging dan Allil-toelta naar Lahatala en bracht de zaak voor. „O, Lahatala, God des hemels, tot u kom ik met een bede. Ik heb nog geen vrouw en zou gaarne trouwen. Er is thans een mooie jonge vrouw tot ons gekomen, mag ik die ten huwelijk nemen?”

Lahatala gaf dadelijk toestemming en gelukkig met die uitspraak, keerde Allil-toelta naar de aarde terug.

Intusschen had de vrouw tot Allil-bimbiw gezegd : „Mijn huis is in de zee, kom met mij mee, dan mag je bij mij wonen. Maar vlug, voordat Allil-toelta terugkomt.”

Allil-bimbiw liet zich verleiden en vluchtte met de vrouw naar de zee.

Allil-toelta kwam terug, doch vond nòch man, nòch vrouw meer en begreep spoedig wat er gebeurd was. Hij werd zeer boos en ging terug naar den hemel. Hij vroeg om Lahatala nog eenmaal een bede voor te mogen leggen, en zeide : „Lahatala, gij hebt mij verlof gegeven, om met de vrouw te trouwen en nu is Allil-bimbiw met haar gevlucht naar de zee ! Geef mij nu vuur, dan zal ik de zee verbranden.”

Lahatala gaf hem een brandend stuk hout en daarmee wilde Allil-toelta de zee verbranden en uitdrogen. Over dit plan werden de geesten die de zee bewonen zóó boos, dat zij het vuur terugjoegen naar het strand. Het vuur vluchtte in boomen en struiken en hield zich daarin verborgen tot op den dag van heden !

Als je nu twee bamboes of andere stokken over elkander wrijft, wordt het vuur boos en springt naar buiten, om alles rondom te vernielen.”¹⁾

¹⁾ Er zijn verschillende verhalen in omloop over het ontstaan van het vuur, doch deze verklaring heeft schrijver gehoord in de streek, waar ons verhaal speelt.

Met steeds stijgende verwondering en spanning had Wakoni naar het verhaal geluisterd. Verontwaardigd riep ze uit: „Ik weet niet, wie er slechter was, Allil-toelta, die de zaak onjuist voorbracht bij Lahatala, of Allil-bimbiw, die met de vrouw vluchtte!”

Molding keek haar lachend aan. „Ja, ja, Wakoni, laten wij maar dankbaar zijn, dat ze het zóó gedaan hebben, anders hadden wij nu misschien nog geen vuur op aarde. Hoe zouden wij dan heden onzen tuin in orde hebben kunnen brengen?”

Wakoni dacht na. „Ja, het is waar, wij hebben toch vele verplichtingen tegenover onze voorouders en het is geen wonder, dat wij ze moeten eeren en onze offers brengen!”

„Zeg, Molding,” ging ze na eenig stilzwijgen voort, „heb je al een „Lamoeil” (= godenmaker, iemand die de afgoden snijdt) gezocht voor den bouw van ons nieuwe huis?”

„Neen, nog niet. Ik wilde eerst den tuin in orde hebben, maar nu die zoover klaar is, zal ik morgen naar Gendoek gaan; daar woont een beroemde Lamoeil en met hem wil ik spreken over ons huis.”

„Dan ga ik mee, Molding,” zei Soendeng. Morgen vroeg gaan wij dan.”

Zoo werd afgesproken, waarna zij elkaar goeden nacht wenschten.

Heel in de vroegte ging Molding naar Soendeng en vertrokken zij samen naar Gendoek, een kampong in Midden-Alor. Achter hen aan liep een man met een mand vol levensmiddelen op den rug, welke mand door een band die over beide schouders liep en door het voorhoofd werd opgehouden, werd gedragen. Een tweede droeg speer en zwaard, want men moest de plaats voorbij waar vroeger Boal had gestaan, dus door min of meer vijandelijk gebied.

Het was stil in het tropenwoud. De duizenden insecten, die den geheelen nacht hun veelstemmige muziek hadden doen hooren, zwegen vermoeid stil, terwijl de zangers van den dag nog dommelden in het dichte loover. Het was nog koel onder de boomen, doch deze koelte zou hier spoedig in een broeiende hitte overgaan. Vandaar dat men verre tochten liefst ondernam des nachts of des morgens heel vroeg.

De wandelaars volgden een tijdlang de beekbedding stroomopwaarts en gingen vervolgens langs een smal, steil pad naar beneden. Ze liepen welgemoed door de morgenkoelte.

„Molding, ik kan wel voelen, dat wij den laatsten tijd hard gewerkt hebben,” begon Soendeng, „mijn rug en armen doen mij heusch pijn.”

„Ja, ik voel ze ook nog, hoor,” bevestigde Molding, „het valt niet mee om een tuin aan te leggen.”

„Dan kun je eens zien, hoe zwaar het voor de vrouwen moet zijn, als ze geheele dagen in de tuinen moeten werken. Daar denken wij gewoonlijk niet aan en zij klagen niet, maar als je het zelf zoo eens een tijd lang gedaan hebt, voel je hoe zwaar het is.”

„Ik zal tenminste Wakoni niet alléén laten zwoegen, zooals anderen wel doen!” antwoordde Molding met vuur. „Zij zal niet te klagen hebben.”

„Ja, jij bent pas getrouwd, maar over een poosje zal je precies doen als de rest ook” meende Soendeng half in scherts half in ernst.

Dat nooit!” stoof Molding op, „zij zal geen reden tot klagen hebben!”

Daar is ze ook werkelijk te goed voor. Je mag wel blij zijn dat je haar gekregen hebt.”

Dat ben ik ook en ik zal doen wat ik kan, om haar het leven aangenaam te maken.”

„Als die Lamoeil maar thuis is, anders zou onze reis tevergeefs zijn.”

„Nu, ik weet niet dat er in den laatsten tijd nieuwe huizen zijn gemaakt, dus dat zal wel lukken. In ieder geval wil ik zoo spoedig mogelijk laten beginnen met den bouw.”

„Het zal toch wel een paar jaren duren voor het klaar zal zijn, tenminste als je het zoo mooi wilt maken als je mij vertelde.”

„Ja, mooi moet het worden, al moet het tien jaren duren. Je weet zelf, dat een dorpshoofd meer invloed heeft, naarmate hij een mooier en grooter huis heeft en rijkdom tentoonspreidt.”

Ze kwamen op den hoofdweg naar Gendoek. Vandaar uit konden zij de kampong Boal zeer hoog zien liggen.

„Ik geloof, dat ze de huizen weer opbouwen,” riep Molding uit.

„Ja, waarlijk, dáár staan de halfverbrande palen nog, maar daarnaast zijn ze bezig nieuwe huizen te bouwen,” bevestigde Soendeng.

„Ze zullen evenwel voldoende schrik gekregen hebben, om het ons niet meer lastig te maken.”

„Je mag anders blij zijn Molding, dat alles zóó gegaan is, want nu heb je tenminste Wakoni thuis.”

„Ja, en meer verlang ik niet.”

Het duurde geruimen tijd, vóór zij Gendoek bereikt hadden. Moede en dorstig kwamen zij er aan. Er stroomde een flinke beek langs de kampong, die zelfs in den drogen moesson niet uitdroogde. Deze bood de wandelaars lafenis en een verkwikkend bad.

Na het baden vroegen zij een voorbijganger naar het huis van den Lamoeil. De vreemde begreep hen niet. Hoewel Brakkeboekoe betrekkelijk dicht bij Gendoek ligt, bestaat er toch een groot verschil in taal. Ze maakten hem duidelijk wat de bedoeling was, en spoedig wees de man de woning aan die zij zochten.

De Lamoeil was thuis en ontving zijn gasten vriendelijk. Gelukkig had hij reeds in vele kampongs gewerkt, om goden te snijden en huizen te bouwen en zoo verstond hij verschillende dialecten en wist zich overal verstaanbaar te maken.

Molding deelde zijn voornemen mede, om een mooi groot huis te laten maken, waarvan de balken alle met afgodsbeelden moesten worden besneden. Hij vroeg nadere inlichtingen omtrent zulk een bouwwerk en de vermoedelijke kosten ervan.

De Lamoeil vertelde met een gewichtig gezicht, dat hij kort geleden een huis had gebouwd ongeveer zooals Molding er zich een voorstelde. Hij had er twee jaren over gedaan en de kosten bedroegen ongeveer vijfhonderd gulden, te betalen in geschenken van velerlei aard. Tevens moest hij zijn dagelijksche kost ontvangen.

Molding meende deze bedragen wel bij elkander te kunnen krijgen, daar hij als dorpshoofd een soort belasting zou ontvangen en op de hulp van zijn onderdanen kon rekenen.

De Lamoeil nam de geheele leiding van het werk, en vooral de verantwoordelijkheid voor den juisten vorm der afgoden op zich. Daar hing namelijk veel van af, aangezien een enkele fout het geheel waardeloos kon maken !

Molding mocht zich verder met den bouw niet bemoeien, maar moest zorgen voor materiaal en de noodige geschenken ! De Lamoeil zou zelf een Lamoeil-bales (= helper van den lamoeil) zoeken en deze op zijn beurt een twintigtal helpers, waarover hij het bevel voeren zou en die hem in alles moesten gehoorzamen.

Zoo werd afgesproken. Molding en Soendeng, met hunne mannen, bleven genoegelijk praten en alles breed en uitvoerig bespreken. Ook den volgenden dag bleven zij in Gendoek om uit te rusten. Voor de zooveelste maal bespraken zij de plannen met een grooten omhaal van woorden en eindeloos geduld.

Den daaropvolgenden dag verlieten zij Gendoek en gingen terug naar Brakkeboekoe.

Thuisgekomen vertelde Molding opgetogen over alles, wat hij met den Lamoeil afgesproken had.

Zijn vader deelde hem mede, dat er over drie dagen een volksvergadering bijeengeroepen zou worden, waarbij de ambts-overgave als dorpshef zou plaats hebben.

Dit bericht verheugde Molding ten zeerste. Vol verwachting zag hij uit naar den dag, waarop zijn schoonste droomen werkelijkheid zouden worden ! Hij twijfelde er geen oogenblik aan, dat hij als opvolger van zijn vader zou benoemd worden.

Die gewichtige dag was weldra aangebroken.

De groote gong werd langen tijd geslagen en riep alle bewoners te zamen. Ook de vrouwen en kinderen mochten de volksvergadering bijwonen, doch zij hadden geen stemrecht.

In en om den ouden tempel vergaderden zij. De oudste bewoners, hun dorpshef en zijn zoon, namen plaats in den tempel, terwijl de anderen er rondom heen een plaatsje zochten.

Nogmaals werd er op de gong geslagen en nam het rumoer af. Ze hurkten zwijgend op den grond.

Het dorpshef nam het woord en begon : „Gij inwoners van Brakkeboekoe, mannen en vrouwen, deze dag is voor ons allen

van bijzondere beteekenis. Tot nu toe hebt ge mij als uw hoofd erkend en gehoorzaamd. Gij hebt mij vertrouwd in vreugde en leed, in dagen van geluk en van tegenspoed. Gij waart steeds gehoorzame onderdanen, die naar de stem van uwen leider wildet luisteren.

Thans wordt evenwel uw hoofd oud ; zijn tanden vallen uit, zijn haar wordt wit, zijn handen sidderen en zijn knieën beven. Wel is hij gaarne bereid, zijn kracht tot den laatsten ademtocht in den dienst van uw aller belang te stellen, maar de avond daalt en de oogen van den ouden man worden duister.

Daarom is het noodig, dat er een ander komt, die scherpe oogen heeft, wiens hand met zekerheid den boog spant, of het kapmes omvat en wiens voeten vlug zijn om den vijand te vervolgen. Hij moet met wijsheid en beleid, maar ook met vuur en kracht optreden, om de veiligheid van zijn kampong te verzekeren en de adat hoog te houden.

Om deze redenen heb ik u heden bijeengeroepen. Ik wil u vragen, wie onder u wel het ambt van mij zou kunnen overnemen !

Heden moogt gij uwe stemmen laten hooren, om zelf den man te kiezen, in wien gij vertrouwen hebt.

Ik verzoek thans onze oude grootvaders, te willen spreken en de vergadering van raad te willen dienen."

Er ging een gemompel door de vergadering.

Ze wisten al, dat hun hoofd het voornemen had, om zijn ambt neer te leggen, maar dat het zóó spoedig zou zijn, hadden ze niet verwacht. Nu werden ze zoo eensklaps voor het feit gesteld.

De grijze Mantina stond op en zeide met bevende stem : „Mannen en vrouwen van Brakkeboekoe, volkomen juist heeft ons hoofd dezen dag als voor ons allen van groote beteekenis gekenschetst ! Wat toch is er gewichtiger, dan een leider te kiezen, die ons in vreugde en leed, in tijden van vrede en oorlog kan regeeren en voorgaan, zoodat wij ons veilig voelen onder zijn bestuur ?

Wij ouderen weten zulks het beste. Wij hebben reeds zooveel meegemaakt van wat het leven biedt en daaruit geleerd.

Ons dorpshoofd heeft met veel beleid, met groote kracht en

moed, ons steeds gediend. Hij heeft getoond ons aller vertrouwen ten volle waardig te zijn. Vooral de gebeurtenissen van de laatste maanden bevestigen mijn woorden ten volle. In de dagen toen onze Kaloem lafhartig vermoord is en zijn moeder krankzinnig werd, heeft hij zich als een vader het lot der armen aangetrokken, hen gesteund en geschraagd waar hij kon. In de dagen van strijd die daarop volgen moesten, heeft hij getoond een held en een goed veldheer te zijn!

Maar juist in die dagen hebben wij iets anders gezien.

Hebt gij ook gelet op dien jongen adelaar, die in stoute vlucht zijn vader navloog in de duizelingwekkende hoogte? Hebt gij gezien, hoe diens oogen schitterden, hoe zijn vleugels zich uitspreidden en zijn klauwen zich kromden, om den buit te grijpen?

Ja, wij hebben het opgemerkt en ons erover verblijd!

En nu heden de oude adelaar verklaart, dat zijn oog dof, zijn vleugels lam en zijn klauwen krachteloos worden, stel ik voor, dat hij voortaan op het nest blijft en de rooftochten aan den jongen, krachtigen adelaar overlaat," Er volgde een oogenblik van stilte, waarna het min of meer zelfvoldaan van zijn lippen klonk: „Mantina heeft gesproken."

Hij nam zijn plaats in en maakte een nieuw sirihipruimpje.

Allen hadden de beeldspraak verstaan en waren ervan overtuigd, dat de oude man goed gezien had.

Nog een paar andere oude lieden volgden den eersten spreker op, doch wat zij zeiden, was weinig anders dan een echo op de toespraak van Mantina.

Als eindelijk niemand meer het woord verlangde, wenkte het dorpshoofd met de hand, waarna allen met gespannen aandacht luisterden naar wat deze nog had te zeggen.

„Mannen en vrouwen van Brakkeboekoe, gij hebt thans gehoord, wat onze grootvaders gesproken hebben. Het waren woorden van wijsheid en ervaring, die ons oor streelden en onze oogen openden voor het gewicht van deze ure.

Thans is het uw beurt, om met luide stemmen het antwoord te geven, op de vraag die ik u stellen zal."

Hij wachtte een paar minuten en vervolgde dan langzaam, met duidelijke stem:

„Mannen en vrouwen van Brakkeboekoe, alhier vergaderd, heden leg ik het mij toevertrouwde ambt van dorpshef wederom in uw midden neder, en vraag u . . . w.i.e o.n.d.e.r o.n.s i.s w.a.a.r.d.i.g d.i.t a.m.b.t o.v.e.r t.e n.e.m.e.n?”

Een geestdriftige uitroep, alsof het één stem was, deden al de mannen tegelijk hooren : „Molding ! Molding, de zoon van het waardige dorpshef, is waardig het ambt van zijn vader over te nemen !”

Nog lang werd de naam „Molding” herhaald.

Deze stond er bij, met schitterende oogen en van geluk stralend gelaat. Zijn vader wenkte hem en beiden begaven zich buiten den tempel.

Een daverend gejuich steeg uit de menigte op, en geestdriftig jubelden zij hem toe : „Molding is ons hef !”

Met eenige moeite gelukte het zijn vader, de rust te herstellen en dan zeide hij plechtig :

„Molding, mijn zoon, deze dag is een dag van vreugde, zowel voor u als voor mij. Heden zijt gij waardig geacht, de leiding der kampong Brakkeboekoe op u te nemen. Gij zijt nog jong en onervaren. Luister daarom steeds naar den raad der ouden onder ons. Zij, die grijze haren hebben, bezitten wijsheid, maak daarvan steeds een dankbaar gebruik.

Vóór alle dingen hebt gij den plicht, voor de dorpsgoden en geesten te zorgen ; hen de eer, de spijsen en de offers te geven, die hun toekomen, en de adat onbevlekt en ongeschonden te handhaven, zooals onze voorouders ons die hebben overgeleverd. Eer de voorouders ; zij hebben ons gemaakt tot wat wij zijn, en als wij ondankbaar jegens hen handelen, zullen zij toornig worden en ons hun zegen onthouden ! Vergeet nooit, dat gij van hun gunst afhankelijk zijt.

En nu mijn zoon, vanaf dezen dag zijt gij het dorpshef en ik uw raadgever !”

De oude man had met warmte en vaders trots gesproken en Molding met licht gebogen hef geluisterd. Dan hief deze fier het hef omhoog en antwoordde, met van gewicht stralende oogen zich tot de vergadering wendend :

„Mannen en vrouwen van Brakkeboekoe, heden legt gij de

waardigheid van dorpshef in mijne handen. Gaarne ben ik bereid, mij met hart en ziel te wijden aan de zorg voor het welzijn van u allen.

Heden wil ik onze goden en voorouders trouw beloven, tot aan mijn laatsten ademtucht !"

Een onstuimig en lang aanhoudend roepen en schreeuwen der vergadering toonde de geestdriftige instemming der bevolking met de woorden van hunnen jongen leider.

Onder lachen en schertsen ging de opgewonden menigte daarna uiteen.

Molding sprong haast over den weg, toen hij met zijn vader en moeder en Wakoni naar huis ging.

Het doel was bereikt ! Hij mocht zich geheel in den dienst van zijn dorp stellen ! Reeds zon hij op daden, waardoor hij zich van meet af aan beroemd kon maken. Gelukkig kwam hij niet tot een besluit, want hij zou op die wijze waarschijnlijk juist het tegendeel hebben bereikt van wat hij zich in jeugdigen overmoed had voorgesteld.

Na eenige dagen kwam de lamoeil uit Gendoek en samen met Molding en Soendeng zocht hij een geschikte plaats uit voor de nieuwe woning. Op de juiste keuze van de plaats voor een nieuw huis kwam het zeer aan ; immers volgens de gangbare voorstelling wonen overal geesten en al naar dat deze goed- of kwaadaardig zijn, zullen zij den mensch geluk of ongeluk aanbrengeu !

In overleg met zijn vader en den loeboelong werd de plaats gekozen, namelijk een stuk grond schuins tegenover den tempel.

Hoewel de loeboelong verzekerde, dat hier geen geesten woonden, wilde Molding toch voor alle zekerheid een kip slachten, om in ieder geval de geesten te verzoenen of tot vriend te houden. Het bloed van het offerdier werd over de geheele plaats gespreukeld, onder het uitspreken van tooverwoorden tegen de booze geesten en verontschuldigen aan de goede, die mischien onbewust beleedigd waren door de menschen, die zich van hunne woonplaatsen wilden meester maken !

Kort vóór de zon ter kimme neigde, kwamen ook de lamoeilbales en zijn helpers te Brakkeboekoe aan. Er werd dadelijk een

feestmaal aangericht, „om hen te sterken voor den komenden arbeid.”

De lamoeil ontving een nieuw kapmes, een klein mes en een sarong, als „prijs voor het water, waarmede hij zijn gereedschappen moest wasschen.” Deze mochten van toen af aan alléén voor het maken van de goden en het bewerken der palen gebruikt worden. Ook ontving hij met zijn helpers een vet varken, „voor de vermoeienissen van den weg.”

Den volgenden morgen ging Wakoni al vroeg naar den tuin, die Molding en Soendeng voor haar gemaakt hadden, om dien te beplanten. Met een stok stak ze kleine gaatjes in den grond, wierp er een paar maiskorrels in en drukte het gat met den blooten voet weder dicht. Ook tusschen steenen, halfverbrande boomstammen en stronken plantte ze mais.

Wat was ze gelukkig en hoe zwol haar hart van trots, bij de gedachte, dat dit nu alles voor haar en haar eigen gezin was ! Hoewel de gloeiende stralen der zengende tropenzon onbarmhartig van den wolkenloozen hemel op haar naakten rug brandden, werkte zij onverdroten voort tot aan den avond.

Intusschen was Molding met den lamoeil en zijn helpers naar het woud gegaan, om de boomen uit te zoeken, die zij voor den bouw van het huis wilden gebruiken. Deze werden gemerkt en mochten niet geveld worden, vóórdat de eigenaar van het huis een offerfeest had gegeven „ter verzoening van de woudgeesten, voor het verlies der mooie boomen.” Dit feest zou des avonds gegeven worden. Daar zouden niet alleen de werklieden aan deel nemen, maar ook de naaste familieleden. Zoodra Wakoni thuis kwam van het veld, moest ze beginnen met den feestmaaltijd gereed te maken. Vele handen hielpen mede, zoodat spoedig de goedgepeperde spijzen gereed stonden. Hoewel deze maaltijd voor de geesten bedoeld was, smulde ieder zooveel hij kon en werd er slechts een geringe hoeveelheid in het woud gebracht en onder de stammen neergelegd.

Het deel dat voor de geesten bestemd werd, bestond slechts uit het hart en het bloed der offerdieren. Ook werden nog de schedels, doch eerst nadat deze geheel afgekloven waren, met veel lawaai aan de boomen opgehangen. Hiermede werd aange-

toond, dat de goden toch hun deel hadden gekregen en de boomen dus mochten worden geveld!

Dit werk duurde eenige weken. Vele dorpsgenooten hielpen mede en ontvingen daarvoor geen loon, doch levensmiddelen voor de dagen waarop zij werkten. Ook de vreemde helpers van den lamoeil leefden geheel ten koste van den bouwmeester.

Wakoni en de andere vrouwen uit het dorp waren klaar met planten en keken nu weinig meer naar hare tuinen om, totdat de oogst begon te rijpen. Dan moest er voortdurend gewaakt worden, om de herten en wilde zwijnen er buiten te houden.

Er brak dus voorloopig een tijd van rust aan. Met genoeg kookte ze het eten voor de werklieden, want iedere dag bracht hen een schrede nader tot het heerlijke doel, een eigen huis te bezitten!

Nadat de boomen geveld waren, werden zij ter plaatse zooveel mogelijk op lengte en dikte gehakt. Daarna zond Molding boodschappers naar de naburige dorpen, om alle vrienden en kennissen uit te noodigen, mede te helpen om de zware balken naar het dorp te trekken. In den kop van iederen balk werd hiertoe een gat gemaakt, waardoor dikke lianen getrokken werden en zoo aan den balk vastgebonden. Eenige mannen gingen nu vooruit, om de struiken op den dicht begroeiden weg op te ruimen en zóó werden de balken, onder luid geschreeuw en gezang en onnoodig veel rumoer, aan de slingerplanten voortgetrokken. Over boomwortels en steenen moesten ze worden heengezeuld, en het duurde geruimen tijd, vóór alle stammen op de plaats van bestemming waren. Toen werd er dan ook een smulpartij aangericht voor allen die hadden medegeholpen. Den geheelen nacht werd gegeten, gedansd en gezongen.

Ook aan dezen maaltijd werd een offerfeest verbonden, dat „het hout gunstig moest stemmen, opdat het bij de bewerking niet scheurde”. Hierbij ging het weer vroolijk toe en, zooals wij reeds zagen, bleef er voor de goden weer niet veel over.

Er volgde daarna nog een zeer gewichtig stuk werk, namelijk het opstellen der hoofdpalen.

Voordat de gaten mogen worden gegraven, waarin de palen zullen worden opgesteld, moet „moeder aarde getroost worden over de wonden, die men haar toebrengen zal.”

Hiertoe nam Molding een kip in de linkerhand en hakte ze met één slag in twee stukken. Het bloed liet hij op den grond loopen.

Daarna werden de gaten gegraven. Met een sterken stok maakten ze de aarde en steenen los en wierpen deze met hunne handen weg. Zoodra de gaten op de noodige diepte gebracht waren, werden het hart en de lever van een kip op den bodem van het gat gelegd. Later, toen alle gaten klaar waren, werd nog een varken geslacht, het hart verdeeld en eveneens op den bodem van elk gat een stuk neergelegd, waarna het dier zelf door de gravers werd verorberd ¹⁾.

Nu werden de palen er in gezet, doch vóór men de aarde aantampte, moesten er nog kleine bamboestokjes naast iederen paal in den grond gestoken worden, waarin aan de bovenzijde een klein gaatje was gemaakt. Deze „owi” (= zieleladders) dienden, om de zielen der mannen die het gat gegraven hadden en er eventueel in achtergebleven mochten zijn, gelegenheid te geven tot hunne bezitters terug te keeren ! Dit zou nooit vergeten worden, want de betrokkene zou dan zeker sterven ! Het is de vaste overtuiging der Aloreezen, dat de ziel van een levende niet altoos in het lichaam verkeert, maar zich vrij beweegt. Vooral in den droom dwaalt de ziel rond, zoodat men steeds bang is, iemand onverwachts te wekken. Ook wordt de schaduw van mensch, dier en levenloos wezen als deszelfs ziel aangezien, daar dit wonderlijke ding steeds bij hen blijft en de vreemdste gestalten aanneemt, zoodra het licht er op valt. Ze zullen dan ook liefst niet op de schaduw van een medemensch trappen, daar zulks als een belediging geldt.

Zoo is het met de „owi” ook. Daardoor kan de ziel, die mischien in den vorm van een schaduw achtergebleven is, ontsnappen, en om geheel zeker te zijn, dat ze terug zal komen, legt men een voor haar bestemd sirihruijpje op de opening !

Natuurlijk was er bij den bouw veel belangstelling van de zijde der bevolking. Rustig zat men in de schaduw van een

¹⁾ Volgens mededeelingen der bevolking werden vroeger ook vaak hoofden van verslagen vijanden onder de palen begraven. Dit kan ik niet controleren ; het hier beschrevene is echter door mij zelf aanschouwd.

boom, kauwde sirih en maakte op- en aanmerkingen, doch stak zelf geen hand uit om te helpen. Het was een heele gebeurtenis in het dorp. Men was er dankbaar voor, want het gaf veel stof tot praten en aanleiding tot aanrichten van feesten en dus smullen!

Dien avond moest er weer een feest gevierd worden, nu ter eere van den „emot“ (= de oudste broer van alle palen), de hoofdstijl dus, waaraan later de afgoden bevestigd moesten worden. Dit feest droeg hetzelfde karakter als de voorafgaande: eten, drinken, dansen en zingen tot den volgenden morgen.

Nu kon de lamoeil beginnen met het besnijden van de „Doei-boö“ (= rustplaats, bank voor de geesten). Dit zijn de breede planken, die rondom langs den vloer van de woonkamer worden opgesteld. Hieraan worden de wanden van platgeslagen bamboe bevestigd, waardoor de palen onderling verbonden worden en het geheele huis houvast krijgt. Deze planken zijn ongeveer 30 c.M. breed, 5 á 6 c.M. dik en worden keurig besneden met voorgeschreven motieven, meest bloemen, vogels en krokodillen. Er mag bij de bewerking dezer planken geen splinter afspringen, noch eenige fout in de motieven gemaakt worden, aangezien daardoor de geheele „Doei-boö“ waardeloos wordt en opnieuw gemaakt moet worden.

Vandaar dat de lamoeil en zijn helpers uiterst zorgvuldig en met bewonderenswaardig geduld begonnen de figuren in het harde hout te snijden. Het behoeft wel geen betoog, dat dit werkje maanden duurde.

Intusschen was de tijd van het rijpen der veldvruchten aan gebroken en daarmee veel werk in aantocht voor de bezitters van tuinen. Ze moesten dag en nacht de wacht houden, om de wilde varkens en herten, die zich gaarne aan de jonge maiskolven vergasten en vaak groote verwoestingen in den aanplant aanrichten, te verdrijven. Er worden dan allerlei middelen verzonnen, om de dieren te verjagen of onschadelijk te maken. Vooral wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van toovermiddelen, als stukjes hout, schelpen en slag tanden van wilde zwijnen. Deze dingen zijn tegen goede betaling te bekomen bij de tooverpriesters. Men blaast erop en spreekt er tooverfor-

mules over uit, waarna de voorwerpen op verschillende plaatsen worden neergelegd. Bij de stukjes hout bidt men den geesten, een boomstam te willen laten vallen op de dieren, als ze in den tuin willen dringen; bij de slagstanden vraagt men, of de geesten de tanden der varkens willen breken, wanneer deze dieren in den grond wroeten en de planten beschadigen; bij het neerleggen der schelpen roept men de geesten der zee aan, om de roovers te willen lokken en ze te laten verdrinken.

Ook Molding moest zijn voorzorgsmaatregelen treffen. Hij ging op een morgen, samen met Wakoni, naar den tuin. Bij den loeboelong hadden zij een popje gekocht, waarin deze den geest der voorouders had gelokt. Dezen vroegen zij nu, den aanplant te willen beschermen, en bonden het ruw gesneden popje aan een boomstam. Voor dit popje offerden zij een kip, wat rijst en een paar jonge maiskolven, „opdat de geest, als hij honger mocht hebben, niet zelf de jonge planten zou beschadigen!”

Molding legde op andere plaatsen zijn toovermiddelen neer en hield zich ervan overtuigd, dat zijn mais, die er prachtig bijstond, nu wel beschermd zou worden!

„Wakoni, kijk eens, wat een hooge stengels en dikke kolven! Daar kunnen wij wel een deel van gebruiken om de kosten van ons huis mede te dekken!”

„Ja, je hebt hard moeten werken, om het zware bosch te kappen, maar nu wordt je moeite toch wel beloond.”¹⁾

„Wakoni, ik wil van dezen boom af een „silahmar” spannen, naar dien grooten kapokboom daar.”²⁾

Hij nam een lang touw, dat hij meegebracht had, en bond er

¹⁾ Inderdaad groeit de mais prachtig, wanneer een deel van het bosch pas geroid, en de humuslaag versch is. Doch na een paar jaren schiet het alang-alang, een soort moeilijk uit te roeien rietgras, zóó welig op, dat er niets meer wil groeien en een nieuw stuk bosch gekapt moet worden. Vandaar dat door dezen zoogenaamden rooibouw groote streken ontboscht en thans met alang-alang bedekt zijn. Er wordt thans door het Europeesche Bestuur getracht door reboisatie (herbossching) dit euvel te verhelpen. De resultaten zullen pas na lange jaren te beoordeelen zijn. Onder alle volken in Ned. Indië komt dit kwaad voor.

²⁾ „silah” = touw van boombast gedraaid en zeer sterk.
„mar” = bamboe bij de knopen afgehakt.

op bepaalde afstanden dikke en dunne bamboestokken aan, waarin gaatjes waren geboord. Doordat deze stokken, welke van binnen hol zijn, geheel vrij hangen, kan de wind ze heen en weer slingeren, waardoor vreemde geluiden worden voortgebracht, die de wilde dieren moeten afschrikken. Voorts hing hij messen en speren, van hout gemaakt, in verschillende boomen, om de booze geesten af te schrikken, wanneer ook zij op roof mochten uitgaan.

Na al deze voorbereidselen keerden zij naar de kampong terug. Zij waren gelukkig, zóó voor zich zelf te mogen zorgen en werken.

Den anderen morgen moest Molding weer naar den tuin gaan, waar nu regelmatig gewaakt moest worden. Hij zou eenige dagen wegblijven en in den tuin overnachten. Daarom nam hij wapens en levensmiddelen mede. Wakoni hielp hem dragen. Ze had, om haar voorhoofd gebonden, een zware mand, gevuld met kleefrijst, in bananenbladeren gewikkeld, en geroosterde mais. In licht gebogen houding droeg ze zoo de mand gemakkelijk op haar rug. Deze eigenaardige manier van dragen stelt hen in staat, om zelfs de zwaarste vrachten tegen steile berghellingen op te voeren.

Wakoni bleef dien dag bij Molding en hielp hem bij het oprichten van een eenvoudig hutje van boomtakken, gedekt met alang-alang. Des avonds keerde ze alleen naar het dorp terug. Zij gevoelde zich steeds overgelukkig.

Met tusschenpoozen van eenige dagen kwam ze geregeld om de levensmiddelen aan te vullen en zoo ging het weken lang.

Op een dezer dagen kwam ze weer naar den tuin. Nu had ze zekerheid en fluisterde Molding een zoet geheim in het oor.

Een uitroep van vreugde was zijn antwoord.

Ja, dat ontbrak er slechts aan, om volmaakt gelukkig te zijn ! Met groote teederheid zag hij zijn van vreugde stralende vrouw aan. Niets anders had hem zóó gelukkig kunnen maken !

Er brak nu een tijd van groote voorzichtigheid aan voor den toekomstigen „vader”.

Hij mocht namelijk in dezen tijd niet gaan jagen, geen dier slachten of op andere wijze eenig bloed zien. Voorts mocht hij

zijn zwaard niet slijpen of het gebruiken, alleen maar bij zich dragen. Was hij in het bosch, dan mocht hij geen vogel verschrikken of verjagen, geen wilde honig eten en niets anders drinken dan water. Hij mocht geen kind boos aanzien of eenig ruw woord toevoegen. Vóór alle dingen moest hij zich hoeden, ook maar in iets tegen de goden, geesten of voorouders te zondigen. Nauwkeurig moest hij elke handeling, door de adat voorgeschreven, doen of vermijden, behalve natuurlijk het brengen van bloedige offers.

Hoewel Molding dit alles reeds wist, werd hij er dagelijks, ten overvloede, nog eens aan herinnerd door zijn moeder. Hij was tot alles bereid, als hij maar het zalige genot mocht smaken „Vader” te zijn.

De oogsttijd brak aan. Wakoni hielp dapper mede de volle maiskolven af te breken van de ongeveer twee Meter hooge stengels. Deze kolven zijn de rolronde aren, waarin de talrijke platronde, geel of rood gekleurde zaadkorrels keurig op rijen naast elkander zitten, omgeven door de sterke bladeren der kolf-schede. Vaak vindt men twee of drie kolven aan één stengel.

Vroolijk brachten ze de rijpe vruchten in rottanmanden naar huis. Daar werden ze ten deele in bundels samengebonden en op den zolder gelegd, ten deele in bijzondere schuurtjes ondergebracht. De palen van deze schuurtjes worden van boven van groote platte schijven voorzien, die den ratten den toegang tot den maiszolder verhinderen.

Om de geesten te bedriegen, worden er leege maiskolven op het dak van het hutje gebonden, die voor de helft wit gelaten en voor de andere helft zwartgebrand zijn. Hiermede wil men de geesten beduiden : „Er is hier niets meer te halen, want de helft van onze mais is door de ratten opgegeten, en de andere helft is verbrand !”

Een deel van den maisoogst verhandelde Molding aan vreemde kooplieden aan de kust en kon dan met de ingeruilde artikelen den lamoeil betalen, die intusschen rustig doorwerkte.

Zoo ging de tijd snel voorbij.

Op zekeren avond moest Molding nog laat naar den tempel gaan om aan de goden te offeren. Terwijl hij weg was, was zijn

moeder druk in de weer om Wakoni te helpen. Nauwelijks was Molding terug, of hij hoorde een fijn stemmetje zachtjes huilen. Met één sprong was hij binnen, en hier bracht zijn moeder hem de blijde tijding, dat hem een welgeschapen zoon geboren was!

Vol vreugde blikte hij naar Wakoni en zag naast haar op het slaapmatje een klein naakt wezentje liggen. Hoe klopte zijn hart van onuitsprekelijke blijdschap! Hij wilde het kindje, „zijn kindje”, dadelijk in de armen nemen en aan zijn hart drukken, maar zijn moeder verhinderde hem nog bijtijds in dit voornemen.

„Neen, neen, nu nog niet! Eerst moeten wij een offer brengen aan de voorouders en hun zegen over het wichtje afsmeeken!” riep ze haastig uit.

Ze kende de adat te goed, om deze door de opgewondenheid van haar zoon te veronachtzamen!

Het offer werd gebracht, door voor de afschuwelijke idolen, die op den zolder stonden, een mandje met sirih-pinang neer te zetten en een beetje rijst in den steeds geopenden mond te stoppen. Daarbij werden gebeden gepreveld, waarin om geluk en lang leven voor den nieuwen wereldburger gevraagd werd.

Nu pas mocht de gelukkige jonge vader zijn eersteling in de armen nemen en aan zijn hart drukken, wat hij dan ook zóó onstuimig deed, dat de kleine luid begon te huilen.

Het was een liefelijk familietafreeltje, dat in deze donkere ruimte door het houtvuurtje beschenen werd; de jonge ouders, overgelukkig met hun kind, omgeven door de grootouders en belangstellende buurvrouwen, allen met vreugdevolle oogen kijkend naar dat kleine, naakte, chocolade-bruine popje, dat vredig in de armen der trotsche moeder lag!

Kleertjes voor zulk een wichtje zijn totaal onbekend. Als het te koud wordt — en 's nachts is het vaak koud — drukt de moeder het aan haar borst of warmt het boven een vuurtje, onbekommerd of het arme kind half stikt door den rook. Den volgende morgen wordt zulk een schepseltje van onder tot boven ingesmeerd met kokosolie, zoodat het glimt als een glimwormpje in den tropennacht. Het blijft eenige dagen onder de olie en wordt dan gewasschen en schoongemaakt. Na drie weken gaat de moeder met het kindje naar de beek en laat het water onge-

hinderd over het kleine lichaampje stroomen. Zoo wordt het kindje, zij het dan ook met de beste bedoelingen, op allerlei wijzen mishandeld. Toen schrijver dezès trachtte hen beter voor te lichten, kreeg hij ten antwoord: „Daar weten de mannen niets van af!” en gingen ze rustig verder. Vandaar dat een groot percentage der zuigelingen sterft; zij die echter blijven leven worden sterk.

Wakoni was een kind van het land, dus begon zij ook bij haar lieveling dadelijk met het Aloreesche hardingssysteem. Hij kreeg den naam Loeasa en werd weldra door zijn kraaien en lachen een bron van zaligheid voor ouders en grootouders.

Maanden gingen er nu ongestoord voorbij. Loeasa groeide voorspoedig op. Hoe zwol het hart der ouders van trots, toen hij, tusschen hen in, probeerde de eerste schreden te doen! Wel hief hij de bruine beentjes veel te hoog op, en zette ze onzeker neer, maar de sterke handen van vader en moeder behoedden hem voor vallen. Urenlang kon Molding zich met zijn kleinen schat vermaken, naar zijn gestamel luisteren en hem helpen bij zijn pogingen om zelfstandig door het leven te gaan.

Eens had Molding een kleine boog voor Loeasa gemaakt en hem om den schouder gehangen. Trotsch stapte hij aan de hand zijns vaders naar Wakoni, die lachend naar den kleinen schutter keek. In gedachten zag zij hem reeds als een held, gelijk zijn vader, door het volk vereerd worden! Misschien mocht hij ook nog wel eens een dorpshoofd worden!

Misschien? Neen, vast en zeker!!

Haar kind, de zoon van Molding, geen dorpshoofd worden? Onmogelijk!

Haar fantasie bouwde groote luchtkasteelen.

Nog eenige dagen en dan zou het nieuwe huis gereed komen en de goden worden ingewijd. Deze zouden den kleine zeker zegenen en hem voorspoedig doen opgroeien!

Wakoni zette haar lieveling schrijlings op de heup (de gewone wijze van dragen, voor de kinderen echter zeer ongemakkelijk, omdat zij met hunne kleine ledematen het lichaam der moeder moeten omspannen) en liep zingend met hem op en neer. Kraaiend van pret liet de kleine jongen met zich sollen. Die

donkerbruine oogjes, zoo zacht als fluweel, keken onschuldig en levenslustig de wereld in en brachten de ouders in verrukking. Ook kon hij reeds enkele woordjes zeggen, en al sprak hij ze krom en verdraaid uit, toch luisterden zij er naar met de grootste belangstelling.

De lamoeil deelde eindelijk mede, dat over twee dagen het huis gereed zou zijn. Wat zou dat een groot feest geven voor het geheele dorp! Molding en Wakoni, die tijdens den bouw bijna elk uur van den dag de vorderingen hadden gevolgd, gingen nu met bijzondere belangstelling naar *hun* huis kijken.

De hoofdstijlen waren keurig besneden. Op ongeveer anderhalve Meter van den grond was de vloer van het woonvertrek aangebracht. Door het bekende gat in den vloer kroop men naar binnen. Van den vloer af tot op ongeveer een Meter hoogte waren de mooi besneden „doei-boö” aangebracht, die daarna overgingen in het steile stroodak. Dit dak hing af tot op ongeveer een Meter afstands van den grond, had een hoogte van ongeveer vijf Meter en liep vrij spits toe.

Het was echter nog niet geheel klaar. Een deel er van was nog ongedekt en de versierselen moesten nog aangebracht worden.

De eerste verdieping „támok-wait” (= woon- en slaapvertrek) was geheel gereed, doch de zoldering „telélang” (= voor ieders oog verborgen) was nog niet aangebracht. Hier moesten de nieuwe goden nog geplaatst worden. Heel in den nok was nog een kleine ruimte, die voor toovermiddelen en de oorlogswapens bestemd was.

De dwarsbalken, welke de vloeren droegen, waren geheel besneden met bloem- en diermotieven, terwijl de buiten het huis stekende uiteinden den kop en de staart van een krokodil voorstelden.

De afgodsbeelden waren reeds geheel klaar, doch nog niet ingewijd en daarom nog geen „goden.”

Blijde gestemd bekeken ze alles en gaven hunne bewondering voor het werk van den lamoeil luide te kennen. Spoedig werden nu de noodige bevelen gegeven voor het inwijdingsfeest, dat den volgenden dag zou gevierd worden.

Deze bevelen werden met groot genoegen uitgevoerd en wel-

dra was ieder ijverig er voor in de weer. Klapperdoppen, kookpotjes en droog hout werden aangedragen. Vrouwen en meisjes brachten „ajat" (= ongepelde rijst, Maleisch padi) naar de „lis" (= rijststampblokken) om er „ajat-tamang" (= gepelde rijst, Maleisch beras) van te maken.

Deze rijststampblokken zijn zware stukken hout, voorzien van twee of meer ronde holten, waarin de ongepelde rijst gestort wordt. Nu nemen de vrouwen een dikken, sterken stok en stampen daarmee regelmatig op de rijst, totdat het buitenste omhulsel geheel is losgeraakt en door flink wannen kan verwijderd worden.

Daar allen in feeststemming verkeerden, zongen zij het ééne dansliedje na het andere en lieten op de maat daarvan de stampers bij afwisseling uit de linker- in de rechterhand rechtstandig op de rijst neerkomen. Dit was een werkje wat ze gaarne deden. Urenlang ging het gezang en het gerikketik der stampers door en scharen kippen liepen om het rijstblok heen, gretig de rijstkorrels die er buiten vielen oppikkend. Er heerschte een gezellige drukte, nog verhoogd door het geluid der trommen en gongs, die op elkander gestemd werden.

Op den vroegen morgen van den lang verwachten dag zette Molding lange bamboestokken, waaraan bonte lappen hingen, rondom het huis en op het dak; ook hing hij mokko's en gongs aan lange staken. Al deze dingen waren voor den lamoeil bestemd, doch moesten dien dag blijven hangen. Aan het dak werd nog met grooten ijver gewerkt.

Ongeveer om elf uur in den morgen kwam de loeboelong uit het naaste dorp, die samen met Molding de leiding van het feest op zich zou nemen.

Onder veel lawaai werd eerst een varken opgevangen en voor den loeboelong gebracht. Dit zou als offerdier aan de voorouders worden gewijd en moest zaakkundig door den priester zelf geslacht worden.

Het bloed werd opgevangen en in den wijd geopenden muil van den grooten krokodilafgod gesprenkeld, die zooals gezegd, als dwarsbalk het huis droeg.

Op een verhooging stonden de familiegoden. Deze ont-

vingen het hart, de lever en de nieren van het offerdier, in kruiden en mais gekookt.

Onder deze stelling was een groote trom geplaatst van ongeveer een Meter hoogte en zestig c.M. middellijn. Op deze begon de loeboelong ongeveer een uur lang te slaan, om door haar zware, doffe tonen de geesten der voorouders uit te noodigen van de aangeboden spijsen te komen genieten. Onder de talrijke toeschouwers heerschte er een angstige stilte. De geesten der voorouders waren immers aanwezig, en ieder die hen door woord of daad zou storen bij hun maaltijd, zou dit met zijn leven moeten boeten ! Niemand kon de geesten zien. Alleen de tooverpriester zag ze en kende ze bij name. Onafgebroken staarde hij naar de plaats waar de spijsen waren neergelegd en met klanklooze stem sprak hij de geesten in de geheime priestertaal aan. Volgens een bekeerd priester, is die geheime taal niets anders dan een mengelmoes van vreemde en verdraaide woorden en sommige fossiele uitdrukkingen. Toch zijn ook de priesters zelf overtuigd, dat de geesten deze taal verstaan en dat deze op dezelfde wijze antwoorden.

De loeboelong stond er met stijf op elkander geklemde tanden bij en op zijn gelaat teekende zich de inwendige spanning af. Immers, als de geesten niet komen en dus van de offergaven niet eten, zal er ongeluk komen over het huis en zijn bewoners!

De algemeene spanning bereikte echter eerst haar hoogtepunt, toen hij met de vlakke hand op zijn trom begon te slaan en met doorgezakte knieën rond te dansen. Telkens stiet hij een gil uit, waarop de aanwezigen den kring al wijder maakten. Dit was ook nodig, daar de bewegingen van den priester steeds wilder werden.

Na een kwartier liet hij zich doodmoe op een steen vóór het nieuwe huis vallen.

Er heerschte een pijnlijke stilte. De priester was in het rijk der geesten, om de nieuwe goden van Molding uit te noodigen, in hunne toekomstige woningen, d. w. z. de nieuwe afgodsbeelden, in te keeren en er te blijven.

Nadat hij wat uitgerust was, verzocht hij de mannen op de mokko's te slaan. Molding haalde voor deze bijzondere gelegen-

heid zijn „Maláhai”, de mooie mokko uit Boal, te voorschijn en sloeg er geestdriftig op met de hand. De andere mannen volgden zijn voorbeeld en weldra weerklonken de omliggende bergen van de oorverdoovende muziek. De kleine Loesa zat op de heup van zijn moeder en begon onbedaarlijk te huilen, zeer tot vermaak der grootere kinderen, die reeds meer zulke daverende muziek hadden gehoord „en er niet bang meer voor waren.”

Wakoni zelf was te zeer met hart en ziel bij de plechtigheid, om op den kleinen schreeuwer te letten.

De priester gaf een sein en de muziek zweeg. Het was gelukt ; de goden waren in de voor hen bestemde nieuwe afgodsbeelden getrokken en zouden voortaan de particuliere goden van Molding en zijn gezin zijn.

Nu brak er een uur van rust aan, waarin de aanwezigen van de „godenspijze”, het gekookte varkensvleesch van aan de goden gewijde dieren, mochten smullen.

Om drie uur des namiddags gaf Molding het sein tot verzamelen. Niet lang daarna waren alle belangstellenden weer aanwezig.

Wakoni kwam als een koningin uit het huis harer schoonouders. De bonte sarong, haar „trouwjapon”, had ze om het middel geslagen en een andere bonte doek om het hoofd. De donkere zwarte krullen lieten zich er echter niet onder vangen, maar sprongen er weerbarstig onderuit. Haar beenen waren met geitevellen omwikkeld en om haar enkels zaten de ijzeren ringen, die bij iedere schrede met een helderen klank tegen elkan- der klikten.

Op den weg naar haar nieuwe huis mocht ze niet naar links of rechts zien en niemand groeten. Zij was thans de priesteres, die het eerste offer aan hare goden mocht aanbieden ! Statig klom ze naar de „telélang”, de tweede verdieping van haar huis, achter haar kwamen de loeboelong met twee helpers, die de goden naar de voor hen bestemde plaats brachten.

Zoodra zij daar waren, begon er buiten een echt „heidensche” muziek op trommen, gongs en mokko’s, zoodat hooren en zien als vergingen. Er mocht evenwel geen woord gesproken worden.

Onder allerlei mystieke bewegingen bond de loeboelong de

afgodsbeelden aan den „emot“, den hoofdstijl, vast. Daarna bood Wakoni hen, onder hardnekkig stilzwijgen, een mandje met sirih-pinang aan. Natuurlijk konden de houten beelden de geschenken niet aannemen, daarom hing Wakoni het mandje met een koordje om hun hals en stopte wat sirih en tabak in hun wijd geopenden mond.

Deze plechtigheid werd met grooten ernst volbracht, waarna allen weer naar beneden afdaalden.

Even later beklommen zij opnieuw de ladder, maar nu met twee stroopoppen, die een man en een vrouw moesten voorstellen en als zoodanig duidelijk kenbaar waren. Deze poppen waren gewijd aan de geesten, die ziekte en dood veroorzaken. Zij werden eveneens aan den paal gebonden en ontvingen sirih-pinang, doch nauwelijks was die in hun monden gestopt, of ze werden weer losgesneden en onmiddellijk door de laatste opening in het dak naar buiten geworpen. Dit gat was met opzet opengelaten voor deze gelegenheid. Zoodra de poppen buiten waren, werd het gat dicht gemaakt, zoodat den booze geesten niet alleen de toegang geweigerd werd, maar deze zelfs voor hen onvindbaar was gemaakt!

Buiten ontstond nu een wilde paniek. Onder het uitstooten van woeste geluiden sloegen de mannen met hun zwaarden op de poppen in en daarna werden ze met woest geschreeuw en getier, in looppas, buiten het dorp gedragen. In het dichte struikgewas werden ze neergeworpen. Molding sloeg een ei stuk en stortte den inhoud over de poppen uit, waarna allen vroolijk naar het dorp terug keerden. Nu waren de ziekte- en doodbrengende geesten uit het huis verbannen en hadden de goede geesten daarentegen er hun intrek genomen!

Om nu geheel beveiligd te zijn tegen booze geesten, werden andere afgodsbeelden boven op den nok van het dak geplaatst. Kwamen de booze geesten dan toch nog om de plaats te zoeken, waar zij eenmaal uitgeworpen waren, dan zouden deze goede geesten hen verdrijven!

Er volgde nog een gewichtig punt van het programma.

Het dak was gereed op één bosje stroo na, dat ongeveer ter hoogte van de bergplaats voor levensmiddelen nog moest wor-

den aangebracht. Dit bosje werd stevig samengebonden en door een man buiten aan het dak bevestigd. Het werd de „kahátala” genoemd, „het slechte stroo”, en stelde de mislukte oogst voor.

Nadat de man het vastgebonden had, bleef hij op zijn hooge plaats zitten en wachtte op het teeken van het dorpschoofd.

Onder het huis stelden de mannen zich op in twee rijen, elk van zes, met speren en zwaarden gewapend. Een algemeene zenuwachtigheid maakte zich van de aanwezigen meester. Deze stelden zich daarom zóó op, dat ze wel alles konden zien, doch zelf op behoorlijken afstand bleven. Ieder wachtte in de grootste spanning, totdat Molding op zijn mokko zou slaan. Het duurde lang, vóór de gewapende mannen geheel naar wensch opgesteld waren, waardoor de spanning bij de omringende menigte met iedere minuut toenam.

Eindelijk sloeg Molding luid en doordringend op zijn mokko. De man op het dak sneed de rottan door en de bos stroo viel naar beneden.

Een tooneel van onbeschrijfelijke verwarring volgde hierop. Als waanzinnig sloegen de mannen met hunne wapens op de bos stroo los, zelfs zóó, dat twee van hen vrij ernstig aan het been gewond werden!

Wat er van de „kahátala” overbleef, werd onder woest gehuil buiten het dorp gedragen. Evenals over de vorige, werden ook over deze stroobos een paar eieren uitgegoten en tooverspreuken gepreveld. Jubelend gingen de deelnemers terug. Nu was de oogst verzekerd, en hongersnood buitengesloten!!

Een heerlijke maaltijd beloonde de moeite der mannen en kroonde het feest. Op allerlei wijzen werd de lof van den eigenaar van het nieuwe huis bezongen. Ook werd de heele krijgstoet naar Boal nagebootst en het beleid en den moed van het tegenwoordige dorpschoofd daarbij luide geprezen.

Soendeng gaf een voorstelling van hun ontmoeting met den man uit Boal en hoe Molding aan de mokko's gekomen was, die tot zijn huidig geluk zooveel bijgedragen hadden. Dat echter de „Maláhai”, waarom ieder hem thans benijdde, óók van dezen man afkomstig was, werd zorgvuldig verzwegen.

De avond viel en het huis was geheel gereed. Het bosje stroo,

dat door het wegvallen van de „Kahátala” ontbrak, werd door een ander vervangen, en daarmee was zooveel mogelijk alles wat schade aanbrengen kon den toegang ontzegd.

Den geheelen nacht door kwam de muziek niet tot zwijgen. De eene dans volgde op den andere. Eerst toen de zon opkwam, ging men uit elkander en trokken Molding en Wakoni met Loeasa voor het eerst in hun *eigen* huis.

Het feest was teneinde en nauwelijks waren de muziek-instrumenten opgeborgen, of er pakten zich donkere wolken samen boven de hoofden van het jonge paar.

Tegelijk met de bewoners, de goden en de heiligdommen, was er ook een andere, zeer ongewenschte gast het nieuwe huis binnengekomen, namelijk een ernstige ziekte !

De kleine Loeasa had reeds lang over hoofdpijn geklaagd, maar door de feestdrukte had men daar niet veel acht op geslagen. Den derden morgen na hun intrek in het mooie huis, was Loeasa buitengewoon stil. Gewoonlijk kon hij den tijd niet afwachten, tot vader en moeder opstonden. Dan liep hij naar hen toe en wekte hen, door vroolijk kraaiend met zijn kleine handjes in hun wollige kroeshaar te woelen.

Dien morgen wilde hij niet opstaan, voelde warm aan en was slap en lusteloos. Wakoni ontstelde toen zij hem aanzag. Angstig en bevend vroeg ze aan Molding : „Is Loeasa ziek ?”

Molding had daar niet veel verstand van, maar zag wel, dat er iets bijzonders met hem was.

„Ik weet het niet, Wakoni, maar ik zal moeder even roepen, die heeft meer ervaring op dit gebied.”

Onmiddellijk sprong hij de ladder af en ging naar het huis van zijn ouders.

„Moeder, moeder, kom toch spoedig, onze Loeasa doet zoo vreemd !” hijgde hij, zoodra hij bij het huis aankwam.

De oude moeder schrok en volgde haar zoon dadelijk met bevende knieën naar zijn woning. Wakoni zat bij het matje van haar lieveling neergehurkt en had het gloeiende hoofdje in haar sidderende handen genomen, in een machteloze poging, om het inderdaad zieke kind eenige hulp te bieden.

Met één oogopslag zag de oude vrouw, dat het kind ernstig ziek was.

„Loop vlug naar den loeboelong !” beval ze zenuwachtig.

Molding gehoorzaamde onmiddellijk en ijlde weg. Grootmoeder en moeder deden intusschen veel moeite om het arme kind te helpen, maar verergerden nog onbewust en ongewild zijn lijden door hun onverstandig optreden. Ze wilden de smarten lenigen, maar vergrootten die intusschen !

Arme kleine ! De liefde is sterk, vooral die van een jonge moeder voor haar eersteling, maar ze is niet altijd in staat het lijden van haar lieveling te verzachten. Vooral niet, als ze door onverstand en onervarenheid geleid wordt !

Deze arme menschen, hoe deden ze al wat ze konden, ook al was dit geheel verkeerd !

Na lang wachten kwamen Molding en de tooverpriester binnen. Deze laatste, die steeds bij ziektegevallen geroepen werd, zag spoedig, dat hier niet veel meer te hopen was. Toch wilde hij de vreeselijk ongeruste ouders helpen.

Terwijl Wakoni haar lieve kind op de knieën hield, sprak de loeboelong een reeks tooverwoorden uit. Daarbij wreef hij met een breed gebaar over het zieke lichaampje van Loeasa, om de ziektebrengende booze geesten te verdrijven. Deze lieten zich echter niet verdrijven en de kunst van den tovenaer bleek tegenover hen onmachtig.

Het kleine gloeiende hoofdje zonk machteloos op de zwoegende borst. De koorts droogde zijn kleine tong geheel uit. Radeloos zaten de ouders er bij, niet wetende wat te beginnen.

De loeboelong ging naar buiten en sloeg op zijn geestentrom. Daarna beval hij Molding, aan alle goden van het nieuwe huis te offeren en hunne hulp in te roepen. De wanhopige vader was tot elk offer bereid. Hij liet alle kippen en varkens opvangen, die hij bezat en bracht ze bij den loeboelong. Deze moest ze *zelf* offeren, misschien had dat meer succes dan wanneer hij het deed !

Het scheen werkelijk te helpen, want langzaam aan werd de koorts minder en het ademen rustiger, zoodat de beangste moeder haar hoop zag herleven. Met frisch water uit de beek wiesch ze haar kind en koelde zijn hoofdje af.

Loeasa voelde ook verlichting en lichte flauwtjes tegen de diep bedroefde ouders.

O, hoe gelukkig gevoelden zij zich weer toen hun lieveling hen zoo vriendelijk aankeek ! Zij juichten reeds over zijn redding en de loeboelong, trotsch op zijn kunst en zijn invloed, pochte op zijn connecties met de goden en geesten ! Min of meer werd hijzelf een hooger wezen, ver verheven boven al die menschen om hem heen ! Met een flinke belooning en gelukkig met het succes, dat hij zelf niet verwacht had, keerde hij naar zijn kampong terug.

Helaas, niet lang duurde de vreugde der ouders.

Nauwelijks was de zon ondergegaan of de koorts kwam met vernieuwde kracht terug.

Het werd een bange nacht, die de ouders aan het matje van hun kind doorwaakten ! Het jonge leventje worstelde met den machtigen vijand van al het menschelijk bestaan, met den dood!

De oude grootmoeder had reeds van al haar bekende geneeskrachtige kruiden gegeven, maar niets mocht baten. Stil lag het afgetobde knaapje, naar adem hijgend, op zijn harde legerstede. Het zag erg bleek en was in dien korten tijd reeds sterk vermagerd. Soms scheen het, als wilde het den strijd maar opgeven en lag dan roerloos terneder, dan weer strekte het zijn kleine handjes naar de radelooze moeder uit en keken zijn lieve oogjes haar zoo smeekend aan, alsof hij van háár alleen nog hulp verwachtte.

Met al de liefde van haar moederhart drukte Wakoni haar innig geliefd kind aan de zwoegende borst, even machteloos als haar lieveling zelf.

Molding stond er bij met gebalde vuisten. Hij wilde den strijd aanvangen met het onbegrepen noodlot, dat hem het dierbaarste wat hij bezat wilde ontrooven. Zijn oogen waren strak op moeder en kind gevestigd, in wanhopige smart.

De oude grootmoeder had al haar kunst van medicineeren tevergeefs toegepast en was evenmin als de tooverpriester in staat, het onheil af te wenden. Met bevende stem sprak ze daarom : „Er is nog één weg tot redding mogelijk ; gaat beiden naar het bosch. Daar, waar de weg een scherpe bocht maakt, staan

onze oudste goden. Offert voor hen en roep hunne hulp in, ik en je vader en Soendeng zullen hier bij Loeasa blijven."

Zonder tegenwerpingen gehoorzaamden de jonge, diepbedroefde ouders en gingen onmiddellijk op weg naar de aangeduide plaats.

Ze hadden geen oog voor het heerlijke tropenlandschap, dat daar, badende in het zonlicht, vóór hen lag, slechts één gedachte kwelde hun gefolterd brein : hun kind, hun Loeasa, zouden zij moeten missen !!

Na ongeveer een half uur geloopt te hebben, kwamen ze bij een klein tempeltje. Het bestond uit vier palen, voorzien van stroomak en vloertje ; eenige afgodsbeelden, in den vorm van krokodillen, stonden er binnen in en ook waren er een paar gesprongen gongs in opgehangen, die als de woningen der voorouders werden aangezien.

Vóór dit tempeltje wierp Wakoni zich in namelooze smart neder, terwijl Molding een offer bracht. Dan uitte zij plotseling hun harteleid in wilde kreten, die ieder levend wezen door merg en been zouden hebben gedrongen, en stortten onstuimig hunne bange zielen uit voor deze stomme houten idolen, afschuwelijke gedrochten die niet hooren of zien, niet spreken noch hulp brengen konden, allermint woorden van troost of bemoediging konden doen nederdalen in hun bang gemoed.

Helaas ! Molding en Wakoni kenden Hém nog niet, Die gezegd heeft : „Roep *Mij* aan in den dag der benauwdheid, en Ik zal er u uithelpen en gij zult *Mij* eeren”.

Niet in het minste getroost of gesterkt, keerden ze eindelijk weer naar huis, deze armen, met alleen maar het doffe besef, gedaan te hebben wat in hun vermogen was om hun lieveling te redden. Nu moesten zij slechts afwachten, welk lot de goden hun bereid hadden.

Thuisgekomen snelden zij de trap op en zochten met angstige blikken en onrustig kloppende harten hun kindje op.

Daar lag hij nog, de kleine Loeasa, machteloos en uitgeput op de knieën zijner grootmoeder.

„Loeasa !” gilte Wakoni, terwijl zij zich in wanhoop naast haar kindje neerwierp.

Het knaapje lachte nog even flauwtjes, probeerde dan zijn handje even naar zijn moeder uit te steken, doch kon zijn poging niet meer volbrengen.

„Loeasa ! Mijn kind !” kreet ze nog éénmaal in allerdiepste smart . . . en ook nog eenmaal hief het knaapje zijn hoofdje op, glimlachte nog even . . . een snikje . . . en . . . zijn strijd was voorbij.

In wilde vertwijfeling rukte de jonge moeder zich de haren uit en was als waanzinnig van smart. Haar strijd was nog niet voorbij, integendeel ze was als een gewonde tijgerin en gilte het uit. Haar kind, haar lieveling, haar één en haar al was hun ont-nomen !

Ze verwenschte de goden, die wreede tyrannen, die een moeder haar kind van het hart konden scheuren en zich niet ontzagen een wreed spel te spelen met het geluk der menschen.

Molding stond er bij met opeengeklemd kaken en gebalde vuisten. Over zijn witte lippen kwam geen enkel woord en aan zijn brandende oogen ontwelde geen enkele traan. Zijn knieën sidderden en zijn geheele lichaam beefde van ingehouden smart.

Hij wilde vechten, maar tegen wien ?

Hij wilde den strijd aanbinden, maar moest in machteloos-woede telkens herhalen : „Tegen de goden *kunnen* wij niet strijden !”

En juist dat zich lijdelijk te moeten onderwerpen aan hoogere machten, die behagen schiepen in het leed der menschen, dat was zoo zwaar, zoo onnoemelijk zwaar !

Hij worstelde met zijn goden. Vertwijfeld als hij was, sche-nen zijn gedachten stil te staan en zijn oogen onbewust te staren naar een onbekend doel. Zijn keel was als dichtgeschroefd.

Zoo was hij het toonbeeld van den Heiden, die geen God der liefde en geen barmhartig Vader in de hemelen kent en geen troostenden Heiland noch hoop voor de toekomst heeft !

Nog eens : zwaar was de strijd, waarin geen overwinning kon worden behaald ; hij verachtte nu immers zijn goden ? En toch, morgen zou hij zich weer voor hen moeten buigen, want hij kende geen andere. Op de wijd uitgebreide Heilandsarmen, die de vermoelden tot zich roept, had nog niemand hem ge-

wezen. Daarom was de nacht des lijdens zoo donker en het verschiet zoo zwart !

De oude grootmoeder, die tot nog toe als versteend er bij gezeten had, herinnerde zich plotseling, dat zij, als de oude ervaren vrouw, over de adat moest waken en de leiding der verdere maatregelen had te nemen. Ze legde het kindje op den vloer neder, en kon nauwelijks verhinderen, dat Wakoni zich er als waanzinnig op wierp.

Zachtkens nam ze de vertwijfelde moeder bij de hand en trachte haar te kalmeeren. Maar ach, hoe waren hare troostwoorden zonder troost, nu ze herhaaldelijk betoogde : „Het is nu eenmaal zoo, men moet er zich in schikken.”

Het waren geen milde regendroppels die zachtkens op een dorstige bloem neervielen, maar hagelsteen, die haar dreigden te knakken !

Waar zou ook het heidendom troost vinden of geven, zoolang het den Grooten Trooster niet kent, die ons troosten kan, zooals eene moeder troost ?” (Jes. 66 : 13).

De arme moeder liep eindelijk in wanhoop het huis uit en zocht in de buitenlucht verlichting.

Vóór de woning hadden zich reeds vele vrouwen uit de kampong verzameld, maar datgene, waaraan Wakoni behoefte had, konden ook zij niet geven.

Moldings vader, die na het lange waken wat rust had genomen, keerde juist naar het huis van zijn zoon terug. Dadelijk begreep hij wat er gebeurd was en nam Wakoni liefdevol mede naar zijn eigen woning, waar hij haar trachtte te troosten.

Intusschen werd het lijkje van Loesa gewasschen en met bloemen en palmladeren bedekt.

De loeboelong werd weder geroepen. Beschaamd over zijn grootspraak van den vorigen dag, begon hij nu zijn klaagzangen te dichten. Inmiddels betuigden de dorpsgenooten op allerlei wijze hun medeleven en medelijden met de diepbedroefde ouders.

Na zonsongang werd het lijkje onder algemeene belangstelling begraven, waarbij Wakoni, onder het slaken van hartverscheurende kreten, nog eens liet blijken hoe lief zij haar

Loeasa had gehad, die slechts zoo'n korte spanne tijds de vreugde zijner ouders was geweest.

Wat was Molding en zijn vrouw nu dat mooie nieuwe huis waard, nu de „zonneshijn" daaruit verdwenen was?

Hoe leeg en troosteloos kwam hen dit alles voor.

En dan al die goden, die daar zoo keurig opgesteld stonden, hoe hadden zij hun onmacht bewezen, toen het er op aan kwam om te helpen!

Of hadden zij er misschien plezier in, hun vereerders te martelen? Dat zou nog afschuwelijker zijn!

Zoo trokken hunne gedachten voortdurend in troosteloze opeenvolging door het verwarde brein.

Het was zeer juist gezien van Moldings vader, toen hij zijn zoo diep verslagen kinderen uitnoodigde eenigen tijd hun huis te verlaten en weer bij hem in te keeren. Gaarne gaven deze daaraan gehoor en verhuisden weer naar de ouderlijke woning, zich armer gevoelend dan ooit te voren. Immers, ondanks al hun rijkdom, lag daar hun hoogste geluk en zaligheid als scherven van een gebroken kostbare vaas aan hunne voeten! Arme zielen: hulpeloos, troosteloos, hopeloos, zonder God voor het heden en zonder God voor de toekomst!

Inderdaad, hier werden bewaarheid de woorden van den grooten Heidenapostel Paulus: „Den weg des vredes hebben zij niet gekend!" (Rom. 3:17) en verstaan wij de waarde van die andere woorden: (10:13—15): „Want een iegelijk die den naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden. Hoe zullen zij echter Hem aanroepen, in welken zij niet geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem gelooven, van welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij hooren, zonder die hun predikt? En hoe zullen zij prediken, indien zij niet gezonden worden?"

Gode zij dank! onze Heiland heeft den weg gewezen en aan Zijn Gemeente het bevel gegeven (Matth. 28:18—20): „Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Gaat dan henen, onderwijst *al* de volken, dezelve doopende in den naam des Vaders, en des Zoons en des H. Geestes, leerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb. En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen, tot de voleinding der wereld!" en beloofd: „Ik heb

nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn : deze moet Ik ook toebrengen en zij zullen Mijne stem hooren en het zal worden ééne kudde en één herder." (Joh. 10 : 16).

Zou de Christelijke Gemeente dien nood der Heidenen wel voldoende beseffen en de opdracht van den Heiland, hun het Evangelie der verlossing te brengen, wel voldoende tot zich laten komen ? Doen wij het ? gij en ik ?

HOOFDSTUK VII.

DE EPIDEMIE.

„De tijd is de beste heelmeester,” zegt een oud spreekwoord en zelfs het meest schrijnende leed slijt mettertijd, maar de lidteekens van een verscheurd ouderhart blijven en zijn soms zeer hinderlijk!

Zoo ging het ook Molding en Wakoni. De eerste dagen was hun smart schier ondraaglijk en moesten zij hun leed telkens luide uitjammeren, doch langzamerhand keerde alles weder in rustiger banen terug.

Een groote troost was het, dat zich spoedig een nieuwe wereldburger aanmeldde. Daarop vestigden zij al hun hoop en verwachting. De gebruikelijke ceremoniën en voorschriften werden met pijnlijke nauwkeurigheid in acht genomen, omdat de oude moeder het vermoeden uitgesproken had, als zouden de jonge, onervaren menschen wellicht in dit opzicht bij hun eerste kind gefaald hebben en daardoor zelf de oorzaak van hun ongeluk zijn geweest, vandaar, dat zij thans met angstige nauwgezetheid alles deden of nalieten wat de adat voorschreef. Ook brachten ze aan alle hun bekende goden offers om van dezen hulp en bescherming te vragen.

Eindelijk brak de groote dag aan waarop Molding zijn tweeden zoon in de armen mocht drukken!

De vreugde hierover was natuurlijk groot, maar toch durfden zij zich daar niet zoo aan overgeven als bij de komst van hun eerste kindje. Het was meer een „zich verheugen met beven.”

De kleine „Frodénay” groeide echter voorspoedig op en bracht nieuwe vreugde in het groote huis op het dorpsplein.

Het dagelijksch leven met al zijn zorgen en nooden, maar ook met al zijn vreugde en genot, ging eenige jaren ongestoord

voorbij. Het gezin van Molding werd met nog een zoon vermeerderd, die den naam Málei ontving.

Wij slaan een tijdvak van tien jaren over.

Op zekeren dag zat Molding voor zijn huis en vermaakte zich met de druk rumoerende kinderen op het dorpsplein.

Plotseling strompelde zijn oude moeder haastig nader en riep reeds van verre : „Molding ! Molding ! Kom spoedig, uw vader is ziek !”

Molding ging onmiddellijk met haar mede.

Thuisgekomen zag hij zijn oude vader, ineengekrompen van pijn, op de rustbank liggen. In doodsangst schreeuwde de oude man : „Ik heb het zoo benauwd ! Help mij !”

Moldings eerste gedachte was, dat zijn vader betooverd zou zijn. Vol schrik nam hij zijn sirihmandje, waarin steeds toovermiddelen waren, en gaf er zijn vader een in de hand.

„Ik voel mij zoo koud worden ! . . . Warm mijn voeten !” gilde de oude man. Hij had ondraaglijke pijnen en onophoudelijk liep er ontlasting af. Zijn aangezicht was vreeselijk ingevallen en toonde donkere vlekken, welke spoedig ook op het verdere lichaam gezien werden.

Wild van pijn en doodsangst sloeg hij om zich heen. Hoe gaarne zou Molding hem helpen, maar hij stond er even onbeholpen en radeloos tegenover als zijn moeder. Ze gaven hem warm water te drinken, omdat hij maar steeds over koude klaagde, doch wisten verder niets te doen. Plotseling gilde de oude man ontzettend . . . zakte ineen . . . en was niet meer onder de levenden.

Nauwelijks was het lijk op den vloer gelegd, of ook de oude vrouw voelde zich ziek. Bij haar waren dezelfde verschijnselen waar te nemen. Het duurde slechts weinige uren, waarin zij onduidelbare pijnen leed. Na een bangen doodsstrijd was ook zij uit haar lijden verlost.

Nu sloeg der bevolking de schrik om het hart. Zij herkenden de ziekte als de cholera !¹⁾

¹⁾ Volgens sommige medici is er nooit cholera voorgekomen op Alor. Dit kan ik niet beoordeelen en geef hier slechts de beschrijving van 't geen ik van

Zonder dralen werden de lijken op hunne linkerzijde op den vloer gelegd en met palmladeren toegedekt. De loeboelongs werd geroepen en deze zette zich naast de lijken neer en zong een eindeloos loflied op de gestorvenen.

Na eenigen tijd klom hij naar de tweede verdieping. Hier stak hij een bamboe, zoo dik als een arm, door den vloer, juist boven het hoofd van den dooden man, daarna deed hij bij de vrouw evenzoo. In de opening van het bovenste lid van elken bamboe deed hij rijst en water. Dit was bedoeld als teerkost op den weg naar het geestenrijk.

Onder beangstigende stilte kwam hij naar beneden en nam zijn oude plaats weer in. Op zangerigen, klaaglijken toon, nu en dan door een slag met de vlakke hand op zijn geestentrom onderbroken, vertelde hij van goden en geesten.

De korte inhoud, ontdaan van allen omhaal en herhalingen, is als volgt: „Heel, heel lang geleden waren er twee goden. De naam van den eenen was Lahatála (opperste godheid) en de naam van den ander was Koilermalei (de slaaf die koning werd) ¹⁾.

Deze twee goden zweefden door de lucht of woonden op de sterren. Zij bezochten de aarde wel eens, om er te gaan jagen op herten en wilde varkens. (Deze geliefkoosde bezigheid der Aloreezen wordt zonder eenig bezwaar ook voor de goden een genot geacht.)

Op zekeren dag was Lahatála moede van de jacht en rustte wat uit onder een boom. Uit verveling begon hij een popje van leem te maken. Dit gelukte zóó goed, dat hij er plezier in kreeg en nu ook de gestalte van een mensch wilde maken. Ook dat gelukte schitterend, maar de pop bewoog zich niet. Hoe gaarne

de bevolking hoorde. Buiten het dorp ligt een steen, waarin de „Atoeang”, de heer der cholera, heet te wonen. Tijdens mijn verblijf op Alor is er slechts één twijfelachtig geval voorgekomen, dat door den geneesheer echter als gevolg van malaria werd verklaard. Ook komen dergelijke gevallen voor tengevolge van het nuttigen van bedorven mais, waaraan in 1923 veel menschen gestorven zijn.

¹⁾ Voor breedvoeriger verklaring dezer namen zie de woordenlijst achterin het boek.

wilde hij, dat deze mensch begon te leven ! Zijn pogingen om het leven op te wekken gelukten echter niet. Hij blies in zijn neus, klopte op haar hart, maar de pop bleef levenloos. Daarna schudde Lahatala haar duchtig dooreen, maar ook dit bleek geen succes te hebben. Ten einde raad nam hij de pop en legde die in de brandende zon neer. Ook dit was tevergeefs !

Daar kwam Koilermalei nader. Lahatala riep hem te hulp. „Kijk eens Koilermalei, ik heb een mensch gemaakt, maar zie geen kans hem te laten leven en bewegen zooals wij. Weet jij ook een middel om hem wakker te maken ?”

Koilermalei was een listig wezen. Wel wist hij, dat Lahatala veel machtiger was dan hij, maar nu kreeg hij gelegenheid om hem eens hulp te bieden en daardoor ook *zijn* macht te toonen !

„Wel, Lahatala, die zaak is gemakkelijk genoeg ! Strooi wat luizen en vlooien op den mensch, en u zult eens zien, hoe vlug hij opspringt.” (Dat weten de Aloreezen bij ervaring !)

„Dat is een idee !” riep Lahatala verheugd uit, doch liet er teleurgesteld op volgen : „Waar moet ik echter deze diertjes vandaan halen ?”

„Dat is geen bezwaar,” antwoordde Koilermalei. „Ik heb er genoeg en wil ze u gaarne geven, maar ik wil er ook een belooning voor hebben.”

„Goed,” antwoordde Lahatala, „die zult ge hebben.”

„Kijk, als de menschen zich straks gaan vermenigvuldigen, zijn de nakomelingen allemaal voor u en ik heb niemand. Daarom heb ik een voorstel.”

„Goed,” zei Lahatala ongeduldig, „wat is dat ?”

„Gij, Lahatala, hebt den mensch gemaakt. Nu moet ge ook een vrouw voor hem maken, dan zullen zij spoedig vermeerderen. Natuurlijk hebt u de meeste rechten op hen, maar omdat ik u nu help, heb ik óók een beetje recht op hen. Als wij nu eens zóó afspreken : alle menschen die vermoord worden, in den oorlog omkomen, of een anderen gewelddadigen dood sterven, zullen u toebehooren, de anderen, die door ziekte of zwakte sterven, zullen voor mij zijn. Op deze wijze krijgt u toch de meesten wel.”¹⁾

¹⁾ Teekenend voor de heidensche toestanden op Alor !

Lahatala ging ermede accoord. Vandaar, dat allen die een gewelddadigen dood stierven, naar het rijk van Lahatala gingen ¹⁾, terwijl de anderen, die een natuurlijken dood stierven, voor Koilermalei waren.

Tot hiertoe het verhaal van den priester, welk verhaal men in vele variaties over geheel Alor terugvindt. Daarna wendde hij zich tot de beide dooden.

„O, eeuwig beroemd hoofd van Brakkeboekoe, gij moogt thans met uw onvergetelijke vrouw naar het schimmenrijk van uwen heer Koilermalei vertrekken. Gij zult daar eereplaatsen innemen ! Als gij nu vertrekt, neem dan niemand van ons mede ! Wij zouden u beschaamd maken in uwe heerlijkheid ! Laat ons, uwe geringe onderdanen, hier ! Wij zijn niet waardig nog langer in uw gezelschap te verkeeren !”

Angstig keken de aanwezigen den priester aan en stemden van harte met zijn beden in ; immers men had nergens méér angst voor dan voor den dood. Hij ging voort met de dooden te verheerlijken en te bidden, toch niemand van hen mede te nemen. Hoewel men zich de oorden der zaligen als mooi voorstelde, had men er toch een onbeschrijflijken angst voor !

Ze namen een klapperdop vol rijst, een bamboekoker met palmwijn en een mandje met sirih en zetten dat alles in de onmiddellijke nabijheid van de dooden neer. Daarna verlieten zij de woning met de vreeselijk bedorven lucht en gingen buiten zitten. Alleen de tooverpriester bleef achter en zong zijn klaagliederen verder.

Hier, buiten, sloten de bewoners van Brakkeboekoe en de in-middels van elders geroepen familieleden van de gestorvenen den kring en dansten „légo-légo.”

Intusschen lokte de priester, door middel van spijzen en sirih-pinang, de zielen der gestorvenen uit de lichamen en sloot ze in een bamboekokertje. Zóó werden deze ook naar het geestenhuisje gebracht, dat inmiddels door een paar mannen achter het huis was opgericht. Het was slechts een paal in den grond, waarop een rond dakje van alang-alang bevestigd was. Onder

¹⁾ Bijvoorbeeld Kaloem, in Hoofdstuk III.

dit dakje werd een ruw gesneden bootje gehangen, waarmede de zielen door onbekende oorden en zeeën naar het rijk van Koilermalei konden varen. De priester bracht de zielen naar deze prauw, gaf ze nog wat te eten en beval om af te varen.

Daarna werden de lichamen begraven. Ze vergaten niet de bekende „owi” (zieleladders) in de graven te zetten, toen de aarde aangestampt werd, voor 't geval de zielen soms nog in de lichamen mochten achtergebleven zijn.

Naar gewoonte werd deze plechtigheid met zang en dans besloten.

Later zou men een afgodsbeeld maken, in den vorm van een krokodil, Koilermalei voorstellende, en dit aan den paal naast het bootje binden. Een napje onder den reusachtigen kop van het afgodsbeeld diende dan tot het ontvangen der offers. Bij die gelegenheid zou het groote doodenfeest gevierd worden, heden namen zij genoeg met het slachten van een varken en het dansen van légo-légo.

Nog waren zij daarmede bezig, toen reeds een paar van de dansers door de ziekte aangegrepen werden en spoedig het lot moesten deelen van hen, wien zij de laatste eer bewezen hadden!

Dien nacht steeg het aantal slachtoffers tot zeven. Den volgenden dag kwamen er ook berichten uit andere dorpen, dat dáár de ziekte uitgebroken was. In Brakkeboekoe werden nog velen ziek, waarvan er enkelen, die spoedig in de zon gelegd en warm gemaakt konden worden, waarschijnlijk weer zouden genezen.

Er heerschte paniekstemming. De lijken werden zonder eenige plechtigheid onmiddellijk begraven.

Molding had, onder zijn huis gezeten, een ernstig gesprek met Soendeng. Ze spraken op fluisterton en keken herhaaldelijk angstig rond, of ze ook beluisterd werden.

„Soendeng, er moet wat gedaan worden, nu onze offers geen hulp brengen en onze gebeden niet baten. Wij moeten „Atoeang” (de heer der cholera) uit onze kampong verwijderen.”

„Juist, Molding, ik heb er óók zoo over gedacht. Wij moeten de list van onze voorouders overnemen en Atoeang aan de geesten der zee overleveren. Die zullen hem wel onschadelijk maken.”

„Soendeng, dat moet hedennacht gebeuren, maar uiterst voorzichtig, want als het niet gelukt, zijn wij allen onherroepelijk verloren.

Ik zal ongeveer middernacht naar den tempel gaan. Even later komt gij ook, dan bereiden wij het voor.”

Zoo werd afgesproken en de dag ging verder onder angst en zorgen voorbij. De avond viel en stil gingen de menschen naar hunne woningen, vreezende deze niet meer levend te zullen verlaten!

Het werd nacht, een echt tropische nacht in al zijn pracht en majesteit. Duizenden sterren flonkerden aan het firmament. Statig bleef het Zuiderkruis zijn baan volgen, omgeven door de millioenen sterren van den Melkweg. Schuchter kwam de maan achter de wolken te voorschijn. Ze was slechts voor een klein gedeelte zichtbaar en wierp een mat schijnsel over het woeste landschap. Heel in de verte werd dit schijnsel zwak weerkaatst door de bewogen oppervlakte van den grooten Oceaan.

De donkere afgronden bleven geheel in het duister gehuld, terwijl van het statige tropenwoud slechts de onduidelijke omtrekken te herkennen vielen.

Enkele palmen, die hun sierlijke kronen als droomend in de lucht verhieven, geleken op kunstige silhouetten met zilveren randen.

De rust van den nacht werd niet onderbroken door liefelijke vogelstemmen, maar door ontelbare insecten, die hun veelstemmig gegons door het woud lieten hooren. Het bergbeekje begeleidde dit gegons met klaterend geluid, zich voortspoedend over rotsen en steenen naar de niet verre zee.

Zacht ritselend streek de koele nachtwind door de boomen of drong door de vele spleten in den bamboevloer de huizen binnen, waar het 't smeulende houtvuurtje voor een oogenblik deed opflikkeren.

De bewoners hadden zich overal rondom hun vuurtje gelegerd, om vooral warm te blijven en niet door de ziekte te worden aangetast. Terwijl zij, voor zoover dit mogelijk was, sliepen, sloop heel, heel voorzichtig en dicht langs den grond een donkere verschijning uit het huis van het dorps hoofd naar den

ouden tempel. Omzichtig begaf zij zich in de duistere ruimte naar de plaats waar de heilige mokko's stonden en waar nooit iemand, behalve de priester en het dorps hoofd, mocht komen.

Was het een vreemdeling, die onheil over het dorp wilde brengen? Wie zou er echter zóó vermetel zijn, het heiligdom binnen te dringen? Dat zou niemand durven! Neen, het was Molding, die als dorps hoofd tevens waarnemend priester was.

Nauwelijks was hij in de donkere ruimte verdwenen, toen aan den rand van het dorp een nachtvogel angstig krijschend opvloog. Het dier was klaarblijkelijk door iets ongewoons opgeschrikt.

Voorzichtig werden de struiken uit elkander geschoven en een donkere gedaante kwam er behoedzaam uit te voorschijn. Langzaam richtte deze zich op en toen bleek het een man uit de kampong te zijn.

Scherp keek hij rond, en niets verdachts bemerkend, nam hij een groote gevlochten rottanmand op en sloop er behendig mede naar den tempel.

In de schaduw van het gebouw verborgen, liet hij een zacht tjirpend geluid hooren. Even later herhaalde hij dit, maar nu iets langer aanhoudend. Dadelijk daarop werd het van uit den tempel beantwoord met hetzelfde getjirp.

De geheimzinnige bezoeker verdween daarop ook in den tempel. Het was Soendeng, die op deze vreemde wijze een groote hoeveelheid etenswaren in het gebouw bracht.

De vrienden begroetten elkander niet, spraken geen enkel woord, maakten ook geen licht, maar togen tastend en zoekend aan den arbeid.

Nadat hunne oogen aan het duister gewend waren, haalden zij uit het heiligdom, in het midden van den tempel, een zwaar houten voorwerp en brachten dit in de open ruimte onder het huis. Het was een zware prauw van hout, mooi besneden en met kalk en roode aarde beschilderd.

Onder hardnekkig stilzwijgen der beide mannen werd deze prauw met vederen en schelpen versierd. Daarna haalde Molding de mand met etenswaren en legde deze netjes gerangschikt in de prauw. Vóóraan het hart van een varken, dan een handvol

rijst, vervolgens een stukje aan het spit gebraden varkensvleesch, en dit weer afgewisseld met geroosterde mais, kortom, een keur van lekkernijen, waar iedere Alorees van zou waterstanden.

Wat voerden zij toch in hun schild met al die geheimzinnigheid?

Het was een list, om den Atoeang, den geest die de gevreesde ziekte veroorzaakte, niet alleen buiten de kampong te verbannen, maar hem ook, zoo mogelijk, voor goed onschadelijk te maken!

Molding zag in zijn verbeelding het plan reeds gelukt en glimlachte tevreden. Ook Soendeng twijfelde geen oogenblik aan den goeden uitslag der onderneming.

De beide mannen gingen nu naar buiten, verzamelden een hoop stroo, droog hout en dorre takjes en maakten daarvan een grooten brandstapel. Terwijl Soendeng vuur maakte, sloeg Molding op een groote gong, zoodat de schrille tonen wijd in den omtrek de nachtelijke stilte verbraken.

Verschrikt sprongen de dorpingen van hun harde legersteden op en wreven de door rook en slaap geprikkelde oogen uit.

Wat was er gebeurd? Was er oorlog? Het dorp door vijanden overvallen of door brand bedreigd?

Niemand wist een antwoord te geven. Met de wapens in de vuist snelden zij naar buiten. Hoog vlamde het knetterende houtvuur op en wees den weg naar de verzamelaarsplaats.

Onheilspellend klonken nog steeds de krachtige gongslagen door het dorp, totdat alle bewoners bijeen waren.

Daar trad Molding naar voren, spookachtig verlicht door de dansende vlammen, en gebod stilte. Het duurde lang voor de verschrikte, zenuwachtige menigte tot rust was gebracht. In gespannen aandacht keken ze toen naar hun dorpschoofd. Kalm en vastberaden sprak Molding hen toe: „Mannen en vrouwen van Brakkeboekoe, onze harten zijn haast gebroken van leed en droefheid en wij zijn allen radeloos van angst. Gij weet, dat reeds velen van ons naar het rijk van Koilermalei zijn gegaan: vaders en moeders, vrouwen en kinderen zijn van ons wegge-

rukt en wij konden het niet verhinderen, nòch door gebeden, nòch door offers. De goden zijn toornig en wij hebben zulks zeker verdiend ! Om nu onze fouten weer te herstellen, willen wij heden een feest vieren ter eere van Atoeang, en vraag ik u allen, door muziek en dans de goden te eeren !”

De meesten der aanwezigen waren blijde, te vernemen dat het alarm geen vijandelijken overval gold, anderen daarentegen teleurgesteld, zij hadden gehoopt den vijand te mogen aanvallen en hem hun moed te kunnen toonen. Toch gaven ten slotte allen gehoor, daar zij begrepen, wie de vijand was, die hun dorps-
hoofd wilde bestrijden ! Ze haalden hunne muziekinstrumenten voor den dag en het duurde niet lang, of er heerschte op het dorpsplein een feestelijke stemming, hoewel men sidderde van angst en hunne ledematen beefden. Terwijl het hart bloedde van rouw over het verlies hunner dierbaren, moest de mond hun pijnigers prijzen ! Om echter aan grootere gevaren te ontkomen, waren zij wel verplicht mede te doen.

Er begon een oorverdoovende muziek van trommen en gongs en, willig of niet, sloten allen zich in den kring en dansten légo-légo.

Molding ging vóór, om er de stemming in te brengen. Na een half uurtje verwijderde hij zich ongemerkt en Soendeng volgde zijn voorbeeld.

Door de muziek en het herhaaldelijk uitspreken van den naam Atoeang, was deze booze geest naar het feestterrein gelokt.

Molding en Soendeng trokken de versierde prauw met de lekkere spijzen naar het midden van den kring. Op dat moment zweeg de muziek en zwegen tegelijk alle mannen.

Daarna begon Molding op zangerigen, sleependen toon den lof te zingen van Atoeang, hem aansprekend als : „De beste onder de goden”, „de vriend der bergbewoners”, en dergelijke leugenachtige benamingen meer. Eindelijk verzocht hij Atoeang in de prauw plaats te nemen en zich aan de heerlijke spijzen te vergasten.

De muziek zette weer in en de dans ging verder. Intusschen bond Soendeng een sterke rottan aan den voorstevan der boot vast.

Reeds gloorde de nieuwe morgen, toen Molding het sein tot ophouden gaf.

Ieder begreep zijn bedoeling. Gezamenlijk vatten zij de rotan en sleepten zoo, al zingend, de prauw door het dorp. Dat was om Atoeang niet te storen bij zijn maaltijd, en geen achterdocht bij hem op te wekken.

Aan den rand van het dorp werd de prauw door zes sterke mannen opgetild en onder algemeen en luidruchtig gezang in looppas door de beekbedding naar beneden gedragen.

Aan den grooten geestenstein gekomen, zwegen ze plotseling en gingen er voorzichtig aan voorbij. De geesten mochten in geen geval de prauw met de etenswaren zien, anders zouden zij er op af komen en er hun deel van willen hebben ! Dat zou het geheele plan in duigen doen vallen !

Nadat de gevaarlijke plaats gepasseerd was, begon het gezang met vernieuwde kracht. De dragers werden afgelost en zonder verpoozen trokken ze voort naar het dal. Hier bogen ze af naar de kust. Deze was heel steil. De zee wierp hare nimmer rustende golven met groote kracht tegen en tusschen reusachtige rotsen, zoodat ze schuimend uiteenspatten en zich verloren in de diepe holen, die in den loop der tijden in het gesteente gespoeld waren. In deze holen en op deze rotsen woonden de geesten der zee en speelden er dag en nacht.

De bedoeling van Molding en zijn dorpelingen was, de prauw, waarin Atoeang nog steeds smulde, zonder dat deze het bemerkte in het water te brengen. Gelukte dit, dan zouden de geesten der zee de mooie prauw zien en er naar toe zwemmen. Zoodra zij naderbij kwamen, zouden zij de lekkernijen zien en er begeerig naar grijpen. Dan moesten zij Atoeang ontdekken en een gevecht tusschen hem en de geesten der zee om het bezit der spijzen zou onvermijdelijk zijn.

Was hierbij Atoeang sterker, dan bleef de prauw drijven en spoelde weer aan land. Wee dan de bergbewoners, want hij zou hun list doorzien hebben en een vreeselijke wraak oefenen !!

Bleken echter de geesten der zee sterker, wat wel aan te nemen was, aangezien zij in grooter aantal bijeen waren, dan sloeg het vaartuig om en moest Atoeang verdrinken ! Daarmede zou dan

voorgoed ook de gevreesde ziekte uit de kampong verbannen zijn ! Het kwam er slechts op aan, Atoeang in de macht der zeebewoners over te leveren.

In een kleinen inham tusschen de rotsen, waar het mogelijk was tot het water af te dalen, begaven de dragers zich met de boot in het schuimende nat. Al zwemmende brachten zij haar nog een eindje in zee en keerden dan ijlings terug, om zelf buiten het bereik der geesten te blijven !

Met de grootste spanning wachtten allen op den uitslag der worsteling die komen moest, en die over hun toekomst zou beslissen. Onverpoosd tuurden zij naar de prauw, die een speelbal der golven werd en in de branding voortdurend heen en weer werd geworpen.

Zagen de geesten het vaartuig nog niet ? Durfden zij wellicht niet naderbij komen, uit vrees voor Atoeang ?

Met heesche stem riep Molding hen op en velen volgden zijn voorbeeld. Zij *moesten* komen en overwinnen, anders zou men zonder onderscheid, de slachtoffers worden van de wraak van Atoeang !

Foei ! Die gedachte deed hen huiveren ! Enkelen meenden reeds de gevreesde ziekte te voelen ! Menigeen had er spijt van meegegaan te zijn en zou liefst de vlucht nemen.

Daar kwam een hooge golf, breed en machtig aanrollen.

„Ze kantelt !” riep Molding geestdriftig uit. Maar neen, zijn vreugde was voorbarig. De prauw werd opgenomen en, als op den rug van een paard gedragen, naar den oever teruggestuurd !

Ademloos keken ze toe, verstijfd van angst en schrik.

„Daar ! . . . ja . . . neen”

De oogen wijd open gesperd, de halzen gerekt, elke spier, elke zenuw gespannen, wachtten zij het einde af.

Er was geen twijfel aan, de geesten worstelden met Atoeang !

Wie zou het winnen ? . . .

. . . . Atoeang ? . . .

Met ruwe stem stiet Molding een strijdkreet uit. Hij wilde de geesten tot het uiterste aanvuren. Eenige mannen volgden zijn voorbeeld. Bij anderen stokte de stem in de keel en zij brachten het slechts tot een gesmoord geluid.

Een vrouw begon te huilen, doch werd door Soendeng ruw op den mond geslagen. Een vrouw die huilde veroorzaakte immers een nederlaag?

„Ahoejoe a a a . . . a !!!” gilde Molding weder. Daar de boot stiet tegen een rots en kantelde !

Vreugdegehuil weergalmde langs het strand.

„Atoeang is overwonnen !!!”

Na deze oogenblikken van spanning volgde er een tooneel van uitgelatenheid.

Het duurde niet lang, of het vaartuig was weder aan land gespoeld. Vlug sprongen eenige mannen vanaf de rotsen in het water en brachten de ledige prauw op het droge. In triomf en onder onbeschrijfelijk gejubel werd ze naar het dorp teruggebracht.

De list was gelukt, Atoeang verdronken en daardoor de ziekte bezworen!

Voor alle zekerheid offerden zij echter op den steen, die als de woning van Atoeang werd aangezien, een kip, „ter verzoening voor den smaad hem aangedaan.”

Men vertelde mij, dat sindsdien de ziekte geen slachtoffers meer gezocht had! Of het waar is?

De arme menschen bedriegen en worden bedrogen en zullen staan in den dienst van „den Vader der leugen” totdat ook hen „de Waarheid zal hebben vrijgemaakt!”

HOOFDSTUK VIII.

EERSTE AANRAKING MET HET CHRISTENDOM.

Een reeks van jaren is voorbijgegaan. In Brakkeboekoe was in dien tijd niet veel veranderd, doch aan de kuststreken van Alor daarentegen heel veel.

Daar was inderdaad veel gebeurd, wat voor de toekomst van land en volk van groote, ja men kan wel zeggen van de grootste beteekenis zoude worden!

Reeds in het jaar 1860 was de eerste Posthouder, de Heer Pelt, op Alor geplaatst. Diens taak bepaalde zich in hoofdzaak tot het verhinderen van den slavenhandel, waartegen in genoemd jaar een verbod was uitgevaardigd.

De macht van den Posthouder strekte zich dan ook niet verder uit, dan in zijn standplaats Doelolong, aan den ingang der schoone Kalobabaaï gelegen.

Een goed licht op de toestanden op Alor en in het algemeen in den Timor-Archipel, ten tijde waarin ons verhaal ons verplaatst, werpt het desbetreffende artikel in het belangrijke „Gedenkboek van Ned. Indië 1898—1923”. Wat op bladzijde 42 van genoemd werk wordt medegedeeld, moge hier een plaats vinden.

„De bevolking van den Timor-Archipel.”

„Drie eeuwen lang hebben onze koopvaardij-schepen en oorlogsbodems langs de kusten van deze uitgestrekte eilandengroep gestevend; van boord af heeft men bewonderd de verheven pracht en majesteit der woeste bergketens met hare hooge, schouder aan schouder staande pieken en haar talrijke grillig gevormde uitloopers, die bij de meeste eilanden met steile rotswanden in zee afdalen en waar de hooge stranden zich openen, blikte men in de schilderachtige, goed bevolkte

„valleien, die elkaar onafgebroken opvolgen. Doch daarbinnen
„waagde men zich niet ! Slechts hier en daar hebben onze voor-
„vaderen zich aan de kusten gevestigd, en handelsbetrekkingen
„met hare bewoners aangeknoopt. Enkele kleine streken uit-
„gezonderd, vertoonde de kaart tot het begin dezer eeuw weinig
„meer, dan de omtrekken der vele eilanden ; de binnenlanden
„waren slechts groote witte plekken.

„De Timor-Archipel stond langen tijd in een kwaden reuk.
„Reeds ten tijde van Coen schreef de bewindvoerder van daar :
„„Solor ende Timor en heeft van hem geen vruchten en vallen
„aldaar geen profyten . . . de plaatsen die door ons in deze
„Indies werden geconquesteerd moeten vergaan ende decli-
„neeren.”

„Hierbij sluit zich volkomen aan hetgeen de Resident van
„Timor nog in 1868 aan zijn onderhebbende Bestuursambte-
„naren schreef ; om toch nimmer uit het oog te verliezen ;
„. . . dat de Residentie Timor is een lastpost ; dat er voor het
„Gouvernement niets te gewinnen, wel te verliezen is.” En op
„de vraag wat de dienaren der Regeering dan waren, antwoordt
„hij : „Zij zijn politieke agenten, gezonden om een legaat der
„Edele Compagnie voor Nederland te behouden. Zij zijn tegen-
„over het buitenland de zichtbare teekenen der relatiën, die
„van wege Nederland met de volken in den Timor-Archipel
„onderhouden worden. Zij zijn om de Regeering op de hoogte
„te houden van wat daar voorvalt.”

„Deze opvattingen bleven gelden tot het begin dezer eeuw.
„De positie der Gezaghebbers en Posthouders dier dagen was
„inderdaad verre van benijdenswaardig, bij dergelijke omschrij-
„ving van Regeeringswege van hunne taak.

„Zelfs de Resident stond herhaaldelijk bloot aan beledi-
„gingen van de zijde der bevolking. Men stoorde zich niet
„— gelijk een schrijver zegt — aan een Europeesch bestuur, dat
„het werkwoord „zich onthouden” in alle tijden en wijzen
„moest vervoegen. De Bestuursambtenaren waren weinig meer
„dan levende wapenborden, die af en toe dienst deden als
„schietschijf.

„De Inheemsche bevolking leefde in een „splendid isola-

„tion". De talrijke stammen waren in voortdurenden onderlingen twist over grenskwesties en veediefstallen, of wel voerden oorlog met de vreemde kustbevolking. Menschen- en vee-roof, gepaard met het wederkeerige platbranden van elkanders kampongs, waren aan de orde van den dag. Van de meeste eilanden was het binnenland grootendeels „terra incognita."''''

Ongeveer in het jaar 1910 kwamen er op Alor andere toestanden. Ook hier zou alles in betere handen overgaan, en niet alleen in naam, maar ook in werkelijkheid zou het Gouvernement het beheer overnemen.

De Heer de Beer werd tot Gezaghebber benoemd. Ook zouden er scholen geopend worden.

Er kwamen eenige Rottineesche onderwijzers, die niet alleen elementair onderwijs, doch ook de christelijke leer zouden brengen, zoodat de bevolking de zegeningen van het Christendom deelachtig kon worden.

Wel hadden reeds Dominus Back en Hulpprediker van der Staaij, van Koepang uit, eenige bezoeken gebracht aan enkele kustplaatsen en hadden er een aantal menschen gedoopt, maar deze gedoopten bleven verder geheel zonder onderwijs. (Dit is, naar mijn meening, een verkeerde methode, die in de practijk juist velen in de handen van den Islam gedreven heeft.)

Ook werd in de kustplaats Koei of Lerabaing in 1912 een volksschool geopend en een onderwijzer, Ngefak genaamd, aldaar geplaatst.

Lerabaing, aan de Zuidkust gelegen, was een geducht zee-rooversnest. De bevolking bestond uit Mohammedaansche vreemdelingen. Het was de hoofdplaats van het gelijknamige Radja-schap en zetel van den Radja.

Van hier uit werd het Evangelie naar het binnenland gedragen.

Op zekeren dag maakten vele menschen uit Brakkeboekoe zich op om naar den passar (markt) van Lerabaing te gaan. In groote zelfgemaakte manden hadden zij mais of rijst gepakt, anderen hadden tamarinde in palmbladeren geperst, weer anderen kapok of hertehoorns gereed gemaakt, met de bedoeling dit alles aan de Chineesche handelaars aan de kust te verkoopen.

Iedere week was er passar, maar zoo druk als op dien dag was er nog nooit gebruik van gemaakt. Ieder wilde meegaan, ook zij die niets te koopen of te verkoopen hadden. Zelfs de ouden van dagen, die anders liever in de schaduw hunner huizen sirihpinang bleven pruimen, gingen dien dag mede naar Lerabaing.

Wat was de oorzaak van al deze ongewone bedrijvigheid?

Toen een week tevoren de bezoekers van den passar teruggekomen waren, hadden zij wonderlijke dingen verteld.

Er was nl. te Lerabaing een huis gebouwd, waarin kinderen bijeengeroepen waren en een vreemde man allerlei gekke dingen had gedaan. Op een groote zwarte plank die op een paar bamboes geplaatst was had de vreemdeling allerlei geheimzinnige, witte figuren getooverd, en niet alleen dit, maar hij had ook de groote menschen uitgenoodigd in de school te komen. Zij, die den moed hadden gehad er heen te gaan, en dit waren er slechts enkelen geweest, hadden wonderlijke dingen gehoord, welke grooten indruk op hen hadden gemaakt. De vreemdeling had echter laten meedeelen, dat hij de volgende week naar den passar zou komen, om er alle menschen iets nieuws te vertellen!

Vandaar dat er dien dag niemand thuis wilde blijven. De meesten van hen wapenden zich terdege en velen staken nog extra toovermiddelen in hun sirihmandje om in ieder geval veilig te zijn tegen den invloed van vreemde geesten.

Ook Molding, hoewel reeds een man van ruim vijftig jaren, wilde met eigen oogen en ooren het vreemde waarover in die dagen zoo druk gesproken werd, zien en hooren.

Sinds wij hem het laatst ontmoetten, is hij veel veranderd. In Indië worden de menschen vroeger oud dan in het algemeen in Europa. Toch droeg zijn geheele wezen nog het stempel van kracht en energie. Wel waren zijn haren vergrijsd en de huid gerimpeld, maar in de oogen schitterde nog levenslust. Als hij zijn mond opende, luisterde de geheele kampong en niemand durfde hem weerspreken. Zijn invloed was dezelfde gebleven, niettegenstaande hij reeds met plannen rondliep, om zijn ambt in andere handen over te geven.

Met hun gewone vlugge passen liepen de bewoners van Brakkeboekoe achter elkander aan. De mannen veelal zonder

vracht, alleen met de wapens in de hand, terwijl de vrouwen vaak gebukt liepen onder lasten, die hare krachten ver te boven gingen. Toch klaagden of morden zij niet, immers waren zij het niet anders gewend. „Zij zijn nu eenmaal vrouwen,” en daarmede is hun lot bezegeld. Zelfs kleine meisjes liepen met knikkende knieën onder een zware mand met veldvruchten en leerden al vroeg het juk der vrouw te dragen.

De vrouw staat op Alor, voor een heidensch volk, vrij hoog in aanzien, maar waar het op werken aankomt, is zij nummer één. Vooral op den weg is de vrouw aangewezen de vrachten te dragen, terwijl de mannen met de wapens in de hand haar beschermen. Over het algemeen leven ze gelukkig en zullen zij zich thuis niet overwerken, want kleeren dragen ze niet, dus die behoeven niet vervaardigd en onderhouden te worden, terwijl geen meubelen eenig onderhoud verlangen en aan de „schoonmaak” niet veel zorg wordt besteed.

De bewoners der kampong volgden de steile, met groote rotsblokken gevulde beekbedding tot waar deze in de vlakke kwam en haar water rustig naar zee kon afvoeren. Hier bogen ze naar rechts af en kwamen weldra in Lerabaing aan.

Op den passar heerschte een gezellige drukte. Koopers en verkoopers zaten gemoedelijk op den grond gehurkt en wisselden een sirihpriimpje. Druk gesticuleerend praatten ze over wat aller harten vervulde, namelijk de vreemde boodschap van den man uit de school. Ook de menschen uit andere kampongs kwamen er bij.

„Waar is hij nu?” vroeg de een aan den ander, maar niemand had hem nog gezien.

„Zou hij weggelooopen zijn, of te bang zijn geworden om hier op den passar te komen, zooals hij beloofd heeft?”

Een klein meisje wist te vertellen, dat de Goeroe (onderwijzer) in de school was en zich bezig hield met de kinderen tooverspreuken te leeren.

„Hé, dat is toch wel gevaarlijk!” mompelde een oude rimpeelige vrouw, „ik zou er niet gaarne mijn kinderen heenzenden!”

„Nu, ik ook niet!” riep een andere.

„Maar wie doet dat dan ook?” vroeg Molding verwonderd.

Fluisterend antwoordde de oude vrouw: „De Mohammedanen van Lerabaing. Die hebben het huis gebouwd en er hunne kinderen heen gezonden.”

„Die hebben ook altijd zulke vreemde ideën,” bromde Molding wrevelig. „En toch zijn wij bang voor hen!” Hij beet woedend op zijn sirihpriimpje. Hij dacht aan de vele afpersingen, waaraan de Mohammedanen zich tegenover de bergbevolking schuldig maakten. Zijn oude handen omklemden het kapmes aan zijn zijde. Ja, daar was reeds lang een wrok in zijn hart tegen deze geweldenaars, die van vreemden oorsprong waren en de bergbewoners eenvoudig als hun slaven aanzagen!

Met kwalijk verborgen toorn dacht hij eraan, dat het reeds het derde jaar was, dat zij, de vrije bergmensen, voor de kustbewoners de tuinen moesten bewerken en als de vruchten rijp waren, er zelf niets van mochten oogsten! En wat was de belooning geweest voor al dien arbeid, nu reeds drie jaren vericht? . . .

Eén enkel kapmes per man!

Een bittere glimlach speelde er om zijn mond. Ach, als zijn menschen maar niet zoo bang waren, dan had hij reeds lang met deze afpersers afgerekend! Zijn handen waren echter min of meer gebonden, daar hijzelf niet meer als aanvoerder optreden kon en zijn zoon helaas niet het vurige, moedige karakter van den vader bezat.

En als nu die nieuw aangekomen vreemdeling zich óók nog met die Mohammedanen verbond, zou er in 't geheel geen kans meer bestaan, zich vrij te maken van de drukkende lasten, door de kustbewoners hen opgelegd!

„Daar komt de goeroe!” hoorde hij iemand in zijn nabijheid zeggen.

Molding schrok onwillekeurig op uit zijn overpeinzingen. Hij keek in de aangegeven richting en zag een man naderbij komen. Deze was nog weer anders gekleed dan de Mohammedanen en de Chineezzen. Hij droeg een witte broek en een witte jas, die strak rondom zijn ledematen hingen. Zijn persoon was niet zoo groot en krachtig als de Aloreezen, ook had hij geen kroeshaar zooals zij. Over het algemeen zag hij er echter niet zoo gevaarlijk

uit als Molding zich hem voorgesteld had. Toch dacht hij bij zichzelf : „Molding wees op je hoede ! Het is je plicht, te waken over het welzijn van je kampong !”

De goeroe kwam nader en Molding wierp hem een woeden-den blik toe, hoewel hij zelf niet verklaren kon waarom. Bij voorbaat wapende hij zich tegen deze vreemde macht. Als bij intuïtie voelde hij, dat de komst van dezen man een diep-ingrijpende verandering in hun volksbestaan met zich zou brengen.

De goeroe groette hem vriendelijk, doch precies zooals hij iedereen groette, natuurlijk niet wetende, dat hij een dorpshef voor zich had. Dat prikkelde Molding nog meer.

„Ziet ge wel, hij denkt boven ons allen te staan en ons te kunnen regeeren ! Maar hij kent Molding, het dorpshef van Brakkeboekoe, nog niet ! Wacht maar, vreemdeling, gij zult hem nog leeren kennen !” Heimelijk balde hij zijn vuisten.

De goeroe verzamelde alle aanwezigen op den passar en sprak ze in het Maleisch aan. Dit werd door een Mohammedaan-schen handelaar vertaald in de omgangstaal, die ook door de kustbevolking in het verkeer met de bergbewoners gebruikt werd.

Het behoeft wel geen betoog, dat er op deze wijze van de Evangelieprediking weinig terecht komt. Daarom is het noodzakelijk, dat de Evangeliedienaar zooveel mogelijk de landstaal leert, doch in den aanvang is dit uiterst moeilijk.

De goeroe liet zeggen, dat hij wilde bidden tot God, den Allerhoogste. De tolk, die de verhalen der bergbevolking al eens gehoord had, vertaalde „God” met „Lahatala”, den naam van den hoogsten god der bergbevolking. Dit wekte eenige verwondering, maar tevens vertrouwen. Allen wachtten nieuwsgierig af, wat er nu ging gebeuren. Menigeen greep naar zijn toovermiddelen of naar de wapens. Ze zagen, hoe de goeroe bleef staan, de oogen sloot en de handen vouwde. Hij sprak een Maleisch gebed uit, dat door niemand verstaan en ook niet vertaald werd. Hierdoor joeg hij de bergmensen schrik aan, want zij meenden dat het tooverwoorden waren, waarmede hij hen allen betooverde !

En waarlijk, ze wilden wegloopen, maar konden niet meer ! Het was alsof ze met onzichtbare handen tegengehouden werden !

Heel rustig trad de goeroe op en begon te vertellen van den Schepper van hemel en aarde, Die door het woord zijner kracht alles had voortgebracht, wat bestond.

De tolk maakte er het scheppingsverhaal van, dat wij reeds in Brakkeboekoe gehoord hebben, bij de begrafenis van Molding's ouders.

Dit vond natuurlijk algemeene instemming en daardoor aangemoedigd, vertelde de goeroe verder tot aan den zondeval. Een dergelijk verhaal kende de bergbevolking reeds en nu vertelde de tolk dit ook ? Vanzelf vond hij een gretig gehoor.

Vol blijdschap over dit schijnbare succes, ging de goeroe ijverig verder, nl. hoe de menschen van God afdwaalden en vervreemdden, totdat ze begonnen afgoden te maken en te aanbidden.

„Houten en steenen goden zijn geen goden, maar levenlooze voorwerpen !”

Bij het hooren van deze woorden sprong Molding op. Reeds lang loerde hij op een gelegenheid, om zijn volk te overtuigen dat de vreemdeling een bedrieger, een vijand van hen was. Tot hiertoe had hij niets kunnen vinden, immers volgens de vertaling van den tolk vertelde de goeroe slechts hun eigen verhalen. Nu meende hij een wapen in de hand te hebben, om den vreemdeling te kunnen aanvallen !

„Wat weet gij van onze goden en geesten af ?” riep hij tandknersend uit : „Wij wonen in onze bergen en gij zijt nog niet in onze kampongs geweest ! Gij hebt onze goden nog niet gezien, hoe kunt gij dan zeggen dat zij niets zijn ?”

Er ging een luid gemompel door de menigte. De bewoners van Brakkeboekoe vreesden het ergste. Zij kenden den haat van hun hoofd tegen de kustbevolking en ook zijn driftig, trotsch karakter. Wie weet, misschien liet hij zich nog verleiden tot een roekelooze, ondoordachte daad, die hen allen duur te staan zou komen !

De goeroe liet hetgeen Molding had gezegd vertalen en ant-

woordde rustig : „Gij hebt gelijk, oude vader, ik ben nog niet in uw kampongs geweest. Maar kijk eens. Eenmaal was ik en waren mijn voorouders op Rotti (een klein eiland in den Timor-Archipel, waar reeds een paar eeuwen geleden het Evangelie was gebracht) ook heidenen zooals gij. Wij aanbadden de goden en brachten offers aan de geesten, juist zooals gij nu nog doet. Daar kwamen vreemdelingen tot ons, mannen uit een ver, ver land, menschen die heel veel wisten en veel geleerd hadden. Zij overtuigden ons, dat onze goden niets konden uitrichten. Die goden hadden wel een mond, zeiden zij, maar konden niet spreken, ook oogen, maar konden niet zien ! Ooren hadden zij, maar konden niet hooren, en het ergste was, dat zij geen hart hadden om te voelen.

En nu, zeg mij eens oude vader, is dat met uw goden óók niet het geval ?”

Molding beet zich op de lippen. Daar had de vreemdeling opeens de zwakke plaats bij hem gevonden ! Hoe vaak was hij al teleurgesteld geworden in zijn goden ! In stilte had hij ze vaak gehaat en verwenscht, als hij zich machteloos, geheel tegen zijn eigen wil in, aan hen had moeten onderwerpen ! Deze vreemdeling maakte hem beschaamd. Had hij vroeger zoo iets gehoord, hij zou gaarne geluisterd hebben. Maar nu, nadat hij reeds zijn leven lang de goden gediend en zich aan hen onderworpen had, nu voelde hij zich aan hen verbonden. Hij wilde ze verdedigen, voor hen vechten, en als het moest zich zelf opofferen, om zijn goden voor zijn volk te behouden.

Driftig antwoordde hij : „Heeft uw God dan wel ooren en oogen en een mond ?”

Kalm, vol geloofszekerheid, antwoordde de goeroe door tuschenkomst van den tolk : „Onze God is de Heere des Hemels en der aarde. Hij hoort ons als wij roepen, ziet ons waar wij gaan of staan. Hij troost ons in lijden en geeft ons kracht in dagen van droefheid. Gelijk een Vader voor kinderen, zoo is onze God voor ons.”

Hoewel de tolk deze woorden op *zijn* wijze overbracht, en er veel van den inhoud verloren ging, brachten zij Molding toch geheel in de war. Hoe gaarne zou hij meer over dezen God

hooren, maar zijn trots liet niet toe, dat hij zich gewonnen gaf. Om het laatste woord te hebben en daarmede, naar Aloreesche begrippen, het pleit te winnen, antwoordde hij eenvoudig : „Gij hebt uw goden en wij hebben de onze. Uw goden helpen u, maar onze goden helpen ons !”

De goeroe ging daar rustig op in. „Wij hebben niet vele goden, maar slechts één God, den God der liefde. Gij zult wel ondervonden hebben, dat de vele goden vaak wreed en onbarmhartig zijn, maar onze God is altijd groot in barmhartigheid.”

De Mohammedaansche tolk meende deze woorden aldus te moeten overbrengen : „Er is maar één God, Toehan Allah, de Barmhartige, aan wien men zich moet onderwerpen. Hij bemint allen die in hem gelooven en zal de ongelooovigen straffen. De goden der heidenen zijn wreed en kunnen hen niet beschermen.”

Molding stond op en verliet den passar. Zijn dorpsgenooten volgden zijn voorbeeld.

De woorden van den goeroe hadden op hem een dieperen indruk gemaakt dan hem lief was, en zelfs nog dieper dan hij zich bewust was. In diep gepeins verzonken liep hij zwijgend voor zijn dorpsgenooten uit. Deze waren blij, dat het zóó afgelopen was en er geen ernstige dingen gebeurd waren en lieten hem met rust.

Molding herhaalde bij zichzelf : „Kunnen uw goden hooren, zien en troosten ?”

Hoe werd hij weer herinnerd aan dien onvergetelijken dag, toen zijn eersteling hem ontnomen werd ! Hoe had hij geroepen, ja geschreeuwd tot zijn goden, maar zij hadden hem niet gehoord ! Ze zagen ook niets van het hartverscheurende leed van Wakoni. En al hadden zij het gezien, ze waren in ieder geval niet tusschenbeide gekomen, maar hadden hun lieveling wreed ontruikt aan het liefdevolle ouderhart !

„Wreede goden !” . . . Ja, die vreemdeling heeft gelijk, het zijn wreede goden. Ze hebben geen hand tot redding uitgestoken en geen woord van troost gesproken . . .

Hij bleef een oogenblik stilstaan. Het werd hem zoo vreemd

te moede. Er kwam een waas voor zijn oogen, dat hij tevergeefs pogde weg te wisschen ! Hoe eigenaardig, het was alsof de steenen op en neer dansten ! Hij moest even op een rots gaan zitten, om niet te vallen.

Een beetje angstig keken zijn menschen hem aan en wachtten geduldig, totdat hij weer verder zou gaan. Meewarig dachten zij : „De man wordt oud.”

Molding vroeg om water.

„Vader, ben je ziek ? Scheelt er wat aan ?” vroeg Malei, zijn zoon, die er een beetje onbeholpen bij stond.

Molding schaamde zich over zijn zwakheid.

„Nee, mijn jongen, het is niets. Ik denk dat het voor mij te zwaar wordt om in de warmte omhoog te klimmen. Ik word oud.”

Heimelijk verwonderde hij zich zelf over zijn gedrag. „Wat is het eigenlijk ? Misschien de herinnering aan Loeasa mijn eersteling die mij ontnomen werd —”

Hij hield zijn bevende hand tegen het bonzende voorhoofd. Weer kwam dat vreemde gevoel over hem. Zijn oogen werden dof en het was alsof alles in zijn omgeving op en neer danste . . .

„Is het misschien de wraak der goden, omdat ik ze in mijn binnenste veracht heb ? . . . Molding, wees op je hoede, die vreemdeling heeft je betooverd !”

Een der omstanders fluisterde zijn nevenman toe : „De god van den vreemdeling bemint de geloovigen, maar zal de ongelooovigen straffen. De goden kunnen hen niet beschermen. Zoo heeft de vreemde man het ons laten zeggen. Wie weet”

Helaas had de tolk dit van zijn woorden gemaakt en daardoor den inhoud geheel veranderd.

Daar kwam een vrouw met een bamboekoker vol water en gaf den ouden man te drinken.

Dat hielp. Reeds na een paar teugen voelde hij zich sterk genoeg om verder te gaan. Hij dwong zichzelf om niet meer aan die dingen te denken, doch voortdurend klonken de woorden van den goeroe na in zijn ooren. Ondanks al de pogingen die hij aanwendde om zijn gedachten een andere richting te geven, kon hij ze niet kwijt raken. Ten einde raad, verzocht hij een

dansliedje te zingen, zooals men onderweg wel meer deed. Allen zwegen echter en spoedig zag Molding in, dat ze er niet voor in de stemming waren.

Had dan de rede van den goeroe ook op *hen* zulk een indruk gemaakt? Was hij misschien beschaamd gemaakt door dien vreemdeling, die beter wist te antwoorden dan hij? Ja, deze gedachte prikkelde hem. Voor een dorpshef was het een smaad, als hij in een woordenstrijd het onderspit moest delven!

Nu gevoelde hij zich nog sterker tegen den goeroe gekant. Hij zou dan ook zijn dorpelingen verbieden, nog langer over deze dingen te spreken of naar den goeroe te luisteren!

Zoo ontwikkelde zich in zijn binnenste meer en meer een grondige haat tegen den goeroe en de nieuwe leer die deze bracht. Juist de overtuiging, dat de man in sommige opzichten gelijk had, deed hem besluiten, zijn goden met alle kracht te verdedigen tegen deze nieuwe macht, die nu reeds dreigde, een overwinning te zullen behalen!

Thuis gekomen begroette Wakoni haar man op de gewone hartelijke wijze, maar hij beantwoordde dien groet niet. Hierover ten hoogste verwonderd, keek ze hem onderzoekend aan.

Malei nam het voor zijn vader op: „Vader is ziek, moeder. Onderweg deed hij al zoo raar.”

Molding schaamde zich en wist niet goed, welke houding aan te nemen. Daarom gaf hij het toe en zei norsch: „Ja, ik gevoel mij niet zooals het zijn moet.”

„De weg is zeker te vermoeiend voor je geweest, Molding. Kom maar gauw binnen en rust wat uit. Ik zal spoedig wat eten voor je koken, dat zal je goed doen,” zei Wakoni medelijdend.

Ze hielp hem naar boven en rolde zijn slaapmatje uit op de bale-bale, ernstig over hem bezorgd, daar ze wel zag, dat er iets bijzonders met hem gebeurd was.

Molding zei niets, maar vleide zich op de rustbank neder. De weg was inderdaad te zwaar voor hem geweest, maar het zwaarste van alles was het neerdrukkende gevoel, zijn leven lang goden gediend te hebben, die wreed en hardvochtig zijn en per slot van rekening tegenover den vreemden God niets vermochten!

Hoeveel offers had hij reeds gebracht, hoe vaak hun hulp in-

geroepen, zich voor hen gebogen als een worm in het stof, en nu . . . daar komt een vreemde god, en maakt aanspraak op de eerste plaats !

Was hij dan bedrogen ?

„Neen, neen, dat kan niet ! Het zijn immers niet die houten beelden, die wij aanbidden, maar de goden die daarin wonen !”

Knorrig wierp hij zich om en om op zijn legerstede.

„Wat weet deze jonge wijsneus van onze goden af ? Komt hij niet van een ver eiland als vreemdeling hierheen ? Hoe matigt hij zich dan een oordeel aan over de goden, die wij reeds ons leven lang, en vóór ons onze ouders en grootouders, gediend hebben ? Neen, ik laat ze niet smaden, onze goden, die wij reeds van de oudste tijden aan hebben vereerd ! Ik laat niet los, onze adat die ons door onze voorouders overgeleverd en onafscheide-lijk aan ons volksbestaan verbonden is !”

Zoo woelde een strijd in het hart van den man, die zoo sterk meende te staan en nu aan twijfel ten prooi viel. Zijn hoofd bonsde en zijn ledematen deden pijn.

Wakoni bood hem een napje mais aan en vroeg angstig : „Wat scheelt er aan Molding, ben je ziek ?”

Molding zweeg.

Nog meer ongerust drong Wakoni aan : „Ben je ziek Molding ?”

Korzelig antwoordde hij : „Neen, dat komt wel terecht.”

Het eten smaakte hem niet. Bezorgd keek Wakoni hem aan. „Molding, je doet zoo vreemd vandaag. Is er iets onaangenaams voorgevallen in Lerabaing ? Hebben de Mohammedanen je soms weer beleedigd ?”

Ze kende den wrok, dien hij reeds lang tegen de kustbevolking koesterde en vermoedde, dat zij hem een of andere poets gebakken hadden.

Molding kon niet besluiten haar de ware oorzaak van zijn gemelijke stemming mede te deelen, en antwoordde kortaf : „Natuurlijk zijn die weer in het spel.”

Liefdevol legde Wakoni haar hand op den schouder van haren man en drong verder aan : „Molding, vertel mij eens, wat is er gebeurd ?”

„Dat kan ik niet !”

„Maar, Molding, je hebt nog nooit iets voor mij verzwegen, waarom zou je dat dan nu doen ?”

Hij keek haar aan. Het was waar, zij had steeds trouw aan zijn zijde gestaan en in alles belang gesteld, wat hem persoonlijk of de kampong aanging. Steeds was ze een verstandige, liefdevolle vrouw voor hem geweest. Ze wist hem moed in te spreken bij tegenspoed en zijn driftig karakter te beteugelen, wanneer hij er zich soms door liet meeslepen. Waarom zou hij voor haar verzwijgen, wat hem zoo zeer terneer drukte ?

„Kijk eens, Wakoni, je weet, dat er in Lerabaing een vreemde man gekomen is, die wonderlijke dingen vertelt. Heden hadden wij een woordenstrijd en toen zei hij, dat onze goden wreed waren, dat zij niet hooren of zien of voelen kunnen” . . .

„Wat zeg je daar ?” viel Wakoni hem in de rede.

„Ja, hij zei dat er maar één God is, die werkelijk kan liefhebben en barmhartig is . . . En kijk eens, het is wel een beetje waar, dat onze goden . . . wreed zijn, denk slechts . . . aan . . .” zijn stem stakte . . . „onzen Loeasa” . . .

Wakoni schrok. Haar lippen en neusvleugels begonnen te trillen.

Tevergeefs trachtte zij den brok door te slikken, die in haar keel kwam toen zij spreken wilde.

Plotseling barstte ze in luid snikken uit . . .

„O, mijn Loeasa ! . . . Mijn eerste lieveling ! . . .”

Ze zag weer dat lieve kinderkopje met zijn mooie zwarte kroeshaar voor zich. Ze zag weer die donkerbruine oogjes zoo smeekend op zich gericht ! Zij, de moeder, moest toen zoo machteloos en hulpeloos het lijden van haar kind aanzien !

En de goden ? . . .

Men had tot hen geroepen, ja zelfs geschreeuwd, maar er was geen opmerken noch verstaan . . .

Ze verborg haar aangezicht aan de borst van haar man. Hoewel het reeds zóóveel jaren geleden was, stond haar alles weer zóó duidelijk voor den geest, alsof het heden pas gebeurd was.

O, vreeselijk oogenblik, toen ze haren eerstgeboren zoon,

haar trots en haar kroon, aan de aarde moest toevertrouwen . . .
Wreede goden ! . . .

Er volgde een lange pauze, slechts onderbroken door het snik-
ken van Wakoni en de zware ademhaling van Molding.

Eindelijk verbrak Wakoni het stilzwijgen en zeide door haar
tranen heen : „Het is waar, Molding, soms zijn de goden wreed,
maar toch niet altijd ! Ze zijn ons toch ook wel weer gunstig
gezind. Immers door de goden krijgen wij alles wat wij noodig
hebben !”

„Dat is het juist Wakoni, wat mij neerdrukt ! Die vreemde
man heeft gezegd, dat er maar één God is, die liefhebben en
helpen kan ! Onze goden zullen door hem overwonnen worden.
Alleen de geloovigen zullen door dien God bemind worden,
maar de ongeloovigen zal Hij straffen. Dus dan zouden wij al-
léén hem mogen dienen !”

„Nee, Molding, dat is niet waar !” riep Wakoni harts-
tochtelijk ; „dat *kan*, dat wil ik niet !”

De verkeerde vertaling van den tolk werkte ook hier juist het
tegenovergestelde uit, van wat de goeroe bedoeld had. Het prik-
kelde tot verzet.

„Juist, Wakoni, en daarom wil ik mij ook met alle kracht
tegen deze nieuwe leer verzetten !

Wat zouden onze voorouders zeggen, als wij hen geen offers
meer brachten ? Zij zouden ons niets goeds meer geven, maar
ons in hun toorn schade berokkenen !”

„Dat ongeluk zou niet te overzien zijn, Molding. Het zou
bovendien zeer ondankbaar van ons zijn ! Nee, wij willen ze
eeren en blijven eeren, zooals tot nog toe !”

Er ontstond wederom een lange pauze, waarin elk zijn ge-
dachten den vrijen loop liet.

Eindelijk verbrak Molding de stilte : „Wakoni, al waren ze
ook nog zoo wreed, loslaten, waarmede ik ben samengegroeid,
dat nooit !”

„Zoo denk ik er ook over Molding. Laat die jonge man in
Lerabaïng maar praten, dat deert ons niets.”

Ze ging naar de stookplaats en roerde zenuwachtig in haar
kookpotje. Molding lag met gesloten oogen in gedachten ver-

HOOFDSTUK IX.

TWEESTRIJD.

Vol licht en vroolijkheid brak de dag aan. De onbezorgde dorpsjeugd speelde en stoeide als gisteren en eergisteren en wel-dra heerschte er ook in de huizen en in de kampong de gewone bedrijvigheid.

Molding stond moe op. Geruimen tijd bleef hij, met het hoofd in de handen gestut, op den rand van zijn bale-bale zitten, besluiteloos wat te doen.

Wakoni, de altijd vlijtige en zorgzame huisvrouw, had het potje reeds op het vuur staan. Verlegen keek ze naar Molding. Deze bleef zwijgend zitten.

Eindelijk sprong hij met een ruk op, zoodat de vloer kraakte en zijn vrouw er door verschrikte.

„Nu weet ik wat mij te doen staat ! Die man uit mijn droom is ongetwijfeld een geest dien wij nog niet kennen en daarom nog niet dienen en te eten geven. Dit verzuim moet onmiddellijk goed gemaakt worden, anders zal ons zeker een ongeluk treffen. Ik ga nu dadelijk een beeld voor hem maken en hem een offer brengen.”

Wakoni had aandachtig geluisterd en maakte een opmerking : „Zooals altijd, toont gij ook nu weer een verstandig man te zijn, Molding, maar vergun mij een vraag : *Hoe* wil je dit beeld maken ?”

Molding dacht na. Dat was hem nog niet in de gedachten gekomen. Deze godheid had hem niet bevolen om een beeld te maken en ook geen enkele aanwijzing gegeven hoe hij gediend wilde zijn.

„Je hebt gelijk, Wakoni, dat is mij ontgaan. Nu weet ik nog niet hoe het te maken. Als vroeger een geest of godheid aan een van onze voorouders verscheen, gaf hij altijd dadelijk de voorschrif-

ten over den vorm van het beeld en hoe hij wenschte ge-
diend te worden. Deze godheid heeft niets gesproken of be-
volen

Wat nu ?"

Wakoni keek hem vragend aan. Ze had reeds een antwoord
gerekend, maar durfde het niet uit te spreken, bang als ze was, de
wonde opnieuw aan te raken. Toch drong deze gedachte zich
met onweerstaanbare kracht aan haar op, dat namelijk de god-
heid, die in den droom aan haar man verschenen was, identiek
moest zijn aan den God waarvan de goeroe had verteld.

Wijfelend begon zij : „Voor alle goden zijn er beelden of
mokko's, maar voor Lahatala niet. Zou het misschien Lahatala
zelf zijn geweest, die naar ons toe kwam ? Je weet toch, dat heel
heel vroeger de menschen vaak bezoek kregen van Lahatala ?"

Peinzend maakte Molding een sirihpruimpje gereed en ant-
woordde niet dadelijk.

„Wakoni," zei hij eindelijk, haar in de trouwe oogen ziende,
„van Lahatala weten wij zoo weinig ; alleen dit, dat hij veel te
hoog en te ver weg is, om zich met de menschen te kunnen be-
moeien. Wat de goeroe echter van Lahatala zeide, is eerder
mogelijk. Hij betoogde nadrukkelijk, dat de God dien hij dien-
de, en die óók Lahatala genoemd werd (althans door den tolk)
zich wél met de menschen bemoeit en ze zelfs liefheeft !

Zou het misschien kunnen zijn"

Hij beet zich op de lippen en onderbrak zijn woorden met den
hartstochtelijken uitroep : „Neen, dat *kan* niet, dat *mag* niet !"

„Hoe is het toch mogelijk, dat mijn gedachten maar aldoor
naar Lerabaing gaan en zich bezighouden met de woorden van
dien verachten vreemdeling ? Is hij niet een jonge indringer, die
niets weet en niets kan ?"

Hoog richtte hij zich op en ging met gebalde vuisten naar
buiten. Onder het huis liep een varken knorrend rond. Molding
sprak er tegen, wierp het een paar maiskolven toe en trachtte
zijn gedachten op alledaagsche dingen te concentreeren.

Het gelukte hem echter niet.

Mismoedig wendde hij zich af en sloeg met onverschillige
blikken de jongens en meisjes gade, die lachend en schertsend

elkander in onbekommerde vroolijkheid vermaakten. Dit luidruchtige jonge volkje, met zijn benijdenswaardige zorgeloosheid, ergerde hem, hoewel hij er anders met genoegen naar kon kijken.

Wrevelig en prikkelbaar liep hij verder en stond weldra aan den rand van het dorp. Gedachteloos liet hij zijn blik glijden over de schoone omgeving. Nòch de dichtbegroeide berghellingen, nòch de donkere ravijnen, nòch de reusachtige steengevaarten konden zijn oog boeien. Moedeloos zette hij zich op een steen neer en sloot de oogen.

Nog eenmaal overzag hij in vogelvlucht zijn geheele leven. In bonte mengeling trokken zij voorbij, de tafereelen uit het verleden, zoowel de vroolijke, als de treurige, de dagen van droefheid en de gelukkige tijden. En al deze gebeurtenissen bracht hij in allernauwst verband met zijn goden en geesten.

Het leven van den heiden is nu eenmaal onafscheidelijk met de geestenwereld en zijn godsdienstige voorstellingen verbonden. Bij elke schrede voelt hij zich omgeven door hoogere machten, goede en booze. Er zijn er die hem gunstig gezind zijn, maar er zijn er ook, die jaloersch zijn op zijn geluk, en hem dit in wangunst trachten te ontnemen. Daarom richt hij zijn gansche leven daarnaar in.

Ook Molding zag in elke gebeurtenis in zijn leven een ingrijpen van de goden die hij diende. En nu drukte de gedachte hem neer, dat deze goden, die hij zijn leven lang gediend had, door een andere godheid zouden worden verdrongen!

„Nee, ik laat ze niet los!” herhaalde hij voor de zooveelste maal. „Natuurlijk hebben de Mohammedanen dit weer bewerkt. Zij hebben den vreemdeling hierheen gehaald, om de bergbevolking nog meer te krenken en te onderdrukken! Ja, dat is de heele zaak.

Wacht maar, het uur der wrake komt, en dan . . . wee den gene, die in Moldings handen valt.”

Er kwam een duivelsche uitdrukking op zijn gelaat, zooals steeds, wanneer hij dacht aan de ure der vergelding, waarvoor zijn dorpsgenooten zulk een angst hadden.

Zoo bleef hij eenigen tijd mijmerend zitten en nam dan het

besluit, in ieder geval een nieuw afgodsbeeld te maken voor den god die hem in den droom verschenen was. Dezen zou hij eeren zooals hij het de anderen deed. Het beeld wilde hij maken in den gewonen vorm van een krokodil, maar zóó, dat het slechts één oog kreeg, dat gemaakt moest worden van een bijzonder blinkende schelp.

Dadelijk ging hij aan het werk. Onder het huis lag een groot stuk droog hout ; dat wilde hij ervoor gebruiken. Met zijn kapmes begon hij het hout te bewerken, maar dit was zeer hard ; ook begonnen zijn krachten sterk te verminderen, zoodat de arbeid slechts langzaam vorderde. Dit was echter geen bezwaar, want tijd speelt bij de Aloreezen geen rol. In ieder geval werden zijn gedachten erdoor afgeleid.

Week na week werkte Molding door, vaak omgeven door een grooten kring van nieuwsgierigen, die met hun vroolijk gesnap een aangename afwisseling brachten. Op elken passardag trokken de mannen en vrouwen naar Lerabaing en hoorden de boodschap des vredes, steeds duidelijker en klaarder, naarmate de goeroe de taal beter machtig werd en zij de dingen beter leerden begrijpen. Toch vermeden zij zorgvuldig in bijzijn van Molding over deze dingen te spreken. Bij de houtvuren echter, als ze tot diep in den nacht tezamen zaten, bleek het duidelijk, welk een diepen indruk de prediking des Evangelies al op de meesten hunner had gemaakt. Het waren voornamelijk de ouderen onder hen, die zich met hand en tand tegen de nieuwe leer verzetten, de jongeren daarentegen hielden reeds gevaarlijk over. Dit was voor Molding een voortdurende ergernis. Met zijn vriend Soendeng, die hem nog steeds in trouwe vriendschap terzijde stond, beraamde hij plannen om dit alles met één slag te vernietigen. Toch waren zij er nog niet in geslaagd, het juiste middel te vinden.

Maanden waren voorbijgegaan. Op zekeren dag heerschte er een ongewone drukte in de kampong. Wilde zwijnen hadden den laatsten tijd groote schade toegebracht aan het te veld staande gewas. Daarom was er een groote drijfjacht voorbereid. Allen die de wapens konden hanteeren zouden meegaan.

Hoe gaarne zouden ook Molding en Soendeng zich aangeslo-

ten hebben, daar zulk een jacht steeds een hoogtepunt in hun leven was geweest, doch zij waren te oud en moesten thuisblijven.

Samen zaten ze onder het huis van het dorps hoofd in fluis terend gesprek, nu en dan wantrouwende blikken om zich heen werpend, uit vrees van afgeluisterd te zullen worden.

„Molding, als je het wilt doen, is het vandaag de tijd. Morgen gaan de lieden op de jacht en dan valt het niet op, als wij voor een paar dagen de kampong verlaten.”

„Ja, ik heb er ook zoo over gedacht. Jij gaat toch mee?”

„Natuurlijk, je kunt op mij rekenen.”

„Het vergif en de toovermiddelen heb ik reeds klaar gelegd, maar nu is het de vraag, hoe kunnen wij in het huis van den goeroe binnenkomen om het in zijn eten te doen?”

„Dat weet ik niet, Molding, ik ben nog nooit dáár geweest en heb hem zelfs nog niet gehoord.”

Molding kauwde nadenkend op zijn sirihipruimpje.

„Zeg, Soendeng, het beste is, dat wij morgen, als de jagers vertrokken zijn, naar Lerabaing gaan en daar regelrecht den goeroe opzoeken. Als hij ons in zijn huis toelaat, zullen wij wel ontdekken waar zijn kookpotje staat en kunnen onzen slag slaan.”

„En als dat niet gelukt?”

„Dan zal de duisternis van den nacht ons te hulp komen.”

„Goed, dan leer ik hem ook kennen en kan een eigen oordeel over hem vormen.”

Er fonkelde een onheilige gloed in de reeds doffer wordende oogen van het dorps hoofd. Reeds lang had hij plannen gesmeed, om den goeroe door vergif onschadelijk te maken, en nu zou dat dan eindelijk gelukken! Deze vreemde goeroe was zijn doods vijand, misschien wel juist, omdat hij zich innerlijk reeds overwonnen voelde. Arme Molding, hij wist nog niet, dat hij tegen den Almachtige streed. Ook zag hij in zijn blinde haat niet, hoe de goden, die hij diende en wilde verdedigen, hem tot daden opzweepten, die hij vroeger verfoeid zou hebben! Zijn haat tegen Mohammedanen en Christenen, die hij op één lijn stelde, dreef hem tot het snoode plan, zijn vijand laaghartig door vergif om het leven te brengen.

Het was heel vroeg in den morgen. Nauwelijks was de zon opgekomen, of alle bewoners van Brakkeboekoe waren al op de been. Druk liepen ze door elkander en ieder wilde zijn stem laten hooren. Met den eentonigen roep: „Hok! hok! hok!“ werden de honden bij elkander geroepen, wapens en sterke strikken in gereedheid gebracht en mondvoorraad voor eenige dagen ingepakt. Er heerschte een bedrijvigheid, een door elkander loopen en schreeuwen, alsof er een veldtocht werd voorbereid.

Ook Molding en Soendeng waren druk in de weer. Blijkbaar verkeerden zij in dezelfde opgewonden stemming als de anderen.

De mannen van Brakkeboekoe maakten zich op, om het dorp voor materiele schade te behoeden; het dorps hoofd en zijn vriend wapenden zich tegen wat ze aanzagen voor hunnen geestelijken ondergang.

Zouden de eersten hunne pijlen richten op de vernielers der tuinen en van de mais; de laatsten zouden hun doodelijk vergif gebruiken om den vernietiger van hun adat en van hunne geestelijke goederen onschadelijk te maken!

„Wij hebben zoowel de plicht om onze tuinen te beschermen, als de taak, onze door de voorouders overgeleverde adat en goden ongeschonden te bewaren.“ Zoo verdedigde Molding zijn snood plan voor eigen geweten.

Niet lang nadat de jagers vertrokken waren, verlieten ook de beide oude vrienden het dorp. Ze lieten het voorkomen, alsof zij de jagers wilden volgen, doch deze geestdriftige jonge mannen met hun oude beenen niet bij konden houden.

Zwijgend gingen zij langs het bekende pad naar Lerabaing. Zoo nu en dan rustten zij even uit in de schaduw van een boom en gingen dan weer zwijgend verder. Het trillen der mondhoeken en nu en dan een satanische glimlach op het gelaat van Molding, toonden duidelijk aan, dat hij zich bewust in den dienst van daemonische machten had gesteld en zijn voornemen zonder twijfel ten uitvoer wilde brengen!

De zon had haar hoogtepunt reeds overschreden, toen zij in Lerabaing aankwamen. Dadelijk zochten zij de woning van den

goeroe op, doch bleven op eenigen afstand verlegen staan. Nu het er op aan kwam, ontzong hun wel eenigszins de moed. Ook bedachten zij de moeilijkheid, dat de goeroe hun taal niet kende, en zij geen Maleisch ! Dan moesten zij een tolk gebruiken, maar zouden daarmee tegelijk een getuige roepen bij hun goddeloos plan. Dat was een groote moeilijkheid.

Nadat ze eenigen tijd besluiteloos heen en weer gedrenteld hadden, kwam de goeroe onverwachts naar buiten. Weldra bemerkte hij, dat deze twee bergmensen hem wenschten te spreken. Door zijn huisjongen liet hij ze uitnoodigen, om binnen te komen.

Soendeng werd getroffen door de vriendelijkheid van den goeroe. Zoo stond hij dus van aangezicht tot aangezicht met den doods vijand van zijn volk en deze ontving hen zoo voorkomend !

Bedremmeld volgden zij den goeroe in zijn woning. Geen van beiden wist een woord uit te brengen en een gesprek te beginnen.

De goeroe hielp hen uit deze verlegenheid, door eerst over hunne tuinen en mais te praten. Met behulp van den tolk begon hij dan over het optreden van de wilde varkens en hun vernielzucht, waardoor ze de bevolking veel schade toebrachten. Door dergelijke opmerkingen had hij spoedig het vertrouwen der beide vreemdelingen gewonnen. Hoewel in het begin Molding norsch antwoordde, ging het gesprek weldra vlotter.

Soendeng wist niet, wat er van te denken. Zelf had hij den goeroe nog nooit gehoord, doch thans verwonderde hij zich, dat er van dezen man zulke verschrikkelijke dingen verteld werden en dat zij beiden gekomen waren, om hem te vermoorden !

Hoe langer het gesprek duurde, hoe meer Soendeng onder den indruk kwam van de woorden van dezen vreemdeling. En toen het gesprek op de hoofdzaak des levens kwam, namelijk den godsdienst, werd Soendeng geheel in de war gebracht. Wat deze man zeide, was waarlijk zoo dwaas niet. Integendeel, het was hetzelfde wat hij reeds van zijn dorpsgenooten had gehoord en waarover hijzelf ook was gaan nadenken.

Ook in Molding ontbrandde weer dezelfde strijd van een paar maanden geleden. Wilde hij eerlijk zijn, dan moest hij toegeven,

dat de goeroe meer bezat dan hijzelf en werd hij verlangend om meer over deze dingen te hooren. Vooral de *zekerheid* waarmede de goeroe sprak over zijn geloof in den éénen, waren God, en zijn onfeilbaar vertrouwen op dien God, maakten indruk op zijn hoorders. Immers waren zij zelf vaak ten prooi aan twijfel en slingering, waardoor zij nu eens de goden prezen en dan weer zich onwillig aan hen onderwierpen.

Zoo kwam het oogenblik van scheiden en de twee bezoekers waren geheel vergeten, waartoe zij eigenlijk gekomen waren.

Zoodra ze echter buiten kwamen, schaamden zij zich, dat zij, oude mannen met levenservaring, zich als kinderen hadden gedragen tegenover dezen vreemdeling. Meer nog, Molding had zelfs het gevoel, een nederlaag geleden te hebben!

Dat ergerde hem toch. Tersluiks keek hij zijn vriend aan. Deze voelde den blik en begreep zijn gedachten. Verlegen keek hij evenwel vóór zich, niet wetende wat te zeggen. Ook hij was in tweestrijd. „Als deze goeroe werkelijk een gevaar was voor de kampong, dan moest hij uit den weg geruimd worden, maar . . . als hij nu eens de waarheid sprak . . . Als zij nu eens op een dwaalspoor waren en de door den goeroe gepredikte god werkelijk de hoogste en sterkste was? . . . En zij stonden op het punt, om den dienaar van dezen God te vermoorden? ! Vreeselijk zou dan de wraak van dien God zijn en hun eigen goden zouden hen niet kunnen beschermen! . . .”

Zwijgend gingen ze verder. Onder een boom maakten zij een vuurtje, roosterden hun mais en gebruikten zoo hun avondmaaltijd, zonder een woord te spreken.

In haar purperen mantel gehuld, nam de dagvorstin afscheid van de bergen en bosschen, hen nog eenmaal met een gouden glans overstromend, vóór zij als het ware in de zee wegzonk. Ze had haar dagtaak volbracht en hare baan geloopt. Weldra zouden de schaduwen van den nacht zich over het landschap uitspreiden en de machten der duisternis uit hun spelonken en schuilhoeken te voorschijn komen.

De beide vrienden staarden het scheidende zonlicht na, dat zich nog een wijle als een breede, glinsterende waaier over den eindeloozen oceaan uitbreidde. Ze hoorden het eeuwige lied der

zee, bij het voortdurend aanrollen der golven, die tusschen en tegen de rotsen te pletter liepen en schuimend uiteenspatten.

Voor een oogenblik werden zij geboeid door dit vreemde, dat ze vanuit hun kampong nooit zóó te zien en te hooren kregen. Spoedig echter wendde Molding verdrietig het hoofd af. Met ijver rakelde hij het vuur op en legde een nieuwe maiskolf tegen de gloeiende stukken hout.

Soendeng verbrak het eerst het stilzwijgen met de opmerking: „Wat moet Lahatala toch groot en machtig zijn, dat hij alles wat wij thans vóór ons zien gemaakt heeft ! Als het werkelijk waar is, wat de goeroe vanmiddag vertelde, dat Lahatala de god der Christenen is en dezen met hem mogen spreken als kinderen met hunnen vader, dan moeten zij toch wel zeer gelukkig zijn.”

„Maar Soendeng !” stoof Molding op, „Lahatala is toch *onze* god en niet dien der Christenen !”

„Ja, maar je hoorde toch, dat de goeroe zeide, hoe er maar één God bestaat en Lahatala dezelfde is . . . als degene dien zij „Allah” noemen, en dat er geen andere goden zijn.”

„Dat is het juist, waar ik mij met alle macht tegen verzet, want dan zouden al onze goden niet veel te beteekenen hebben en bleef ons alleen Allah, waarvan wij zoo weinig weten, over. Dat *kan* toch niet !”

„Wel neen, dat wil ik in 't geheel niet zeggen. Hoe komt ge erbij, dat onze goden niets te beteekenen zouden hebben ?”

„Wel, dat is vanzelfsprekend : als er maar één God is en deze is Lahatala, of, zooals de goeroe zegt, Toehan Allah, dan zinken alle andere goden in het niet ! Bovendien zei hij mij dat den eersten keer al onomwonden.”

Wrevelig keek Soendeng zijn vriend aan.

„Als *dat* waar is, Molding, dan heb je gelijk. Dan is deze vreemdeling een snoode bedrieger en heeft niet anders verdiend, dan wat wij heden tegen hem van plan zijn.”

Er kwam een onheilspellende gloed in Moldings oogen. Hij zag, dat hij veld won bij Soendeng en wilde onmiddellijk van dit voordeel gebruik maken.

„Daarom mogen wij in geen geval deze gelegenheid laten

voorbijgaan. Dezen nacht moeten wij onze toovermiddelen neerleggen en het vergif in zijn eten doen"

De laatste stralen der scheidende zonnepracht verlichtten alleen nog maar de witte wolkjes aan den avondhemel en zetten die in een rossen gloed. Deze zachte aanraking verdween ook langzaam en spoedig daarna was de geheele omgeving in duisternis gehuld.

Ook over de zielen der beide mannen legerde zich weer de duisternis des heidendoms, nadat ze een oogenblik door de zon des heils beschenen waren.

Rustig wachtten zij af, totdat de laatste menschen zich naar hunne woningen begeven hadden en gingen dan voorzichtig naar de plaats, waar zij de toovermiddelen en het vergif verborgen hadden. Behoedzaam slopen ze daarna door het donker van den nacht naar de woning van den goeroe.

Hoog aan den hemeltrans flikkerden en flonkerden duizenden sterren. Nog even wachten, dan zou ook de maan boven de toppen der bergen uitkomen. Ze moesten zich dus haasten.

Bij het huis gekomen, bleef Molding weifelend staan. Hoewel alles in diepe rust verzonken was en niemand eenig vermoeden had van hun voornemen, klopten hunne harten haast hoorbaar!

Geruischloos liepen zij achter het huis langs. De keuken stond open en bij het licht van een smeulend houtvuurtje zagen zij het kookpotje van den goeroe staan.

„Zoo, nu vlug!“ fluisterde Soendeng zijn vriend toe.

Molding aarzelde.

„Vlug dan,“ herhaalde Soendeng zenuwachtig.

Met een snellen greep lichtte Molding het deksel op, wierp zijn vergif in de rijst en verwijderde zich.

Nu de toovermiddelen nog, dan zou het wel gelukken!

Zonder eenig gerucht te maken drongen zij door de achterdeur binnen en legden de toovermiddelen neer.

Juist verlieten ze met kloppende harten het huis van den goeroe, toen de maan haar matzilveren licht over het landschap wierp, zacht weerkaatst door het water van den oceaen.

Het snoode plan was ten uitvoer gebracht en zoo vlug moge-

lijk verlieten zij het dorp en gingen terug naar de beekbedding. Hier brachten zij den nacht door.

Zoodra de nieuwe dag aanbrak gingen zij naar de kampong terug en poogden zich wijs te maken, dat zij hun plicht tegenover hun goden en menschen gedaan hadden, hoewel hun geweten hen luide aanklaagde.

Ze wisten niet, dat hun booze opzet doorzien was en de spijzen weggeworpen waren, vóór zij iemand hadden kunnen schaden. Vanzelf misten toen ook de toovermiddelen hunne werking!

Na een vermoeienden dagmarsch kwamen Molding en Soendeng tegen den avond in hun kampong aan. De jagers waren nog niet teruggekeerd, zoodat niemand eenigen argwaan koesterde.

Nauwelijks was Molding op zijn bale-bale neergevallen, om zijn vermoeide leden uit te strekken, toen er op een groote gong werd geslagen.

Dof klonken de slagen door het stille dorp, weldra vermengd met het blaffen van honden en verwarde stemmen van mannen.

Wakoni keek verschrikt op. „Er is een ongeluk gebeurd,” zei ze met bevende stem. Haar man gaf geen antwoord, maar spoedde zich naar buiten.

Daar kwamen de jagers aan. Voorop liepen eenige mannen met een baar van takken, waarop een mensch ter neder lag. Molding ijldde naar hen toe: „Wat is er?” riep hij reeds van verre.

„Jokonie is door een wild zwijn aangevallen. Hij is stervende,” antwoordde een der mannen met gesmoorde stem.

Molding stond als verstijfd van schrik.

„Daar heb je het nu al,” dacht hij bij zichzelf, „dat is de wraak van den Christengod!”

Deze gedachte joeg hem het angstzweet op het voorhoofd. „Jij bent de schuld van dit alles,” klonk het vanuit zijn binnenste.

Om zich echter vrij te pleiten en de stem van zijn geweten het zwijgen op te leggen, riep hij luide uit: „Dat is de wraak der goden, omdat gij hen niet meer de verschuldigde offers brengt en een andere godheid naloopt!”

Het was er uit, voor hij het zelf wist — en hoewel niemand antwoordde, zag hij spoedig in, dat het oogenblik om zijn volk zulk een verwijt te doen, verkeerd gekozen was. Hij wilde het weer goed maken door naar de baar te gaan en zich medelijdend over het slachtoffer heen te buigen. De man was met wonden overdekt, hield echter de oogen wijd open en ademde nog zwaar.

„Brengt hem naar zijn woning,” gelastte het dorps hoofd.

Zwijgend zette de stoet zich in beweging en spoedig was de hut van den ongelukkige bereikt. Met vereende krachten werd de baar door de nauwe opening gewrongen, onder zacht kreunen van den gewonde. Bij het licht van rookende flambouwen werden de wonden met kokosmelk gewasschen. Er was bijna geen plekje aan het lichaam, waar niet een wonde was. ¹⁾

Geen hulp kon echter meer baten en spoedig ontvluchtte de ziel haar zeer gehavende woning.

Na de gewone (reeds in hoofdstuk drie beschreven) ceremoniën, werd het lijk begraven.

Molding was stil en herhaalde zijn aanklacht niet meer. Stroef en in zich zelf gekeerd, woonde hij in somber stilzwijgen het lijkfeest bij.

Nadat Jokoni begraven was, riep Molding de mannen voor zijn huis bijeen en liet nauwkeurig vertellen, wat er voorgevallen was.

Een der ooggetuigen vertelde : „Wij kwamen al spoedig op het spoor van wilde zwijnen. Op bevel van den aanvoerder verspreidden wij ons, om door een groote omtrekkende beweging het geheele terrein af te sluiten.

Ieder kreeg zijn taak en zijn post. Wij gingen daarna twee aan twee het dichte woud in om de zwijnen uit hunne schuilhoeken te verjagen.

In den nacht hebben wij, met de hulp van de honden, de varkens naar een bepaald punt gedreven. Gedurende den geheelen nacht weergalmde het woud van ons geschreeuw. Onze

¹⁾ Schrijver behandelde eenmaal een dergelijk geval, waarin de man niet minder dan 43 wonden had!

kameraden hadden groote vuren aangelegd, opdat wij zouden weten, waar zij zich bevonden en zij zelf tegen de woedende dieren beveiligd zouden zijn.

Alles ging prachtig en vroeg in den morgen waren wij op de afgesproken plaats, u weet wel, waar het diepe ravijn het woud doorsnijdt.

Spoedig begon er een wilde jacht. Met razende snelheid liepen de opgehitste dieren door het kreupelhout, steeds achtervolgd door de blaffende honden en de schreeuwende jagers, totdat ze in hun loop plotseling door het ravijn gestuit werden.

Hier hadden onze boogschutters in de boomen plaats genomen, om de varkens te kunnen treffen, wanneer ze voor den afgrond stil zouden staan.

Omstreeks den middag waren er reeds vele doodelijk gewond, waarvan er enkele in het ravijn sprongen en andere terug liepen in het woud. Daar werden ze door de messen der overige jagers afgemaakt.

Plotseling kwam er een groote ever uit het dichte kreupelhout te voorschijn. Pijlsnel schoot hij ons voorbij naar het ravijn. Onze mannen richtten hunne pijlen op hem en verwondden hem ook, maar niet doodelijk. Razend van woede liep het sterke dier daarna weer het bosch in, door ons allen achtervolgd. Wij konden echter niet vlug genoeg vooruit komen en zoo verdween hij uit het gezicht.

Plotseling hoorden wij een vreeselijken gil. Op het geluid afgaande, zag ik Jokoni in een boom klimmen om zich nog te redden. Het was reeds te laat. De ever deed een geweldigen sprong, zette zijn slag tanden in Jokoni's beenen en sleurde hem naar beneden. Keer op keer wierp hij daarna Jokoni op den grond, aldoor diens lichaam met zijn gevaarlijke tanden bewerkend.

Het was een vreeselijk gezicht, doch alles ging zóó vlug in zijn werk, dat ik niet in staat was ook maar eenige hulp te bieden. Met den moed der wanhoop heeft Jokoni zich verdedigd, doch toen ik bij hem kwam en het zwijn mijn mes in het hart boorde, was onze vriend reeds ten doode opgeschreven."

Zonder één woord te spreken hoorde het dorpshoofd dit droevige verhaal aan. In zijn binnenste woedde een strijd.

Eenerzijds zag hij dit ongeluk aan als een wraakneming van den Christengod voor *zijn* slechte daad; anderzijds meende hij er de wraak van zijn goden in te moeten zien over zijn volk, dat al bedenkelijk graag naar den Christengoeroe luisterde.

Deze laatste overtuiging trachtte hij met alle kracht vast te houden, doch de stem van zijn geweten zweeg daardoor niet!

Tot nog toe was hij steeds dapper geweest en had zich in oorlogstijden moedig gedragen, maar nu . . . een lafhartige moord . . . hoe had hij die altijd verfoeid!

Wel is waar was het ten bate van zijn volk, dat hij dit gedaan had, maar toch . . .

Met loome schreden liep hij op en neer. Eindelijk ging hij naar binnen en besprak de geheele geschiedenis nog eens met Wakoni. Zorgvuldig vermeed hij echter, haar iets mede te deelen van wat hij en Soendeng te Lerabaing hadden gedaan, noch van zijn innerlijke angst, dat *hij* misschien de oorzaak was van het onheil, dat zijn kampong had getroffen.

De nacht was reeds voorbij en de nieuwe morgen gloorde reeds aan de kimmen en nog was de rust niet weergekeerd in de kampong. Ieder sprak over het droevige ongeluk en zocht er een verklaring voor. Slechts twee menschen waren er, die *zichzelf* aanklaagden als de vermoedelijke oorzaak, omdat zij zich schuldig wisten aan een laaghartige misdaad!

Moedeloos wierp Molding zich heen en weder op zijn harde rustbank. „Die vervloekte goeroe is van alles de schuld! Waarom moest hij komen en den vrede en de harmonie in de kampong ondermijnen? Het zou toch veel beter geweest zijn, indien wij nooit van dien vreemden god hadden gehoord? Nu zijn wij ten prooi aan twijfel en onzekerheid! . . .

Het is waar, de goden maken ons niet immer gelukkig, soms zijn ze zelfs wreed, maar waarom is hij dan niet eerder gekomen, deze god der liefde? Waarom kwam deze goeroe niet toen ik jong was en hem hartelijk dankbaar zou zijn geweest, als hij mij van zijn goden had verteld?”

Zoo peinsde hij voort en bemerkte niet, hoe onlogisch zijn redeneering was.

Tegen den avond riep Molding een volksvergadering bijeen

en betoogde met gloeiende woorden, dat het ongeluk, hetwelk de kampong getroffen had, veroorzaakt was door de nalatigheid van velen inzake den godsdienst, die hun door de voorouders overgeleverd was!

„Onze goden en geesten zijn ten zeerste verbolgen en wanneer gij zóó doorgaat en verder naar den goeroe luistert, zal u nog menig ongeluk te wachten staan!” riep hij uit.

„Om u allen een goed voorbeeld te geven en als een trouw dorpshoofd mijn plicht te doen, wil ik heden in uw aller tegenwoordigheid het nieuwe (afgods) beeld inwijden. Daardoor willen wij onze afhankelijkheid aan onze goden, onze voorouders en onze adat betuigen!” besloot Molding zijn toespraak.

Had hij evenwel een storm van bijval verwacht, hij werd wel bitter teleurgesteld. Slechts hier en daar liet een oudere van dagen een goedkeurend gemompel hooren, doch in het algemeen nam men zijn rede koeltjes op. Er was weinig belangstelling voor het nieuwe afgodsbeeld. Wel waren allen gaarne bereid mede te smullen van den maaltijd, die onafscheidelijk aan zulk een plechtigheid verbonden is, maar de rest liet hen, tot groote ergernis van Molding, vrijwel koud.

Het kwam hem voor, dat hij opnieuw een nederlaag had geleden. Toch zou hij tot elken prijs de goden en de adat hoog houden, al zou hij ook geheel alleen overblijven!

Merkwaardig was het, dat na het bekend worden van den aanslag op den goeroe, het Evangelie een sterkeren invloed op de Aloreezen begon uit te oefenen dan vroeger, maar ook, dat de Mohammedanen hun druk op de bergbevolking verscherpten. Wel wisten ze niet wie de daders waren, doch met recht vermoedden ze, dat de bergbevolking daaraan schuldig was. En al hadden ze wel niet veel met den goeroe op, ze vonden deze gelegenheid toch te mooi, om dit voorwendsel niet te gebruiken en de bergmensen nog meer uit te zuigen.

HOOFDSTUK X.

DE LAATSTE KANS.

Het was op den laten avond van den 31sten Juli 1915, dat er in den tempel te Brakkeboekoe een vergadering plaats vond van de dorpschoufden uit de omgeving. Zooals steeds bij zulke gelegenheden, werd er scherp wacht gehouden om elk aflluisteren der besprekingen te voorkomen. De wachtposten waren op dien avond verdubbeld, daar de plannen die er gesmeed werden buitengewoon gewichtig waren.

Molding had deze vergadering bijeengeroepen, om te beraadslagen over een noodgedwongen, gemeenschappelijken opstand tegen hun wettig, maar meedoogenloos opperhoofd, den Radja van Koei (Lerabaing) en tegen den wreeden, heerszuchtigen Fettor en de overige bewoners van Lerabaing.

Gaarne hadden de betrokkenen aan zijn oproep gehoor gegeven, want het optreden van den Fettor was den laatsten tijd van dien aard, dat het niet meer te verdragen was.

Bij het licht van een vetvlammetje stond Molding daar, wel reeds een oud man, maar nog met jeugdig vuur bezield, en hield een haatzaaiende rede. Nog éénmaal toonde hij zijn buitengewoon redenaarstalent. Met klem van woorden wekte hij zijn ambtgenooten op, zich eendrachtig aaneen te sluiten tot een gemeenschappelijke onderneming, om de kustbevolking ééns en voor al af te leeren, de bergbewoners als hun slaven aan te zien en als zoodanig te behandelen ! Met gloeiende woorden betoogde hij, dat dan ook tegelijk die Christengoeroes opgeruimd moesten worden !¹⁾

Wel waren dezen niet schuldig aan de afpersingen en geweld-

¹⁾ Er waren in dat jaar reeds drie goeroes te Lerabaing werkzaam, n.l. Ngefak, J. M. Giri en J. Medah.

plegingen der Mohammedanen, maar zij kregen toch zulk een invloed in de bergen, dat het oude geloof en de adat reeds bedenkelijk begonnen te wankelen !

Zijn bezielde woorden lieten niet na een diepen indruk op de hoorders te maken.

Er volgde een levendige discussie en het resultaat was, dat allen eendrachtig een verbond sloten, om het volk met alle kracht tot den opstand te bewegen. Dan zouden zij den gemeenschappelijken vijand geducht tuchtigen !

Over het tijdstip van dien opstand was men het nog niet eens, daar alles eerst zorgvuldig moest worden voorbereid. Zij besloten dan ook, eerst het volk voor den opstand warm te maken en daarna nogmaals een hoofdenvergadering te beleggen, waarin zij een krijgsplan konden ontwerpen.

Ten slotte noodigde Molding alle aanwezigen uit, bij hem een gemeenschappelijke maaltijd te gebruiken, ten bewijze dat ze nauw aaneenverbonden waren. Allen namen deze uitnoodiging natuurlijk aan. Opgetogen ging Molding hen door de donkere dorpsstraat vóór naar zijn woning, tevreden als hij was over den uitslag der vergadering en het succes dat hij ongetwijfeld had behaald. Zijn hartewensch, om af te rekenen met de verdrukkers van zijn volk en met de gehate vreemdelingen, die hunne handen naar zijn heiligdommen, naar zijn goden en de adat hadden uitgestoken, zou in vervulling gaan ! Hij zelf zou ook medetrekken, al zou het ook zijn leven kosten. Zijn voorbeeld zou immers de lakschen prikkelen en gaarne zou hij zelf als offer vallen, als de goden maar zagen, dat hij voor hen opkwam ! Zoo dwarrelden overmoedige fantasiën door zijn verhit voorhoofd.

Het feestmaal was reeds toebereid en weldra werd er rijst en vleesch in klapperdoppen rondgediend. Toen de gasten opstonden en naar hunne dorpen terugkeerden, was de nacht reeds lang voorbij.

Molding riep zijn dorpsmensen bij elkander tegen den eerstvolgenden nacht. De meesten onder hen vermoedden wel waar het om ging, want er werd reeds lang over de toestanden gemord en geklaagd. Allen wenschten dan ook verandering : ze waren het moede, voor den Radja en zijn Fettor te moeten wer-

ken zonder loon en zonder zelf de vruchten van hun arbeid te mogen plukken !

Op het afgesproken uur verschenen de mannen en jongelingen voor zoover deze de wapens konden hanteeren, in en om den tempel. Er heerschte een opgewonden stemming en het kostte den voorzitter heel wat moeite, de rumoerige vergadering tot rust te brengen.

De grootste voorzichtigheid was immers geboden, want als er maar iets van uitlekte, zou het hen allen slecht vergaan in de naaste toekomst !

Molding nam zijn maatregelen om alle spionage uit te sluiten met de grootste nauwkeurigheid. Eerst nadat hij zich terdege overtuigd had, dat er geen ongeroepene aanwezig was, begon hij zijn rede.

In 't begin sprak hij eenigszins aarzelend, doch langzamerhand werd hij vuriger en krachtiger. Bij ervaring wist hij, dat men zóó het beste tot z'n doel komt. Eindelijk bij het hoogtepunt van zijn rede gekomen, herkende men den ouden man nauwelijks. Zijn gestalte was hoog opgericht, zijn oogen schoten vuur uit en zijn handen balden zich krampachtig. De mannen hingen als het ware aan zijn lippen en werden meegesleurd door zijn geestdrift. Zúlk een aanvoerder wilden ze gehoorzamen, hém wilden ze blindelings volgen, wáár hij hen ook heen zou voeren ! Zijn woorden van gloeienden haat en brandende wraak waren als uit hunne harten gegrepen !

Ja, goedmoedig en geduldig zijn zij, die bruine krachtige zonen der bergen, op het laffe af zelfs, doch als dit volkje tot het uiterste gedreven wordt, is er ook geen genade meet van te hopen ! Als de boog te strak gespannen wordt, breekt hij met gekraak !

Geestdriftig grepen ze al naar de wapens en zouden liefst dienzelfden nacht nog hun aanvoerder nagesneld zijn, om hun wraak op de onderdrukkers bot te vieren ! Niemand zouden zij ontzien, zelfs den Radja niet, voor wien ze anders nogal respect hadden. Integendeel, hij en ook de Fettor, die beiden als de drijfveeren van al de ongerechtigheden werden aangezien, zouden in de eerste plaats moeten boeten !

Gaarne wilden zij hun verplichte belasting opbrengen en ook wel voor den Radja het verplichte werk verrichten, maar dan moest hij ook rechtvaardig zijn. Doch dáár ontbrak het nog al eens aan. Zijn voortdurende oorlogen met den Radja van Batoelolong hadden hem veel geld gekost, en daar moesten zij nu voor opkomen ! Zij moesten tuinen aanleggen en hij mocht er de vruchten van plukken ! Zij moesten hout kappen en aansleepen, opdat hij er een sterke vesting of mooie prauwen van kon maken ! Nu was het uit ! Ze zouden er voor goed een einde aan maken !

Zóó klonk het woest uit de opgeruide menigte.

De voorzitter vermaande hen echter, voorloopig nog geduld te oefenen, want al waren ze ook nóg zoo dapper en van goeden wille, tegen de kustbevolking waren zij alléén niet opgewassen. Neen, ze zouden moeten wachten, totdat ook de mannen uit de andere kampons zich bij hen aangesloten zouden hebben opdat zij den gemeenschappelijken vijand, zóó met vereende krachten, zouden kunnen aanvallen. Molding beloofde hen echter, er zoo-veel mogelijk spoed achter te zullen zetten !

Luidruchtig ging de vergadering uiteen. De inwendig reeds lang smeulende haat was tot een breed uitslaande vlam aangewakkerd !

Met opzet had Molding in het geheel niet over de goeroe's gesproken. Hij wist te goed, dat zijn volk hen respecteerde en geen leed zou willen aandoen. Dat zou hij dan wel aan anderen overlaten, aan mannen, die evenals hij, den nieuwen godsdienst haatten en liever naar de wapens grepen, dan hunne goden los te laten.

Met zenuwachtige haast werden alom de voorbereidselen getroffen. Boden gingen af en aan, om steeds met de andere kampons in voeling te blijven en elkander op de hoogte te houden van de gemaakte vorderingen.

Reeds twee dagen later kon Molding een hoofdenvergadering bijeenroepen, om daarop een plan voor den veldtocht op te maken.

De oorlogskreet had overal weerklank gevonden en allen waren bereid, hun goed recht als vrij volk te verdedigen tegen

een meedoogenlooze onderdrukker. De anders goedige bergbewoners vormden nu een bloedgierige legermacht, en wee hem, die in hunne handen zouden vallen !

De vergadering van dorpschoufden had een stormachtig verloop. Eenparig wilden zij Molding tot hunnen aanvoerder be-noemen, maar deze verzettede er zich krachtig tegen, voorgevende dat hij er reeds te oud voor was.

„Natuurlijk ga ik zelf mee, en gij zult Molding nog éénmaal op het oorlogspad zien en wel zooals nooit tevoren, maar de leiding moet een jongere kracht op zich nemen. Mijn oogen zijn te dof en mijn knieën te stijf, om dat nog te kunnen. Mijn schouders zijn reeds te zeer gebogen, om er zulk een verantwoodelijken last op te leggen.”

„Wie onder ons is er echter toe in staat ?” vroeg één der aanwezigen, in stilte hopen er zelf voor aangewezen te worden.

„Ik, het dorpschoufd van Woeïenta !” riep deze.

„Nee, nee, dat nooit !” riepen dadelijk eenige stemmen.

De eensgezindheid dreigde verloren te gaan en dat kon noodlottig worden, daar versnippering van krachten hun aller ondergang kon beteekenen.

Molding doorzag dat gevaar en wilde het nog tijdig keeren. Met zijn stevige hand sloeg hij op een naast hem staande groote trom en trachtte de rust te herstellen. Het gelukte hem echter niet de twistende mannen het zwijgen op te leggen. Woedend hierover, sloeg hij nog harder op de trom, totdat hij eindelijk gehoor kreeg.

„Maar dappere mannen, ambtgenooten, wij zijn immers in één gemeenschappelijke, heilige zaak verbonden ; waarom zouden wij dan nu onze krachten versplinteren door onderlinge twisten ? Als ze dat in Lerabaïng hooren, zullen zij ons uitlachen en hun druk nog zwaarder maken. Zij zullen zeggen : Die domme kerels hebben krachten voor mannen, dus zullen zij als mannen werken, maar zij hebben verstand voor kinderen, daarom zullen wij hen het loon van kinderen geven !

En wat zouden wij daarop antwoorden ? Wij zouden beschaamd staan en door onzen twist zelf de oorzaak daarvan zijn !”

Deze nuchtere woorden sloegen in. Allen gevoelden, dat hier elke onderlinge verdeeldheid hun positie als volk moest verzwakken. Beschaamd werden zij stil en Molding maakte van dit oogenblik een handig gebruik.

„Kameraden, gij behoeft u niet zelf te prijzen, dat hebben anderen u reeds gedaan. Gij zijt allen dapper en geschikt om als aanvoerder op te treden, als dit noodig is.

Voor deze bijzondere taak echter, die een groote verantwoordelijkheid vereischt, weten alleen de goden den meest geschikte te kiezen. Zou het daarom niet het beste zijn, door de goden te laten beslissen, wie het beste tot aanvoerder in deze zaak benoemd kan worden?

„Ja, ja, dat is de beste weg!” antwoordden sommigen, die hun hoop weer zagen herleven. De goden moeten beslissen.”

Molding was blij met deze oplossing.

„Goed zoo, broeders, nu toont gij weer dat gij de oude adat nog kent en niet veracht, wat ons door onze voorouders is overgeleverd!

Gij allen weet, hoe onze voorouders steeds de beslissing der goden afwachtten. Neemt derhalve uwe speren en komt bij dezen paal: hij, die zijn speer het diepst in het hout kan steken, is de aangewezen persoon.”

Allen gingen met dit plan accoord.

Het behoeft wel geen betoog, dat bij dit godsoordeel steeds de beslissing valt ten gunste van hem, die fysiek het meest geschikt is.

Bij het licht van het vetvlammetje werden de speerpunten gemeten. Nu hadden de goden gesproken! Hij, wiens speer het diepst in het harde hout was binnengedrongen, werd algemeen als aanvoerder erkend en de eendracht was gered.

Er volgde nu een lange bespreking over het veldplan en ten laatste werden zij het er over eens, dat allen tegelijk in den nacht naar beneden moesten gaan. Dicht bij Lerabaing zou men zich verspreiden en de kampong van alle zijden tegelijk aanvallen. De bewoners moesten vermoord en hunne huizen verbrand worden!

De algeheele leiding werd nu aan dit hoofd toevertrouwd,

't welk zooveen „door de goden” als leider was aangewezen, terwijl verder ieder dorpshef afzonderlijk voor zijn eigen mannen aansprakelijk werd gesteld.

Nu restte nog het vaststellen van een datum. Het was duidelijk, dat de aanval zoo spoedig mogelijk moest worden gedaan, daar anders de geestdrift zou verkoelen. Zoo kwamen ze over een, den eerstvolgenden nacht naar beneden te gaan en bij het opkomen van de zon de kampong te overvallen.

Met groote blijdschap werd in de verschillende kampongs het geheime besluit der hoofdenvergadering ontvangen. De haat was ten top gestegen en men verheugde zich reeds in het vooruitzicht, nu spoedig wraak te mogen nemen. Op het afgesproken uur verschenen allen op de aangeduide plaats.

Op de meest verschillende wijzen hadden de strijders zich opgetooid. De dorpsheffen droegen kronen, van palmladeren gevlochten, de andere mannen hadden bloemen en veeren in hun dichte kroeshaar gestoken. De meesten droegen de bekende harnassen, weer anderen hadden geitevellen, met de haren naar buiten, om de armen en beenen gewikkeld en droegen een schild van wilde-zwijnen-leder. Dan waren er ook nog, die zich bont beschilderd hadden, om op deze wijze onkwetsbaar te zijn!

Even verschillend als hun kleeding was ook de bewapening.

Kapmessen, bogen en pijlen, deze laatste vaak van vergiftigde punten voorzien, waren de meest voorkomende wapens. Sommigen hadden speren, geheel van ebbenhout of ook wel met ijzeren punten er aan, korte werpsperen en knotsen, alles was voorhanden.

Oorlogszuchtig als ze op dat oogenblik waren, trokken ze in de grootste wanorde ten strijde. Ieder zocht zijn weg in het donker van den nacht en toen de morgen aanbrak bevond zich een groote troepenmacht in het dal van Lerabaing.

Daar werd ieder zijn plaats aangewezen en onder een oorverdoovend krijgsgeschreeuw stortten zich de benden op de verschrikte kampongbewoners.

In blinde woede wierpen de aanvallers zich op ieder huis dat

in hun nabijheid stond. Waar de bewoners zich niet door overhaaste vlucht konden redden, werden zij meedoogenloos mishandeld of vermoord.

De meeste inwoners vluchtten naar de prauwen, die steeds gereed lagen, en roeiden haastig weg. Van tegenstand was geen sprake. De anders zoo overmoedige verdrukkers en geweldnaars beefden net als kinderen, voor de wraak van hun slachtoffers.

Molding had zich onmiddellijk met eenige fanatieke aanhangers naar het huis van den goeroe begeven. De drie goeroes hadden het wilde krijgsgeschreeuw gehoord en vluchtten naar de landingsplaats der prauwen. Twee van hen, Ngefak en Medah, wisten nog een plaatsje in de prauwen te bemachtigen, maar Giri gelukte dit niet, zoodat hij achterbleef.

Woest, met bloeddoorloopen oogen, het kapmes in de bevende hand geklemd, vervolgde Molding zijn slachtoffer.

„Nu of nooit !” gilte hij, om zijn volgelingen aan te sporen. Hij kon niet meer zooals hij wilde en zag tot zijn leedwezen, dat de vluchteling een voorsprong op hem kreeg. Een werpspeer suisde door de lucht en ging juist over het hoofd van den goeroe heen.

In wanhoop holde deze naar de landingsplaats, maar staarde, daar aangekomen, verschrikt voor zich uit. Alle prauwen waren reeds bezet en roeiden in de grootste haast weg !

Wat nu ?

Vóór hem de zee met de snel vluchtende prauwen, achter hem de woedende vijanden, verblind door haat en hun aanvanke-lijk succes ! Zijn kameraden riepen hem toe, in het water te springen.

Er bleef niets anders over, en Giri stortte zich in het water, om te trachten al zwemmende de prauwen te bereiken.

Onder een hagelbui van pijlen en steenen gelukte hem dit, en door zijn makkers geholpen, was hij weldra in veiligheid.

Woedend hierover, keerde Molding terug naar de woning der vluchtelingen en vernielde er, als een waanzinnige, al hun bezit. Ten laatste stak hij het huis in brand.

Zoo ging het ook in de kampong. Overal werden de huizen in

brand gestoken en wie niet had kunnen vluchten, werd gruwelijk vermoord !

De overwinning was volkomen.

Overall zochten zij echter naar den Radja en den Fettor, maar beiden waren helaas reeds in veiligheid.

Niettemin was de wraak toch genomen en waren de onderdrukkers bestraft !

Molding was echter maar half tevreden over dit succes. De hoofdpersonen, waar het *hem* om te doen was, waren allen ont-snapt !¹⁾

Zijn volk was echter tevreden. Onder een ruw overwinningsgehuil voerden ze den buit, waaronder ook een paar menschenhoofden, mede naar hun kampongs.

De verdrukker was verbrijzeld, de lang opgekropte haat ge-coeld en daarmee konden zij tevreden zijn.

Tot zóóver het verhaal over dezen overval, zooals de bevolking die mij vertelde en zooals de betreffende goeroes het voorstelden. Volledigheidshalve volgt hier de officieele lezing, het rapport van den Heer Du CROO, 1ste Luitenant-Gezaghebber te Kalabahi, beschreven in zijn nota over Alor, bladzijde 91, in het archief te Kalabahi aanwezig :

„In Augustus brak te Koei een ernstiger verzet uit. Ver-
„moedelijk zijn ook hier vexaties gepleegd, doch de hoofdzaak
„bleek, onwil tot het aanleggen van wegen en het belasting
„betalen.

„'s Nachts op 4 Augustus werd Koei door een bende van
„150 man uit het oorlogszuchtige en moeilijk bereikbare Kame-
„lelang-complex overvallen en grootendeels verbrand. Een
„negental Koeineezen werd vermoord en een aantal gewond.
„De Chineesche toko en het huis van den Radja gingen in vlam-
„men op. De verzetslieden verloren echter 6 dooden en werden
„door het moedig standhouden van Fettor (kapitein) SANGGA,
„afgeslagen. Eenige dagen later zette de Officier patrouille-

¹⁾ De Radja heeft later te Kalabahi zelfmoord gepleegd en is daar begraven ; de Fettor werd eenige jaren daarna van Alor verbannen.

„commandant, luitenant DU CROO, de actie in, terwijl een „brigade versterking van Koepang gezonden werd.

„De Militairen werden door de verzetslieden in hun moeilijk „genaakbare rotskampongs opgewacht en bepijld, doch deze „waren spoedig genomen. Bij verschillende kleine ontmoetingen „sneuvelden een 30-tal verzetslieden : de hoofddaders werden „allen gearresteerd en tot straffen van 5 tot 1 jaar dwangarbeid „veroordeeld. In October was het verzet, vooral ook door de „goede medewerking van den Radja van Koei, geëindigd.”

HOOFDSTUK XI.

OVERWONNEN !

Het was in het hartje van den Westmoesson, in December 1915. Nadat de morgenuren zonnig en vroolijk waren geweest, kwam er tegen den middag een zwaar onweder opzetten en ontlastte zich boven de bergen van Midden-Alor.

Ratelend rolden de zware donderslagen over de bergen en klonken nog lang en dof na in de diepe ravijnen.

Onheilspellend doorkliefden de stralen van het hemelvuur de lucht en beangstigten mensch en dier. Sidderend zaten de bewoners van Brakkeboekoe onder hunne huizen. Ze misten den moed om met elkander te spreken, want Lahatala was immers aan het woord? Angstig luisterden zij naar deze indrukwekkende taal. Wat had hij hun te zeggen?

Met luide stem verkondigde hij de nietigheid der menschen en zelfs der goden! Immers als Lahatala sprak, mochten noch de goden, noch de voorouders hun stem laten hooren!

De gedachten der bergbewoners hielden zich met ongewone dingen bezig. De opstand was onderdrukt en de school te Lerabaing weer geopend, daar de goeroe's weder waren teruggekeerd. De Christengod had zich machtiger bewezen dan alle pogingen der menschen, om hem den toegang tot hun bergen af te snijden.

Als die goeroe's werkelijk gelijk hadden en hun God, „Toehan Allah” (Maleische vertaling voor God) en Lahatala (de hoogste god der Aloreezen) dezelfde waren, waarom zouden zij zich dan ook niet aan hem onderwerpen?

Als het *deze* god was, die nu door dit onweer tot hen sprak, dan was hij ook inderdaad de machtigste en hadden de overigen voor hem niet veel te beteekenen! Want ook de goden der bergbewoners beefden, wanneer de zware donderslagen, die elkan-

der onafgebroken dreunend opvolgden, de gansche omgeving deden trillen !

Dàn was het toch maar veiliger, met dien God, die op zulk een krachtdadige wijze zijn stem kon verheffen en zijn macht betoonen, goede vrienden te blijven ! Ja, Hem wilden zij eeren en hunne altijd zwijgende en machteloze goden den rug toekeren. Ze wilden bevrijd worden uit de macht der booze geesten, die hen voortdurend als donkere schaduwen vervolgden !

En wie moest hen verlossen ?

De goeroe's hadden het antwoord reeds gegeven ; alléén de God des Hemels, de God der Liefde, de God der Christenen !

Molding zat nog steeds onder zijn huis en peinsde en peinsde, zóó dat zijn voorhoofd met diepe groeven doorploegd werd. Ook *hij* beefde voor die geweldige stem van Lahatala, die in het onweer tot de menschen sprak.

Ook boven *zijn* hoofd pakten dreigende wolken samen.

Hoewel de opstand gelukt was, beschouwde hij die toch als mislukt, daar hij het doel, dat hij onlangs bijna bereikt had, nu verder van zich af zag liggen dan ooit tevoren !

Hé !!

Een ratelende donderslag, onmiddellijk gevolgd door een tweede, nog zwaardere, verschrikte hem op 't hevigst. Zijn hond drukte zich dicht tegen de beenen van zijn meester aan en boog den kop tot op den grond.

Wakoni hield de handen voor de oogen en was als verstomd van angst. Zóó geweldig had Lahatala nog maar zelden tot hen gesproken !

Molding durfde niet meer denken, noch zich te bewegen. Hij voelde de onmiddellijke nabijheid van den almachtigen, den hoogsten God. Hoe afhankelijk van dien God gevoelde hij zich op dit oogenblik en hoe duidelijk bleek de machteloosheid van zijn goden, om hen te beschermen in den nood.

Het onweder nam af en mensch en dier herademden.

Voor Molding bleef echter de hemel donker en de toekomst onzeker. Reeds menig verwijt had hem getroffen, wegens zijn houding tegenover de goeroe's. Zijn invloed en roem waren aan het tanen. En dien avond zou er een volksvergadering bij-

eengeroepen worden, om een nieuw dorps hoofd te kiezen.
Wie zou het worden?

Molding wist reeds, dat *zijn* zoon daarvoor niet in aanmerking zou komen!

Het oude beroemde geslacht, dat tot op heden onafgebroken aan het hoofd van Brakkeboekoe had gestaan, zou dien dag door een ander vervangen worden. Er was geen twijfel aan, of hij moest zijn ambt in handen geven van een ander, die misschien in het geheel niet aan hem verwant was!

Er woedde een hevige strijd in zijn binnenste. In dit alles zag hij de hand van den Christengod!

Zoo zwaar als de tropische regen verpletterend neersloeg op de teedere bloemen, zoo viel deze gedachte op zijn geknakte ziel. De harde werkelijkheid had hem geleerd, dat tegen den Almachtige niet te strijden viel.

En hoe stond het met zijn eigen goden, die hij met alle kracht verdedigd en vastgehouden had?

Ze hadden hem in den steek gelaten!

Nu stond hij daar, een oud man, zonder kracht, roem en invloed, verloren zonder goden en zonder hoop! En dien avond zou men zelfs zijn ambt, dat hem altijd zoo lief was geweest, aan een vreemde overgeven! Aan het einde van een roemvol leven toch nog arm en berooid, omdat hij de goden trouw wilde blijven die hem zoo ontrouw waren geworden!

Wreed spel van het noodlot!

Zoo mijmerde hij voort, nog eenmaal de gebeurtenissen der laatste jaren aan zijn geestesoog voorbij latende trekken.

„Nu heb ik een overwinning behaald en per slot van rekening toch nog *alles* verloren!” riep hij plotseling grimmig uit.

„Wel Molding, waarom zoo boos?” hoorde hij een stem achter het huis.

Verrast en toornig keek hij in die richting en zag het rimpelige gelaat van zijn vriend Soendeng. Korrelig bromde hij eenige onverstaanbare woorden, terwijl Soendeng naderbij kwam. Deze ging naast Molding zitten en keek hem meewarig aan.

„Het is jammer, Molding, dat alles zóó geloopt is, en ik ben nieuwsgierig hoe het vanavond zal gaan.”

Molding trok zijn wenkbrauwen samen en een woedende blik trof zijn vriend. „Dat is nu mijn loon voor al de moeiten en zorgen, voor al de opofferingen die ik mij mijn gansche leven getroost heb ! Nu zullen ze mij opzijde zetten en mijn zoon voorbijgaan, om een ander aan te stellen !” riep hij met bevende stem uit.

„Ja het is vreeselijk voor je, om na zóóveel jaren trouw je volk gediend te hebben, je ambt aan een andere familie te moeten overgeven. Maar het jongere geslacht wil beslist niet meer met de oude goden te maken hebben. De prediking van de goeroe's heeft veel kwaad gesticht ; zij willen nu allen er meer van hooren en zullen zeker op den duur den Christengod gaan eeren.”

Molding liet het hoofd op de borst zinken en zuchtte diep.

„Het moet wel een groote godheid zijn, en geweldig in macht, deze Toehan Allah,” dat hebben wij reeds voldoende onder-vonden.”

Verwonderd keek Soendeng zijn vriend aan. Hij kende den haat van Molding tegen de christenen en hunnen God. Daarom verwonderde het hem ten zeerste, deze woorden te hooren.

„Hoe bedoel je dat, Molding ?”

„Kijk eens, Soendeng : toen wij den goeroe wilden vergif-tigen, gelukte dat ons niet, maar wel werd Jokoni door een wild zwijn gedood, voor de tweede maal wilden wij de goeroe's vermoorden maar weer ontkwamen zij aan onze handen. En het gevolg is nu, dat *mijn* invloed op mijn volk verloren ging en *hun* invloed gestadig toeneemt ! *Zij* zijn in eere hersteld en *ik* moet mijn ambt aan een nieuwe familie overgeven. Zou dat alles niet het werk van den Christengod zijn ?”

Soendeng antwoordde niet. Hem kwam weer voor den geest dien middag, toen zij samen bij den goeroe zaten. Zij waren met vreeselijke plannen gekomen en niettemin vriendelijk ontvangen. En door het gesprek dat daarop volgde, was hij overtuigd geworden, dat de goeroe niet gevaarlijk was. Alleen uit vriendschap had hij er nooit over willen spreken, nu moest het hem echter van het hart :

„Reeds lang heb ik getwijfeld Molding, of wij wel in ons recht stonden. Na dien dag, waarop wij den goeroe wilden vergiften,

ben ik steeds bevreesd geweest voor de wraak van den Christengod."

„Het is mij evenzoo gegaan, Soendeng. Ik heb er mij met alle kracht tegen verzet, en je weet, hoe ik geworsteld heb. Met alle middelen heb ik tegen „Toehan Allah" gestreden, *alles* heb ik op het spel gezet en toch . . . *alles* verloren!" . . .

Er volgde een lange, pijnlijke stilte.

Wakoni zat niet ver van Molding af op den grond en had tot hiertoe zwijgend toegeluisterd. Nu stond ze op en legde vertrouwelijk haar hand op zijn naakten schouder.

„Molding, tegen de goden kunnen wij niet strijden."

„Nee, en vooral niet tegen den Christengod."

„Juist, daar werd ik vanmiddag zoo aan herinnerd toen wij de stem van Lahatala hoorden. De goeroe's zeggen immers dat Lahatala *hun* god, „Toehan Allah" is? Dan kunnen wij ons ook onmogelijk tegen hem verzetten."

„En het is zoo wonderlijk, dat de Christenen óók van die onbegrijpelijke dingen kunnen doen," vertelde Soendeng. „Onze mannen die de bergen introkken vertelden ons, dat de soldaten een stuk hout bij zich droegen, waarmede ze ook onweêr konden maken. Men hoorde een zware slag, dan zag men vuur, en dan . . . dan schoot de Christengod een pijl in de lever van een onzer mannen, zoodat hij stierf," besloot hij zijn wonderlijk griezellig verhaal.

Molding en Wakoni hadden er ook reeds van gehoord en rilden bij de gedachte aan zulke vreeselijke dingen.

Wakoni keek haar man vragend aan. „Jij vertelde mij toch, toen je voor het eerst bij den goeroe was, dat Toehan Allah een god der liefde was? Hoe moet ik dat dan verklaren?"

„Wel, dat is hij natuurlijk alleen voor zijn dienaren, maar niet voor zijn vijanden!"

„Zoudt ge dan denken, dat als *wij* hem ook gaan dienen en offers brengen, hij *ons* ook zal liefhebben?"

„De goeroe zei van ja. Maar ook al is dat niet zoo, hij is in ieder geval de sterkste en daarom is het raadzaam om het te doen. Vooral zoolang de soldaten nog hier rondloopen," antwoordde Molding voorzichtig.

Nu keken Wakoni en Soendeng hem toch verwonderd aan. Deze woorden hadden ze uit *zijn* mond niet verwacht.

„Maar Molding, denk aan onze goden!” riep Wakoni verschrikt uit. „Als ze het hoorden, zouden zij zeer verbolgen zijn en ongeluk over ons brengen.”

„Onze goden hebben hun onmacht voldoende bewezen. Voor hen ben ik niet bang meer, maar wel voor de wraak van den „Toehan Allah” der Christenen. Hij is de sterkste en is met de vreemde soldaten, dus moeten wij hem tot vriend houden.”

„Zoo denk ik er ook over,” knikte Soendeng bevestigend.

Wakoni zweeg, maar nam zich in stilte voor, dat *zij* nooit de goden zou loslaten of veronachtzamen.

„Kom, het is tijd voor de vergadering,” zei Molding en stond met moeite op. Het was alsof er lood in zijn ledematen zat. Traag sloeg hij op de groote gong om de menschen bij elkander te roepen. De tonen van de gong klonken hem in de ooren als de muziek bij een doodenfeest. Het kwam hem voor, dat hijzelf thans begraven zou worden. Zijn oog dwaalde in de verte. Weer zag hij dien zonnigen dag vóór zich, waarop hij met alle eer het ambt van zijn vader had mogen overnemen

Het was alles reeds lang voorbij!

Daar kwamen ze reeds, de menschen, en verzamelden zich voor den tempel.

Molding, Soendeng en eenige andere oude mannen gingen naar binnen en wachten totdat allen bijeen waren. Toen kwam hij weer buiten. Met vaste stem en het hoofd omhoog gericht nam hij het woord.

„Mannen en vrouwen van Brakkeboekoe.

Heden zijt gij in de volksvergadering bijeen gekomen, om een nieuw dorpschoofd te kiezen. Ik word oud en moet mijn werk neerleggen.

Met blijdschap mag ik terugzien op den tijd die achter mij ligt. Slechts weinigen zijn er nog over, die getuigen waren van het feest, toen ik dit ambt uit de handen van mijn vader mocht overnemen. Maar die er getuigen van waren en heden hier aanwezig zijn, zullen begrijpen dat ik reden heb om blijde te zijn met het resultaat van mijn werk. Wij waren steeds eensgezind

en deden alles wat wij konden om het welzijn der kampong te bevorderen.

Nu zijn er in de laatste jaren veranderingen gekomen, waarin wij, ouderen, ons slechts met moeite of in het geheel niet kunnen schikken.

Wij hebben ons leven lang onze goden gediend, onze adat hooggehouden en de voorouders geëerd. Nu komt de Christengod alles voor zich opeischen. Hij is de machtigste, dus gehoorzaamt hem, anders gaan wij onzen ondergang tegemoet ! Dit is mij vooral de laatste maanden duidelijk geworden. Daarom wil ik u niet langer in den weg staan. Gaat naar den goeroe, luistert naar zijn woorden, en wij zullen afwachten of het dan beter met ons zal gaan.

Gijlieden ziet het : mijn haren worden wit, mijn oogen dof, mijn knieën stijf ; mijn stem is onzeker geworden en mijn tanden zijn uitgevallen. Door dit alles ben ik met den besten wil niet meer in staat, uw hoofd en leider te zijn.

Kiest heden uw toekomstig dorpshef, neemt een jongen man, die zich in de nieuwe toestanden thuis voelt. Van ons, oude mannen, kunt gij dat niet verwachten.

Laat uw stemmen hooren en kiest een hoofd voor Brakkeboekoe !"

De toegesprokene waren steeds meer onder den indruk gekomen van zijn woorden en nu hij zweeg, keken ze elkander vragend aan. Was dat dezelfde Molding van een paar maanden geleden ? Kwamen deze woorden van dezelfde lippen, die tot op heden sputterden van gloeienden haat tegen den goeroe en zijn nieuwe leer ? Was dit dezelfde man die in Lerabaing zijn prooi besprong als een tijger ? —

Molding zweeg, maar ze stonden nog in stomme verbazing op hun plaats.

Soendeng vroeg het woord.

„Inwoners van Brakkeboekoe. Deze dag is van groote betekenis voor ons allen. Mijn vriend, ons dorpshef, legt heden zijn ambt neder, dat hij steeds boven allen lof vervuld heeft. Alles had hij veil voor het welzijn van ons allen. Ook toen wij onlangs ten oorlog togen, was het zijn overtuiging, dat dit tot

ons aller bestwil was. Hij bleef onze goden getrouw, totdat hij nu overtuigd is dat de Christengod sterker is dan zij. Dit is geen schande maar een eer!

Wij zullen hem dan ook niet vergeten of verachten, maar zijn verdiensten naar waarde schatten."

Was het vertrouwen der bevolking in hun dorps hoofd geschokt, na zijn optreden tegen de goeroe's en na de straf-expeditie der soldaten, thans had hij door zijn rede weer aller harten gewonnen. Ze stemden dan ook hartelijk in met de woorden van Soendeng.

Daar Malei, de oudste zoon van Molding, niet geschikt werd geacht om zijn vader op te volgen, werd met algemeene stemmen een ander gekozen, toch nog een bloedverwant van Molding. Dit was voor hem een onverwachte voldoening, nu het ambt althans nog in de familie bleef, al was het dan niet in rechte lijn. In ieder geval mocht hij zich nu overtuigd houden, dat ze hem niet verachtten, zooals hij meende, maar de eere gaven, die hem toekwam.

De vergadering ging uiteen.

Tot op heden waren zij steeds bang geweest hun gevoelens uit te spreken, maar van nu af aan waren zij, volgens de woorden van den ouden man, vrij om te gaan luisteren en te doen wat zij zelf het beste vonden.

En zoo gebeurde het eenige maanden later, toen de gemoeden geheel tot rust waren gekomen, dat zij den goeroe zelfs uitnoodigden bij hen in de kampong te willen komen om daar het Evangelie te verkondigen.

Goeroe GIRI, een klein, maar ijverig mannetje, voldeed gaarne aan hun verzoek. Hij, die eenmaal als een gejaagd hert in het water moest springen, om aan zijn bloeddorstige vijanden te ontkomen, ging nu naar hun kampong om er de boodschap des vredes te verkondigen! Een eeresaluut voor dezen dapperen Rottineeschen goeroe! ¹⁾

¹⁾ Schrijver dezes heeft de goeroes J. M. Giri en J. Medah nog op Alor werkzaam gezien en kan van hen niet anders dan een zeer goed getuigenis geven. Helaas is het niet mogelijk alle namen op te geven van goeroes, die
210

Zoo kreeg het Evangelie langzaam aan vasten voet onder de bergbevolking in Brakkeboekoe en omliggende dorpen. De Heere had hetgeen ten kwade bedoeld was, ten goede doen uitkomen!

In dien tijd begon het Evangelie ook in andere deelen van Alor ingang te vinden, een verheugend feit, dat met het oog op den omvang van het werk en den goeden gang van zaken, het Bestuur over de Prot. Kerken in Ned. Indië deed besluiten, op Alor een Hulpprediker te plaatsens.¹⁾

In Juni 1916 kwam deze eerste (Europeesche) Hulpprediker op Alor aan en in Februari '18 had het werk reeds zulk een voortgang gekregen, dat de toenmalige Hulpprediker — die inmiddels, door allerlei omstandigheden, al de tweede was in dit ressort — zelf al naar Brakkeboekoe kon komen om er de eersteelingen te doopen.

Dat was een groote gebeurtenis in de kampong. Ook uit naburige dorpen waren nieuwsgierigen in grooten getale aangekomen.

De beide doopcandidateen waren jongens, die te Kalabahi (standplaats van den Hulpprediker) de school hadden bezocht en als „anak piara” (pleegkinderen) in het huis van den Pandita (Hulpprediker) waren opgenomen. Zoo waren zij met het Christendom bekend geraakt en zouden nu in hun geboorteplaats door den H. Doop in de Christelijke Gemeente opgenomen worden.

Het is begrijpelijk, dat dit een evenement was in het kamponglevens!

Molding verzette zich reeds lang niet meer tegen het Evangelie en luisterde er zelfs gaarne naar. Toch vond hij het raadzaam, voor die gelegenheid nog extra toovermiddelen in zijn sirihmandje mede te nemen!

op Alor onder zeer moeilijke omstandigheden hebben gewerkt, maar een groote troost is het te weten, dat hunne namen in de Hemelen opgeschreven zijn en dat de groote Vredesheer, onze Heiland Jezus Christus, hen kent en aan hun Zijn genadeloon niet zal onthouden.

¹⁾ Zie hierover nader in de Aanteekeningen van den Schrijver, achter in dit werk.

Eindelijk kwam de Pandita aan. Achter hem liep goeroe GIRI. Het dorpshoofd ging hen tegemoet en betoonde hun zijn eerbied, op de wijze als de adat dat voorschreef. Spoedig na aankomst werd de vergadering geopend. De goeroe en een der doopcandidateen zouden het gesprokene van den Pandita in de landstaal overbrengen.

De Pandita begon den dienst (wat niet vertaald werd) met gebed en hield daarna een toespraak over de beteekenis en de waarde van den H. Doop, die straks zou worden toegediend.

Met groote aandacht luisterden alle aanwezigen en toen daarop de heilige handeling onder angstige stilte verricht werd, maakte deze een geweldigen indruk op allen.

Daarna sprak de Pandita naar aanleiding van Jesaja 52 : 7 en 55 : 10 en 11 : Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen die het goede boodschap, die den vrede doet hooren ; desgenen die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet hooren; desgenen die tot Sion zegt : Uw God is Koning !

Want gelijk de regen en de sneeuw van den hemel nederdaalt, en derwaarts niet wederkeert, maar doorvochtigt de aarde, en maakt dat zij voortbrengt en uitspruikt, en zaad geeft den zaaier en brood den eter ; alzoo zal Mijn woord, dat uit Mijnen mond uitgaat, ook zijn ; het zal niet ledig tot Mij wederkeeren, maar het zal doen hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen waartoe Ik het zende."

Aan den avond van dien merkwaardigen dag zaten Molding en Soendeng met eenige andere oude mannen bij de nieuw gedoopten om het vuur.

„Waren jullie niet bang, toen de Pandita het water op je sprenkelde ?" vroeg Molding nieuwsgierig.

„Wel neen, de Pandita doet ons geen kwaad."

„Maar hij deed het toch in den naam van den Christengod ?"

„Ja, maar de Heer des Hemels heeft ons lief en wil ons tot Zijn kinderen maken."

„Wat is het toch heerlijk, als men jong is," meende Soendeng.

„Dan kan je alles gelooven en leeren."

Molding luisterde aandachtig en stelde nog menige vraag.

Deze jonge menschen, uit de eigen kampong en die in het huis van den Pandita hadden gewoond, wisten het immers nog beter dan de goeroe's, die vreemdelingen waren. Tot diep in den nacht zaten zij bij elkander en bespraken de gebeurtenissen van den dag en wat daarmede samenhang.

Het Evangelie deed weldra een ware zegetocht over Alor en drong steeds verder in den omtrek door!

Wij slaan eenige jaren over.

Het Ressorst kwam voor den tweeden keer vacant en moest daarom worden waargenomen door den Amboneeschen Inl. Leeraar L. J. Hehanussa. Eerst den 14den Mei 1922 kwam schrijver dezès als nieuw benoemd Hulpprediker aan.

Al spoedig kwamen aanvragen binnen uit alle deelen van Alor, om gedoopt te mogen worden. Velen hadden reeds ten tijde van den vorigen Hulpprediker Binkhuizen onderwijs genoten en reeds jaren op den doop gewacht. Ze wenschten nu, dat de Pandita spoedig tot het toedienen van den H. Doop zou overgaan en hen in de gemeente zou opnemen. Dit was voor den nieuw aangekomene een groote moeilijkheid, immers kwam hij hier plotseling voor geheel vreemde toestanden te staan en had niemand wien hij om raad kon vragen. Ook wenschte hij evenals zijn voorganger, eerst dan tot het toedienen van den H. Doop over te gaan, als bleek, dat de doopcandidaten voldoende onderwijs hadden genoten. Hij liet daarom door de goeroes lijsten opmaken van degenen, die getrouw het dooponderwijs hadden gevolgd. Kwam hij dan in die betreffende gemeente, dan stelde hij een onderzoek in naar hun kennis, en bleek deze voldoende — men mag geen hooge eischen stellen — dan kregen de doopcandidaten een briefje, waarop hun naam vermeld stond, ten bewijze dat zij bij de eerstvolgende gelegenheid mede gedoopt mochten worden.

De volwassene moesten eerst vrijwillig alle afgoden en toovermiddelen uitleveren, vóórdat zij als doopcandidaat konden worden ingeschreven.

Ook uit Brakkeboekoe kwam een aanvraag om den doop toe te dienen.

Zoo kwam de Pandita naar Lerabaing, om met den toenmaligen goeroe aldaar, A. Toelle, naar Brakkeboekoe te gaan. Vele bewoners waren reeds aanwezig om hem naar hun kampong te vergezellen.

Het was den 4den October 1922.

Nadat de school geëindigd was, gingen Pandita en goeroe met de mannen uit Brakkeboekoe naar de bekende beekbedding. Er heerschte een ware feeststemming. De kinderen uit Brakkeboekoe en omgeving, die de school te Lerabaing bezochten, liepen mede en zongen de liederen welke ze voor die gelegenheid hadden geleerd.

De zon stond op haar hoogtepunt en brandde onbarmhartig neder op den armen blanken Pandita, die nog niet aan zulke klimpartijen gewend was en moeite had de menschen bij te houden. Vaak moest hij even op een steen gaan zitten om op adem te komen. Op zijn vraag: „Zijn wij er haast?” kreeg hij steeds weer het bemoedigende antwoord: „Het is niet ver meer.” Eindelijk kwam de kampong in het gezicht, maar het duurde nog wel een uur, voor deze bereikt was.

Daar kwamen verschillende dorpschouwen uit den omtrek hem tegemoet. Beleefd maar vertrouwelijk begroetten zij den Pandita.

Men had zich voor deze gelegenheid feestelijk toegerust. Eén van hen droeg een jas, die waarschijnlijk wel eens zwart geweest moet zijn, maar waarvan de kleur nu niet meer vast te stellen was, over zijn naakte lichaam. Een ander had een „witte” jas aan, voorzien van een paar soldatenknoopen en evenmin „van vreemde smetten vrij”. Verder droeg hij niets dan een half versleten stroohoed! Weer een ander was gestoken in een trui, die meer een vischnet met breede mazen geelk dan een kleedingstuk. Allen waren er echter wat trotsch op!

Achter hen aan kwamen de onvervalschte Aloreezen, mannen en vrouwen, slechts bedekt met een schaamgordel, overigens krachtige zonen en dochteren der bergen, met hoog opstaande pruikebossen. Zij allen begeleidden den Pandita naar den ouden tempel. In en om dit gebouw waren een driehonderdtal menschen verzameld. Hier maakten ook onze oude bekenden Mol-ding, Wakoni en Soendeng hun opwachting.

Zij boden den Pandita een paar kokosnoten aan en een slaapmatje om op te zitten. Van beide maakte deze gretig gebruik, want hij was moe en dorstig. Molding maakte een gaatje in den klapper en met welbehagen dronk de Pandita het koele vocht op. Daarna ging hij naar het huis van Molding om zich te verkleeden, terwijl de aanwezigen zich gereed maakten voor de plechtigheid.

De Pandita kwam terug met zijn zwarte pak aan. De vergadering werd geopend met het zingen door de schoolkinderen van het lied: „Akoë hendak iring Dikau, Jang melindoeng djiwakoe” enz., een vrije vertaling van het vers: „'k Wil U volgen, o mijn Heiland! met Uw bloed kocht Gij ons vrij” enz.

Daar zaten zij, in en om den tempel, de mannen en vrouwen uit de bergen, met hun donkerbruine huidskleur en hun schitterende donkere oogen. Allerlei sieraden hadden ze bij die gelegenheid zich omgehangen. Mooi kralenwerk wisselde af met bloemen en veeren.

Vooraan zaten de doopcandidaten met een bamboekokertje in de hand, waarin een papiertje met den nieuwen naam, dien ze bij den Doop zouden aannemen. Deze naam hadden ze van den goeroe ontvangen en was voor den Pandita het bewijs, dat de candidaten werkelijk trouw onderwijs hadden genoten.

Na het zingen sprak de Pandita een gebed uit en las voor Lukas 15: 11—32, waarvan de verzen 11—13 in de omgangstaal, die door allen verstaan werd en op den passar te Lerabaing ook gebruikt werd, aldus luiden:

11) „Jo ohoei Isa: tra hid aninak abaing gen jeh roek aninak gemananak omkane.

12) Jo hoei ge kolmanak hid ge iman: Jah iman, nen jeh gauhid nan ge gawail trasak ge med hid nari. Jo ge gawail passak ge hid.

13) Nang denden madi eroek jo oel kolmanak oegeten. Ge ial gedat gan lem jet gen gahid noekek ehok ge let, joh oleh ataulai ge poesak jon geinoek tedin, terah ikoeih gelai ik.”

Nadat de Pandita nog over een en ander gesproken had en de beteekenis van de bekeering en den Doop had getracht duidelijk te maken, las hij het voor de inlanders opgestelde formulier voor en stelde de vragen aan de doopcandidaten.

Duidelijk klonken de antwoorden.

Nu kwam het groote oogenblik, waarop allen reeds in spanning hadden gewacht.

Het doopfont bestond uit een eenvoudig, wit geëmailleerd schaalje, door den Pandita meegebracht. Een paar slaapmatjes werden op den grond uitgerold, waarop de doopelingen zouden knielen.

Als eerste trad naar voren Molding !

Met bevende knieën knielde hij neder op het matje en boog het grijze hoofd.

O, heilig oogenblik, waarin een straal van het Hemelsche Licht nederdaalde in de heidensche duisternis !

Er heerschte een tastbare stilte, waarin de God des Hemels duidelijk tot de harten sprak !

Met een stil gebed in het hart trad de Pandita naderbij.

O, welk een ontroerend oogenblik !

Misschien sidderde hij niet minder dan de doopeling, die daar op het matje geknield lag . . .

De goeroe hield de schaal met water bij en de Pandita sprenkelde hiervan op het voorhoofd van Molding, onder het aanroepen van den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes.

Is het wonder, dat zijn stem beefde van innerlijke ontroering ? Hij sprak een zegenbede uit en Molding kon zijn oude plaats weer innemen.

Het was geschied : de vroegere doodsvijand van het Christendom, was opgenomen in de Christelijke Gemeente. De trotsche vijand van het Evangelie had zijn hoofd gebogen om het teeken der verzoening te ontvangen !

Op hem, Molding, had men gezien, gehoopt en gewacht !

Ook Wakoni en Soendeng volgden, daarna de andere candidaten en zoo werden in totaal 162 mannen, 63 vrouwen en 54 kinderen gedoopt.

Na de plechtigheid zongen de schoolkinderen :

„Hai, poedji Jang ampoenilah dosamoe,

„Segala persalahan, jang padamoe ;

„Jang menjemboehkanlak sakitanmoe,

„Teboes diwamoe, jang kena bahaja,
„Dan bri makota nimat bertjahaja
„Di kepalamoe, tanda oentoengmoe.”

(Ps. 103 : 2, Maleische vertaling, melodie als de onze.)

Daarna sloot de goeroe met dankzegging.

De menschen konden slechts noode scheiden van de plaats, waar zij de stem van den Goeden Herder hadden gehoord en door Hem gevonden waren.

De Pandita wandelde na den dienst de kampong even rond en zag, terugkomende, Molding met het hoofd tusschen de handen op een steen zitten.

„Nu, vadertje, waarom zoo treurig?”

Molding keek verschrikt op. Hij schudde het hoofd en zeide :
„Neen, Toean, treurig ben ik niet, maar dit is zulk een geweldige dag vandaag !

Kijk eens : mijn geheele leven lang heb ik deze afgoden vereerd en aangebeden. In tijden van droefheid zochten wij bij hen troost, in dagen van blijdschap dankten wij hen. Waren wij in nood, dan offerden wij aan hen.

Dáár ligt mijn vader begraven. (Hij wees op een hoop steenen). Dat afgodsbeeld daar is ons familiebezit. Van geslacht op geslacht zijn wij daar heen gegaan om het te aanbidden. En nu morgen zal alles verbrand worden !”

Hij zuchtte diep.

„Nu, vader, ben je daarom bedroefd?”

„Neen, Toean, dat niet, maar waar men zoo van z'n jeugd af aan mee samengegroeid is, dat laat men zóó maar niet los !”

Er biggelde een dikke traan langs zijn rimpelig gelaat.

„Dien tempel, waarin gij ons hebt gedoopt, zullen wij óók afbreken en verbranden. Zoo moeten wij van alles afscheid nemen, wat ons tot heden groot en heilig was.”

„Zoudt gij dan liever niet gedoopt zijn dezen dag?” vroeg de Pandita met innig medegevoel.

Molding stond op. Er schitterde iets in zijn oogen. „Neen, Toean, neen ! de God des Hemels heeft mij verlost uit de vrees voor de booze geesten en daarom wil ik Hem alleen toebehooren. Wel was de strijd zwaar, maar de Man, die mij in den droom

verschenen was, wiens oog dóórdrong tot in mijn lever, hij heeft overwonnen !"

Nieuwsgierig vroeg de Pandita wat hij daarmede bedoelde.

Molding keek eerst verwonderd op, doch begreep toen dat deze vreemdeling niets van hem af wist. Daarom noodigde hij dezen uit, mede naar zijn huis te gaan, dan zou hij, straks bij het vuur gezeten, hem zijn levensgeschiedenis vertellen.

Volgaarne voldeed de Pandita aan dit verzoek en bleef tot diep in den nacht luisteren naar het verhaal, dat nu den lezer reeds bekend is.

Molding vertelde, hoe hij eerst tegen het Evangelie gestreden had, maar zich ten laatste voor den Heere God had moeten buigen. Deze onderwerping geschiedde echter in den aanvang, zooals vroeger ook aan zijn eigen goden, nog onwillig : bukkend onder Diens macht, bevreesd voor Zijn wraak en bevend voor Zijn toorn. Hoe meer hij echter naar de prediking des Evangelies had geluisterd, des te meer was hij tot de overtuiging gekomen, dat het niet maar een wreed spel was van een overmachtige godheid, waaraan hij ten prooi was gevallen, maar de zoekende, reddende liefde van den Heiland voor zondaren ! Het was *die* liefde geweest, die zich ook tot hem had uitgestrekt en die hij ten laatste ook gevoeld en aangegrepen had.

„Toean, voor mijn goden boog ik mij, omdat ik *moest*, en voor Toehan Allah boog ik mij omdat ik niet anders *kon*, maar voor den Heere God, Dien ik nu mag kennen, buig ik mij eerbiedig en dankbaar, omdat Hij mij liefheeft en ook voor mij verzoening heeft gebracht in den Heere Jezus, Zijnen Zoon.”

De oude man keek op en zijn oogen zeiden misschien nog méér dan zijn woorden. Hij had tegen deze liefde gestreden, er mede geworsteld zelfs, maar het einde is geweest, tot eer van God en van den Zoon Zijner liefde, dat

Christus heeft en Molding is
overwonnen !

EINDE.

AANTEKENINGEN VAN DEN SCHRIJVER.

Adat. „Adat” stamt uit het Arabisch en wordt gewoonlijk vertaald met „gewoonterecht”. Het omvat echter veel meer dan het *recht* alleen. *Alle* door de voorouders overgeleverde, dus zuiver inheemsche gewoonten op elk gebied des levens, kan men met het woord *adat* betitelen. De inlandsche maatschappij, voor zoover nog heidensch, voelt zich onafscheidelijk met de voorouders verbonden. Daarom is elke gewoonte door hen overgeleverd, heilig en onschendbaar, hoewel niet onveranderlijk. Er bestaat een uitgebreide literatuur over het adatrecht en wat daarmee samenhangt, b.v. : „Het adatrecht van Prof. C. VAN VOLLENHOVEN”, „Het adatrecht van Ned. Indië, in 7 bundels”, en dergelijke.

Allah. „Toehan Allah”, de Arabische, Mohammedaansche naam voor God. Uit het Arabische „al” en „ilah” samengesteld = „die aangebeden wordt”. Hebr. „El”.

Helaas is de naam „Toehan Allah” = de Heere God, overgenomen, en daardoor veel verwarring gebracht in de Maleische Gemeente. Men kan er niet genoeg op wijzen, dat de „Toehan Allah” der Christenen niet dezelfde is als de „Toehan Allah” der Mohammedanen. De God der Liefde is nu eenmaal niet dezelfde als de God van het fatum.

Alor. Dit eilandje, ten Noorden van Timor gelegen en tot deze Residentie behorende, bestaat geheel uit woest gebergte van vulkanischen oorsprong. Deze gebergten hebben geen eigenlijke richting, maar worden steeds weer door diepe kloven doorsneden. Op Alor zijn geen werkende vulkanen meer, wel vele uitgewerkte kraters en hier en daar warme bronnen.

Het Westelijkste punt ligt 124,20' O. L., het Oostelijkste punt 125,9' O. L., het Noordelijkste punt 8,7' Z. B. en het Zuidelijkste punt 8,27' Z. B. Zie verder de Nota van Kapitein SIBURG in het Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap, 2de Serie, deel XXXI, 1914, Afl. I, blz. 71.

Er zijn vele sporen van een vroegere Portugeesche bezetting aan den mond van de Kalobabaai, de eenige groote baai van Alor.

Hier werd ook in 1860 de eerste Posthouder geplaatst. In 1911 ging het bestuur over in handen van een Luitenant-Gezaghebber, doch het bleef in het genot van zelfbestuur.

Alor bezit 5 Land- of Radjaschappen, n.l. : 1) Alor met 16.282, 2) Koei met 8.468, 3) Batoelolong met 3.532, 4) Poereman met 3.692 en 5) Kolana met 6.032 ingeschreven zielen.

Het bijbehorende eiland Pantar heeft 2 Radjaschappen, n.l. Barnoesa met 5.565 en Pantar Mata-hari naik met 5.558 zielen. Daar echter in deze primi-

tieve streken een juiste registratie niet mogelijk is, zijn deze getallen uitteraard veel te laag genomen.

De bevolking bestaat uit verschillende stammen en is, vooral aan de kust, een mengsel van velerlei oorsprong. De bergbevolking draagt in het algemeen een duidelijk papoeatype. Door deze verscheidenheid van afkomst is er een zeer groot aantal dialecten en taaltjes ontstaan, die vaak sterk van elkander afwijken.

De kampongs in het binnenland liggen bijna allen op schier ongenaakbare hoogten en zijn veelal goed versterkt.

Iedere kampong staat zelfstandig onder een dorpshefde; treedt zulk een dorpshefde meer naar voren, dan sluiten zich wel andere kampongs bij hem aan en vormen zoo een complex van kampongs die onderling min of meer verwant zijn.

De godsdienstige voorstellingen zijn animistisch, met heel op den achtergrond iets van een allerhoogsten God, die echter in het algemeen weinig vererd wordt, zooals reeds in het boek is aangetoond.

De Zending op Alor werkt met grooten zegen. Het werk wordt hoofdzakelijk door Inl. Leeraars en Goeroe's-Djama'at verricht, onder leiding van den Hulprediker, die in Kalabahi woont.

De Hulprediker en de Inl. Leeraren zijn Gouvernementsdienaren. De Goeroe's-Djama'at ontvangen een toelage, ten deele van het Gouvernement, ten deele uit vrijwillige bijdragen.

Er is te Batavia een Zendingsvereniging opgericht die zich speciaal voor het werk op Alor interesseert.

Alang-Alang (*imperata arundinacea*) is een sterk, slecht uitroeibaar gras, met 1½ tot 2 Meter hoogen halm, waarop een vrij groote pluim met zilverwitte haren komt. Dit alang-alang bedekt groote velden, die door den roofofbouw der bevolking ontboscht zijn. Het dient alléén als dakbedekking voor de inlandsche woningen en heeft verder geen nut.

Bamboe (*bambusa arundinacea* en *bamb. vulgaris*) komt, evenals in geheel Indië, ook op Alor voor; de holle, knoopig gelede, zeer hooge stengels worden voor allerlei doeleinden gebruikt. De bamboe behoort tot de familie der Gramineën, boomvormige grassen.

Citroen. De *citrus medica* komt veel voor, ook de *Citrus limonum*, maar niet in edele soorten. De bladeren worden vaak als medicijn en ook als toovermiddel gebruikt.

Dichtkunst. Een proeve van Aloreesche religieuze dichtkunst volgt hier „Mo-Adi é Djaha-Adi; Oel é Ved; é Lahtala, Hel, õ doil med, é õ filei med; O moé marang é ala avel O na med nó, é õ flei poein nõ; O ade no, é õ na nó O téwang mid, é õ na fian mid; O bang le mid, é õ lelang le mid tong õ mik, é tong õ taroe; Lahtala ah, é oer Ved ah”,
enz. enz.

Mo-Adi en Djaha-Adi zijn kinderen van Oel en Ved. Oel en Ved = zon en maan. Deze worden vaak als de *vrouwen*, maar ook wel als de *dochters* van Lahtala den hoogsten God voorgesteld. Lahtala of Lahatala.

V e r t a l i n g :

Mo-Adi en Djaha-Adi, Oel en Ved, gij zijt (bloedverwanten van Lahtala, (daarom) komt, eet rijst en gestoomde rijst (kleefrijst); eet witte rijst (voor de Alorezen een bijzondere lekkernij) en goede (rijpe) pisang (bananen). Uw eten is lekker, Uw drinken is lekker (palmwijn); eet en drinkt, dit is goed (het beste wat wij u kunnen aanbieden) neemt dit en vertrekt; draagt dit weg en stijgt op; gaat naar uw kampong (dorp), gaat naar uw huis. Daarboven woont gij, daar boven slaapt gij; Uw draad (levensdraad) is lang en uw leeftijd is lang, o Lahtala en Ved zijn kind!" enz. enz.

Gebeden. Er bestaan wel voorgeschreven gebeden, bijv. bij het planten en oogsten van mais en rijst, tot bepaalde sterrebeelden, om regen en droogte, maar verder mag elk op zijn wijze bidden. Alleen het gebed van den Loeboelong of van velen tegelijk is krachtiger. Deze gedachte wordt nog vaak in het Christendom mede gedragen. Tijdens de langdurige droogte begin 1923 gingen vele berggemeenten naar Kolana, eenige dagreizen ver, om daar te bidden, want daar is een Inl. Leeraar en een groote Gemeente, dus het gebed aldaar is veel sterker en vindt, naar men meent, eerder verhooring. Natuurlijk moet er steeds weer op gewezen worden, dat dit idee nog tot het heidendom behoort. (Matt. 6 : 6—8).

Herten. Herten komen op Alor zeer veel voor en worden door de bevolking in groote menigten gejaagd en gegeten. Hertshoorn is een belangrijk uitvoerartikel.

Hulpprediker (en Indische Kerk). In den dienst der Protestantsche Kerken in Ned. Oost-Indië staan Predikanten en Hulppredikers als Europeesche Dienaren des Woords. Verder Inlandsche Leeraren, Goeroe's-Djoema'at (godsdienstonderwijzers) en andere hulpkrachten, uit de Inlandsche bevolking voortgekomen.

Belangstellende lezers, die zich verder op de hoogte willen stellen van de Prot. Kerk en haar werk in Ned. Oost-Indië, worden beleefd gewezen op de uitvoerige werken van den Predikant van Batavia, tevens Lid van het Kerkbestuur, den Wel.Eerw. Heer Ds. J. Mooij, en wel : „Bouwstoffen voor de geschiedenis der Prot. Kerk in Ned. Indië", Eerste deel, uitgegeven in 1927 en voorts : „Geschiedenis der Prot. Kerk in Ned.-Indië". Eerste boek, uitgegeven 1923, ook nog : „Atlas der Prot. Kerken in Ned. Oost-Indië, bevattende eenvoudige overzichtskaarten van hare Predikantsressorten en van hare Hulppredikersafdeelingen, met toelichtenden text", uitgegeven in 1925.

In Juni 1916 kwam als eerste Hulpprediker (leider van het geheele werk, geestelijk verzorger der Inl. Gemeenten, Schoolbeheerder en Schoolopziener van de Prot. Gemeentescholen) de Wel.Eerw. Heer TEN CATE op Alor aan.

Door bijzondere omstandigheden werd deze echter al spoedig gedwongen Alor te verlaten. Tot zijn opvolger werd benoemd de Heer A. N. BINKHUIZEN.

Deze bekwame en ijverige Hulpprediker begon vol geloofsmoed zijn werk. Hij had met vele moeilijkheden te kampen. Zoo schreef hij b.v. in de Timor-Bode No. 29, jaargang 1918, bladz. 37 : „Elk ander ressort, gesteld tegenover het min of meer lugubere Alor, kan m. i. niet anders dan een prachtressort zijn”, en op dezelfde bladzijde : „De Amboneesche goeroe had mij gevraagd, of ik mij soms ook voorzien had van een karabijn of revolver, ter afwering van een onverhoopen nachtelijken overval, waarvan de mogelijkheid in dit geheimzinnige spookachtige oord (Kalaisi) nog niet tot de wereld der fantasie behoefde te worden teruggedrongen. Daarom had ik mijn paard in de onmiddellijke nabijheid van mijn hut laten stallen. Men kon nooit weten.”

In 1918 moest Hulpprediker BINKHUIZEN, om gezondheidsredenen, het ongezonde Alor ook al weer verlaten. De toenmalige Gezaghebber van Alor, de Heer KERLEN, schreef over hem in zijn nota van overgave het volgende : „De Zending bemoeit zich daarom alleen met het binnenland en de animistische bevolking.

De tijdens rapporteurs' bestuur als Hulpprediker optredende Heer BINKHUIZEN volgde in dezen een zeer goede gedragslijn. Deze prediker bezat zeer gezonde opvattingen omtrent de kerstening der heidenen. Hij poogde in geen geval proselieten te maken onder de Moh. bevolking en ging bij de heidenen alléén eerst dan tot doopen over wanneer de bekeerlingen voldoende (en dat vergde soms jaren lang onderricht) besef bezaten, wat het Christendom beteekende en behelsde. Het is voor de evangelisatie op Alor te betreuren, dat deze, voor zijn taak zeer bekwame man, het eiland wegens overplaatsing moest verlaten, na hier zoowel op onderwijs- als op evangelisatiegebied zooveel nuttig en goed werk te hebben verricht.”

(Nota van overgave, blz. 20. Kalabahi, 16 Mei 1921.)

Kalk. De bij het sirihpruimen onmisbare kalk wordt door de kustbevolking uit schelpen en koraal gebrand en als ruilartikel tegen boschproducten gebruikt.

Lahatala. De hoogste god, over heel Alor en Pantar bekend, die in vele verhalen voorkomt en vaak ook Lahtala wordt genoemd ; voor het dagelijksch leven kent men hem weinig beteekenis toe.

Ladangs. De bevolking op Alor kent geen sawahbouw (kunstmatig bewaterde natte rijstvelden) maar legt tuinen aan op de bergellingen, waar het hun goeddukt. De bosschen worden hiertoe omgekapt en verbrand, daarna de grond twee jaren achtereen beplant, waarna een nieuwe tuin aangelegd moet worden. Daardoor heeft elke kampong een groote oppervlakte tuingrond noodig. Vaak zijn deze tuinen ver van de kampongs gelegen en blijft men er daarom maanden achtereen wonen. Dit is een beletsel tegen trouw schoolbezoek in den planttijd, daar de kinderen vaak wegblijven ; ook werkt het remmend bij de Christianisatie, daar men gedurende dien tijd veel minder naar de kerk komt dan anders.

Mais. Mais (Maleisch „djaogeng”) is het hoofdvoedsel der bevolking en een belangrijk uitvoerartikel, wanneer de oogst goed gelukt.

Mokko's. Ook Keteltrommen genoemd, zie Encyclopaedie Ned. Indië onder Keteltrommen; ook: Notulen Bat. Genootschap 1910, pag. 42—44: G. P. ROUPPAER „over mako's van Alor”. Dezelfde: „Mako's en muti terra”.

Schrijver dezes waagt, op grond van zijn onderzoekingen, de veronderstelling te doen, dat de werkelijk oudste mokko's uit Tibet afkomstig zijn, en door Chineesche handelaren naar deze gewesten zijn medegebracht. De Chineezzen zelf zijn waarschijnlijk, op zoek naar sandelhout in het woeste gebergte van Midden-Alor, aldaar omgekomen nog vóór de tegenwoordige stammen op Alor aankwamen. Deze vonden de mokko's, aarden vaten en gouden sieraden, en hebben ze als zeer waardevol en heilig (pemali) vereerd.

Door deze groote waardeering kregen ze een ontzaglijke waarde, die later Chineesche en Portugeesche handelaren er toe gebracht hebben ze na te maken en in te voeren. De oudere menschen weten echter een zeer nauwkeurig oordeel over echte en ingevoerde mokko's te vellen.

Pinang. Eivormige vrucht van den pinangpalm (areca catechu), die ook op Alor veel voorkomt. De vruchten worden ook gedroogd en uitgevoerd. Het looistofhoudend zaad levert het bloedstelpende catechu.

Sirih of betel. De bladeren van de slingerplant (piper betle), die bitter van smaak en welriekend zijn, worden met kalk en een stuk pinangnoot tezamen gekauwd.

Tamarinde (Tamarindus indica), behoorende tot de familie der Leguminosen en in Indië gewoonlijk naar den zuren smaak der zwartbruine vruchten, *asam* (= Maleisch „zuur”) genoemd, komt op Alor veel voor en levert een steeds toenemend uitvoerproduct voor dit eiland op.

Was. Vaak zetten groote zwermen bijen zich in boomen vast. Wie zulk een boom het eerst ontdekt, zet er zijn teeken in, waardoor deze zijn eigendom wordt. Gewoonlijk laat de bezitter zijn kampong in de winst deelen, om den buit daardoor ook beter tegen jaloersche liefhebbers te kunnen verdedigen. De daarbij gewonnen was is ook een gezocht uitvoerproduct.

INHOUD.

	Bladz.
Inleiding	5
Hoofdstuk I. De Hertenjacht	7
" II. Het Huwelijksaanzoek.	21
" III. De moord en zijn gevolgen.	41
" IV. Oorlog	55
" V. Het Huwelijk	85
" VI. Een zware beproeving	111
" VII. De Epidemie	146
" VIII. Eerste aanraking met het Christendom	159
" IX. Tweestrijd.	178
" X. De laatste kans	193
" XI. Overwonnen	203
Aanteekeningen van den Schrijver	219

5
7
r
r
5
5
r
6
9
8
3
3
9

